

[સર્વ હક્ક સ્વાધીન.]

ધી કાયમંડ બ્યુઝિલી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે જાખું.
સલાખોસ રોડ—અમદાવાદ.

આ પુસ્તકે મળવાનાં ટેકાણાં:—

મુખ્ય—૧. પ્રસિદ્ધ ક્ષતાં પાસેથી.

૨. ગાંધી રતનચંદ પાનાચંદ,
ડે. શ્રીકીર્તનનર-કુલગલીને તાકે, દુકાન નં. ૪૦૦.

અમદાવાદ—૧. વાડીલાલ કાકુલાલ સંખવી,
ડે. સારંગપુર—તળીયાની પોળ.

૨. ત્રીભોવનદાસ રૂગનાથદાસ શાહ,
ડે. રાવપુર—આકાસોદના કુવાની પોળ.

૩. બાલાલાલ છગનલાલ શાહ,
ડે. કાકાબટની પોળ.

ખંભાત—દેરાલાલ ભોતીચંદ શાહ,
ડે. સુતારવાડે.

જામનગર—તારાચંદ લેચંદ મોદી,
ડે. ગાંધીનગર પત્રીમાં

પ્રસ્તાવના.

મનુષ્યપક્ષમાં ધર્મજ્ઞ સમજવાનું હોય છે, અને તેથીજ મનુષ્યપક્ષે એટ માનવામાં આવ્યું છે. મોક્ષ મેળવવા માટે પ્રથમ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ, એ ચાર બાજન જરૂરની છે, અને તેથીજ એ ચારને મોક્ષના દરવાજાનું કહ્યાં છે. આચારમાં એટપદે જ્ઞાનને મણવામાં આવ્યું છે. શ્રી હરવંશાલીક સૂત્રમાં કહ્યું છે કે, 'પદેધું જ્ઞાન અને પછી દયા'. આ શબ્દાનુસાર વિચાર કરીએ તો, જ્ઞાન એટલે પુરી સમજણ. ત્યાં સુધી કેઈ શબ્દની પુરી સમજણ ન પડી હોય ત્યાં સુધી તે કામમાં ફતેદ મળી શકતી નથી. શ્રી મુવમગ્ગમ સૂત્રમાં કહ્યું છે કે, 'જે સંધીને જાણે તે કર્મને તોડે.' એટલે જ્ઞાનાવસ્થાથી કર્મ કેવી રીતે બંધાય છે, અને કેવી રીતે છૂટે છે, તેની પ્રકૃતિઓને સમજે. તે સમજ્યા વિના કર્મ તોડી શકાતાં નથી. શ્રી આચારાંગ સૂત્રમાં, 'જે હકાવ જીવેને ઝોગખતો નથી, તેઓની ઉત્પત્તિ અને લયના કારણ જાણતો નથી, અને જેને તેઓના દુઃખની ખબર નથી, તે કદી માસ, માસખમણતો તપ કરે, છતાં તેને માસ તપસ્વી કહ્યો છે; અને તેથીજ પ્રથમ સમજણ અને પછી કર્તવ્ય કહ્યું છે.

આ પુસ્તકમાં ચર્યી અંત સુધીમાં જૈન ધર્મનું વધાર્યું સ્વરૂપ બતાવ્યું છે. એટલે કે, જાણવા યોગ્ય, જાણવા યોગ્ય, અને આદરવા યોગ્ય એ સર્વે બાબતો બતાવી છે, તો તે બનના સુધી ગુરૂદારા જાણી, આદરવા યોગ્ય આદરવું અને જાણવા યોગ્ય જાણવું કે જેથી મોક્ષનો રસ્તો સરેરાશથી પ્રાપ્ત કરી શકાય. સમજણ વિના જોડણું કરવામાં આવે તેટલુંજ કયા સમજવું.

આ પુસ્તક વિદ્યાલય તરફથી બંધી કરવા કે નહીં મેળવવા માટે ઉપાધ્યું નથી, પરંતુ લોકો યોગી કીમતે લાભ લઈ શકે, અને બુદ્ધિસંસ્કારનું કમીલન જતાં, વિદ્યાલયને ગુરૂજ્ઞાન ન થાય, એ પ્રમાણે પડતર કીમત રાખવામાં આવી છે; જે લોકનું કામગીર, ઉપાધિ વગેરે ખર્ચ અને કીમત જેનાં જાણી આપરી. આ પુસ્તકમાં 'જ્ઞાનસાગર' નો કેટલોક ભાગ મુકારા વધારા સાથે દાખલ કર્યો છે. આટલું છે કે, દરેકને ઉપયોગી થઈ પડશે.

આ પુસ્તક રા. વાલીજાલ કાકુલાલ ચંધવી મારશલ ઉપાધ્યય અમને ધજોજ સતોય પ્રાપ્ત થયો છે. કુર મુકારવામાં બનતી કામગીર રાખવામાં આવી છે, છતાં દરિદ્રોય કે જાણીયથી કોઈ બુદ્ધિસંસ્કાર રહી મહ દોષ તો પડિનજે મુકારીને વાચવા તરફી ફેરી એવી આશા છે. હ. દાન્તિ! દાન્તિ!! દાન્તિ!!!

મુ'બદ.
તા. ૧-૩-૧૯૨૨.

}

લી. ની સંપના સેવક,
ત્રીજોવનદાસ ગુલાબચંદ શાહ.
મોંધી નનનચંદ પાનાચંદ.

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૩૦ શ્રી અધ્યયનો ...	૨૧૬
પુનિષ્ક્રમણ ...	૨૧૬
પરસ્પરજી ગાથાઓ...	૨૧૮
શ્રી હસવૈકાલીકૃતું પદ્યું	૨૧૯
„ શ્રીર્ણું	૨૧૯
„ શ્રીર્ણું	૨૨૦
શ્રી ઉત્તરાધ્યયનનું શ્રીર્ણું	૨૨૧
„ યોથું	૨૨૨
૩૧ શ્રી ભક્તનામર સ્તોત્ર-ભાવાર્થ સહિત	૨૨૩
૩૨ શ્રી કલ્યાણ મંદીર સ્તોત્ર	૨૩૬
૩૩ શ્રી ચિન્તામણી પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર	૨૪૨
૩૪ શ્રી ચોતીસ છાનની આરતી	૨૪૫
૩૫ શુક્રને પ્રત્યક્ષ અભિવંદન.	૨૪૫
૩૬ શ્રી પ્રભુ પામે પ્રાર્થના	૨૪૭
૩૭ મૈત્રીભાવના વિષે	૨૪૭
૩૮ શ્રી નરસિંહની સજ્જાપ.	૨૪૮

ખંભાતમાં મળતાં પુસ્તકો !

ધરમશી હાથનાં મૂલ્ય—જેવા કે, શ્રી હસવૈકાલીકૃત મૂલ્ય—જેવનશીનું ઉપારેણું હતું તેમથી અગુદ્ધ ભામ કાઢી નાખી ફરી શુદ્ધ ઉપારી તેમજ શાખન હતું છે. પાકુ હોયનું પુર્ણ દીખતી રૂ. ૧-૮-૦

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન મૂલ્ય—દીખતી રૂ. ૨-૦-૦.

શ્રી કલ્યાણ મુજરાતી—પ્રથમો પાનાનું—દીખતી રૂ. ૨-૮-૦.

શ્રી નરસિંહ દેવ જ્યોતિષ—દીખતી રૂ. ૧-૪-૦.

અધ્યયનો—નમીરાજ, અનાથીમુનિ, હજીજ અમુ પુરાહિત વગેરેના આદિ સહિત, સમગ્રજી પટે તેવા દીખતી રૂ. ૧-૦-૦.

આ વિષય શ્રેષ્ઠ વ્યવસ્થા પુસ્તકો અમારે સંઘી મળશે. લખો—

શાહ હાદાલાલ મોતીચંદ.

કે. સુભદ્રાપો—ખંભાત,

શ્રી વિદ્યાલયમાં થતાં કામકાજની યાદી.

મુંબાઈ—‘શ્રી જન સ્થાનકવાસી: વિદ્યાલય’ એ ખાતુ ચાલુ કર્યોને હાલ ત્રીજું વર્ષ ચાલે છે. તેમાં થતાં કામ-કાજનો કાર્યક્રમ નીચે પ્રમાણે છે:—

૧. આ ખાતાની એક કમીટી નીમવામાં આવી છે, અને આ ખાતાનો આવક-જવકનો હીસાબ દર વર્ષે ઓગીસ્ટના પાસે તપાસાવી, છપાવીને બહાર પાડવામાં આવે છે.

૨. દર માસની આકમ-પાંખી તારીખે અને પર્યુષણમાં હંમેશાં કસ્ટોડિયારે કપાના છવોને ઇલાવવામાં આવે છે.

૩. ધાર્મિક અભ્યાસ માટે ચોપડીઓની જરૂર હોય અને મંગાવે તો મોકલવામાં આવે છે.

૪. પોતાના વપરાશ માટે દરેક માણસને પુનઃજીવો અને કાલ યાત્રીઓ મફત આપવામાં આવે છે.

૫. અચળ માણસને માટે દવા ઘેર પહોંચાડવાની અને કોઈ પણ જાતની મદદની ઇચ્છાવાળાને માટે બનતી ગોઠવણ કરવામાં આવે છે.

૬. વિદ્યાલયને મોકલવામાં આવતી દરેક રકમની છાપેલી પહોંચ આપવામાં આવે છે.

૭. બહારગામથી જીવદયા વગેરે ખાતે જે રકમ આવે છે, તે સ્વિકારી લઈ પહોંચ મોકલાય છે, અને તેની વિગત રીપોર્ટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવે છે.

૮. આ ખાતા તરફથી દર વર્ષે પાંચ પરણી ટીપો છપાવવામાં આવે છે, અને જ્યાં મંગાવવામાં આવે ત્યાં મોકલવામાં આવે છે.

૬. આ ખાતામાં ધર્મ ઉપગરણ રાખવામાં આવે છે, તે અશક્ત માણસ સિવાય પાસેથી કીંમત લઈ આપવામાં આવે છે.

૧૦. વિદ્યાર્થીનું મકાન ધર્મકરણીને માટે આખો દિવસ ખુલ્લું રાખવામાં આવે છે.

૧૧. આ ખાતામાંથી જ્ઞાનનો ઉદય થાય તેવાં પુસ્તકો છપાવવામાં આવે છે અને તે પડતર કીંમતે વેચવામાં આવે છે.

૧૨. આ ખાતાને મદદ આપનાર દાનવીર ગૃહસ્થોએ પોતાને ત્યાં આ ખાતાની ધર્મોદ્ધાર પેટી રાખી છે, તે આ ખાતાના વહીવટ કરનાર તરફથી જોડવામાં આવે છે, અને નામવાર રકમ જમે કરી, રીપોર્ટમાં જહાર પાડી, હરેકને છાપેલી પહોંચ મોકલી આપવામાં આવે છે.

આશા છે કે, દાનવીર ગૃહસ્થો આવા ઉત્તમ ખાતા તરફ પોતાનો ઉદાર હાથ લાંબાવી આ ખાતાને પગભર કરવા ચૂકશે નહિ.

લી. સેવકો,

રાણુ ત્રીભોવનદાસ ગુલાબચંદ (જામનગરવાળા),

ગાંધી સ્તનચંદ પાનાચંદ (યોરડીવાળા),

આનંદી સેફ્ટરી.

॥ श्री निनेन्द्राय नमः ॥

श्री ज्ञान सेंडार

भाग १. લો.

મંગળાચરણ.

[ખાસ દેવા દેરા દાર-એ રાગ.]

જાણી વીર જીનેશ્વર, જન્મ જરા નીવારજોરે;
ખાસ પ્રમુછ પ્રીતિ, મુજ ધીરપર કર રચાવજોરે.
ત્રણ રત્ન આપો, પ્રભુ મુજને;
ખોટ ખાલને, કો નહીં છુજને;
અરજી દર ધારી, કરમ કટક સંહારજોરે. વદાસાં ૧

કુમળી દાક્ષી, વગગી મુજને,
નમી નમી વીનવું, હે પ્રભુ છુજને;
એ દુઃખથી દર કરવા, વદેસા આપજોરે. વદાસાં ૨

આ અટવીમા, બૂલો પડીયો;
તું સાહેબ સાચો, મુને મળીયો;
સેવકને રીવપુરની, સદ્ગ જનાવજોરે. વદાસાં ૩

અરજી હુઆરી, થી જીન આગે;
મદાવીર ક્ષિપ્તો, પ્રભુ પર માગે;
મહેર કરી મદારાજ, અમેને તારજોરે. વદાસાં ૪

શ્રી સામાયિક વ્રત.

નવકાર.

નમો—નમસ્કાર હોજો. અરિહંતાણું—કર્મરૂપ વેરીના કબુનાર એવા અરિહંતાને, જેણે ચાર પાનપાત્રી કર્મ જ્ઞાનાવરણી, જ્ઞાનાવરણી, મોક્ષની અને અનંતરાય, કૃષ્ણ કર્મ તથા જોનાયી કાંઈ રહસ્ય નથી અને જે યોગીશ્વર અનિયમે તથા પાંત્રીય પ્રકારની વાળીએ તથા બાર ગુણે કરી બીગજમાન છે. નમો—નમસ્કાર હોજો. સિદ્ધાણું—સકલ કાર્ય સાધ્યાં જેણે તે સિદ્ધ બમવતને, જે આઠ કર્મ ખપાત્રી સિદ્ધના સુખને પામ્યા તથા એકત્રીય ગુણે કરી સદિન છે. નમો—નમસ્કાર હોજો. આચરિયાણું—આચાર્યજીને, જે શુદ્ધ રીતે જ્ઞાન, જ્ઞાન, ચારિત્ર, તપ અને વીર્ય એ પાંચ આચાર પાને પાળે અને બીજાને પગાવે, તથા છત્રીય ગુણે કરી સદિન છે. નમો—નમસ્કાર હોજો. ઉવચાયાણું—ઉપાધ્યાયજીને, જે શુદ્ધ સુવાચ્ય બુદ્ધિ, બખાવે તથા પચીગ ગુણે કરી સદિન છે. નમો—નમસ્કાર હોજો. લોચ્ચ—લોકને વિષે. સબ્દસાદુણું—સર્વ સાદુને, જે જ્ઞાન જ્ઞાન ચારિત્ર અને તપના નાથનર તથા નવાત્રીય ગુણે કરી સદિન છે.

ત્રિખુનો અથવા વંદના.

ત્રિખુનો—જન ૨૨ આચાર્યજી—જે દાય જોડીને જમણા કાનથી ૧.૫. ૬૫ નથી. પચાર્યજી—અગ્નિજ્ઞા કરીને. વંદામિ—વાંદું છું એટલે ૫૫ વાંદું ૫૫ નમસામિ—નમસ્કાર કરું છું (પાંચ અંગ નમતીને મહારેમિ—નમસ્કાર કરું છું મહાભાલેમિ—સન્માન કરું છું. કૃષ્ણાણું—કૃષ્ણજ્ઞાત્રી છે. મમજી—મમજ્ઞાત્રી છે. કેવલ—ધર્મકેવલ સન્માન છે. કૃષ્ણ—કૃષ્ણ ૫૫ જ્ઞાન મુખપત્ર, જ્ઞાનમુખપત્ર છે. પશુ-વાસસામિ—નમસ્કાર કરું છું નવ વચન, કાવ.એ ૧.

હરિયાવહી.

કમલમિ—કમલજી પદ્મમિત્ર-૫.૫ કર્મથી નિવરણને. હરિયા- (રમણ) ૫૫ને વિષે વદિવાએ-અ.જી.૧૫૫. વિદ્યારણાએ-કૃષ્ણ રીડુ દેવ. મમજ્ઞામજી—અ.જી. ૫૫. પ્રાણુ—પ્રાણીજીને. કમલે-કર્મ: દેવ. બીવ—બીવ કમલે—કર્મ: દેવ. હરિય—હરિ:જી (વનપત્ર: કમલે—કર્મ: દેવ. હિમા—જીવ, ૧૨. હિતિંગ—પ્રાણી.

‘મુદુમેહિ’—યોડીક. દિહિ—નગર (દહિ). સંચાલેહિ—હલવાથી. એવ-
 માઈ એહિ—એ આદિ જીભ મનમાં ચિંતવ્યા હોય તે. આગારેહિ—
 આગાર એટલે મોકળથી. અભગે—ભાંગે નહિ. અવિરાહિએ—હાનિ
 પહોંચે નહિ. હુજજ—હોજો. મે—મહારો. કાઉસગે—કાઉસગ એટલે
 કાપાનું બધું દલાવવું. જાવ—જ્યાં સુધી. અરિહંતાણું—અરિહંતનું
 નામ સંભાળું. જગવંતાણું—જગવંતનું નામ સંભાળું. નમોકારેણું—
 નમસ્કાર કરું. નપારેમિ—ધ્યાન મુકું નહિ. તાવ—ત્યાં સુધી. કાય—
 કાયાને. ઠાણેણું—એક સ્થાને સ્થિર રાખીને. ઝાણેણું—અઝોત રહીને.
 ઝાણેણું—ધ્યાને કરીને. અપાણું—આત્માને. વોસિરામિ—તજું હું.

આ ઠેકાણે (“દ્વિજાગિ પદ્ધિમિડ” થી તે “અવિષાઓ વવરોવિઆ
 તસ્સમિજામિદ્ધક” તથા એક નવકાર સુધી પાઠ મનમાં બોલીને કાઉ-
 સગ કરવો અને નમો અરિહંતાણું સજ્ઞ બોલી પાળવો).

લોગસ્સ.

લોગસ્સ—લોકમાં. ઉજ્જયેયગરે—ઉજ્જયેય કરનાર ધર્મ—ધર્મ-
 તિથ્યયરે—સ્તીર્યના સ્થાપનાર. નિજે—નિન, રાગ-દેવના જીતનાર.
 અરિહંતે—અરિહંત દેવની કિત્તધસ્સ—નામ લઈને સ્તુતિ કરી
 હું. અઉપીસપિ—ચોતીસે એકાદ દેવલી—જગજ્ઞાની તીર્થંકર, તેનાં
 નામ કહે છે. ઉસણ—પહેલા રીખજદેવ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આવ્યા
 પછી માતાએ સ્વપ્નામાં જ્ઞાન દીધું તેથી એ નામ આપ્યું. મનિયય—
 જીભ અનિતનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આવ્યા પછી માતા પાસે રમતાં
 જતાં તેથી એ નામ આપ્યું. વદે—વાડું હું. સંજાય—ત્રીભુવ સંભવનાથ
 સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આવ્યા પછી દુષ્ટાગ ટળીને મુક્તિ મેળો, ધાન્યના સંભવ
 થવા તેથી એ નામ આપ્યું. મણિનંદણુય—જોયા અભિનંદન સ્વામી,
 સ્વામી ગર્ભમાં આવ્યા પછી હૃદય જ્ઞાન કર્યું તેથી એ નામ આપ્યું.
 સુમય—પાયમા સુખતિનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આવ્યા પછી માતાને
 બધી મતિ ઉપજી તેથી તે નામ આપ્યું. ચ—વળી. પઉમપ્પહું—
 છતાં પશ્યંતુ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આવ્યા પછી માતાને પદ્મ-કમળની
 રૂપામાં સુવાની દ્વિજા ચર્ચ તેથી તે નામ આપ્યું. સુપાસ—સાતમા
 સુપાર્શ્વનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આવ્યા પછી માતાના પાસા ખર-
 સટ હતાં તે સુવાળા થવા તેથી એ નામ આપ્યું. નિજ—રાગ-
 દેવના જીતનાર. ચ—વળી. ચંદ્રેપહું—આડમાં ચંદ્રવ્રજ સ્વામી, સ્વામી

ગર્ભમાં આઝ્યા પછી માતાને ચંદ્રમાની સ્મૃતિ થઈ તથા ચંદ્ર સરખી
 દરીની પ્રભા થઈ તેથી તે નામ આપ્યું. વંદે—વાંદું પું. મુવિહું—
 નવમાં સુવિધિનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા પછી નગરમાંથી અવિધિ
 ટાળીને સુવિધિ કરી તેથી તે નામ આપ્યું. ચ—વળી. પુષ્કંત—તથા
 ખોત્તું નામ પુષ્પવંતનાથ સ્વામી, સ્વામીના હાંત કુલ સરખા હતા તેથી તે
 નામ આપ્યું. સીધલું—દશમાં શીતગનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા
 પછી પિતાને જ્વર થયો ત્યારે સ્વામીની માતાનો દાઢ્ય દરસ્વાથી દાઢ્ય હીનગ
 થઈ તેથી તે નામ આપ્યું. સીજે—અચારમા શ્રીક્રેવાંસનાથ સ્વામી, સી-
 તગ પોદવાની અદૃષ્ટ દેવ રોળમાં સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા પછી માતાં મુતાં તે
 દેવતા નાહો તેથી તે નામ આપ્યું. વામુપુષ્—જારમા વામુપુષ્ય સ્વામી,
 માતાની મુવાની સેળમાં દેવતા રહી મોઢને શુચા દેતો નહિ, તે સ્વામી ગર્ભમાં
 આઝ્યા પછી દેવતા તેમાંથી નાહી લિસડી માતાની પૂજા દીધી તેજે કરી
 એ નામ દીધું. ચ—વળી. વિમલ—તેમાં વિમળનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં
 આઝ્યા પછી માતાની પું વાંદી હતી તે પાંસરી થઈ તેથી તે નામ આપ્યું.
 અણુત—અણુમાં અનંતનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા પછી અનંત
 રત્નોની રાણિ સ્વપ્નમાં દીડી તેથી તે નામ આપ્યું. ચ—વળી. જિણું—રાગ-
 દોષના છતનાર. ધર્મ—પદરમા ધર્મનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા
 પછી માતા ધર્મને પામી. સંતિ—સોળમા શાંતિનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં
 આઝ્યા પછી મરણનો રાગ મટયો ને શાંતિ થઈ તેથી તે નામ આપ્યું.
 ચ—વળી. વંદામિ—વાંદું પું. કુંચું—સતરમા કુંચુનાથ સ્વામી, સ્વામી
 ગર્ભમાં આઝ્યા પછી શત્રુ કંથવા સરખા થયા તેથી તે નામ આપ્યું. અરં-
 અદારમા અરનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા પછી માતાએ રત્નમય
 આરો દીધો તેથી તે નામ આપ્યું. ચ—વળી. મહિલું—એગણિશમા મહી-
 નાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા પછી માતાને કુલની સખાનો ડોહળો
 ઉપયોગ તે દેવતાએ પૂરો પાડ્યો તેથી તે નામ આપ્યું. વંદે—વાંદું પું. મુ-
 હીગુવ્વધું—વીશમા મુનિસુવન સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા પછી વેરી
 નથી ગયા તેથી તથા માતાએ મુનિના જેવા મન પાળ્યાં તેથી તે નામ આપ્યું.
 મમિજિણું—એકવીશમા નમિનાથ સ્વામી, સ્વામી ગર્ભમાં આઝ્યા પછી વેરી
 નમાડ્યા તેજે કરી તે નામ આપ્યું. ચ—વળી. વંદામિ—વાંદું પું. રિઠ-
 નેમિ—બારવીશમા અરિહનેમી સ્વામી (નિમનાથ), માતાએ અગ્રમાં અરિહ
 રત્નમય નેમી ચક્રધારા દાહી તેથી તે નામ આપ્યું. પાસું—ત્રીવીશમા
 પાર્શ્વનાથ સ્વામી, પિતાના રોળ નીચે તપ આટા દેતો દુતો ને તેનો દાઢ

ज्येष्ठ) तस्मै—ते सर्वेते. शते—द्वे पञ्च ! पटिङ्गाम्भि—निवर्तुं धुं.
निङ्गाम्भि—निङ्गुं धुं. आत्मानि साधे. मन्दिष्टाम्भि—मरुदं धुं. गृह्णी
साधे अर्पाणः—अमुञ्ज ज्येष्ठमा ज्ञता आत्मानं वेदिसिद्धाम्भि—तद्भुं धुं.

नमोऽध्वर्युणे पाठ.

[illegible]

સામાયિકસમકાએણું—સામાયિક કાયાએ નરાગર રીતે: ફારસી—
—સ્પર્શ હયું અંગીકાર હયું. પાલીય—તેવુંજ પાણુ. મોહિય—
હયું. નિરિય—પાર વનાયું. કિસિય—કીર્તિ કીધી. આરાહિય—
નારાધના કીધી. આભાએ—વીનરાગ દેવની આજ્ઞાને. અલ્પપાલીય—
ધરી પાળી દોષ. નલ્પવધ—તે પ્રમાણે ન વરતાયું દોષ. તસ્સમિ-
છામિદુક્કઠં—તે ખોરા કીધાનું રજ નિષ્કળ થાઓ.

સામાયિક વિધિએ લીધું, તે વિધિએ પાળયું, વિધિએ કરતાં
અવિધિએ ધયું હોય તો મિચ્છામિદુક્કઠં. સામાયિકમાં અતિક્રમ,
અતિક્રમ અતિચાર, અભ્યાચાર, અભૂતાં અજ્ઞાતાં મને, વચને,
ત્યાએ કરી હાંઈ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કઠં.

સામાયિકમાં કાને, માત્રા, મીઠી, પદ, અક્ષર, ગાથા, સૂત્ર,
ઓણું અધિક વિપરીત કહેવાણું હોય તો અરિહંત અનંતા મિદ્ધ
કેવલિનીસાએ તસ્સમિચ્છામિદુક્કઠં.

(પછી આગળ મુજબ નમોધ્યુણું બેવાર કહેવું.)

સામાયિકવ્રત સંપૂર્ણ.

સામાયિક કરતાં મનના દશ, વચનના દશ તથા કાયાના
બાર એ પ્રમાણે બત્રીશ દોષ ન લાગે તે માટે નિરંતર ઉપયોગ
રાખવે. તે બત્રીશ દોષ નીચે પ્રમાણે—

મનના દશ દોષ.

- ૧ અવિવેક દોષ—સામાયિક કરે તે વારે સર્વ ક્ષિપા કરે પણ મનમાં
વિવેક ન હોય એટલે સામાયિક શું ચીજ છે તે જાણે નહિ અને વિવેક-
સદિન સામાયિક કરવાથી કોણ તથા છે ? એનાથી શું રજ પ્રાપ્તિ છે ?
એ કોનું સાધન છે ? એમા કોણ પરસાધ્ય છે ? વ્યવહાર સામાયિક હયું
અને નિમ્ન સામાયિક હયું ? સામાયિકની રીતિ જિનેશ્વરે સ્થા પ્રમાણે કદી
છે વગેરે વિવેક વિના જે સામાયિક કરે તે અવિવેકનો પ્રથમ દોષ.
- ૨ યશ વાંછા દોષ—સામાયિક કરીને કીર્તિની વાછના કરે એટલે સા-
માયિક તો નિર્જરાનો હેતુ છે અને સિદ્ધ પદનું સાધન છે તેને બદલે
તેનાથી કીર્તિની વાછના કરે તે યશ વાંછા દોષ.
- ૩ ધન વાંછા દોષ—સામાયિક કરવાથી ધન પ્રાપ્તિની ઇચ્છા કરે તે.
- ૪ મર્વ દોષ—સામાયિક લાઘવે મનમાં મર્વ આણવો કે કંઈ ધર્મ જાણ-
નાર હું. હું કેનું સામાયિક કરું છું ? બીજા મર્મ લોકો સામાયિક શું
સમજે ? વગેરે જાણતો જે મર્વ કરે તે મર્વ દોષ.

- ૫ ભય દોષ—એટલે કોઈ પ્રકારના ભયથી કે લોકમાં પેતાની નિંદા થશે એવી બીકથી સામાયિક કરે પણ મનમાં સામાયિક કરવાનો ભાવ ન હોય તે ભય દોષ.
- ૬ નિદાન દોષ—સામાયિક કરીને ધનાદિકનું અથવા બીજી કોઈ ઇન્કિત વસ્તુનું નિવાળું કરે તે કારણે સામાયિકનું તો મદન રજા છે. તે ન વિચારનાં એવા ખોટા શબ્દો ઉપર લક્ષ રાખી નિવાળું કરી તે વેચી નાંખ્યા બરાબર થાય તે માટે તે નિદાન દોષ.
- ૭ સંશય દોષ—સંશય યુક્ત સામાયિક કરે એટલે મનમાં વિચાર કે સામાયિક કરીએ છીએ તો ખરા, પણ આમળ ઉપર રજા થશે કે નહિ ? એમ પ્રતીતિ નહિ તે.
- ૮ કપાય દોષ—કપાય ભર્યું સામાયિક કરે એટલે કોઈની સાથે શય વર્તે છે તેથી તેને જવાબ દેશે નથી એમ ધારી સામાયિક કરી એમે એનું રક્ત્ય છે છતાં કપાય યુક્ત કરે તે દોષિત ગણાય તેનું નામ કપાય દોષ.
- ૯ અવિનય દોષ—વિનય રહિત સામાયિક કરે તે. મુક્તો વિનય ગણવે.
- ૧૦ બહુમાન દોષ—બહુ માન સહિત કરે પણ બક્ષિત્રાવથી ન કરે તે.

વચનના દસ દોષ.

- ૧ કુત્સિત વચન દોષ—જે વચન સાંભળી કોઈને લજી, ભય, કપા-યાદિ ઉપજે તેવા કુત્સિત વચન સામાયિકમાં બોલે તે કુત્સિત દોષ.
- ૨ સહસાતકાર દોષ—સામાયિકમાં આમળ પાછળનો ઉપયોગ રાખ્યા સિવાય અણવિચારું વચન બોલે તે.
- ૩ અસહકારી દોષ—સામાયિકમાં કોઈ ઉપર અસત્ય દોષ (તોલ-મન) કહે તે.
- ૪ નિરપેક્ષ વાક્ય દોષ—સામાયિકમાં સાત્ત્વની અપેક્ષા વિના સ્વમ-તિના વચન બોલે તે.
- ૫ સંદેષ દોષ—સામાયિકમાં સૂત્ર પાઠે વચન સંદેષ કરી બોલે અપ્રશ-પાદાદિ હીણા બોલે તે.
- ૬ કલહ કર્મ દોષ—સામાયિકમાં કોઈની સાથે કલેષ કરે તે.
- ૭ વિકથા દોષ—સામાયિકમાં સત્તાવ, ધ્યાન, ધર્મ કથા, મહા પુરુષનાં ચરિત્ર અથવા તીર્થંકર આદિનો મહિમા વગેરે ક્ષિપ્ત કરવાની કહી તે પ્રમાણે ન વર્તના રાજ્યાદિક વગેરેથી ચાર કથા કરે તે.
- ૮ હાસ્ય દોષ—સામાયિકમાં કોઈની મસ્કરી કરે તે.
- ૯ અશુદ્ધ પાઠ દોષ—સામાયિકના સૂત્રાદિક ઉચ્ચાર કરે તેમાં મુખથી

- સંપાદકીન અથવા હરવ અક્ષરને ઠેકાણે દીર્ઘ બોલે, ઠાઈ ઠેકાણે માત્રાદીન અથવા અધિક હચ્ચરે, અશુદ્ધ પાઠનો હચ્ચાર કરે તે.
- ૧૦ મુળ મુળ વચન દોષ—સામાયિક લઘને લેનારને પાઠનો હચ્ચાર કરે, સ્પષ્ટ પ્રમદ અક્ષર ન હચ્ચરે, પરંતુ ગાથાનું ઠેકાણું માત્રમ ન પડે, માંખીની પેઠે બલુબલુ કરે એમ ગમતું કરીને પાઠ પૂર્ણ કરે તે.

કાયાના બાર દોષ.

- ૧ અધોઽધ્ય આસન દોષ—સામાયિક કરતી વખતે પગ ઉપર પગ ચડાવીને બેમે, મહાભયપાંચ ઘણી વિનય મુણની જુદીની કાતી કરે, વસ્ત્રવડે જનું માંધીને બેમે તે પ્રથમ દોષ; ખાટે જે વડે વિનય મુળ રહે, ઉદનાઈ ન જખાય, અબચણા ન ચાપ તેથી રીતે બેસવું.
- ૨ અગ્રાસન દોષ—આસનને સ્થિર ન રાખે, વારંવાર આગળ પાછળ ચલાવમાન કરે ને પોતે અવગના ઘણી કરે તે અગ્રાસન દોષ કહેવાય.
- ૩ અગ્રદૃષ્ટિ દોષ—સામાયિક લઘને દૃષ્ટિને નાસિશ ઉપર સ્થાપિ મનમાં ક્રુતોપયોગ રાખી મૌનપણે ખાન ન કરે, સાઆબ્યાસ કરવો હોય તો જવજાવુજા પુરતક ઉપર દૃષ્ટિ રાખતી વચેરે શુદ્ધ સામાયિકની રીતિ જે સાઆકારે કહેલી છે તે રીતિનો ત્યાગ કરી ચક્તિ મૂળની જેમ ચારે દિશાએ નેત્રો ફેરવે તે અગ્રદૃષ્ટિ દોષ.
- ૪ સાવધ ક્રિયા દોષ—કાલાવડે કંઈ સારથ ક્રિયા કરે અથવા સાવધ ક્રિયાની સંજ્ઞા કરે તે.
- ૫ આલંબન દોષ—સામાયિકમા દિવાલ પ્રમૂખનો આધાર છોડી એકાત બેસવું એ રીતિ છે તે રીત ત્યાગી દિવાલ, ચાંબકા વગેરેને પીડ લગાડીને બેસે તે કારણે પુખ્યા વિનાની દિવાલ ઉપર ધણી જીવેનો વિશ્રામ હોય ત્યાં પીડ લગાડનાં ધણી જીવેની વિરાધના ચાપ અથવા ઓડીંગણુ દઈ બેસવાથી નિઃશક્તિ પ્રભાવ વધે અને તેથી શુભ ધ્યાનાદિકમાં ખામી આવે તેથી તે દોષયુક્ત છે.
- ૬ આક્રુચન પ્રસારણ દોષ—સામાયિક લઘને કારણુવિના કાથ પગ મોકાએ અથવા લાંબા કરે.
- ૭ આલસ્ય દોષ—સામાયિકને વિષે અનિ આલસ મરડે, ટાચકા ફોડે, કરડકા કરે, કમર વાટી કરે વગેરે પ્રમાણની જલ્લનાના કાંપા કરે તે.
- ૮ મોટન દોષ—સામાયિકમા અગુલી પ્રમૂખને વાટી કરી ટાચત વગાડે તે.
- ૯ મલસ્ય દોષ—સામાયિક લઘને ઝગી ખમ પ્રમૂખ વર્ધ દોષ તે વધુરે મેક દનારે તે.

- ૧૦ વિભાસજી દોષ—સામાયિકમાં અંગે વિભાસજી કરાવે, હાથનો ટેકો દે, ગળે હાથ દઈ બેસે તે.
 ૧૧ નિદ્રા દોષ—સામાયિકમાં નિદ્રા કરે તે.
 ૧૨ વસ્ત્ર સંક્રાંતિ દોષ—ટાંડ પ્રમુખના પ્રજાગણી પોતાને સમક્ષ અંગે સારી પેઠે વસ્ત્ર ઓઢે તે.

એ પ્રમાણે મનના દસ દોષ, વચનના દસ દોષ અને કાનાના બાર દોષ એ સર્વ બન્નીસ દોષ થાય. વિવેકી પુરુષો તે દોષ ટાળી શુદ્ધ સામાયિક કરે.

નીચેના વીસ દોષ ટાળી કાઉસગ્ગ કરવો.

- ૧ ધોડાની પેઠ પગ ઉંચો નીચો કરે તે મોટક દોષ. ૨ કાનાની પેઠે ગાંઠ રહે તે કાના દોષ. ૩ સ્થંભને આધારે ઓઢાંચે રહી ઉભો બુલે તે સ્થંભ દોષ. ૪ પર્યંતના કૂટની પેઠે અકકડ ઉભો રહે તે કૂટ દોષ. ૫ ગાંઠ છીંચાના ઉચા ઓઢાંચે રહી કાઉસગ્ગ કરે તે માળા દોષ. ૬ બીંડડીની પેઠે હાથ આગળ રાખી કંઈ ને સખરી દોષ. ૭ વડુની પેઠે બુધટો કાઢી વસ્ત્ર ઓઢે તે વધુ દોષ. ૮ પ્રમાણ કપરાન વસ્ત્ર માથે રાખી કરે તે સંભ-નર દોષ. ૯ સરીરને સ્પર્શની પેઠે દાણાં કરે તે સ્પર્શ દોષ. ૧૦ માડાંની ઉધની પેઠે એ પગની પાની એકઠી રાખે તે કંઈ દોષ. ૧૧ સાંધીની પેઠે વસ્ત્ર ઓઢી કંઈ ને સંભળી દોષ. ૧૨ કિંમતની પેઠે હાથ ઉચા રાખી કરે તે ખલીજુ દોષ. ૧૩ કાગની પેઠે નજ નવચગ કરે તે વાપસ દોષ. ૧૪ કાંડના કાગ એકઠા કપાની પેઠે વસ્ત્ર એકઠા કરે તે કાંડ દોષ. ૧૫ શરીરમાં જૂત પ્રવરત જેમ ભગ્નક ધૂણાં તેમ ધૂણી કાઉસગ્ગ કરે તે શીસકપન દોષ. ૧૬ મુગાની પેઠે કુંડુ કરે તે મુગ દોષ. ૧૭ આગળી પાપજો રાખી વિચાર કપાની પેઠે કાઉસગ્ગ કરે તે અનુભવીબન દોષ. ૧૮ દારૂ શીસામાં નાખતાં ગરમાંને ચાન ગરમાં થાય તેની પેઠે કરે તે વારુણી દોષ. ૧૯ તરસ્યા કપિની પેઠે હોઠ હલાવે તે પ્રેલા દોષ. ૨૦ બાજની પાસે પાડ ઉચરણી કરે તે અન્ય પાડાં-ચરિત દોષ.

કાઉસગ્ગ કરતી રખતે કપાના કાન ટોપોઆધી એકે વજુ દોષ પાનામાં ને આંધ તેનું ગદાગર દાન આપજી.

શ્રી પ્રતિક્રમણ સૂત્ર.

પ્રતિક્રમણ શરૂ કરતાં પહેલાં ઉભા થઈ સવિનયે ગુરુઆદિકને વંદણા કરી પ્રતિક્રમણના ત્રણ આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી.

પહેલો આવશ્યક.^૧

(આ દેશજે નવકાર તથા નિષ્ક્રિયાનો પાઠ પૂરો કરેલો.)

ક્રિયાભિજ્ઞ—મારી ક્રિયા છે. ભક્તિ—દેવ પૂજ્ય. તુમેહિ—તમારી. અભયજ્ઞ—નાયકમાણે—આજ્ઞા થવાથી. દેવસી—દિવસ સંબંધી પદિક્રમણ—પાપને નિવારણ કરવાને. કામ્યેશી—એક સ્થાનને બેમુકું. દેવસી—દિવસ સંબંધી જ્ઞાન—જ્ઞાન. કસણ—કસન. ચારિત્ર—આવનાં કર્મને શાસ્ત્રમાં તે. તપ—પૂર્વ કર્મ ખપાવવા તે. અતિચાર—લીધેલા મન બાંધવાને તેવાર થવું તે. ચિંતવનાર્થ—ચિંતવાને અર્થ. કરેમિ—કરી છું. કાકિસગ—કાયા સ્થિર રાખવી તે. (નવકાર તથા કરેમિમતેનો પાઠ બોલવો.)

સ્તુતિ—માર ગુણ શ્રી અરિહંતના, આઠ ગુણ શ્રી સિદ્ધમગવંતના છત્રીસ ગુણ શ્રી આચાર્યજીના, પચીસ ગુણ શ્રી ઉપાધ્યાયજીના, સત્તાવીસ ગુણ શ્રી સાધુના, એ પંચ પરમેશ્વરીના મળી એકસે આઠ ગુણ સંબંધી જ્ઞાન, દર્શન, ચરિત્ર, તપસંબંધી અવિનય અબક્તિ, અસાનના થઈ હોય તે મન, વચન, કાયાએ કરી જનમુપજે, અંગમુપજે, આંકડીપજે, અણાંગીપજે, કબ્ધી, ક્ષેત્રી, કાગથી, બાચથી, દેસથી, સર્વથી વિરાધના કરી હોય, ને દિવસ સંબંધી અવજ્ઞા, અપરાધ કાંઈ હોય, કરાવ્યો હોય, અનુમોદી હોય તે સર્વ અરિહંત અનંતાસિદ્ધ ભગવાનની સામે મિચ્છામિદુક્કડં.

ક્રિયાભિ—કરું છું. કામી—એક દેશજે રહીને કરું છું. કાકિસગ—કાયા સ્થિર રાખવી તે. જો—જો. મં—મહારે જીવે. દેવસી—દિવસ સંબંધી. અક્રુયાદે—અનિચાર. કચ્ચો—લગાવ્યો હોય. કાકચ્ચો—કાયાએ કરી. વાકચ્ચો—વચન કરી. માણસીચ્ચો—મને કરી હિસતો—મૂલ-વિરુદ્ધ કર્યું હોય. ઉમ્મચ્ચો—જિન માર્ગ છોડીને અન્ય માર્ગ પકડ્યો હોય. અક્રપો—ન બોલવા જેવી નમ્મ બોલવા હોય. અકરેમિજ્ઞ—ન કરવા

૧. સાધુ, સાધ્વી, આવક અને આવિનયે વિશેષ કરીને અવશ્ય કરવું તેને આવશ્યક કહે છે

ત્રીજો આવશ્યક.

સ્તુતિ—દેવે એવા ચાલીશ તીથર જેણે એળખાવ્યા; તેવા મારા
ધર્મગુરુ, ધર્મચાર્ય. મહાકૃષ્ણદેવી, જ્ઞાનસોચનના દેવાગ, અજ્ઞાનનિમિત્તના
દેહબદાર, મિથ્યાત્વ દમદના મિત્ર, અદ્વાર, અવગાવાનના શમાવવાને અથે
અધુનધારા વાણી સમમાનના, મુઠા અપરંપરીને ન્યાય કરવા, મારગથી
જુલવાને માગે અરે તે પડી પોતાના બાળની રાત એવા, મારા
ધર્મગુરુ, ધર્મચાર્ય, મને પડેગદ ધર્મના, હ દાયન, નોવાગ, અધર્મ
વિકાસના, અવદુઃખજનના, એ સન - ૧૩, નિલેશી, નિત્યની નમનાવન,
મૈત્રેયન રિવંદી, વિદ્યાર્થી એક - ૧૪, નિલેશ એકેશનાની કરી સાચા
મિત્રપદો દ દ દ - ૧૫, કિ ૧૬ - ૧૭, ૧૮ - ૧૯, ૨૦ - ૨૧, ૨૨ - ૨૩, ૨૪ - ૨૫, ૨૬ - ૨૭, ૨૮ - ૨૯, ૩૦ - ૩૧, ૩૨ - ૩૩, ૩૪ - ૩૫, ૩૬ - ૩૭, ૩૮ - ૩૯, ૪૦ - ૪૧, ૪૨ - ૪૩, ૪૪ - ૪૫, ૪૬ - ૪૭, ૪૮ - ૪૯, ૫૦ - ૫૧, ૫૨ - ૫૩, ૫૪ - ૫૫, ૫૬ - ૫૭, ૫૮ - ૫૯, ૬૦ - ૬૧, ૬૨ - ૬૩, ૬૪ - ૬૫, ૬૬ - ૬૭, ૬૮ - ૬૯, ૭૦ - ૭૧, ૭૨ - ૭૩, ૭૪ - ૭૫, ૭૬ - ૭૭, ૭૮ - ૭૯, ૮૦ - ૮૧, ૮૨ - ૮૩, ૮૪ - ૮૫, ૮૬ - ૮૭, ૮૮ - ૮૯, ૯૦ - ૯૧, ૯૨ - ૯૩, ૯૪ - ૯૫, ૯૬ - ૯૭, ૯૮ - ૯૯, ૧૦૦ - ૧૦૧, ૧૦૨ - ૧૦૩, ૧૦૪ - ૧૦૫, ૧૦૬ - ૧૦૭, ૧૦૮ - ૧૦૯, ૧૧૦ - ૧૧૧, ૧૧૨ - ૧૧૩, ૧૧૪ - ૧૧૫, ૧૧૬ - ૧૧૭, ૧૧૮ - ૧૧૯, ૧૨૦ - ૧૨૧, ૧૨૨ - ૧૨૩, ૧૨૪ - ૧૨૫, ૧૨૬ - ૧૨૭, ૧૨૮ - ૧૨૯, ૧૩૦ - ૧૩૧, ૧૩૨ - ૧૩૩, ૧૩૪ - ૧૩૫, ૧૩૬ - ૧૩૭, ૧૩૮ - ૧૩૯, ૧૪૦ - ૧૪૧, ૧૪૨ - ૧૪૩, ૧૪૪ - ૧૪૫, ૧૪૬ - ૧૪૭, ૧૪૮ - ૧૪૯, ૧૫૦ - ૧૫૧, ૧૫૨ - ૧૫૩, ૧૫૪ - ૧૫૫, ૧૫૬ - ૧૫૭, ૧૫૮ - ૧૫૯, ૧૬૦ - ૧૬૧, ૧૬૨ - ૧૬૩, ૧૬૪ - ૧૬૫, ૧૬૬ - ૧૬૭, ૧૬૮ - ૧૬૯, ૧૭૦ - ૧૭૧, ૧૭૨ - ૧૭૩, ૧૭૪ - ૧૭૫, ૧૭૬ - ૧૭૭, ૧૭૮ - ૧૭૯, ૧૮૦ - ૧૮૧, ૧૮૨ - ૧૮૩, ૧૮૪ - ૧૮૫, ૧૮૬ - ૧૮૭, ૧૮૮ - ૧૮૯, ૧૯૦ - ૧૯૧, ૧૯૨ - ૧૯૩, ૧૯૪ - ૧૯૫, ૧૯૬ - ૧૯૭, ૧૯૮ - ૧૯૯, ૨૦૦ - ૨૦૧, ૨૦૨ - ૨૦૩, ૨૦૪ - ૨૦૫, ૨૦૬ - ૨૦૭, ૨૦૮ - ૨૦૯, ૨૧૦ - ૨૧૧, ૨૧૨ - ૨૧૩, ૨૧૪ - ૨૧૫, ૨૧૬ - ૨૧૭, ૨૧૮ - ૨૧૯, ૨૨૦ - ૨૨૧, ૨૨૨ - ૨૨૩, ૨૨૪ - ૨૨૫, ૨૨૬ - ૨૨૭, ૨૨૮ - ૨૨૯, ૨૩૦ - ૨૩૧, ૨૩૨ - ૨૩૩, ૨૩૪ - ૨૩૫, ૨૩૬ - ૨૩૭, ૨૩૮ - ૨૩૯, ૨૪૦ - ૨૪૧, ૨૪૨ - ૨૪૩, ૨૪૪ - ૨૪૫, ૨૪૬ - ૨૪૭, ૨૪૮ - ૨૪૯, ૨૫૦ - ૨૫૧, ૨૫૨ - ૨૫૩, ૨૫૪ - ૨૫૫, ૨૫૬ - ૨૫૭, ૨૫૮ - ૨૫૯, ૨૬૦ - ૨૬૧, ૨૬૨ - ૨૬૩, ૨૬૪ - ૨૬૫, ૨૬૬ - ૨૬૭, ૨૬૮ - ૨૬૯, ૨૭૦ - ૨૭૧, ૨૭૨ - ૨૭૩, ૨૭૪ - ૨૭૫, ૨૭૬ - ૨૭૭, ૨૭૮ - ૨૭૯, ૨૮૦ - ૨૮૧, ૨૮૨ - ૨૮૩, ૨૮૪ - ૨૮૫, ૨૮૬ - ૨૮૭, ૨૮૮ - ૨૮૯, ૨૯૦ - ૨૯૧, ૨૯૨ - ૨૯૩, ૨૯૪ - ૨૯૫, ૨૯૬ - ૨૯૭, ૨૯૮ - ૨૯૯, ૩૦૦ - ૩૦૧, ૩૦૨ - ૩૦૩, ૩૦૪ - ૩૦૫, ૩૦૬ - ૩૦૭, ૩૦૮ - ૩૦૯, ૩૧૦ - ૩૧૧, ૩૧૨ - ૩૧૩, ૩૧૪ - ૩૧૫, ૩૧૬ - ૩૧૭, ૩૧૮ - ૩૧૯, ૩૨૦ - ૩૨૧, ૩૨૨ - ૩૨૩, ૩૨૪ - ૩૨૫, ૩૨૬ - ૩૨૭, ૩૨૮ - ૩૨૯, ૩૩૦ - ૩૩૧, ૩૩૨ - ૩૩૩, ૩૩૪ - ૩૩૫, ૩૩૬ - ૩૩૭, ૩૩૮ - ૩૩૯, ૩૪૦ - ૩૪૧, ૩૪૨ - ૩૪૩, ૩૪૪ - ૩૪૫, ૩૪૬ - ૩૪૭, ૩૪૮ - ૩૪૯, ૩૫૦ - ૩૫૧, ૩૫૨ - ૩૫૩, ૩૫૪ - ૩૫૫, ૩૫૬ - ૩૫૭, ૩૫૮ - ૩૫૯, ૩૬૦ - ૩૬૧, ૩૬૨ - ૩૬૩, ૩૬૪ - ૩૬૫, ૩૬૬ - ૩૬૭, ૩૬૮ - ૩૬૯, ૩૭૦ - ૩૭૧, ૩૭૨ - ૩૭૩, ૩૭૪ - ૩૭૫, ૩૭૬ - ૩૭૭, ૩૭૮ - ૩૭૯, ૩૮૦ - ૩૮૧, ૩૮૨ - ૩૮૩, ૩૮૪ - ૩૮૫, ૩૮૬ - ૩૮૭, ૩૮૮ - ૩૮૯, ૩૯૦ - ૩૯૧, ૩૯૨ - ૩૯૩, ૩૯૪ - ૩૯૫, ૩૯૬ - ૩૯૭, ૩૯૮ - ૩૯૯, ૪૦૦ - ૪૦૧, ૪૦૨ - ૪૦૩, ૪૦૪ - ૪૦૫, ૪૦૬ - ૪૦૭, ૪૦૮ - ૪૦૯, ૪૧૦ - ૪૧૧, ૪૧૨ - ૪૧૩, ૪૧૪ - ૪૧૫, ૪૧૬ - ૪૧૭, ૪૧૮ - ૪૧૯, ૪૨૦ - ૪૨૧, ૪૨૨ - ૪૨૩, ૪૨૪ - ૪૨૫, ૪૨૬ - ૪૨૭, ૪૨૮ - ૪૨૯, ૪૩૦ - ૪૩૧, ૪૩૨ - ૪૩૩, ૪૩૪ - ૪૩૫, ૪૩૬ - ૪૩૭, ૪૩૮ - ૪૩૯, ૪૪૦ - ૪૪૧, ૪૪૨ - ૪૪૩, ૪૪૪ - ૪૪૫, ૪૪૬ - ૪૪૭, ૪૪૮ - ૪૪૯, ૪૫૦ - ૪૫૧, ૪૫૨ - ૪૫૩, ૪૫૪ - ૪૫૫, ૪૫૬ - ૪૫૭, ૪૫૮ - ૪૫૯, ૪૬૦ - ૪૬૧, ૪૬૨ - ૪૬૩, ૪૬૪ - ૪૬૫, ૪૬૬ - ૪૬૭, ૪૬૮ - ૪૬૯, ૪૭૦ - ૪૭૧, ૪૭૨ - ૪૭૩, ૪૭૪ - ૪૭૫, ૪૭૬ - ૪૭૭, ૪૭૮ - ૪૭૯, ૪૮૦ - ૪૮૧, ૪૮૨ - ૪૮૩, ૪૮૪ - ૪૮૫, ૪૮૬ - ૪૮૭, ૪૮૮ - ૪૮૯, ૪૯૦ - ૪૯૧, ૪૯૨ - ૪૯૩, ૪૯૪ - ૪૯૫, ૪૯૬ - ૪૯૭, ૪૯૮ - ૪૯૯, ૫૦૦ - ૫

व'दभु।

કચ્છામિ ખનામુપ્તા, ૩૦ = ૨૦, ૧૦, ૫, ૩, ૨, ૧

[illegible]

અતિચાર દોષ લાગ્યો હોય તે આલોક—૨૬ ૭૩. જ'વાઈક—મન
આપાં પાછાં બજાયાં દોષ. વચ્ચામેલીય—ખાનવિના ચન્ન હપયોમે સુત
બજાયાં દોષ. હીલુખર—ઓહો અક્ષર બજાવો દોષ. અચ્ચખર—
અધિક અક્ષર બજાવો દોષ. પયહીલુ—પદ ઓર્ણ બજાવું દોષ. વિલુ-
યહીલુ—વિનયરદિન બજાવું દોષ. લેમહીલુ—મન, વચન, ટાંચાના
મેમ સ્થિર વિના બજાવું દોષ. પોસહીલુ—મુક્ત હચ્ચારદિન બજાવું
દોષ. મુકુદિન—૨૬ માન અવિનીનને દોષ દોષ. કુકુપરિધિય—કુકુ
રીતે બજાવું દોષ. અકાલે કચ્ચે સજાઓ—સખાકાગઆદિ બાર અકાગ
તે વખતે સગમ કરી દોષ. કાલે ન કચ્ચે સજાઓ—ખરો વખત છે
તે વખત સગમ ન કરી દોષ. અસજાઈએ સજાવ—નોંદી પર આદિ
અપવિત્ર જગ્યાએ સજાવ કરી દોષ. સજાઈએ ન સજાવ—સગમ કર-
વા મોઝ જગા દોષ ત્યાં સજાવ ન કરી દોષ. તરસમિચ્છામિદુહ—
એ ચોદ પ્રકારના અતિચારખાદેહો કાઈ દોષ લાગ્યો દોષ તે ખોલું કરેલું
નિષ્ફળ થાશે.

ક'સજુ—સદહજુ, આસ્તા. સમકિત—ખરા ધર્મનું આચરણ.
પદમધ્ય—એ મોહોરો અર્થ. સ'ધવોવા—પરિચય કરવો, સમાગમ કર-
વો. મુદિક—બલી દહિયી. પદમધ્ય—એ મુખ્ય અર્થની. સેવજા—
સેવના કરવી. વાવિ—અવરા. વાવન—સમક્ષિ પામી ખસી જાય તે.
કુદ'સજુ—તુલમે ત્રેસાં પાખંડી (મુગમુ સમક્ષિ જેને ન દોષ) વજ-
જુ—તેને વર્જવા, ત્યાગ કરવો. સમત્ત—એ સમક્ષિવંતની. સદહજુ—
અદા. એલવા સમકિતના સમજોવાસએજુ—એવા સમક્ષિની જીવ
સાધુના પાસાના સેવનાર બાળકો. સમતરસ—સમક્ષિના. પ'ચ—પાચ.
અહઅહ—અનિચાર. પાપાસા—મોહોટા પાપાગ કગચાસમાન. જલ્કિ-
યબ્યા—નજવા. ન સમાપરિધવા—(પણ) આચરવા નહિ. ત'જહા-
જેમ છે તેમ. તે—તે. આલોક—૨૬ ૭૩. રા'કા—સમક્ષિતને વિષે રા'કા
રાખે (જીવધર્મ ખરો કરી કે ખોટો કરી). ક'ખા—મિથ્યાત્વના મનની
દખા કરી તે વિનિગિછા—કરણીના જળનો સર્વદ આલે. પરપાસક-
બીજા પાખંડીના મનના. પરસેસા—વખાલુ દયા દોષ. પરપાસક—
બીજા પાખંડીનો. સ'ધવો—સમાગમ કરે. દોષ કચ્ચે જે પોતાના મનમ
જલ્કિના ન દોષ ને બીજાનો સમાગમ કરે તે તે એકતમ? વિચરથી

૧ પાચ જુલુ જોવામાં દોષ તેને સમક્ષિ કરેલું—૧ જવ, ૨ જવેવ,
૩ વિવેવ, ૪ અનુકંપા, ૫ અજાન.

ખસી ભવ છે). એ પાંચ અતિયાર મધ્યેથી કોઈ અનિયાર કાઢ્યો હોય તો. તત્સમિચ્છામિદુઃકટં—તે ખોડું કાઢવું નિમ્મળ થાગ્ને.

પહેલું મત.

પહેલું—પહેલું અલ્પમત—નાનું (સાધુનાંથી). મુક્તાઓપાખ્યા-
હવાયાઓ—મોક્ષા પ્રાપ્તિ હજવાથી. વેરમળું—નિવર્તનું. પ્રસજ્જવ—
હાસના ચામના જીવ (તે કહે છે.) બે દ્રવિય—બે દ્રવિયવાળા. તેદ્રવિય-
વળુ દ્રવિયવાળા. ચકુરિદ્રિય—ચાર દ્રવિયવાળા. પંચદ્રિય—પાંચ દ્રવિ-
યવાળા. જીવ—પ્રાણી. જાણી—જાણીને પ્રીતી—ઓળખ્યા છતાં સ-
વ્વસંજીવી—પોતાના સમાસંજીવી. શરીરમાંહેલા પીડાકારી—
પોતાના શરીરમાં પીડા લખાવે એવા જીવ. સમ્પરજીવી—પોતાનો અ-
પરાધ જોઈ ક્યો હોય તે. પણ વિગતેદ્રિવિના—જાન રહિત (જાન
રહિત) તે બેદ્રી તોદ્રી ચકરંદી એ વરજીને. આકુટી—જાણીને. હજવા-
હજવાળી. નિમિત્તે—નુદિએ. હજવાના—હજવાની. પચખાણુ—જીવી.
તથા સૂક્ષ્મ એકેદ્રિય પણ હજવાના પચખાણુ જીવજીવાએ—
જ્યાં મુખી જીવ ત્યાં મુખી. દુવિહું—જે કરજે કરી. તિવિહું—જીવ
જોડે કરી. ન કરેમિ—કર નહિ. ન કરવેમિ—જીવ પાસે કરાવું નહિ.
મજસા—મને કરી. વચસા—વચને કરી. કાયસા—કાયાએ કરી. એહ-
વા—એવા. પહેલા—પહેલા. મૂલ—મોક્ષ. પ્રાણાતિપાત—જીવ
હજવા થઈ. વેરમળું—નિવર્તવાના મતના—મતના. પંચ અર્ધારા-
પાંચ અતિયાર. પાયાસા—પાતાળ કમલા તમાન. જાણિયવ્યા—જા-
ણવા. ન સમાધરિવા—(પણ) આચરવા નહિ તજજી—જેમ છે તેમ.
તે આસોઈ—કટુંડું. બંધે—કોઈ જીવને તાણીને તાખ્યો હોય. વહે-
ધજો ભાર માથો હોય. છવિછેએ—અવધવ છેલ્લો હોય (જાન, નાક આદિ.)
અર્ધસારે—ધજો ભાર જાંચો હોય (જાન લેપરાન). જીવપાણ્યોઠાએ-
અન્ન પાણી ભોગવતા અલકાજી હોય. તત્સમિચ્છામિદુઃકટં—તે ખોડું
કાઢવું નિમ્મળ થાગ્ને.

બીજું મત.

બીજું અલ્પમત—બીજું અલ્પમત. મુક્તાઓ—મોક્ષ. મુક્તા-
વાયાઓ—મુક્ત બોલવાથી. વેરમળું—નિવર્તનું. કજાલીક—જ્યાં
સંજીવી કામમાં. જોવાલીક—જાણ બેસ આદિ દોરસંજીવી કામમાં
જોવાલીક—જાણના કામમાં. ચાપણુ—ચાપણુ બોલવાથી. મોસો—

પ્રતિષ્ઠિતિ જીવનો વધ થાત અથવા કેમનિ મોટા કુખનું કારણ થાય તેવી.
મોટાકીકીકીસાખ—મેહોટા મોટી સાક્ષી આપવા સંબંધી. ઇત્યાદિક—
એ વગેરે. મોટકું—મેહોટું. છુકું—ચુકું. મોલવાના—મોલવાની.
પચખાણ—જમી, ત્યામ. જાવજવાએ—જ્યાં સુધી જીવું ત્યાં સુધી.
દુવિહ—એ કરણ. તિવિહણ—જણ નેમ હરી, ન કરેમિ—(એ કામ)
દં કં નહિ. ન કારવેમિ—(બીજા પાસે તેવું કામ) કરાવું નહિ. મણ-
સા—મને હરી. વચસા—વચને હરી. કાયસા—કાયાએ હરી. એહવા
બીજામુલ—મેહોટા. મુખાવાદ—મુકું. મોલવાનું. વેરમણ—તજવાના.
મતનાપેચ—પાંચ. અકચારા—અતિચાર. જાણિયવા—જાણવા. ન
સમાયરિયવા—(પણ) આવરવા નહિ. તંજહા—જમ છે તેમ. તે-
આલોહ—હું. હું. સહસ્ત્રાલખખાણે—પ્રસાદ. પડે એવું. મોલવા
દોષ. સહસ્ત્રાલખખાણે—કેમની જાની વાત ઉપાડી હરી દોષ. સહ-
સ્ત્રમંતલેએ—પોતાની સીના મને ઉપાડા ક્યાં દોષ. મોસોવએયો—
મોટા ઉપરેય ક્યાં દોષ. કુસેહકરણે—મોટા વેપ ક્યાં દોષ. તસ્સ-
મિચ્છામિદુક્ક—તે મોટું કાષિયું નિષ્ણ થાને.

ત્રીજું પ્રત.

ત્રીજું અણુપ્રત—આવૃત્ત. ધૂસાઓ—મેહોટું. અદિનાદાણુઓ—
અણુ દીપેયું લેવાથી એટલે ચેતરી કરવાથી. વેરમણ—નિર્વૃત્તિ હું. ખાતર
ખણી—ખાતર મોટાને. ગાંધી છાટી—કેમની મોંસડી છેડી. તાણુપર
કુચિએ કરી—કેમનું તાણું બીજ કુચીએ ઉપાડીને. પડી વસ્તુ ધણી-
ધાતી બળી—કેમ પડેલી વસ્તુ તેના કેમ ધણી છે એમ જાણવા ઉતા
લેવી. ઇત્યાદિક—એ વગેરે બીજ. મોટકું અદસ્તાદાન લેવાના પચ-
ખાણ—મેહોટા કેમની રમ વગર લેવાની જમી (તેમાં એટલો આગાર
૧). સગાં સંબંધી, વ્યાપાર સંબંધી નિબ્રમી વસ્તુ ઉપશંત—
ભરમ વિનાની વસ્તુ એટલે એવી હલકી કે જે લેતા કેમ ચોર હાથે કે
કપોતે આપે નહિ તે સિવાય બીજા જમી વસ્તુઓ. અદસ્તાદાન લેવાના
પચખાણ—આપ્યા વગર લેવાની એટલે ચોરી કરવાની જમી. જાવ-
જવાએ—જ્યાં સુધી જીવું ત્યાં સુધી. દુવિહ—એ કરણે હરી. તિવિ-
હણ—જણ નેમ હરી ન કરેમિ—હું પોતે ચોરી કંઈ નહિ. ન કારવે-
મિ—બીજા પાસે કરાવું નહિ. મણસા—મને હરી. વચસા—વચને હરી.
કાયસા—કાયાએ હરી. એહવા ત્રીજા મુલ—મેહોટા. અદસ્તાદાન—
ચોરી કરવાનું. વેરમણપ્રતના—તજવાના પ્રતના. પચ—પાંચ. અધ-

ચારા—અતિચાર. જાણિયવા—જાણવા. ન સમાધરિયવા—આચરવા નહિ. તંજહા—તે જેમ છે તેમ. તેઆલોહિ—હું છું. તેઆહડે—ચોરાહ વસ્તુ લીધી હોય. તકરપઉગે—ચોરને મદદ આપી હોય. વિરધ-રજાકાંચે—સંભવિત્ત હોય એટલે દાણ ચોરી વગેરે રાજ્યે મનાઈ કરેલા યુનાહ કીધા હોય. કુહતોલે—ખોદું તોળું હોય. કુહમાણે—ખોદું માખું હોય, બધું હોય. તર્પાકરવગવહારે—સારી વસ્તુ દેખાડી નરસી આપી હોય. તસ્સમિચ્છામિદુકકડ—તે ખોદું કાપેલું નિષ્ફળ થાળે. ચોથું મત.

ચોથું અણમત—અણમત. ધૂલાએ—ખોદોદું. મિહુણાએ—મૈયુન સેવવાથી. વેરમણ—નિવર્તુ છું. સદાર—પોતાની સ્ત્રીથી. સંતોસીએ—સંતોષ રાખવો. અવસેસ—તે સિવાય બીજા કાંઈ સાથે. મિહુણવિહ—મૈયુન સેવવાની. પચખાણ—બધી, ત્યાગ. (અને સ્ત્રીને સહરચાર-પોતાના ભરવારથી. સંતોસીએ—સંતોષ રાખવો. અવસેસ—તે સિવાય બીજા કાંઈની સાથે. મિહુણ—મૈયુન. સેવવાના—કરવાની. પચખાણ—બધી) અને જે સ્ત્રીપુરુષને મૂળથી કાપાએ કરી મિહુણ-મૈયુન. સેવવાના પચખાણ હોય—સેવવાની બધી હોય. તેહને દેવતા મનુષ્યતિર્થેચ—દેવતા, માણસ, પશુ વગેરે. સંબધીમિહુણના—મૈયુન સેવવાની. પચખાણ—બધી, ત્યાગ, જાવજીવાએ—જ્યાં સુધી જીવું ત્યાં સુધી. દેવતાસંબધી—તેમાં દેવતાની સાથે. દુવિહ—એ કરણે. તિવિ-હુણ—ત્રણ ભેગે. ન કરેમિ—એ કામ કરે નહિ. ન કારવેમિ—બીજા પાસે કરાવું નહિ. મણસા—મને કરી વચસા—વચને કરી. કાપસા—કાપાએ કરી. અને મનુષ્યતિર્થેચસંબધી—અને માણસ તથા પશુ વગેરેની સાથે. એગવિહ—એક કરણે. એગવિહુણ—એક ભેગે. ન કરેમિ—એ કામ કરે નહિ. કાપસા—કાપાએ કરી. એવા ચોધા ધૂલ—ખોદા. મિહુણ—મૈયુન. વેરમણમતના—ત્યાગ કરવાના મતના. પંચ—પાંચ. અર્ધચારા—અતિચાર. જાણિયવા—જાણવા. ન સમાધરિયવા—આચરવા નહિ. તંજહા—તે જેમ છે તેમ. તેઆલોહિ—હું છું. ધતરિય-નહાની ઉમરની સ્ત્રી, પરિગાહિય—પોતાની પરણેલી સાથે. ગમણે—ગમન કર્યું હોય. અપરિગાહિયગમણે—સ્ત્રીને પરણ્યો નથી તે અગાઉ તેની સાથે ગમન કર્યું હોય. અનંગકીડા—કામભોગ સંબધી બીજા કાંઈ કીડા કરી હોય. પરવિવાહકરણે—બીજાએના વિવાહ મેળવી આપ્યા હોય. કામભોગેમુ—કામભોગને વિષે. તિવાવિલાસ—તીવ્ર અનિલાસ રાખી હોય. તસ્સમિચ્છામિદુકકડ—તે ખોદું કાપેલું નિષ્ફળ થાળે.

પાંચમું પ્રત.

પાંચમું અષ્ટપ્રત—આવૃત્ત. શૂલાઓ—મોટા પરિગહાઓ—
ધન, દોલત વગેરે પરિગ્રહથી. વેરમળ—નિવર્તુ ધું. ખેત—ખેતર, વાડી
આદિ ઉપાડી જમીન વચ્ચુનો—મર, તમેલા આદિ ઠાણી જમીનની. યથા-
પરિમાણ—જેટલી મળ્યાંદા કરી છે. હિરણ—રૂપું. સોવનનું—સોનાની.
યથાપરિમાણ—જે પ્રમાણે મળ્યાંદા કરી છે. ધન—સિકાજથ નાણું. ધા-
નનું—દાણાની. યથાપરિમાણ—જે પ્રમાણે મળ્યાંદા કરી છે. દુપદ—જે
પગા મનુષ્યારિહ. ચક્રપદનું—ચોપમા રોગની. યથાપરિમાણ—જે પ્રમાણે
મળ્યાંદા કરી છે. કુવિચનું—ધરવખગની. યથાપરિમાણ—જે પ્રમાણે
મળ્યાંદા કરી છે. એ યથાપરિમાણ કીકું છે—એ પ્રમાણે જેવી મળ્યાંદા
કરી છે. તે ઉપરાંત પોતાનો પરિગ્રહ—રોગન. કરી રાખવાના પથ-
ખાણ—ખંધી જાવજીવાએ—જ્યાં ખંધી ઇવ ત્યાં સુધી. એગવિહું—
એક કળે કરી. નિવિહું—વળુ જોડે કરી ન કરેમિ—કર નહિ (મળ્યાંદા
ઉપરાંત રોગન રાખુ નહિ) મળુસા—મન કરી વચસા—વચને કરી.
કાયસા—કાય એ કરી એવા પાંચમા શૂલ—મોટા પરિગ્રહપરિ-
માણ—રોગનના મળુ. વરમળ—વરમળ—વરમળ—વરમળ—વરમળ—
પથ—પથ અંતર્યામી—અંતર્યામી જામિયવા—જામિયવા ન સમાધ-
રિયવા—આસન્ન નાદ નજહા—ન જેન છે તેન તેઆસાઉં—કલ
પૃ. ખેતવચ્ચુપમાણાકુંભ—૧૨ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
દોષ હિંમ્લસાવળપમાણાકુંભ—૨૩ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
દોષ ધનધાનપમાણાકુંભ—૨૪ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
દોષ દુપદચક્રપદપમાણાકુંભ—૨૫ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
દોષ કુવિચપમાણાકુંભ—૨૬ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
મિચ્છામિદુકુંભ—૨૭ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી

છઠ્ઠું પ્રત.

છઠ્ઠું દિગ્મિપ્રત—૧ એ. ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
નિનાનું યથાપરિમાણ—૨૮ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
યથાપરિમાણ—૨૯ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
નના નિનાના—૩૦ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
કરી જે એ યથાપરિમાણ કીકું છે. એ ૨૩ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી
ઉપરાંત—૩૧ ૧ ૨ ન જાતાની મળુ. એ. ૧૧ ગી

પેતાની કાયાએ કરીને. પાંચ^૧ આગ્રવ સેવવાના—ભોગવવાની. પચ-
ખાણુ—ખાધી. જાવજીવાએ—જ્યાં મુઠી જનું ત્યાં મુઠી. દુવિહું—એ
કરણે કરી. તિવિહું—ત્રણ જોડે કરી. ન કરેમિ—દું કંઈ નહિ. ન ક-
રવેમિ—ખીજ પામે એ કામ કરાવું નહિ. મણસા—મને કરી. વયસા—
વચને કરી. કાયસા—કાયાએ કરી. એહવાણુદિશિવેરમણુમતના—એ
પ્રમાણે દિશાની મયાંદા હપરાંત કેહ દિશાએ જવાનું તજ દેવાના મતનક
પચ—પાંચ. અધારા—અનિયાર. જાણિયવા—જાણવા. ન સમાય-
રિયવા—આચરવા નહિ. તંજહા તેઆસોડું—તે જેમ તેમ કરું છું.
ઉદિશિપમાણુકમે—હંમી દિશાનું (પ્રમાણ અનિકમ્યા હોય) મયાંદા
એજાંગી હોય. અધોદિશિપમાણુકમે—ત્રીમી દિશાની મયાંદા એજાંગી
હોય. તિરિયદિશિપમાણુકમે—ત્રીમી દિશા (પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, ઈ-
ક્ષિણ) ની મયાંદા એજાંગી હોય. જેતણુદી—જેત રહિ એક દિશા ઘટાડીને
ખીજ દિશા વધારી હોય. સમઅંતરધાએ—સદેહ પડયા છતાં આગળ
જવાયું હોય. તસ્સમિચ્છામિદુકકડ—તે જોડું કાપેયું નિષ્ફળ થાત્તે.

સાતમું મત.

સાતમું મત ઉવલોગ—જે વસ્તુ એકજવાર ભોગવાય તે ખાનપા-
નાદિ પરિલોગવિહું—જે વસ્તુ વારંવાર ભોગવવામા આવે તે ઘરેખાં
લુગમાં વગેરે તેની મયાંદાની. પચખાણુમાણુ—ખાધી કરવી. ૧ ઉલ્લખિયા-
વિહું—અંગ લુવાના વચની મયાંદા. ૨ દાતણુવિહું—દાતણુની મયાંદા.
૩ ફેલવિહું—ફળની મયાંદા. ૪ અલગણુવિહું—તેલ વગેરે શરીર
ચોપડવાની વસ્તુની મયાંદા. ૫ ઉવલણુવિહું—મદન કરવાની વસ્તુ (પીડી
વગેરેની) મયાંદા. ૬ અંજણુવિહું—નાદાવાના પાણી વગેરેની મયાંદા. ૭
વચ્ચવિહું—વચની મયાંદા. ૮ વિલેવણુવિહું—વિલેવન કરવાની વસ્તુની
મયાંદા. ૯ પુરૂવિહું—પુષ્પ-દ્રવ્યની મયાંદા. ૧૦ આલરણુવિહું—ધરે-
ણાની મયાંદા. ૧૧ ધુપવિહું—ધુપ કરવાની મયાંદા. ૧૨ પેજવિહું—
ખીવાની વસ્તુ ચોપડ કવાય વગેરેની મયાંદા. ૧૩ લખખણુવિહું—મુખ-
ડીની મયાંદા. ૧૪ ઉદનવિહું—ધાનની જાતની મયાંદા. ૧૫ મુપવિહું—
કોળાની મયાંદા. ૧૬ વિગયવિહું—(ઘી, તેલ, દુધ, દહીં, ગેળા આદિ)
વિગયની મયાંદા. ૧૭ સાકવિહું—લીંબોત્રી સાકની મયાંદા. ૧૮ મહુર-
વિહું—મેવાની મયાંદા. ૧૯ જમણુવિહું—જમવાની મયાંદા—અમુક વખતે
આટલી વસ્તુ ખાવી. ૨૦ પાણિવિહું—પાણીની મયાંદા. ૨૧ મુખવા-

[illegible]

કીધો હોય (જગી દાર વગેરેનો). ભાડીકામ—આમાં ધર વગેરે નવાં કરાવી તેનાં આમાં ખાવાનો વેપાર કર્યો હોય. ફાડીકામ—પૃથ્વીનાં પેટ ફાડાવવાનો વેપાર કીધો હોય (કુવા વાવ આદિ કરાવવાનો). કંતવા-
જિજ્ઞે—હાથી દાંત વગેરેનો વેપાર કીધો હોય. કેસવાજિજ્ઞે—ચમરી ગાય વગેરેના વાગનો વેપાર કીધો હોય. રસવાજિજ્ઞે—મદિરાદિકના રસનો વેપાર કીધો હોય. લખવાજિજ્ઞે—લાખ વગેરેનો વેપાર કીધો હોય. વિ-
સવાજિજ્ઞે—વિષ (ઝેર) નો વેપાર કીધો હોય. જંતુપીડનકામ—પાણી સંઘા વગેરે વચ્ચેનો વેપાર કીધો હોય. નિલ્લંછનકામ—બગદ પોદા વ-
ગેરેના અવપદ સમાધાનો વેપાર કીધો હોય. કવગિદાવજિયા—દાવાનજ સજગાઓ હોય. સર-સરોવર. ફહુ—ફહકુંડ. તસાગ—તગાવ. પરિસો-
સણિઆ—હસેઆઆં હોય. અસદ્ગજુપાસણિયા—ઠોર તથા મુદ્રાત્મ આદિને ઊછેરી ઊછેરીને વેચ્યા હોય. તરસમિચ્છામિદુકકડ—એ બોલું કીધેલું નિષ્ફળ થાને.

આઠમું મત.

આઠમું મત અમુકાદંડનું—સ્વાયં વિના આત્મા દંડાય છે. વેર-
મણું—(તથી) નિવર્તું છું. ચઠીવિહે—ચાર પ્રકારે. અમુકાદંડ—અર્થ વિના દંડ પડે છે. પન્નતે—તે કહે છે. તંજહા—જેમ છે તેમ. અવચા-
જાયરિય—આતં તથા રોદ્ર પ્યાન ધરવાથી (માડી ચિંતવણી કરવાથી).
પ્રમાયાચરિય—પ્રમાદ કરવાથી (આગસથી થી, તેજ વગેરેનાં કામ ઉપાડાં રાખવાથી જીવ દિંસા થાય છે) હંસપયાજી—દિંસા થાય એવા ચત્તનો (હરી, ચાકા, મુડી વગેરેનો) સંમદ કરવાથી. પાપકરમિવચેસ—પાપ કર્યોનો ઉપદેશ કરવાથી. એહવાઆઠમાઅમુકાદંડ—અર્થ વિનાનાં પાપ. સેવવાનાપયખાણ—સેવવાની જમી. જવજીવાએ—જ્યાં સુધી જીવું ત્યાંસુધી. દુવિહુ—એ કરણે. તિવિહુણું—જલુ વગેરે કરી. ન કરેમિ—એ પ્રમાણે કરે નહિ. ન કારવેમિ—ખીજ પાસે તેમ કરાવું નહિ. મણસા—મને કરી. વયસા—વચને કરી. કાયસા—કાયાએ કરી. એવાઆઠમાઅમુ-
કાદંડ—તેઅર્થ વિનાનાદંડ આવે તે પાપ. વેરમણું—તજ દેવાના. મત-
ના પય—પાંચ અમુકારા—અતિચાર. જાણિયવા—જાણવા. ન સં-
માયરિયવા—આચરવા નહિ. તંજહા—તે જેમ છે તેમ. તેઆલોઉં-
કદું છું. કંદરે કામ વધે એવી વાત કરી હોય. કુકુધએ—કુચેદા કરી હોય. મોહરિએ—જેમ તેમ બોલ્યો હોય. ગાજ દીધી હોય. સંજુતાહિ-
ગરણે—યજ્ઞાં હવિચારો એકા કરી રાખ્યા હોય. ઉપલોગપરિલોગ

આપરને—એકવાર ભોમવાય તેની તથા વારંવાર ભોમવાય તેની વસ્તુ ઉપર આશક્ત રહી હોય. તત્સમિચ્છામિદુક્કલ—તે ખોટું દિષ્ટિનિષ્ઠગ યાત્રે.

નવમું મત.

નવમું સામાયિકમત—સમતાદી સામાયિકનું મન સાવજીભોગનું—પાપના કામથી. વેરમળું—નિવર્તુ હું. જાનનિયમ—ન્યાં સુધી મયાંદા કીધી છે ત્યાં સુધી. પશુવાસ્યમિ—ગુપ્ત ભોગને મેલું. દુવિહું—એ કરજી તિવિહું—ત્રણ ભોગે કરી. ન કરેમિ—પાપનું કામ હું હું નહિ. ન કારવેમિ—બીજા પામે કરાવું નહિ. મળુસા—મને કરી. વયસા—વચને કરી. કાપગ્યા—કાપાએ કરી. એવી મારી તમારી સદલજા પરપગ્યા કરી સામાયિકનો અવસર આવે અને સામાયિક કરી હોય તે વારે સ્પર્શનાએ કરી શુદ્ધ હોય, એવા નવમા સામાયિકમતના પંચ અધ્યયારા—પાંચ અતિ-ચાર. જાણિયવા—જાણુચ ન સમાચરિયવા—આચારવા નહિ. તંજહા—તે જમ છે તેમ. તેઆસોડિ—તે હતું હું. મળુદુપરિહાણે—સામાયિકમાં મન માફું વર્તુ હોય. વયદુપરિહાણે—વચન માફું વર્તુ હોય. કાપદુપરિહાણે—કાપા માફી વરનાવી હોય. સામાયિકસ્સસર્ધ—સામાયિક કીધું છે છતાં. અકરજીયાએ—જરાબર કીધું કે નહિ તેની ખબર ન રહી હોય. સામાયિકસ્સ—સામાયિક કીધું છે તે. અણુવક્રિયસસઠકરજીયાએ—પૂરું થયા વિના પાણું દોય. તત્સમિચ્છામિદુક્કલ—તે ખોટું કીધું નિષ્ઠગ યાત્રે.

દશમું મત.

દશમું દેશાવગાસિકમત—દિશાની મયાંદા બાંધવાનું મન (બાધેલી હદ ઉપરાંત છેટે જવું નહિ). દિનપ્રતિપભાવથી પ્રારંભીને—પ્રતિદિન રિવસ ઉગવાને વખત સવારથી બીજાં રિવસ ઉગના સુધી આદરીને. પૂર્વાદિક છે દિશી—પૂર્વ દિશા આર્દિ ૧૦ દિશાએ. જોટલી ભૂમિકા—જોટલી ધરતી. મોકલી રાખી છે—નવાદા જાખી છે એટલે સવારમાં હીને માન કરવું કે આજ મારે દરેક દિશાએ આદવા નાકે ઉપરાંત જવું નહિ. તે ઉપરાંત—બાધેલી હદ ઉપરાંત. સર્ગચ્છાએ—પોતાની મરજીથી. કાપાયે જઈને પાંચ આશ્રવ—કાપાએ જઈને જયદિ સાધિક પાંચ આશ્રવ. સેવવાના પચ-ખાણું—સેવવાની મયાં. જાવઆહારનું—એક દિવસ ને રાત સુધી દુ-વિહું—એ કરજી. તિવિહું—ત્રણ ભોગે. ન કરેમિ—પાપ હું હું નહિ. ન કારવેમિ—બીજા પામે કરાવું નહિ. મળુગ્યા—મને કરી. વયસા—વ-

ચને કરી. કાયસા—કાયાએ કરી. જોડણી ભૂમિકા માકડી રાખી છે તેમાંથી જે દ્રવ્યાદિકની મર્યાદા કીધા છે—ભોક્ષી રાખેલી ધરતીમાં જમ્મ જે બપો કરી હોય કે આજ આટલા પદાર્થ ઉપયોગમાં લાગવા. તે ઉપરાંત—તે ઉપરાંત. ઉત્તરભોગ—એકજવાર ભોગવાય એવી વસ્તુ. પરિભોગ—વારંવાર ભોગવાય એવી વસ્તુ. ભોગનિમિત્તે—ભોગની ક્ષણએ. ભોગવાના પથખાણ—ભોગવાની બધી. જાવઅદોરત—એક દિવસ તે રાત સુધી. એગવિહેણ—એક કરણે. તિવિહેણ—ત્રણ જોડે. ન કરેમિ—ન કરે નહિ, મળુસા—મને કરીને. વયસા—વચને કરીને. કાયસા—કાયાએ કરી એવી મારી તમારી સદહણ પડપણાએ કરી દયમું મન કરવાનો અવસર આવે ને કરીએ તે વારે સ્પર્શનાએ કરી શુદ્ધ હોયને. એવા દશમા દિસા વગાસિકે મતના પથખાણઆસા—પાથ અતિચાર. જાણિયવા—જાણવા ન સમાધરિયવા—આચારવા નહિ. તંજહા—તે જેમ છે તેમ. તે આસોડિ—કહું હું. આણુવણુપઉચે—કામ વસ્તુ મંગાવી ઉપયોગ કીધો હોય, ખીજ પાસે વસ્તુ મંગાવી હોય. પેસવણુપઉચે—ચાકરનો ઉપયોગ, ચાકર મોકલીને વસ્તુ મંગાવી હોય, સદાણુવાએ—સાદના ઉપયોગ, સાદ કરીને ઉપરાંતથી બોલાવ્યો હોય. રૂવાણુવાએ—પોતાનું રૂપ દેખાડીને કાઢીને બોલાવ્યો હોય. બહીઆ—બાહર. પોઆણુપખએચે—કાકરો નાખી બોલાવ્યો હોય. તસ્સમિઆમિદુકક—તે ખોડુ કીધેયુ નિષ્કળ થાળે.

અગીઆરમું મત.

અગીઆરમું પરિપૂર્ણપાપધનત—પાપરહિત થઈ સંવરે કરી આત્માને પોપવો તેનું મન. અસણું—અન્ન. પાણું—પાણી. ખાકમ—મેવાની જાત. સાકમના—નુખવાન—મંગાવી આગિક ખાવાની. પથખાણ—બધી. અખલનાપથખાણ—મૈયુન મંવવાની બધી. મળીસોવનના—પથખાણ—મળી, સોનું વગેરે મળવાની બધી. માસાવનંગ—માગી વગેરેની. વિલેવણના—વિલેપન કરવાની. પથખાણ—બધી. સથ—સજ્જ, હથીવાર. મુસલાદિક—સામેલા વગેરે. સથવજ્જજોગના પથખાણ—પાપનું કામ કરવાની બધી. જાવઅદોરત—રાત દિવસ સુધી. પણુવાસામિ—એ પ્રમાણે આચરીશ. હુવિહું—એ કરણે. તિવિહેણ—ત્રણ જોડે. ન કરેમિ—પાપ કરે નહિ. ન કારવેમિ—ખીજ પાસે કરાનું નહિ. મળુસા—મને કરી. વયસા—વચને કરી. કાયસા—કાયાએ કરી. એહુવીસદહણા—કરવાની શ્રદ્ધા થાય. પડપણાકરી—પડપણા કરીએ. પોપો કરવાનો વખત આવે પોપો કરીએ. તે વારે કરશનાએ કરી મુદ્ધિ—તે

વખત યક્તિમુખ્ય શુદ્ધ હોજી. એવા અગ્નીઆરમા યરિપૂર્વક—પ્રતિ પૂર્વ-
 પાપધમ્મતના—સંવરે આત્માને પોષવાના મના. પંચક્રમારા—પાંચ
 અતિચાર. જાણીયવા—જાણવા. ન સમાધરિયવા—આચારવા નહિ. તં-
 જદા તે આસોડિ—તે જોમ છે તેમ કુંડું મું. અપહિસેહિય—જરાજર
 નપાસીને જોયાં ન હોય. દુપહિસેહિય—માઠી રીતે જોયા હોય. સેઝસ-
 થારએ—પાટ વંચેરે નેજા નથા પધારીને. અપમજય—પોજ્યું ન હોય.
 દુપમજય—માઠી રીતે પોજ્યું હોય. સેઝસથારએ—મંજા પધારીને.
 અપહિસેહિય—તપાનને જોઈ ન હોય. દુપહિસેહિય—માઠી રીતે જોઈ
 હોય. ઉચ્ચારપાસવનુભિ—દિવા નથા પેલાને જરાની જગ્યાને. અ-
 પમજય—પોજ ન હોય દુપમજય—માઠી રીતે પોજ હોય. ઉચ્ચાર-
 પાસવનુભિ—દિવા નથા પેલાને જરાના જગ્યાને. પાસહુએ—
 પેલા પાયા છે તમ સેઝએ—વળકે એ અનાજીપાસજીયા—પોષાના
 કિય. અ રા પ ડા નેથી દેવ નન્નમિન્હામિદુકડ—તેમા થયું પાપ
 નિવર દોરે

'મારું' ત્રણ.

[illegible]

સચિત્તપેદ્ધિયા—અયેન વસ્તુથી સયેન વસ્તુ ઠાંડી હોય. કાસાપ્રક્રમે—
કાળ વડી મયો હોય, જમડી મયેલી કે ખેડી થયેલી વસ્તુ આવી હોય.
પરોવએસે—સાધુને વદોરાત્તાનું બીજને કહે (સાધુ આવે તે વખત
પોતે ન આપનાં બીજને તુકમ કરે). મચ્છરિયાએ—દાન દાનને અદકાર
પ્રાપ્તો હોય. તસ્સમિચ્છામિદુકક—તે ખોડું કાચેનું નિષ્ફળ થાતે.

સંચારાનો પાઠ.

અપઠિમ—બીજું કાંઈ કામ કરવું રહ્યું નથી. મારણતિથ—પડિત
ખરબુને ખતે સંલેહણા—આત્માને પાપના કામથી દૂર કરવો. પાવધ-
શાસા—સંચારો કરવાની જગા. પૂંછને—વાળી સાટ કરીને. ઉચાર-
પાસવણ—દિશા તથા પેચાગતી. બુમિકા—જગ્યા. પડિસેહીને—નમરે
જોઈને. ગમણાગમણે—જગ્યા આવતા છત્ર ચપાળ્યા હોય તેનું. પડિક-
મીને—પ્રાપચિત્ત લેઈને. દભાંદિકસંચારો—દાન વગેરેની પધારી
સંધરીને—પાધરીને. દભાંદિકસંચારો—દાન વગેરેની પધારી ઉપર
ડહલિને—બેસીને. પૂરવ તથા ઉત્તરંદિકિ—પૂર્વ કે ઉત્તર દિશા તરફ.
પલ્યંકાદિક—પલાડી વાળી અથવા સજિત પ્રમાણે. આસનેએરિને—
આસન વાળીને. કરચલ—એ હાથ. સપ્પઅલિય—જોડીને. શિરસાવ-
તથ—માથાને આવર્તન કરી. મધએઅંજસિકકુ—માથા ઉપર બે હાથ
જોડેલા રાખી. એવ—એમ. વઆસી—કહે. નમોથુણ—નમસ્કાર હોતે.
અરિહંતાણ—અરિહંત દેવને. જગવંતાણ—જગવંતને. જાવસપ-
તાણ—તે ઠેક મુક્તિ પોહોઆ, સુધીનો પાઠ (જે સામાયિકને ખતે છે
તેડસો કહેવો) એમ અનંતાસિકને નમસ્કાર કરીને વર્તમાન પોતાના
ધર્મગુરુ ધર્માચાર્યને નમસ્કાર કરીને પૂર્વે જે જન આદર્શ છે. તેઆસોધ—
સંભારીને. પડિકમી—પ્રાપચિત્ત લઈને. નિંદી—(આત્માના સામે) નિંદા
કરીને. નિસહસ થઇને—સત્ય રહિત થઇને. સવ્વપાણુપ્રવાય—સર્વ
પ્રકારે છત્ર દિસા કરવાની. પચખામી—જમી કરીને. સવ્વપુસાવાય—
પચખામી—સર્વ પ્રકારનું જુકું ખોલવાની જમી કરીને. સવ્વઅરીના-
દાણુપચખામી—સર્વ પ્રકારની ચોરી કરવાની જમી કરીને. સવ્વ-
મિદુણુપચખામી—સર્વથા મૈયુનની જમી કરીને. સવ્વપરિગહુપચ-
ખામી—સર્વથા દોષત રાખવાની જમી કરીને. સવ્વકાહુપચખામી—
સર્વથા કોષ કરવાની જમી કરીને. જતવમિચ્છાદસણસલ—તે અન્ય ધર્મ
સેવવો તથા સત્ય રાખવું ત્યાં સુધીના જે અદાર પાપરથાન આગળ કહેવાશે
ત્યાં સુધીની. અકરણિજાંજોગ—કરવા જોગ નહિ બની. પચખામી—

જમી હરીને. જવજવાએ—જ્યાં મુખી છત્રું ત્યાં મુખી. તિવિહ—જવ
 હરણે હરી. તિવિહણ—જવ જોડે હરી. ન હરેમિ—દૂં પાપ હરે. નહિ
 ન હરવેમિ—બીજે પાપે કરાવું નહિ. કરંતંનાણુજાણુ—ઠોઢ પાપ કરે
 ને બધું જાણું નહિ. મળુસા—મને હરી. વયસા—વચને હરી. હાપસા—
 હાવાએ હરી. એમ અકારે પાપસ્થાનક—પાપનાં દેશાણાં, પથખીને—
 જમી હરીને. સર્વ—સર્વ. અસર્વ—અનન. પાણ—પાણી. ખાધમ—
 ખેવે. સાધમ—મુખવાસ. અધિવિહપિયાદાર—એ ચાર પ્રકારના આ-
 દારની. પથખામી—જમી હરીને. જવજવાએ—છત્રું ત્યાં મુખી. એમ
 ચારે આદાર પથખીને જ—૭. પિય—પિય. હમશરીર—આ
 માં સરીર. હક—હકારી. કંત—કાન્તિવંત. પિય—પિય. મહુન—
 મનને શોભીતું. મળામ—મનને અનિ વાહું. ધિજ—ધીરજ દેનાર. વિ-
 સાસીય—વિશ્વાસનું દેશાણું. સમય—માનવા યોગ્ય. અણમય—વિરોધ
 માનવા યોગ્ય. અદમય—અણ માનવા યોગ્ય. અંકરંડગસમાણ—
 ધરણાના રાખણ સમાન. અંકરંડગમય—રતના હરડીઆ સમાન. મા-
 ણુંસીય—રખે મને દાંવાવ. માણુંહિ—રખે મને તાપ છાગે. માણું-
 ખુદા—રખે મને ભુખ છાગે. માણુંપીવાસા—રખે મને તરણ છાગે.
 માણુંબાણા—રખે મને સર્વ કરે. માણુંચારા—રખે ચાર લપાડી જવ.
 માણુંકસા—રખે મને ઘસ કરે. માણુંમસગા—રખે મચ્છર કરે.
 માણુંવાહિય—રખે મને વાહિ હજાર. પીતીય—પીત જાગે. અ-
 ભિમ—અભિયામ. સજિવાધિ—સન્નિપાત વાપ. વિવિહાશિગાયકા-
 રખે વિવિધ પ્રકારના રાગ હાવન વાપ. પરિસહોવસમા—(હપસર્જ)
 ખાવીસ જાનના પરીસહ તથા દેવનાદિકની ડરામણી. ક્રાસાક્રુસનિ—એવી
 રીતના સ્પર્શ થયે થકે. એયપિયણ—એવું માં સરીર વડાવું તે. અદિ-
 મિહિ—છેલ્લું. ઉસારનિસાસેહિ—આત્માન્દાસ મુખી. વોમિરામિ-
 તણું છું. નિકટ—એમ દહાને. એમ શરીર વોસિરાવીને—શરીરને
 તણ દહને. કાલંઅણુવકંબાણુ—કાળને અણુવાહતો થકો (જવવાની
 આશા તથા મરણનો ભય ન રાખતો). વિહરનિ—વિચરે. એહવી
 સદહણ પદપણા કરીએ—એવી અદા કે પદપણા કરીએ. સંવારાના
 અવસરે સંવારો હરીએ. નિવારે ફરસનાએ કરી મુદ્ધિ હેાએ—ત્યારે
 યજ્ઞ પ્રમાણે મુદ્ધિ વાળે. એવા અપહિમ મારણુતિય—મરણને અતે
 ઠોઢ વરુ જાણી નહિ. સંહિહણુ—આત્માને માઠા કામથી ફરે કરવાના.
 જસણા—ક્રમા કરવાના. આરાહણાના—આરાધના કરવાના. પંથઅ-

સચિત્તપેહણિયા—અચેત વસ્તુથી સચેત વસ્તુ ડાંડી હોય. કાસાણકમ્મે—
કાળ વહી ગયો હોય, જમડી ગયેલી કે ખેરી ચયેલી વસ્તુ આપી હોય.
પરોચએસે—સાધુને વહોરાવવાનું બીજને કહે (સાધુ આને તે વખત
પોતે ન આપતાં બીજને હુકમ કરે). મચ્છરિયાએ—દાન દહને અહોર
દીપો હોય. તસ્સમિચ્છામિદુક્કડ—તે ખોટું કીધેયું નિષ્ફળ થાએ.

સંચારાનો પાઠ.

અપછિમ—બીજનું કાષ્ઠ કામ કરવું રજુ નથી. મારણતિય—પાંડિત
મરણને અતે સંલેહણા—આત્માને પાપના કામથી દૂર કરવો. પાપધ-
શાસા—સંચારો કરવાની જગા. પૂંચને—વાળી સાર કરીને. ઉચાર-
પાસવણ—દિવા તથા પેશાખની. ભૂમિકા—જગ્યા. પડિસેહીને—નગર
મેધને. ગમણાગમણે—જના આવતા જવ ચપાણા હોય તેનું. પડિક-
મીને—પ્રાપચિત લેધને. દલાદિકસંચારો—દાબ વગેરેની પથારી
સંચરીને—પાથરીને. દલાદિકસંચારો—દાબ વગેરેની પથારી ઉપર
દુરહિને—મેસીને. પૂરવ તથા ઉત્તરદિશિ—તે ક ઉત્તર દિશા તરફ.
પલ્લપકાદિક—પલાડી વાળી અથવા નક્કિ પ્રનાણે. આસનેમેશિને—
આસન વાળીને. કરચલ—એ હાથ. સંપઅલ્લિય—મેડીને. શિરસાવ-
તથ—માથાને આવર્તન કરી મથએઅંગલિકકુ—નાથા ઉપર એ હાથ
મેડેસા રાખા. એવ—એમ વચ્ચાસી—કહે. નર્મચુણ—નમસ્કાર હોએ.
અરિહંતાણ—અગિદત એને. લગવંતાણ—નમવતને તથાસંપ-
તાણ—તે કેક સુક્તિ પોંડાયા નર્મણા પા ને નામાયિકને અતે છે
તેડમે કહેવો) એન અનન નિહને નમન્દર કરીને વર્તમાન પોતાના
ધર્મગુરુ ધર્મચાર્યને નમન્દર કરીને ૧ ૮ ૧૧ ન દવા છે. તેઆસેધ—
સભારીને. પડિકમી—પ્રાપચિત ને નિંદી—આત્માની નામે) નિંદા
કરીને. નિસદ્ધ થકને—નવ નિ ન વને. સવ્વપાણાકવાય—સર્વ
પ્રકારે જીવ દિવા જીવના. પચખામી—તથા કરીને. સવ્વસુસાવાય—
પચખામી—સર્વ સકાળુ નવ નો નવ ન તથા કરીને. સવ્વઅદીના-
દાણપચખામી—સર્વ પ્રકારની નવ ને નવ તથા કરીને. સવ્વ-
મંદુણપચખામી—સર્વથા નવ નવ ની કરીને. સવ્વપરિગહપચ-
ખામી—સર્વથા દેવતા નવ નવ તથા કરીને. સવ્વકાલપચખામી—
સર્વથા કોઈ કવળી નવ ન કરીને તથામિચ્છાદસમુસલ—તે અન્ય ધર્મ
નવવો તથા સવ્વ સમુસલ નવ નવ ન પ રચ્યાન આગળ કહેવારી
આ સુધીના. અકરખિજાન્ટેગ—નવ ને નવ નવ પચખામી—

બધી હરીને. જનવજવાએ—જ્યાં મુખી જુડું ત્યાં મુખી. તિવિહું—જલ
 હરણે હરી. તિવિહુણું—જલ જોડે હરી. ના હરેમિ—નું પાપ. હરી. નહિ
 ન હારેવેમિ—બીજે પાપે હરણું નહિ. કરું તં નાણુજાણું—કાંઈ પાપ હરે
 તે બહુ જાણું નહિ. મળુસા—મને હરી. વચસા—વચને. હરી. કાયસા—
 કાયાએ હરી. એમ અકારે પાપસ્થાનક—પાપના ઠેકાણું, પચખીને—
 બધી હરીને. સવં—સવં. અરણું—અન. પાણું—પાણી. ખાકમ—
 મેવો. સાકમ—મુખવાસ. ચક્રિવિહુપિયાહાર—એ ચાર પ્રકારના આ-
 હારની. પચખામી—બધી હરીને. જનવજવાએ—જુડું ત્યાં મુખી. એમ
 ચારે આહાર પચખીને જ—જે. પિયં—પિય. હમંશરીરં—આ
 માંડ સરીર. હંતં—હતશરી. હંતં—કાનિરંત. પિયં—પિય. મળુનં—
 મનને શોભીનું. મળુમં—મનને અનિ વાપું. મિજં—ધીરજ દેનાર. વિ-
 શાસીયં—વિશાસનું ઠેકાણું. સુમયં—માનવા યોગ્ય. અમુમયં—વિશેષ
 માનવા યોગ્ય. બહુમયં—ધણું માનવા યોગ્ય. બંદકરંઠગસમાણું—
 ધરણાના ઠાવણા સમાન. રથકરંઠગભુયં—રતના કરંડીઆ સમાન. આ-
 ભુરીયં—રખે અને દારવાય. આણુંદંદું—રખે અને તાપ લાગે. આણું-
 ખુદા—રખે અને જુખ લાગે. આણુંપીવાસા—રખે અને તરણ લાગે.
 આણુંબાસા—રખે અને સર્પ હરે. આણુંચિરા—રખે ચેર લપાડી જાય.
 આણુંદંસા—રખે અને ઘંસ હરે. આણુંમસગા—રખે અઘર હરે.
 આણુંવાહિયં—રખે અને જાણિ ઉપજે. ખીતીયં—ખીત જાગે. સં-
 ભિમં—સેખ ઘાય. સત્રિવાહિયં—સન્નિપાત ઘાય. વિવિહુશિગાયંકા-
 રખે વિવિધ પ્રકારનાં રાગ લેખન ઘાય. પરિસહોવસગા—(ઉપસર્ગ)
 ખાલીજ જનના ખરીસહ તથા દેવતાદિકની ક્ષામણી. ફારાકુસંનિ—એવી
 રીતના સ્પર્શ થયે થો. એયંપિયણું—એવું માંડ સરીર વડાવું તે. ચરિ-
 મિહિ—છેડા. દસાસનિઆસેહિ—અસાંધાસ સખી. વોસિરામિ-
 તણું પું. નિકકું—એમ કહીને. એમ શરીર વોસિરાવીને—સરીરને
 તણ કહીને. કાલંઅણુવકંખમાણું—કાળને અણુવાળતો થો. (જવવાની
 આઠા તથા મરણનો બધ ન ગણતો). વિહરંનિ—વિચરે. એહવી
 સદહણા પડપણા હરીએ—એવી થઈ કે પગપણા હરીએ. સંધારાના
 અવસરે સંધારો હરીએ. નિધારે ફરસનાએ હરી મુદ્ધિ હોએ—ન્યારે
 સન્નિ પ્રમાણે મુદ્ધિ થાળે. એવા અપહિમ મારણુંનિય—મરણને અતે
 કાંઈ વસ્તુ જાણી નહિ સંલેહણા—આત્મને માંડા કામથી ફર કરવાના.
 ફરણા—જમા કરવાના આચારાદ્યના—આચારન નિયમના. પંચઅ-

હયારા—પાંચ અતિયાર. અણિયવા—નણવા. ન સામાયરિયવા—
આયરવા નહિ. તંજહાતેઆણેડિ—તે જેમ છે તેમ કદુ હું. હહસો-
ગાસસપડિગે—આ લોકને વિષે સુખની વાંછના કરી હોય કે મરી ગયા
પછી મોટો રાગ થાકે. પરલોગાસસપડિગે—પરલોકને વિષે સુખની
છાંછા કરી હોય કે મહર્થિક દેવના યાગે. જીવીઆસસપડિગે—જીવ-
ની છાંછા કરી હોય કે જાતું જીવું તો હીક. મરણાસસપડિગે—મર-
ણની છાંછા કરી હોય કે દુઃખ પામું છું મારે જી મરી જાગું તો હીક.
કામભોગાસસપડિગે—કામ ભોગની છાંછા કરી હોય. તસ્મિન્નિચ્છામિ-
દુઃકલ—તે ખોડું કીધેવું નિષ્કળ થાજે. એમ સમક્રિત પૂર્વક—જેમ
પૂર્વે કહ્યો તે સમક્રિતના પાડથી. પારવ્રત સંલેપણાસહિત—પાર વ્રત
સંધારાના પાડ સહિત તથા નવાણું અતિયાર. એહને વિષે જે હોય
અતિક્રમ—(કરેલી બધીમા દોષના ચાર પ્રકાર છે તેમાં) અતિક્રમ એ-
કમે બધી કરેલી વસ્તુ કરવાનું મન કરવું. વ્યતિક્રમ—તે વસ્તુ કરવા
નરજ થાઓ તે દોષ. અનિયાર—તે વસ્તુ હાથમાં લીધે તે દોષનું નામ.
અણાચાર—તે વસ્તુ ભોગવે એકમે બધી ભાગે તે દોષનું નામ, બધુ-
તાં અભણના મન, વચન, કાપાએ કરી સેઓ હોય, સેવરાઓ હોય,
મેવના પ્રત્યે કુલ બળ્યું હોય તે અનંતાસિદ્ધ કેવળીની સામે. મિચ્છા-
મિદુઃકલ—નિષ્કળ થાજે.

અદાર પ્રકારના પાપસ્થાનક.

૧ પ્રાણાનિપાત—જીવદિસા. ૨ મૃપાવાદ જીવું બોલવું. ૩ અ-
દત્તાદાન—પોરી કરવી ૪ મૈથુન—ભી મેરવી. ૫ પશ્ચિમલુ—દોષન.
૬ કૌષ—વીસ. ૭ માન—અદંકાર. ૮ માયા—કપટ. ૯ લોભ—
ગુણા રાખવી. ૧૦ રાગ—પ્રીતિ. ૧૧ દ્વેષ—અદેખાઈ. ૧૨ કલેશ—
કલેશો. ૧૩ અસ્થાબ્ધાન—આત્મ મરણવું. ૧૪ પૈશુન્ય—પોરી કરવી
૧૫ પરપરિવાદ—પારકું વાકું બોલવું. ૧૬ રજઝરજી—(રતિઅરતિ)
ખુટી રિવજીરી. ૧૭ માયામાયો—કપટ સહિત જીવું બોલવું. ૧૮ મી-
છાઈસેજસજ—પોરી જઠા તથા રાગ રાખવું. એ અદાર પાપસ્થાનક
સેખા હોય, સેવરાઓ હોય, સેવના પ્રત્યે શું બળ્યું હોય તે અનંતા
સિદ્ધ કેવળીની સામે. મિચ્છામિદુઃકલ—પાપ નિષ્કળ થાજે.

પચ્ચીસ પ્રકારનું મિથ્યાત્વ.

૧ અભિચ્છાદિમિથ્યાત્વ—પરંતે ખેડાની ખજર વગર ખેડાને પછી
રહે, હો નહિ તે. ૨ અનુભિચ્છાદિમિથ્યાત્વ—જ્યા દેવ ને મધા ગુરને

“ આ ડેકાણે ઇચ્છામિ કામી કાસઅ, નવકાર અને હરેમિતેના પાડ કહેવા. ”

શ્રી ચત્તારિ મંગલ.

ચત્તારિમંગલ—ચાર પ્રકારના માંગલીક તે કહે છે. અરિહંતા-મંગલ—અરિહંત દેવ માંગલિક છે. સિદ્ધામંગલ—સિદ્ધ દેવ માંગલિક છે. સાદ્દમંગલ—સાધુ માંગલિક છે. કેવલીપદ્મતોષમ્ભોમંગલ—દેવગીના પ્રપેશો ધર્મ માંગલિક-છે. ચત્તારિસોગુત્તમા—લોકને વિરે ચાર ઉત્તમ છે. અરિહંતા સોગુત્તમા—અરિહંત દેવ, લોકમાં ઉત્તમ છે. સિદ્ધા સોગુત્તમા—સિદ્ધદેવ, લોકમાં ઉત્તમ છે. સાદુસોગુત્તમા—સાધુ લોકમાં ઉત્તમ છે. કેવલીપદ્મતોષમ્ભોસોગુત્તમા—દેવગીના પ્રપેશો ધર્મ લોકમાં ઉત્તમ છે. ચત્તારિસરણપવજ્જામિ—ચાર પ્રકારનું સરણ અંગીકાર કરે છે. અરિહંતાસરણપવજ્જામિ—અરિહંતનું સરણ અંગીકાર કરે છે. સિદ્ધાસરણપવજ્જામિ—સિદ્ધનું સરણ અંગીકાર કરે છે. સાદ્દસરણપવજ્જામિ—સાધુનું સરણ અંગીકાર કરે છે. કેવલીપદ્મતોષમ્ભોસરણપવજ્જામિ—દેવગીના પ્રપેશ ધર્મનું સરણ અંગીકાર કરે છે. એ ચાર માંગલીક, ચાર ઉત્તમ ને ચાર સરણ કરે ને, બવસાગરમાં તરે તે, સહજ કરમનો આણે અંત, મોક્ષતથા સુખ સહે અનંત, ભાવ ધરીને ને શુભ ગાય, તે જીવ તરીને મુક્તિ જાય. સંસારમા સરણ ચાર, અવર ન સરણ કોય. ને નરનારી આદરે, તેને અક્ષય અવિચળ પર હોય. અંગુઠે અમૃત વસે, સમ્પિત્તજા બહાર; ગુરુમોગમને સમરીએ, તો સદાય મનનાં છિત્ત રૂળ ફાતાર. દાન દીછએ શીવજ પાણીએ તપ તપીને બલી ભાવના બાવીએ તો આ બવ પરબવ વહેલા વહેલા મુક્તિના સુખને પામીએ.

“ આ ડેકાણે—ઇચ્છામીકામી કાસઅ તથા હરિવાવહીના પાડ કહેવા. ”

આસોયજ્ઞા—ચાર મનિ, ચોવીસ દંડક, ચોરાસી લાખ જીવાન્તેનિ, એક કોડ સતાવૃં લાખ, કુલકોડીના જીવને મારે જીવે, આજ્ઞના દિવસ સંજ્ઞાથી આરંભે સમારંભે, મન, વચન, કાયાએ કરી કુલ્યા હોય, દ્વ્ય-પ્રાણ, ભાવપ્રાણ કુલ્યા હોય; પરિતાપના કીલામના ઉપગતી હોય, ક્રોધે, માને, માયાએ, લોભે, રાગે, દેવે, હાસ્યે, ભયે, ખગાયે, ક્રોધાયે, આપવાપનાએ, પરક્રયાપનાએ, કુલ્લેસ્યાએ, કુલ્લેશ્વર્યએ, કુલ્લેશ્વર્યને, આર્તધ્યાને, રોદધ્યાને કરીને, ઇચ્છાએ, મમતે, હડપણે, ક્રોધાપણે, અવગા કરી હોય, કુઃખમાં નેડયા હોય, સુખથી ચુક્યા હોય, પ્રાણ, પર્વા, સંગા, ઇન્દ્રિઆદિ સમ્પિદ્ધિથી ભદ્ર કર્યા હોય તે સર્વ અદાર લાખ ચોવીસ હજાર એકસો વીસ પ્રકારે હોય લાખો હોય તો મિચ્છામિકુકડ.

સ મ છુ સૂત્ર.

પદેશું સૂત્ર.

હમ્ભામિ—હમ્ભુ હું. પદિક્ષિમિત્—પાપનું નિવારણ કરવાને. પમા-
મધિઅમ્—પાદં સુવાતું દોષ. નિગામમિઅમ્—પણે પાદાણે દરી
સુવાતું દોષ. સચારંત્રિવટણામ્—મુનાં મુનાં વગર મુંગે પાપાં દેરનું
દોષ. પદિયટણામ્—વારે વારે એ રીતે પાપાં દેરવ્યાદોષ. આદિટણામ્
દાદપમ સંગ્રામ્યા દોષ પસાયણામ્—દાદપન પુન્નવાવિના કાળા કપાં
દોષ. હપાદસંધટણામ્—૭ પમી બુને દગરી દોષ. કુહમ્—કુહકાહમ્—
કુપાડે મોટે ભોલાતું દોષ. છીમ્—કુપાડે મોટે છીક ખાપી દોષ. જમ્—
હમ્—૧પાડે મોટે જમાતું ખાપું દોષ. આમિસે—પુન્નવા વગર ખવ્યું
દોષ. સસરઆમિસે—સચેન રંગે ખરેલ વસ્તારિકાં કપરાં કપાં દોષ.
આકુલમાકુલામ્—આકુળ વ્યાકુળ ચંપા દોષ. મુવણવત્તીયામ્—સ્વમા-
મદિ બનેક નરેદનાં રૂપ દીકાં દોષ. દંથીવિપદિયાસિયામ્—શ્રી સંગતે
સ્વમામાં ભોગ કરેાં દોષ. રિદીવિપદિયાસિયામ્—દરિએ દરી શ્રી
સાથે દીકા દરી દોષ. મળવિપદિયાસિયામ્—બને દરી સ્વમામાં ભોગ
કરેાં દોષ. પાળ્લોયળ્લવિપદિયાસિયામ્—પાળી ભોળન સ્વમામાં કરેલ
દોષ. એમ્—૭ બને. દેવશીઆ—દિવસ સમયી અહયાદેહકા—અ-
વિચાર કામ્યા દોષ. તસ્સમિન્દામિદુઃકલ્—તે પાપ નિષ્કળ વાન્તે.

બીજું સૂત્ર.

પદિક્ષિમિ—પાપનું નિવારણ કરે ૩૩. ધાયરમઅદિયામ્—માવની
ચો ઘોડો ઘોડો આદાર ભેવા જતા. સિખાયદિયામ્—મિત્રા માગવા
જતા. ઉધાહકમાહ—અરધુ કમાહ ઉપાદયુ દોષ. ઉધાટણામ્—આપુ
કમાહ ઉપાદયું દોષ. સાણા—કૂતરા. વઢી—વાઝરા. દારા—ખાગક.
સંધટણામ્—અડીને કે એળગીને જવાતું દોષ. મંદીપાદુરીયામ્—
બીજા મેહને વાસ્તે રાખેલ લીપું દોષ. બલીપાદુરીયામ્—બાહ્યા ઉડા-
ડવા સાફ કપો દોષ તે લીધા દોષ. દવળપાદુરીયામ્—કાંઈ બીજારી
વનેરે સાર રાખી મેલુ દોષ તે લીધુ દોષ. સંકીએસહસાગારે—ચંકા
પડવા છતા જગાદાર કપાંથી લેવું પડતું દોષ. અણ્ણેસણામ્—અન્નને.
પાણ્ણેસણામ્—પાણીને. અણ્ણેસાયણામ્—અરાગવાળું બોબન. પાણ-

ભોયણાએ—જીવાતવાળું પાણી લીધું હોય. બીયભોયણાએ—બીજ વાળું ભોજન લીધું હોય. હરિયભોયણાએ—લીલોત્રીવાળું ભોજન લીધું હોય. પટ્ટાકમિયાએ—આહાર વોહોવાં પછી કોઈ દોષ લગાડ્યો હોય. પુરેકમિયાએ—આહાર લીધા પહેલાં કોઈ દોષ લગાડ્યો હોય. અડિક-હડાએ—નજરે દેખાતું ન હોય ત્યાંથી લાતી દીધેલું લીધું હોય. દગસસે-ઠહડાએ—કાચા પાણીનો સ્પર્શ કરી દીધેલો આહાર લીધો હોય. રચસ-સઠહડાએ—સચેત રજના સ્પર્શવાળું લીધું હોય. પારિસાદિયાએ—પણો આહાર લખને પછી નાખી દીધો હોય. પારિકાવણિયાએ—ખાવો યોગે ને નાંખી દેવો ધણો એવો આહાર લીધો હોય. ઉહાસણિખાએ—વારંવાર વસ્તુ માગી લીધી હોય. જ'ઉગમેણું—જે શુદ્ધરથની દોષ લાગ્યા હોય. ઉપાયણેસણાએ—પોનાયજી જે દોષ લાગ્યા હોય. અપડિભુલું—એવા અકસ્પનિક આહાર પાણી. પરિગાહિયં—લીધા હોય. પડિભુલુંવા-ભોગ્યા હોય. જ'નપરિકવિયં—જે નાખી દેવા ચોખ્ખું હોય તે નાંખી દીધું ન હોય. તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં—તે પાપ નિષ્ફળ થાળે.

ત્રીજું સૂત્ર.

પડિકમામિ—પાપનું નિવારણ કરું છું. ચાલિકાલં—ચાર વખત (સવારે, સાંજે, આગલી રાત્રે, પાછલી રાત્રે). સજાદયસઅકરણિયાએ—સજાય પાકે ન કર્યાં હોય. ઉભયકાલં—એ વખત (સાંજે સવારે) બેડો વગરણસ-બંડ ઉપકરણ (પાત્રાદિક તથા વસ્ત્રાદિકને). અપડિલેહણાએ—નજરે જોયાં ન હોય. દુપડિલેહણાએ—માઠી રીતે જોયાં હોય. અપ-મજજણાએ—પોંચ્યા ન હોય. દુપમજજણાએ—માઠી રીતે પોંચ્યાં હોય. અમ્મકમ્મે—અતિક્રમ કરીધો હોય. (પાપ કરવાનો વિચાર). વક-કમ્મે—અતિક્રમ કરીધો હોય. (પાપ કરવાને તૈયાર થવો હોય). અમ્મ-યારે—અતિચાર તે વસ્તુ કરવામાં લાગ્યો હોય. અણાયારે—અનાચાર તે પાપ કરીધું હોય. જ્ઞેમેદેવસિચ્છો—જે મેં દિવસ સંજાથી. અમ્મયારે-કચ્છો—પાપ કરીધું હોય. તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં—તે પાપ નિષ્ફળ થાળે.

ચોથું સૂત્ર.

પડિકમામિ—પાપનું નિવારણ કરું છું. એગવિહે—એક પ્રકારે. અસંજમે—અસંજમપણું (અવન) પાટકમામિ—નિવર્તું છું. દોહિં—એ પ્રકારના. બધલેહિં—બધનથી. રાગબધલેણું—પ્રીતિ બધન. રાસબધલેણું—દેવ બધન. પડિકમામિ—નિવર્તું છું. તિહંદરહિં—

ત્રણ પ્રકારના દંડથી. મળુદંડે—મનનો દંડ. (અશુભ મને). વપદં-
 ડેણું—વચનનો દંડ. કાયદંડે—કાયનો દંડ. પટિક્રમાભિ—નિવર્તુ
 ધું. તિહિ'ગુત્તીહિ'—ત્રણ પ્રકારની ગુપ્તિ (ન કરી-હોય તેથી). મળુ-
 ગુત્તીએ—મનને શુભ પરિણામે કરી એાપતી રાખવું. વયગુત્તીએ—શુભ
 વચનને એાપાવવું. કાયગુત્તીએ—કાયને એાપતી રાખતી તે. પટિક્રમાભિ—
 નિવર્તુ ધું. તિહિ'સદ્સેહિ'—ત્રણ પ્રકારનાં સત્યથી. માયાસદ્સેણું—
 કપટ રાખવું તે સત્ય. નિયાણુસદ્સેણું—નિમાણું એટલે ક્રિયાનું જાગ્રી
 સેવું તે સત્ય. મીછાદસણસદ્સેણું—શુદ્ધે ધર્મ તે સત્ય. પટિક્રમાભિ—
 નિવર્તુ ધું. તિહિ'ગારવેહિ'—ત્રણ પ્રકારના અર્થથી. ઇદીગારવેણું—શ્રદ્ધિ
 (નાણા)નો મર્થ. રસગારવેણું—સ્વાદનો મર્થ. સાધાગારવેણું—સાતા
 (સરીરના સુખનો) મર્થ. પટિક્રમાભિ—નિવર્તુ ધું. તિહિ'વિરાહણાએ—
 ત્રણ પ્રકારની વિરાધનાથી (બંધ લગાડવાથી). નાણુવિરાહણાએ—
 જ્ઞાનમાં બંધ પાડયો હોય. દસેણુવિરાહણાએ—સમક્ષિતમાં બંધ પાડયો
 હોય. અદિત્તવિરાહણાએ—ચારિત્ર દરજ્જીમાં બંધ પાડયો હોય. પટિક્ર-
 માભિ—નિવર્તુ ધું. અહિવિહિ'કયાએહિ'—ચાર પ્રકારના કયાપથી. કો-
 હકસાએણું—જોધ કયાપ. માણુસસાએણું—અભિમાન કયાપ. માયા-
 કસાએણું—કપટ કયાપ. લોહકસાએણું—લોભ કયાપ. પટિક્રમાભિ—
 નિવર્તુ ધું. અહિહિ'સન્નાહિ'—ચાર પ્રકારની સંજ્ઞાથી (જ્ઞાન). આ-
 હારસન્નાએ—આદારની જ્ઞાન. અથસન્નાએ—જ્ઞાન બોગવતી. મેહુ-
 લસન્નાએ—મૈયુનની જ્ઞાન. પરિમહસન્નાએ—દોષન વખાદિની જ્ઞાન.
 પટિક્રમાભિ—નિવર્તુ ધું. અહિહિ'વિકહાએહિ'—ચાર પ્રકારની વિકધાથી
 (પાપની કધા). કધીકધાએ—જીની કધા (રૂપાદિક સંજ્ઞાથી). અત-
 કહાએ—બોજનની કધા (સાડ નરમું કધા કરવું). દેશકહાએ—દેશોની
 કધાને વિંગ (સાડ નરમું કહેવું તે). રાયકહાએ—રાગવિષે (સાડ
 નરમું કહેવું). પટિક્રમાભિ—નિવર્તુ ધું. અહિહિ'જાણેહિ'—ચાર પ્રકારના
 ધ્યાનથી. અપ્રજ્ઞજાણેણું—અનિધ્યાન (વિચાર સંજ્ઞાથી ધ્યાન ધરવાથી).
 રૂદેણુજાણેણું—રાંડધ્યાન (વિન્યાસિનું ધ્યાન ધરવાથી). ધમેણુજા-
 ણેણું—ધર્મસંજ્ઞાથી ધ્યાન (ન ધરવાથી). મુકેણુજાણેણું—શુદ્ધ
 ધ્યાન (નિર્મળ ધ્યાન ન ધરવાથી) પટિક્રમાભિ—નિવર્તુ ધું. પંચ-
 હિ'કિરિયાહિ'—પાચ પ્રકારના ક્રિયા લાગે છે તેથી (કર્મ લાગે છે).
 કાકયાએ—કાયાએ કરી (અવતરનાએ વરતવાથી). અહિગરજિયાએ—
 અધિકરણથી (દધિવારથી) પાઉસીયાએ—મીઠા હપર દ્રવ્ય રાખવાથી.

ધેર આહારની એક દાંત એટલે એકમારતયા પાણીની એક દાંત લેવી ને તેથી નિર્વાહ કરવો. બીજા-ત્રીજા-ચોથા-પાંચમા-છઠ્ઠા અને સાતમા મહીનામાં રોજ બે, ત્રણ, ચાર, પાંચ, છ અને સાત દાંત ઉપરાંત લેવું નહિ. એવો નિયમ તે સાત પ્રતિમા થઈ. ૮ સાત દિવસ સુધી એકાંતરા અપવાસ કરે અને ઉત્કૃષ્ટ આસન એટલે ઠંડણ આસને બેસે. ૯ સાત દિવસ એકાંતરા અપવાસ કરે પણ દંડાસને બેસે. ૧૦ નવમી મુજબ પશુ ગોદોહિક એટલે જ્યેષ્ઠ ગાયને દોહોવા બેસે એવી રીતે બેસી રહે. ૧૧ એક રાત દિવસની પ્રતિમા તે અગાડથી બે અપવાસ કરી તેજ દિવસ ને રાત ગામખહાર કાઢસ્સગ કરે. ૧૨ એક રાતની પ્રતિમા તે પહેલાં ત્રણ અપવાસ કરી ત્રીજે દિવસે રાતે વનમાં એક ચિતે રહીને ઉપસર્ગ આવે તે સહે. તેરસહિંકિરિયાઠાલેહિં—તેર પ્રકારની ક્રિયા એટલે કર્મ જાંધવાનાં ઠેકાણાં. ૧ કામ સારૂ આરંભ કરવો. ૨ વગર કામે આરંભ કરવો. ૩ શ્રવણાત કરવા સારૂ કાંઈ દિંસા કરે. ૪ અકસ્માત કિરીયા-તે જ્યેષ્ઠ કે હરજીને તીર મારતા માણસને વાગે ને તેનો શ્રવ જાય. ૫ મિતદોષ ક્રિયા તે મિત્રને વેરી કરી માને તયા અચોરને ચોર મણી હજે. ૬ મુસાવાજ ક્રિયા-તે જુદું બોલવાથી લાગે છે. ૭ અદીનાદાણ ક્રિયા-અણુદીપું લેવાથી લાગે તે. ૮ અનથ ક્રિયા-વગર કારણે આતંરોદ્ધ ધ્યાન ધરવું. ૯ માનવતીયા ક્રિયા-અહંકાર કરવાથી લાગે તે. ૧૦ અમીત ક્રિયા-તે પુત્ર, સેવક આદિને ઘોડે અપરાધે ધણે દંડ કરે તે. ૧૧ માયા કપટ કરવું તે ક્રિયા. ૧૨ લોભવતીયા ક્રિયા-તે લોભ કરવો તે. ૧૩ છરીયા વહીયા ક્રિયા-મારગે અજાતનાએ આસતાં ક્રિયા લાગે તે. અહિંસહિંભુચમામેહિં—ચક્ર પ્રકારના શ્રવના જયા-સૂક્ષ્મ એકેદ્રિ, બાહર એકેદ્રિ, બેઠદ્રિ, તેડદ્રિ, ચોરિદ્રિ, અસંઘી પંચેદ્રિ, સંઘી પંચેદ્રિ, એ સાત જાતના શ્રવના અપર્યાપ્ત ને પર્યાપ્ત. એ ચક્ર જાતના શ્રવ. પયાં છ છે તે-૧ આહાર, ૨ ઘરીર, ૩ હ્રદિ, ૪ શ્વામેન્દ્રિય, ૫ બાયા, ૬ મન, તે જે શ્રવને જોટલી પયાં જાંધવી હોય તે ઉપજ્યા પછી પૂરી જાધી રહ્યો નથી ત્યા સુધી તે અપર્યાપ્ત કહેવાય ને પછી પર્યાપ્ત કહેવાય. એ સાત જાતના શ્રવના બે બે ભાગ કર્યા તેનું કારણ એજ કે, અપવાસપણે પણ શ્રવ મરી જાય છે. પનરસહિપરમાહમીએહિં—પંદર પ્રકારના પરમાધામી એટલે અધર્મિ દેવતા તેનાં નામ-૧ અંબ, ૨ અંબરિસ, ૩ રામ, ૪ સગળ, ૫ હંદ, ૬ મહારદ, ૭ કાળ, ૮ મહાકાળ, ૯ અસિષત્ર. ૧૦ ધનુષ્ય, ૧૧ કુંભ, ૧૨ વાલુ, ૧૩ વેતરણી, ૧૪ ખરસ્વર ને ૧૫ મહાધોય. સોલસહિગાહાસોલસ-

કેમદિ—મુખમાંથી મુખના પ્રથમ મુખમંથનનાં આંગ અધ્યયન છે. અતરશ-
વિરેચનમંથનદિ—મનર બેઠે અમંથન-૧ પૃષ્ઠી, ૨ પાણી, ૩ અગ્નિ,
૪ વાયુ, ૫ વનસ્પતિ, ૬ ભેદદિ, ૭ નેદદિ, ૮ સેદદિ, ૯ ધમેદદિ એ
નવને દબાવે તે અમંથન નવા, ૧૦ અગ્નિ તે પુનરાદિતને અવિધિએ
વારે તે ૧૧ (પેદા) બેલા વચર જમીનપર બેઠે, ૧૨ (ઉપેદા) અગ્નિ
એ વિંધે લાગેલા સાપુની અદદ કરે નદિ. ૧૩ (અધ્યયનભજ) આગાદિને
મગનર પાંચે નદિ. ૧૪ (પરીણમ) આગાદિને અવિધિએ વચરે, ૧૫
અન, ૧૬ વચન, ૧૭ દાવા તેને અવેશ્ય રીતે વચનાવે. અપારશવિરેચન-
મંથનદિ—અપાર પ્રકારનું અધ્યયન—વૈદિક મનુષ્યને નિર્વચની સાથે
વિષય મંથન, મેવરાવેલા અને મેવના પ્રયે રૂઢુ જળનું એ મળુ; તે અને કરી,
વચન કરી ને કાચાએ કરી એટલે નવ; તેમજ વેદ્ય કરી સંખ્યા નવ
બેદ એટલે કૃષ અપાર. એમુખવિશાનાયકયલેદિ—વીજાના ધર્મે કલા
મુખના પ્રથમ મુખમંથનનાં આગમીય અધ્યયન છે. વીજાએઅમુખાદિકા-
લેદિ—વીજ પ્રકારનાં અમમંથનનાં કલાનાં (બોમ્બ માર્ગને વિષે એકાંત
ચિત્તની સ્થિતિનાથી વિચરીનખો વચને તે અસમંથન). ૧ ઉગાવળો ઉગા-
વળો માથે, ૨ વચર પાંચે માથે, ૩ જળ તેમ પોંછને માથે, ૪ ધળા
પાટ પાટલા બોમ્બે, ૫ મુર સામુ બોમ્બે, ૬ સાપુની ધાન ચિંતવે, ૭ પ્રા-
ણીની ધાન ચિંતવે, ૮ કાષ કરે, ૯ પારકું વાંકું બોમ્બે; ૧૦ પૂરી ખખર
વીના નિમ્બકારી બાપા બોમ્બે, ૧૧ ક્ષેષ કરે, ૧૨ જીલને ક્ષેષ ઉપખવે,
૧૩ અકાળે સગાય કરે, ૧૪ બદાચી આખા પછી દાઘ પમ પોંચ્યા
વચર બેસે, ૧૫ પોદાર રાત્રિ મવા પછી ઉગાવળો બોમ્બે, ૧૬ મદોખાંદે
કણવા કરે, ૧૭ મળ બેદ કરે એટલે નદા પડાવે, ૧૮ પોતે તપે અને
બીજને તપાવે. ૧૯ ધણું ખાખા કરે, ૨૦ લેહન કામ કરવું તેમાં સાવ-
ચેની ન રાખે. એનવીસાઅસખલેદિ—એવીસ પ્રકારના સખળા દોષ
૧ જેથી આદિત્રને દાનિ પોદોએ તે-૧ દસ્ત કર્મ કરે તો સખળ દોષ
છાએ, ૨ મૈથુન સંપે તો સખળ દોષ લાગે, ૩ રાત્રિ બેજળન કરે તો,
૪ દોષ સદિન અદાર જમે તો, ૫ રાવપિંડ આદાર બોમ્બે (મોટા
રાખને વારને દધિએ આદાર જેથી ધણું સામર્થ્ય ઉપજે તેવો); ૬
ચેચાની કાઠ આપેલી વસ્તુ ભે તો, ૭ દહીની લાઠ આપે તેવી વસ્તુ ભે
તો, ૮ દાણા સઘન ૭ મદીનાની અંદર બાળ દોગામા જાય તો, ૯ એક
મદીનામા ઘણું નદા નાચામા પમ બેસે તો, ૧૦ એક મદીનામા ૩ વાર
કપટ કરે તો, ૧૧ વારંવાર ખમી બાને તો. ૧૨ પોતાની કાચાએ કરી

હાવનની પાંચ બાવના-૧ ઓત્રેદ્રિ વચ્ચે કરવી, ૨ ચમુ દ્વિ વચ્ચે કરવી, ૩ ધાણ દ્વિ વચ્ચે કરવી, ૪ રસ દ્વિ વચ્ચે કરવી, ૫ સ્પર્શ દ્વિ વચ્ચે કરવી. એ-કુદ્ર પચ્ચીસ બાવના. છવીસાએદસાકષ્પવપહારેણું ઉદેસભૂકા-લેણું—છવીસ ઉદેસા તેમાં દયામુતરકષ્પના ૧૦, જૂદલકષ્પના ૬, બરદાર મુત્રના ૧૦, એ કુદ્ર ૨૬ ઉદેસા તે સરખા તથા પાંચા ન હોય. સતા-વીસાએઅભુગારગુણેદિ—સતાવીસ પ્રકારે સાધુના મુલ્ય છે-૧ પ્રાણા-તિપાત, ૨ મૃત્તાદ, ૩ અદત્તાદાન, ૪ મૈયુન, ૫ પરિમદ એ પાંચ મદા-મન પાણે, ૬ પૃથ્વી, ૭ પાણી, ૮ અગ્નિ, ૯ વાયુ. ૧૦ વનસ્પતિ અને ૧૧ ત્રસ છવની દિંસા ન કરે, ૧૨ રાત્રિભોજન ન કરે, ૧૩ 'ઓત્રેદ્રિ, ૧૪ ચમુ દ્વિ, ૧૫ ધાણદ્વિ, ૧૬ રસેદ્રિ અને ૧૭ સ્પર્શદિને વચ્ચે કરે, ૧૮ ભોમ ઇતે, ૧૯ ક્ષમાર્વત, ૨૦ બાવવિશુદ્ધ, ૨૧ ક્ષિપા વિશુદ્ધ, ૨૨ સંજમમાં ચિત્ત, ૨૩ મન, ૨૪ વચન, ૨૫ કાષાને બોધાવનાર, ૨૬ બા-વીસ પરીસદના સદન કરનાર, ૨૭ મરણથી ડર નહિ. અઘ્નાવીસાએ-આધારકષ્પકષેદિ—અઘ્નાવીસ સાધુના આચાર છે તેમાંનાં પચ્ચીસ અ-ધ્યયન આચારમ સૂત્રમાં છે તથા ત્રણ અધ્યયન નીસિય સૂત્રમાં છે. એગુ-ભુતીસાએપાવમુદપમ્સગેદિ—એગભુતીસ પ્રકારનાં પાપ સૂત્ર છે-૧ બંધેવ કૃત દાસ્યાદિકનો મંથ, ૨ કૃષિરાદિક વસ્ત્રે તેનો મંથ, ૩ મદના માળાનાં જગ લખ્યાં હોય તે, ૪ મરણીકષ્પના રૂળનું જાન જતાવે તે, ૫ મરીરનાં લક્ષણ સંબંધી મંથ, ૬ મસા, વિષકાદિના જાનસંબંધી મંથ, ૭ દાય પગની રેખા પ્રમુખનું જાન જતાવે તે, ૮ રરના લક્ષણ સંબંધી મંથ. એ આઠ મન તેના પ્રતિ, વારતિ; એક એકના ત્રણ ત્રણ ભેદ થાય છે એટલે કુલ ૨૮, ૨૫ માધર્વ, ૨૬ નાદક, ૨૭ વસ્તુવિધાનાં યાત્ર, ૨૮ આયુર્વેદ, ૨૯ ધનુર્વેદ એ એગભુતીસ પાપમુત્ર. ત્રીસાએમાદ્દિ-હજીકાણેદિ—ત્રીસ પ્રકારના મદામોહનીનાં ઠેકાણાં છે. (મદામોહની કમ બાધવાથી જીવ સંતારમા રજી છે). તે મોહની ત્રીસ પ્રકારથી બાંધે તે હવે છે-૧ ત્રસજીવને પાણીમા બોળી મારે, ૨ બાગકાદિકને મોઢે મુંગે દઇ મારે, ૩ બાગક વગેરેને આગા ચર્ચે વીંટીને મારે, ૪ મુદ્દમળ પ્રમુખ નાથામા મારે, ૫ પરાપકારી ને ધક્કા જીવને આધારભૂત હોય તેને મારે, ૬ મોટા રાગનં દબે, ૭ છતી યદ્દિનએ દંભાજ લોહની સંભાગ ન રાખે, ૮ ને સાધુ શુદ્ધ ધર્મમાર્ગને વિષે લાગેલો હોય તેને તેથી જગાદકાર બ્રહ્મ કરે. ૯ જિનધર્મનું વાકું બોલે, ૧૦ જાત્યાદિ મદે કરી આચાર્ય વગેરેને માણે દે, ૧૧ શુદ્ધ સાધુને આદાર પાણી ન આપે, ૧૨ ધણા દધિપારો

૧૯ ગુપ્ત કર્ણી, ૨૦ સંવર ધરે, [પાપને રોકે], ૨૧ પોતાના દોષ ટાળે,
 ૨૨ સર્વ વિપત્તી વિરક્ત દોષ, ૨૩ ગુણ ગુણ પચખાણ [પહેલાં પાંચ]
 મહાત્મન પાળે, ૨૪ હૃત્તરગુણ પચખાણ [એ સિવાયનાં ઘન પાળે], ૨૫
 આવસદિત દાહસંગ કરે, ૨૬ પ્રમાદ મદિત વસ્તે, ૨૭ હમેશાં ચારિત્રને
 વિશે સાવધાન રહે, ૨૮ ધ્યાન ધરે, ૨૯ મરણાંત દુષ્પ પડ્યેથી પણ ભગ
 ન પામે, ૩૦ સ્ત્રી આદિનાં સંગને છોડે, ૩૧ પ્રાપ્તિન ભે [વિગુપ્તિ કરે].
 ૩૨ મરણકાળે આરાધના કરે, તેત્રીસાએઆસાયણાએ—તેત્રીસ પ્રકા-
 રની ગુરની આસાનના તે અવિનયને ટાળવો-૧ ગુરની આગમ આગમ
 ચાલે તો અવિનય કર્યો, ૨ ગુરની જ્ઞેડાનેડ ચાલે ૩ ગુરને ભરાઈને ચાલે
 ૪ ગુરને પુંડ દષ્ટિ ભો રહે, ૫ ગુરની જ્ઞેડાનેડ ભો રહે, ૬ ગુરની
 પુંડે અડીને ભો રહે, ૭ ગુરની આગમ બેસે, ૮ ગુરની જ્ઞેડાનેડ બેસે,
 ૯ ગુરને અડીને બેસે, ૧૦ ગુર પહેલાં આગમન લીએ, ૧૧ ગુરની સાથે
 દિશાએ મયે દોષ અને આત્મા પછી તે પહેલાં ધરિયાવદી પડિએ, ૧૨
 દોષ માણસને ગુર બોલાવવા આદે છે તે અમાલ પોતે તે માણસ સાથે
 વાન કરવા મંડી જાય, ૧૩ પોતે મુતો દોષ ને મલુતો પણ દોષ ને
 ગુર સાદ કરે તો બોલે નહિ, ૧૪ પોતે આદાર પાણી લાગ્યો તે પહેલાં
 ગુરને દેખાડવા વિના ખીજને દેખાડે, ૧૫ પોતે આદાર પાણી લાગ્યો તે
 પહેલાં પોતાના સિંધને દેખાડે ન પછી પોતાના ગુરને દેખાડે, ૧૬ પોતે
 જે લાગ્યો તે પહેલાં પોતાના સિંધને દર્શને પછી ગુરને દે,
 ૧૭ પોતાના સિંધ આદાર પાણી લાગ્યો છે તે ગુરને પૂછ્યાવિના ખીજને
 આપે. ૧૮ ગુરઆદિસાથે આદાર કરવા બેઠો ને પોતે હનાવળો હનાવળો
 સાફ સાફ ખાઈ જાય, ૧૯ ગુર બોલાવે ને બોલે નહિ, ૨૦ ગુરએ બો-
 લાગ્યા છતાં બેઠો બેઠો દોહરા કરે પણ આવી જવાળ ન દે, ૨૧ ગુર
 બોલાવે તારે જોઈથી બોલે કે શુ દોહા હો? ૨૨ ગુર કામ દોહ તો કલકું
 દોહ કે નમે કરો, ૨૩ ગુરને આકરે વચને બોલાવે, ૨૪ ગુરને નિરક્ષારે
 બોલાવી વચન ન મળે. ૨૫ ગુર કયા દોહ છે તેમા આદર બોલે કે આમ
 દોહ, ૨૬ ગુર કયા દોહ છે તેમા કહે કે તમે શુ બુધી ગયા કે? ૨૭
 ગુર ધર્મકથા દોહ તેમા રાજ ન રહે, ૨૮ ગુરની ધર્મકથામા જોડ પાડે,
 ૨૯ ગુર ધર્મકથા દોહ તેમા પોતે આદર પછી બુદ્ધિ બતાવ, ૩૦
 ગુરનું પાંકું બોલે, ૩૧ ગુરની પધારી ન કરી આપે, ૩૨ ગુરની પધારી
 ખુદી નાખે, ૩૩ ગુરથી હવે આનને બેમ, એ તેત્રીસ પ્રકારથી ચાલે તેથી
 ગુરનો અવિનય ચાલ મારે તેમ કવું નહિ અરિહંતાણુઆસાયણાએ-

ચાનકમાં સજાય કરી હોય. સજાઇએનસજાય'—સજાઇ કરવાનો બરાબર રખત છે તે વખત સજાય ન કરી હોય. તસ્સમિન્ચામિદુકકડ'—તે સર્વ ખોટું પ્રાપ્તિનું નિષ્ફળ ચાલે.

આસોયજ્ઞા—એક બોલથી માંડીને તેત્રીસ બોલ સુધી જે કોઇ જનજીવા જોગ જનજીવા દરો, આદરવા જોગ આદરતા દરો, છાંડવા જોગ છાંડના દરો, સરજ જન્મ જીવન કરના દરો, મુગનમાખી હલુદરગી, મુઝબ બોધી, બબ્બજીવ, સમનાવંત, ધીરજવંત, લજ્જાવંત, પ્ધાનવંત, તેને ધન્ય છે, તેને કમય સમયની વંચણા હોજો. મારે જીવે આજના દિવસ સંબંધી જનજીવા જોગ જનજીવા ન હોય, આદરવા જોગ આદર્યા ન હોય, છાંડવા જોગ છાંડ્યા ન હોય, સમક્ષિ સદિન બાર મન, સહેજણા સદિન નવાંજી અતિચાર, પાંચ આચાર સંબંધી એકસોને વીસ દોઢ અતિચાર સંબંધી. ૧ દ્રવ્યે, ૨ પ્રમાદે, ૩ અજીભોગે, ૪ આનુસ્તાએ, ૫ આપદાએ, ૬ સંકાએ, ૭ સદસાકારે, ૮ બધે, ૯ પડુગનાવે, ૧૦ વીમ્સાએ. એ દસ પેડીયજીવણાએ દોઢ લાખા દોઢ તે, સમકાએણ', યાક્ષીય', પાળીય', તીરીય', કીનિય', સોદીય', સામાધય', આરાદીય' આજીએ અજી પાલીતામવધ, મન, વચન, કાયાએ કરજી કોટી બાગે કરી, કરજી કરાવજી અનુમોદવે કરી, ખંડન કરાવ્યો દોઢ, વિરાધના કરી હોય, દેસથી, સર્વથી, દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, બાવથી, વિરાધના કરી હોય, ગત્યુવે, ઉન્માએ, અદરપે, અક્ષુર્ણિએ, દુષ્ટ પ્ધાને, દુષ્ટ ચિંતવજીએ, અજીઆર આચરવે, અજીપરગીકષ્ટખાએ, સંકષ્ટ ચિકષ્ટ દાંધા દોઢ, આરંબ સમાગંબ દાંધા દોઢ, દાસ્યે, બધે, અગાને, મિથ્યાતં, અવર્તે, પ્રમાદે, દાંધાં અશુભ જોગે કરી, ગતિયપગ, મતિયપગ, દષ્ટિયપગ, બાપાચપગ, બાવચપગપણે અમુદ બાવે કરી આ-પરચાપના, પરજીવાપના કરવે, જગ પ્ધાને, ગૃધીપણે, લોલતાપણે, દુષ્ટપણે, મદપણે, મંદનર ખુદિએ, દંબ દદાદપણે, અધિનયપણે, અજનેમપણે, કામ ખુદિ, વિષયવિકારપણે, આગમ, આકોટીએ, અણાકોટીએ, જનજીવણે, અ-જનજીવણે, જે કોઇ પ્રતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અનિચાર, અજીઆર, સંચા દોઢ, સંવરાચા દોઢ, નંવરા પ્રત્યે અજીમોદા દોઢ, ને આસોયજ્ઞા ન હોય, નિંદા ન હોય, પટિકચા ન હોય, વિનાજ કયા ન હોય, પ્રાપ્તિન લીધું ન હોય, ને નિવારણ સમા મીને કયું ન હોય એવા અનિનુદ્ધ આત્મા, સપાપ જોગે કરી આત્માને અગિદનની નાપ, ધન ચાર્પની સામે, સિદ્ધાનપ્રવચનની સામે, આત્માની નાપે. મિન્ મિન્દુ.

.. પાંચમું સૂત્ર.

નમો—નમસ્કાર હોળો. ચક્રવીસાએ—ચોવીસ. તિથ્યધરાણું—
તીર્થકર દેવને. ઉસલાહમહાવીર—રીખવદેવ સ્વામીથી મહાવીર સ્વામી
મુખી. પન્નજવસણાણું—એવા બકિત કરું છું. હલ્લમેવ—એવા. નિ-
આથં—નિમંથ (ધન રહિત) નો. પાવયાણું—પ્રરૂપેત્ર-જતાવેત્ર. સમ્યં-
સાચો. આહુતરં—સર્વથી ઉત્તમ. કેવલીયં—કેવળજ્ઞાનીનો કહેત. પ-
હિપુત્રં—પ્રતિપૂર્ણ-સંપૂર્ણ. નેયાહિયં—નાયકારક. સમુદ્ધં—અશબર
શુદ્ધ. સક્ષિક્તાણું—સમ્પ-વહેમનો દાખનાર. સિદ્ધિમઆં—એવો સિદ્ધ
થવાનો માર્ગ. મુત્તિમઆં—(મુક્તિ) કર્મથી મુક્તિવાનો માર્ગ. નિ-
જ્ઞાણમઆં—કર્મનો છેડો આણવાનો માર્ગ. નિવ્વાણમઆં—(નિર્વાણ)
કર્મ નિવારીને શીતળ થવાનો માર્ગ. અવીતહ—એના વિશે. મવિસંધિ-
સદેહ રાખવો નહિ. સંવદુષ્પણપહીણમઆં—સધનાં દુષ્પ મટાડવાનો
માર્ગ છે. હથકિયાણવા—એને વિષે રહ્યા છવ. સિઝતિ—સિદ્ધ થશે.
બુઝતિ—બુઝશે, સર્વ જાણશે. મુઝ્યતિ—કર્મથી મુકારશે. ધરીનિવા-
યતિ—કર્મ નિવારીને શીતળજૂન થશે. સંવદુષ્પણમંતકરંતિ—સર્વ
દુષ્પનો અંત કરશે. તં—તે. ધમ્મં—ધર્મ. સદહામિ—શરૂં છું. પતિ-
યામિ—પ્રતીતિ આણું છું. ફાએમિ—ફરવું છું. ફાસેમિ—રૂપક કરું
છું—તે મુજબ આણું છું. પાસેમિ—પાણું છું—વર્તું છું. અણુપાસેમિ—
વિશેષે પાણું છું. તં—તે. ધમ્મં—ધર્મ. સદહતો—બીજાને મદદ લેવ-
રાવતો. પાસતો—પગાવતો. ફાયંતો—ફરવતો. ફાસંતો—રૂપક
કરાવતો. પાસંતો—પગાવતો. અણુપાસંતો—વિશેષે પગાવતો. તસ્સ-
તે. ધમ્મત્સ—ધર્મ. કેવલીપનત્સ—કેવળીનો પ્રરૂપેત્ર તેને. અણુ-
કિઆમિઆરાહજાએ—આરાધવાને દું ભદ્રમવંત થવો છું—તત્પર થવો
છું. વિરોમિ—દું નિવર્તું છું. વિરાહજાએ—તેની વિરાધના કરવાથી.
અસંયમ—અસંજમ પાપ. પરિણામિ—જાડું છું. સંયમ—સંજનમને.
ઉવસંપજામિ—અંગીકાર કરું છું. અખંભ—અમલ્લયર્થને. પરિયા-
ણામિ—જાડું છું. ખભ—મલ્લયર્થને. ઉવસંપજામિ—અંગીકાર કરું
છું. અકપ્પ—લેવાનું અગોચ્ર તે. પરિયાણામિ—જાડું છું. કપ્પ—
લેવાનું યોગ્ય તે. ઉવસંપજામિ—અંગીકાર કરું છું. અજ્ઞાણું—અજ્ઞાન.
પરિયાણામિ—જાડું છું. નાણું—જ્ઞાન. ઉવસંપજામિ—અંગીકાર કરું
છું. અકિરિયં—અકિયા (ખોટી કરણી). પરિયાણામિ—જાડું છું.
કિરિયં—મુક્ત. ઉવસંપજામિ—અંગીકાર કરું છું. મિહુત્તં—મિથ્યા.

વીશ સ્વામિનાં નામ કહું છું. ૧ શ્રીસીમધરસ્વામી, ૨ શ્રીજી-
ગમધરસ્વામી, ૩ શ્રીબાહુસ્વામી, ૪ શ્રીયુબાહુસ્વામી, ૫ શ્રી-
સુભતનાથસ્વામી, ૬ શ્રીસ્વયંપ્રભુસ્વામી, ૭ શ્રીઋષભાનનસ્વામી,
૮ શ્રીઅનંતવીર્યસ્વામી, ૯ શ્રીમુરપ્રભુસ્વામી, ૧૦ શ્રીવિશાળ-
પ્રભુસ્વામી, ૧૧ શ્રીવજ્રધરસ્વામી, ૧૨ શ્રીચંદ્રાનનસ્વામી, ૧૩
શ્રીચંદ્રબાહુસ્વામી, ૧૪ શ્રીભુજંગદેવસ્વામી, ૧૫ શ્રીધિરસ્વામી,
૧૬ શ્રીનેમપ્રભુસ્વામી, ૧૭ શ્રીવીરસેનસ્વામી, ૧૮ શ્રીમહાભદ્ર-
સ્વામી, ૧૯ શ્રીદેવજસ્વામી, ૨૦ શ્રીઅજીતસેનસ્વામી, તેમને
મારી તમારી સમય સમયની વંદણા હોએ. તે સ્વામી કેવા છે ?
મારા તમારા મન મનની વાત જાણી દેખી રહ્યા છે, ઘટઘટની
વાત જાણી દેખી રહ્યા છે. સમય સમયની વાત જાણી દેખી રહ્યા
છે, ચંદ્ર રાજ લેક હસ્તામલકવત્ જાણી દેખી રહ્યા છે. અ-
નંત જ્ઞાન છે, અનંત દર્શન છે, અનંત ચારિત્ર છે, અનંત તપ
છે, અનંત ધીરજ છે, અનંત વીરજ છે, ખટ ગુણે કરી સહિત
છે, યોત્રીશ અતિશયે કરી બિરાજમાન છે, પાંત્રીશ પ્રકાશની
સત્યવચન વાણીગુણે કરી સહિત છે, એક હજાર ને અષ્ટ ઉત્તમ
લક્ષણે કરી સહિત છે, અઢાર દોષ રહિત છે, બાર ગુણે કરી
સહિત છે, ચાર કર્મ ધનધાત્રીયાં ક્ષય કર્યા છે, બાકીનાં ચાર
કર્મ પાતળાં પાડ્યાં છે, મુક્તિ જવાના કામી મક્કા વિચરે છે,
ભવ્યજીવના સદેહ ભાંગે છે, સભોગી, સચરીરી, કેવળજ્ઞાની,
કેવળદર્શની, જમાખ્યાત ચારિત્રના ધરણ્ડાર છે, ક્ષાયક સમ-
કિત, શુકલધ્યાન, શુકલતેરયા, શુભધ્યાન, શુભભોગ, શોષક
ઇદ્રના પૂજનિક વંદનિક અર્ચનિક છે, પંડિત વીરજ એ આદિ
અનંત ગુણે કરી સહિત છે, ધન્ય તે સ્વામિનાથ ગામનગર રા-
મહાણી પુરપાટણ એક ગામથી લીજે ગામ વિહાર કરતા હશે
ત્યાં જિનેન્દ્ર દેવરૂપી સૂર્ય આગળથી આવે, તે વાંસે ગણધર
આવે, તે વાંસે ચેપ સાધુ આવે, સ્વામી પગ ધરે ત્યાં લાખ
પાંખડીનું પદ્ય કમગફૂલ થઈ આવે. પાછો પગ ઉપાડે ત્યારે
વીસસગ થઈ જાય. નદી નાગાં આવે ત્યાં પાજ બંધાઈ જાય.

વંતના ગુણુઆમ કરતાં જ્યન્ય કર્મની કોડું ખપે, ઉત્કૃષ્ટે રસ ઉપજે તો આ જીવ તીર્થંકર નામ ગોત્ર ઉપાજે.

આ ચોવીશીનાં નામ કહું છું—૧ શ્રીઋષભદેવસ્વામી, ૨ શ્રીઅજીતનાથસ્વામી, ૩ શ્રીસંલવનાથસ્વામી, ૪ શ્રીઅસિનંદન સ્વામી. ૫ શ્રીમુખતિનાથસ્વામી, ૬ શ્રી પદ્મપ્રભુસ્વામી, ૭ શ્રીમુપાર્શ્વનાથસ્વામી, ૮ શ્રીચંદ્રપ્રભુસ્વામી, ૯ શ્રીમુવિધિનાથસ્વામી, ૧૦ શ્રીશીતગનાથસ્વામી, ૧૧ શ્રીત્રેયાંસનાથસ્વામી, ૧૨ શ્રીવામુપૂજ્યસ્વામી, ૧૩ શ્રીવિમળનાથસ્વામી, ૧૪ શ્રીઅનંતનાથસ્વામી, ૧૫ શ્રીધર્મનાથસ્વામી, ૧૬ શ્રીશાંતિનાથસ્વામી, ૧૭ શ્રીકુંડુનાથસ્વામી, ૧૮ શ્રીઅરનાથસ્વામી, ૧૯ શ્રીમહિનાથસ્વામી, ૨૦ શ્રીમુનિમુત્તસ્વામી, ૨૧ શ્રીનમિનાથસ્વામી, ૨૨ શ્રીનેમિનાથસ્વામી, ૨૩ શ્રીપાર્શ્વનાથસ્વામી, ૨૪ શ્રીમહાવીરસ્વામી. આ ચોવીશી, અનંત ચોવીશી, પંદર લેહે, ત્રીજી, છુત્તી, આઠ કર્મ ક્ષય કરી મોક્ષ પધાર્યા છે. આઠ કર્મ તે કયા ? ૧ જ્ઞાનાવરણી, ૨ દર્શનાવરણી, ૩ વેદની, ૪ મોહની, ૫ આજીપું, ૬ નામ, ૭ ગોત્ર, ૮ અંતરાય એ આઠ કર્મ ક્ષય કરી મુક્તિશિલાએ પહોંચ્યા છે. તે મુક્તિશિલા કયાં છે ? સમપૃથ્વીથી સાતસે' નેવું જોજન ઉંચપણે તારામંડળ આવે. ત્યાંથી દશ જોજન ઉંચપણે સૂરજનું વિમાન છે, ત્યાંથી એસી જોજન ઉંચપણે ચંદ્રમાનું વિમાન છે, તે ઉપર ચાર જોજન ઉંચપણે નક્ષત્રનાં વિમાન છે, ત્યાંથી ચાર જોજન ઉંચપણે બુધનો તારો છે, તે ઉપર ત્રણ જોજન ઉંચપણે શુક્રનો તારો છે, તે ઉપર ત્રણ જોજન ઉંચપણે બૃહસ્પતિનો તારો છે, ત્યાંથી ત્રણ જોજન ઉંચપણે મંગળનો તારો છે, ત્યાંથી ત્રણ જોજન ઉંચપણે શનિશ્વરનો તારો છે, એ નવસે' જોજન લગે જ્યોતિષયક છે. તે ઉપરાંત અસંખ્યાતા જોજન કોણકોડિ ઉંચપણે પહેલો મુધર્મ નામે અને બીજો ઇશાન નામે દેવલોક છે. એકેકો અર્ધ ચંદ્રમાને - આકારે છે, બે મળી પૂર્ણચંદ્રમાને આકારે છે, પહેલામાં બત્રીસ લાખ વિમાન છે, બીજામાં અઠ્ઠાવિસ લાખ વિમાન છે, ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન

ઉપર ત્રીજો સર્વભુમાર અને ચોથો માર્કેન્દ્ર એ બે દેવલોક છે. એકલો અર્ધ ચંદ્રમાને આકાર છે બે મળી પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે. ત્રીજામાં ચાર લાખ અને ચોથામાં આઠ લાખ વિમાન છે. તે ઉપર અસંખ્યાતા જોજન ઉપર પાંચમો જલ્લલોક દેવલોક છે. એકલો પૂર્ણચંદ્રમાને આકાર છે, તેમાં ચાર લાખ વિમાન છે. તેથી અસંખ્યાતા જોજન ઉપર છઠો લોક દેવલોક છે, એકલો પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે, તેમાં પચાસ હજાર વિમાન છે, ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉપર સાતમો મહાશુક દેવલોક છે, એકલો પૂર્ણચંદ્રમાને આકાર છે, તેમાં ચાલીસ હજાર વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉપર આઠમો સહસાર દેવલોક છે, એકલો પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે, તેમાં છ હજાર વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાત જોજન ઉપર નવમો આલુત અને દશમો પ્રાલુત એ બે દેવલોક જોડાલેલ છે, એકલો અર્ધ ચંદ્રમાને આકાર છે, બે મળી પૂર્ણચંદ્રમાને આકાર છે, તેમાં મળીને ચારસેં વિમાન છે, ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉપર અઘ્યારમો ચારણ અને બારમો અઘ્યુષ દેવલોક છે, એ બે જોડાલેલ છે, એકલો અર્ધ ચંદ્રમાને આકાર છે, બે મળી પૂર્ણચંદ્રમાને આકાર છે, તેમાં મળીને ત્રણસેં વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉપર નવ દેવેયક છે. તેનાં નામ સદં, સુભદે, સુભએ, સુમાણસે, પ્રીયદંસણે, મુકંસણે, આમોલે, સુપ્રીયુદે, જસોપદે, તેની ત્રણ ત્રીક ॥ તેમાં પહેલી ત્રિકમાં એકસો અગ્નીઆર વિમાન છે, બીજી ત્રિકમાં એકસો સાત વિમાન છે, અને ત્રીજી ત્રિકમાં એકસો વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉપર પાંચ અનુત્તર વિમાન છે. તેનાં નામ-વિજય, વિજયંત, જયંત, અપરાજિત, સર્વાર્થસિદ્ધ. તે સર્વાર્થસિદ્ધ મહાવિમાનની ધ્વજા યદી બાર જોજન ઉપર પહેલું મુક્તિ-સિદ્ધા છે, તે મુક્તિસિદ્ધા કેવી છે? પીસતાળીસ લાખ જોજનની લાંબી પહોળી છે, મધ્યે આઠ જોજનની લાંબી છે, ઉત્તરતાં છટે માંખીની પાંખયદી પાતળી છે, ઉજળી, બોખીર, ચંખ, ચંદ્ર, અંકરણ, રૂપાનોપટ, મોતીના દાર, ખીરસાગરના પાણીયદી પંજુ

અધિક ઉજળી છે. તે સિદ્ધસિદ્ધા ઉપર ઉંચપળે એક જોજન તેના છેદા ગાઉના છઠ્ઠા ભાગને વિષે સિદ્ધભગવંતજી બિરાજી રહ્યા છે. તે સ્વામી કેવા છે ? અવલો, અગધો, અરસો, અક્રાસો, અમૂર્તિ, અવિનાશી, બૂખ નહિ, દુઃખ નહિ, રોગ નહિ, સોગ નહિ, જન્મ નહિ, જરા નહિ, મરણ નહિ, કર્મ નહિ, અનંત અનંત સુખની લહેરમાં બિરાજી રહ્યા છે. તમે સ્વામી ત્યાં બિરાજો છો, હું અડીં બેઠો છું. તમારાં જ્ઞાન, દર્શન સંબંધી અવિનય, આશાતના, અભક્તિ, અપરાધ કયોં હોય તો મન, વચન, કાયાએ કરી હાથ ભેડી મસ્તક નમાવી ભુજો ભુજો કરી ખમાવું છું. (તિષ્ઠતોને પાઠ ત્રણ વખત કહેવો.)

ત્રીજાં ખામણાં.

ત્રીજાં ખામણાં પંચમહાવિદેહ શ્લોકને વિષે જયવંતા દેવળી ભગવાન બિરાજો છે, તે જયન્ય બે કોઠ દેવળી, ઉત્કૃષ્ટ નવ. કોઠ દેવળી, તે સ્વામી કેવા છે ? મારા તમારા મનની વાત જાણી દેખી રહ્યા છે, ઘટઘટની વાત જાણી દેખી રહ્યા છે, સમય સમયની વાત જાણી દેખી રહ્યા છે, ચઉદ શત્રુલોક હસ્તઆમ-લકષ્મી જાણી દેખી રહ્યા છે, અનંત જ્ઞાન છે, અનંત દર્શન છે, અનંત ચારીત્ર છે, અનંત તપ છે, અનંત વીરજ છે, અનંત પીરજ છે, પટ શુભે કરી સહિત છે, ચાર કર્મ ધનધાતીયાં ક્ષય કર્યાં છે, ચાર કર્મ પાતળાં પાડ્યાં છે, મુક્તિ જવા કામી થકા છે, લગ્ય જીવના સદેહ ભાંગે છે, સભોગી, સશરીરી, દેવગજાની, દેવગદર્શની છે. જયાખ્યાત ચારીત્રના ધરણ્ડાર છે, ક્ષાયક સ-મકિત, શુકલવેશ્યા, શુભધ્યાન, શુભજોગ, પંડિતવીરજ એ આદી અનંત શુભે કરી સહિત છે. ધન્ય તે સ્વામી ગામનગર રાંચકાણી, જ્યાં જ્યાં સ્વામી દેશના દેતા થકા વિચસ્તા હશે ત્યાં રાધસિર, તલવર, માડળી, કોડળી, ચેઠ, સેનાપતિ, ગાયાપતિ સ્વામીની દેશના સાંભળી કર્ણ પવિત્ર કરતા હશે, અશનાદિક ચઉદ પ્રકારનું દાન દર્ષ કર પવિત્ર કરતા હશે, તેને ધન્ય છે, સ્વામિનાથ તમે પંચ મહાવિદેહ શ્લોકને વિષે બિરાજો છો. હું અપરાધી, દીન,

કિંકર, ગુણહીન અર્ધી એટલે છું. તમારા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ સંબંધી અવિનય, આશાતના, અસક્તિ, અપરાધ, કયો હોય તો મન વચન, કાયાએ કરી હાથ બેડી મસ્તક નમાવી બુને બુને કરી ખમાવું છું. (તિષ્ઠતોનો પાઠ ત્રણવાર કહેવો).

ઐયાં ખામણાં.

ઐયાં ખામણાં ગણધરજી, આચાર્યજી, ઉપાધ્યાયજીને કહી છું. ગણધરજી બાવન ગુણે કરી સહિત છે, આચાર્યજી છત્રીસ ગુણે કરી સહિત છે, ઉપાધ્યાયજી પચીસ ગુણે કરી સહિત છે. મારા તમારા ધર્મશુર, ધર્મ આચાર્ય, ધર્મ ઉપદેશના દાતાર, મહા-શુર, પંડિતરાજ, મુનિરાજ, ગીતાર્થ, બહુસૂત્રી, સૂત્રસિદ્ધાંતના પારગામી, તરણ તારણ, તારણીનાવસ્રમાન, સફરી જહાજ સમાન, કશ્પવૃક્ષ સમાન, જિનશાસનના શણગાર, ધર્મના નાયક, સંધના મુખી, સંધના નાયક એવી અનેક ઉપમાએ કરી બિરાજમાન પુત્ર્યજી સાહેબજી શ્રી (જે હોય તેનાં નામ બોલવાં).

સ્વામી આદી દર્શને ત્રાધુ સાધ્વી આલેઈ, પઠિકમી, નિન્દી, નિમિષ્ઠ ધર્મ પ્રાપ્ત, દેવગતિએ પધાર્યા છે તેમનો ઘણો ઉપકાર છે. આજ વર્તમાનકાળે. તરણ તારણ, તારણીનાવ સમાન, રત્નચિંતામણી ત્રમાન, પાર્શ્વમણિ સમાન, જિનશાસનના શણ-ગાર. ત્રવે ત્રાધુજીને ગુણે કરી બિરાજમાન પુત્ર્યજી સાહેબજી શ્રી (જે હોય તેના નામ લેવાં).

સ્વામી આદિ દર્શને ત્રાધુ સાધ્વી વિચરે છે તે સ્વામી કેવા છે ? પત્ર મદ્દામતના પાલનદાર. પાંચ મુખતિએ મુખતા, ત્રણ ગુમિ એ ગુમા, છકાયના પીયર, છકાયના નાથ, સાત ભયના ટાલણુદાર, આઠ મદના ગાલણુદાર નવ વાડવિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્યના પાટણુદાર, દશવિધ જનિધર્મના અન્નવાણિક છે, બાર બેદે તપ-સ્યાના કરણુદાર છે. ત્રત્તન બેદે સંજમના ધરણુદાર છે, બાવીસ પરિસહના જીતણુદાર છે. ત્રત્તાવીસ ત્રાધુના ગુણે કરી સહિત છે, બેતાળીશ મુડાળીશ તથા છન્નુ દોષ રહિત આદાર પાણીના લહેણુદાર છે, બાવન અનાચરણના ટાળણુદાર છે; સચેત્રના ત્યાગી,

છાં ખાંખાં.

છાં ખાંખાં મરી દીપમાંડી બંધાના, મરીદીપજનાર
 મનુષ્યાના, આવક શાલીકાને કરે મું. ને આવકજી દેવા છે,
 છુંથી, નમથી, હાને, શીયળે, તપે, ભાવે, શુભે કરી અધિક છે.
 જિ વખત આવકમતિરંજનના કરનાર છે. અદિનામાં છ પાવાના
 કરનાર છે, કાચકિત અદિન આર મનધારી, અમ્બાર પદ્મીમાના
 મેવણદાર છે, છવ અછવ આદિ નવનત્વના બળનાર છે, તજીક
 મનાદ્યના ચિંતનનાર છે, એકવીસ આવકને શુભે કરી અદિન
 છે, દુબળા પાનળા છવની દયાના બળનાર છે, પદ્મન પદ્મર
 ભદાબર હેમે છે, પદ્મો માના બેન બદાબર હેમે છે, દયા
 ધર્મી, પ્રિય ધર્મી, દેવનાના દયાબ્યા દો નદિ એવા છે, પદ્મને
 રંજ હાલકાટની મીઠાએ લાગ્યે છે એવા આવક શાલિકા, સંવર,
 પાવા, મતિરંજનમાં નિરાજતા હશે તેને આજના દિવસ સંભળી
 અચિનય, આસાનના કરી દોષ તો બુલે બુલે કરી ખમાવું છું.

આમુ સામ્યીને વાંદું છું. આવક શાલિકાને ખમાવું છું,
 મમકિતારદિ છવને ખમાવું છું, ઉપકારી બાઈબાઇને ખમાવું છું,
 ધાસશી લક્ષ છવાલેનીના છવને ખમાવું છું, સાત લાખ પૃથ્વી-
 હાય, સાત લાખ અપકાય, સાત લાખ તેડકાય, સાત લાખ
 વાડકાય, દશ લાખ મત્યેક વનસ્પતિકાય, ચડદ લાખ સાધારણ
 વનસ્પતિમય, બેલાખ બેઈદ્રિય, બેલાખ તેદ્રિય, બેલાખ શ્વાર-
 દ્રિય, ચાર લાખ નારદી. ચાર લાખ દેવતા, ચાર લાખ તિર્થય
 પદ્મિદ્રિ, ચડદ લાખ મનુષ્યની જાતિ. એ ધાસશી લક્ષ છવા-
 લેનીના છવને. હાલનાં ચાલનાં. ઉહતાં બેલતાં, બજતાં અલ-
 લતાં, હજ્યા હોય, હજ્યાબ્યા હોય, ઉદ્યા હોય, બેદ્યા હોય,
 પરિવાપના દીલામના ઉપજાવી હોય તો અનંતાસિદ્ધ દેવગીની
 આખે મિન્હામિદુલ્લહ.

ખાંખાં—ખાંખાં જી. સંવેજવા—તવંજવને. સંવેજવાવી—
 સંવેજવ. ખાંખાં—માદાગે. અપરંપ લામા કરવે. મિતિ—મિતિ છે.

૧. ક્યારે પતિરંજન મરીન ૨. ક્યારે દાસા લાગ્યા. ૩. ક્યારે સંવાદો કરીયા.

મે—મનારે મચ્છબુદ્ધિમયુ—સારી જીવ સાથે. વેર—વેર દુષ્કર્મનાજ. મજા—
મનારે. નહેબુદ્ધિ—કાંઈ માથે નથી. એવમણુ—એ પ્રકારે હું. આસોડપ—
કંઈ જાણ. નિશિષ—નિશા કંઈ નહીં. જાણુ કીણું તેની. મરિદિષ—મરણા ક
ર મું. દુમકિષ—જાણું કીણું એમ કંઈ નહીં. સવ—મરે પાપ, નિવિરુદ્ધ—
કળ પ્રકારે મન વચન કાપાએ કરી. પડિકતો—ચાપમિત્ર કંઈ નહીં. વંકામિ—
વળવંકાર કા નહીં. જિજ્ઞાસુવીસ—ચેલામ જિન તીસંકરતે.

[illegible]

८। शिरो " कन्दर्पिण भवामभयो । य इत्यतः (१ श्लो) ।

[illegible]

ਸਾਡਾ ਮਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

શ્રી ૪૦૩૨૧૬.

१५६-१००० ई. पू. के अन्तर्गत ब्रह्मचर्य का प्रारम्भ होता है।
१५७-१००० ई. पू. के अन्तर्गत ब्रह्मचर्य का प्रारम्भ होता है।

[illegible]

(આ (મહે) દુઃખથી અત્યંત મુક્તિ મેં રાખી કહ્યું).

[illegible]

છૂટા આવશ્યક.

* આરેતુ પ્રભાતે ધ્રુવીદારના પચ્ચાસ કરવા, તે નીચે મુજબ
 ચંદ્રવિદ્યુતિઆદિ—આરે પ્રકાશના આદારે, અસભુ—અન્ન, પાણુ—
 પાણી, અહિમ—મેવાદિક. આદિ—મુખવાસ. અન્નપણ્યોગો—
 અન્નજૂતા મુખમા દાઢ વસ્તુ ધરાઈ જાય તેની મજી. ચંદ્રસ્થાગારે—
 અગાધારે મેદામા કંઈ નામે તેની માજી. યોસિદામિ—જનું હું.

સામ્રાજ્ય ૧, ચાલીસ થાં. ૦, વાંજા ૨, પાંચમાથું ૮, કાંચસામ્રાજ્ય ૫, તે પચ્ચાણ ૫ તેને વિષે વીનનાનવેનના અપાતામ કાનો, માત્રા, મીંદી, પદ, અક્ષર, માથા, સુર જોષુ અધિક વિપરીત કહેવાયુ દોષ ને કાળના અ-
કાળના કોઈ કોઈ કાળના દોષ ને વિન-અધિકાર

ગિર્યાત્વનુ પડિતમાનુ. અમનનુ પડિતમાનુ, કપાલનુ પ-
 ડિતમાનુ, પ્રમાદનુ પડિતમાનુ. અકુમલનુ પડિતમાનુ, વ્યાસી
 બોલનુ પડિતમાનુ, અપ્રનિકમાત્રવિષે અનિકમ, વ્યનિકમ, અનિ-

જેણે સામાયક અથવા દેસાવગાસિક તથા પૌપધનત કથું હોય ને તેમાં લઘુનિત તથા વહિનિત કરવાનું કારણ પડે તિવારે પરઠવવા જતાં બારણામાં “ આવસહિ ” કહેવું પછી જઈને જોવું અને સર્કેદ્રની આજ્ઞા માગવી પછી જોઈને “ અણુઅણુક ” કહીને જતનાથે પરઠવવું. પરઠવિને “ વોસિરેહ વોસિરેહ ” કહેવું વળતાં બારણામાં “ નિસહિ ” કહેવું પછી તેની ઇરિયાવહિયા પડિક્રમણી.

એ ત્રણે મતમાં નિદ્રા કરી હોય તો તેના નિવારણ કારણે ૪ લોગસ્સ ને ૧ ઇન્દ્રિયમિ પડિક્રમિઉં પગામ સિન્નઅએ ઇત્યાદિક પ્રથમ સૂત્રનો કાઉસમ્મ કરવો.

દશમું તથા અભ્યારમું મત લીધું હોય તેને પાગવાની વિધિ—પ્રથમ ઇરિયાવહિયા કરવી પછી જે મત લીધું તેના અતિચાર કહેવા શેષવિધિ સામાયક પાગવાની રીતીએ જાણવી ઇતિ.

પૌપાના અઢાર દોષ.

નીચે લખ્યા અઢાર દોષ ટાળી પૌપધનત કરવું.

પૌપો કરવાને આગલે દિવસે—૧ સરીરની શોભા સારૂ હલમત કરાવવી નહીં, નખ ઉતરાવવા નહીં અને નાહાવું નહીં. ૨ બ્રહ્મચર્યવૃત્ત પાળવું. ૩ સરસ અઢાર કરવો નહીં. ૪ વસ્ત્ર ધોવડાવવાં નહીં. ૫ આભૂષણ પહેરવાં નહીં. ૬ વધારે પડતું ખાવું નહીં. એ ૮ આગલે દિવસે ટાળવા. અવર્તીની વેધાવચ્ચ કરવી નહીં. ૮ સરીરની મુશુષા કરવી નહીં. ૯ મેલ ઉતારવો નહીં. ૧૦ ઘણી નિદ્રા કરવી નહીં. ૧૧ પુન્યાવગર ખણવું નહીં. ૧૨ ચાર વિકથા કરવી નહીં. ૧૩ પરનિંદા કરવી નહીં. ૧૪ સંસારી જાળતની ચરચા કરવી નહીં. ૧૫ અંગ-ઉપાંગ નીરખવાં નહીં. ૧૬ સંસારની વાતો કરવી નહીં. ૧૭ ખૂંટો મોઢો બોલવું નહીં. ૧૮ ભય ઉપજાવવો નહીં. ઇતિ.

પંચ પરમેષ્ટીના ૧૦૮ ગુણ અર્થસહિત.

અરિહંતના બાર ગુણ.

૧. જ્યાં જ્યાં ભગવંન સમોસરે ત્યા ત્યા ભગવંનના સરીરથી બાર ગુણો ઉગે. અરિહંતજી વડ આરે. તેની નીચે વેસંતિ પ્રયુ દેશના દે.

૨. ભગવંતના સમોસરણમાં પાંચે વર્ષનાં અગ્રેષ્ઠ કૃષોની શ્રદ્ધિ કરે. તે કૃષોનાં બાંટાં નીચે અને મુખ ઉપર રહે.
૩. ત્યારે ભગવંત દેશના દે, ત્યારે ભગવંતનો સ્વર અખંડ પુરાય.
૪. ભગવંતની બન્ને બાજુએ, રત્નજડિનું મુંદરની શંકીવાળાં મેળ મા-મરો વીંદાય.
૫. ભગવંતને બેસવામટે, સિંહનાદેષે શેત્રમાયમાન રત્નજડિનું સિંહાસન થઈ આવે, તે ઉપર બેસીને પ્રભુ દેશના દે છે.
૬. ભગવંતના મસ્તકના પાછલા ભાગે, સૂર્યથી પણ અધિક પ્રકાશવાળું બામંદળ થઈ આવે.
૭. ભગવંતના સમોસરણમાં મર્મરુપ શબ્દવાળી બેરી વામે.
૮. ભગવંતના મસ્તક ઉપર અતિશય કુન્દવળ એવાં ત્રણ છત્રો થઈ આવે.
૯. જ્યાં જ્યાં ભગવંત વિચરે, ત્યાં ત્યાં ભગવંતની ચારે બાજુ પચીસ પચીસ જોળન સુધીમાં પ્રાયઃ રામ, વૈર, ઉદર, મારી, મરહી, અતિગ્રહિ, અનાશ્રિ, દુકાલ, પોતાના તથા પરના સૈન્યનો ભય, એટલા વાના થાય નહિ.
૧૦. કેવળમાનવે ભગવંત સાંઠ અને અતોક્તૃસ્વરૂપ સર્વ પ્રકારે દેખી રહ્યાં છે.
૧૧. ભગવંતની રાજ, ભગદેવ, વામુદેવ, ચક્રવર્તી, બલનપતિ, વાળ્મીકી, ત્યેગિની અને વૈમાનિક પ્રમુખ બન્ધ છત્રો મેલા બહિત કરવાની અભિલાષા રાખે છે.
૧૨. ભગવંત એવી વાણીથી દેશના દે છે કે, દેવના મનુષ્ય અને તિર્થંક, એ સર્વ પોતપોતાની બાધામાં સમજી જાય.

સિદ્ધભગવંતના આઠ ગુણ.

૧. જ્ઞાનાવરણીય કર્મ કાય થવાથી સિદ્ધભગવંત સોહાસોક્તું સ્વરૂપ જાણે છે.
૨. દર્શનાવરણીય કર્મ કાય થવાથી, સોહાસોક્તના સ્વરૂપને દેખે છે.
૩. વેદનીય કર્મ કાય થવાથી, અધ્યાત્મપાત્ર એટલે સર્વ પ્રકારની પીડારહિત છે.
૪. મોહનીય કર્મ કાય થવાથી, સાધિક મમકિતવાન છે.
૫. આકુષ્ઠ કર્મ કાય થવાથી, અકાય ત્રિયનિવાન છે.
૬. નામ કર્મ કાય થવાથી અરૂપી, દુષ્કલગણી વર્ણ ગાય રસ અને સ્પર્શથી રહિત છે.
૭. જાત્ર કર્મ કાય થવાથી અચુર કામુ અર્થાત્ કુંઠ્ય જાત્ર અને નીચ જાત્રથી રહિત છે.

શ્રાવકના ગુણ.

સમગ્રીતી શ્રાવકનાં લગણુ આદિવિધિ અંશમાં નીચે જણાવેલા એકવીશ પ્રકારે જતાવેલાં છે.

૧ તુચ્છ પરિભ્રામી ન હોય.	૨ રૂપવંત હોય.
૩ સ્વભાવે મૌન્ય હોય.	૪ લોકપ્રિય હોય.
૫ ક્રૂર ન હોય.	૬ ભાગ્યવંત હોય.
૭ મૂર્ખ ન હોય.	૮ દાક્ષિણ્યયુક્ત હોય.
૯ લાઘવવંત હોય.	૧૦ કથાવંત હોય.
૧૧ સમાન દષ્ટિ હોય	૧૨ ગુણાનુરામી હોય.
૧૩ ધર્મકથાકથક હોય.	૧૪ રૂડાં કુટુંબવાળો હોય.
૧૫ દીર્ઘદષ્ટિ હોય.	૧૬ ધર્મ, અર્થ તથા કામ વર્જના વિશેષને ભણનાર હોય.
૧૭ બાપદાદાના માર્ગને અનુસરનાર હોય.	૧૮ વડીલોની મર્યાદા ભંગવનાર હોય.
૧૯ કરેલા ઉપકારને ભણનાર હોય.	૨૦ પરજીવનાહિતાર્થનો કરનાર હોય.
૨૧ સર્વ આશં કાર્યમાં સાવધાન હોય.	

સમગ્રીતવંત અને આવા ગુણુ શ્રાવકોએ પ્રથમ તો ગૃહસ્થને ઉપયોગી વિધાનો સંગ્રહ કરવો જોઈએ તેમજ પોતાની સંતતિ વિદ્વાન થાય અને તેની વૃત્તિ સ્વધર્મ તરફ વળે તેવા ઉપાયો અને તેવી યોજનાઓ યોજવી જોઈએ. કેમકે વિધાવટે ગૃહસ્થ સર્વસ્વ મેળવી શકે છે અને નિપુણ બને છે. વાસ્તે વિધારૂપ ખેડવટે ભુદ્ધિરૂપ પૃથ્વીને અવગમ્ય મુદારવી જોઈએ.

અથ શ્રી છ કાયના બોલ.

પ્રથમ છ કાયના નામ કહે છે:-

૧ પહેલે બોલે ઈંદ્રિયાવરકાય, ૨ જાંબીયાવરકાય, ૩ સપિ-
યાવરકાય, ૪ સુમતિયાવરકાય, ૫ પયાવચયાવરકાય, ૬ જાંગ-
મકાય. હવે તેનાં જોત્ર કહે છે—૧ પૃથ્વીકાય, ૨ અપકાય, ૩
તેલકાય, ૪ વાઉકાય, ૫ વનરુપનિકાય, ૬ ત્રસકાય.

(૧). પૃથ્વીકાયના જે બેદ—સૂક્ષ્મ ને બાહર, સૂક્ષ્મ તે
કોને કહીએ, હવયા હજાય નહિ. માયા મરે નહિ, બાળ્યા બગે
નહિ, તે આખા લોકમા ભયાં છે પણ આપણી નજરે આવે
નહિ, તે તો કૃષ્ણ જ્ઞાનીજ જાણે અને દેખે. બાહર તે કોને
કહીએ, આપણી નજરે આવે અથવા ન આવે. હવયા હજાય,
માયા મરે. બાળ્યા બગે. તેને માન કહીએ તેના નામ
કહે છે—૧ પહેલે તોલે મારી ને નીડાની જાત, ૨ ખડી ને
ખાસાની જાત ૩ કાગમિઠ મનડયા પડયા. ૪ શિકાની જાત,
૫ ડિંગો ને દાગાવની જાત ૬ ગેર ને ગોપીચંદનની
જાત ૭ રંગ પચાગાની જાત, ૮ નાળ જાતના જાત આદિ
સર્જને તેનાગીજ જાતની પૂર્વકાય છે તેના એક કકડામા અસ-
ખ્યાતા એવ શ્રી નવવર્ગે રહ્યા છે મુવ નથા પીડુ જેટલી
પૃથ્વીકાય જાતે. તેનાની નંદર એવ નીકળીને પાડેવા જેવડી
કાયા કરે તો એક સ.મ જાગતને જાગુદીપ છે તેમા સમાય
નહિ. તેના કુદા મ.ન રૂપ ૩૮ છે તેનું અ.ઉપુ જાગ્ય
અંતમુદાનુ, ઉંદુદ મ નંગ દાન વરનુ તેની દવા પાગીયે તો
મે.સના અનન મુખ પ નીયે

(૨). અપકાય તે પૃથ્વી તેન. જે બેદ—સૂક્ષ્મ ને બાહર
સૂક્ષ્મ તે કોને કહીએ. હવયા હજાય નહિ. માયા મરે નહિ,
બાળ્યા બગે નહિ. તે આખા લોકમા ભયાં છે પણ આપણી નજરે
આવે નહિ, તેને મન કહીએ

દસે જાણે પાણીના નામ કહે છે—પહેલે બોલે વરચાદ ને
કસનાં પાણી, ૨ જાદગ ને કુમરનાં પાણી, ૩ કુચા નદી ને
તળાવનાં પાણી, ૪ દરિયા ને અરણનાં પાણી, ૫ ખાસ ખાટાં
પાણી, ૬ મીઠાં મોળા પાણી એ આદિ લખને ઘણી ભાવનાં
પાણી છે. તેના એક જિંદુમા અમરજ્યાના જીવ સૌ ભગવંતે
કહ્યા છે. તેમાથી એકેકે જીવ નીકળીને સમસ્તવના દાણ. જેવડી
કાયા કરે તે એક લાખ લેજનના જ જુદીય છે તેમા સમાય
નહિ તેના કુળ. માત્ર લાખ ફોડ છે તેનું આઉપું જાણ્ય
અનમુદ્દતનું કેન્દ્રદ માત્ર દક્ષિણ વપનું તેની દયા. પાણીએ તે
મોક્ષના અનતા મખ પાગીએ

(૩) તે કથ તે નવિ તેના જ બેદ—સુકમ ને ખાદ્ય.
સુકમ તે કેને કહીએ નવ્ય નવાય નહિ મારાં નરે નહિ.
ખાદ્ય જ નહિ તે અત્ર છે નવ તય છે પણ અ પાણી નજરે
અત્ર નહિ તેને નવન કહીએ

૧૪ કાનખભુરા, ૧૫ મકોડા, ૧૬ ઉધઈ, ૧૭ શવા એ આદિ લઇને ઘણી જાતનાં તેઈદ્રિ જીવ છે. તેનાં કુળ આઠ લાખ કોડ છે. તેનું આઉષ્ણું જઘન્ય અંતર્મૂર્તિનું, ઉત્કૃષ્ટું ઓગણુ પચાસ દિવસનું તેની દયા પાળીએ તો મોક્ષનાં અનંતાં સુખ પામીએ.

(૩) ચૌરેંદ્રિના બે લેહ-અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા. ચૌરેંદ્રિ તે કોને કહીયે ! જેને કાયા, મુખ, નાસિકા અને આંખ હોય તેને ચૌરેંદ્રિ કહીયે. તેનાં નામ કહે છે-૧ માંખી, ૨ મસકાં, ૩ ડાંસ, ૪ મચ્છર, ૫ લમરા, ૬ તીડ, ૭ પતંગ, ૮ કરેણીયા, ૯ કંસારી, ૧૦ ખડમાંકડી, ૧૧ ધુડીયા, ૧૨ વીંછી, ૧૩ બગા, ૧૪ કુદાં એ આદિ લઇને ઘણી જાતનાં ચૌરેંદ્રિ જીવ છે. તેનાં કુળ નવ લાખ કોડ છે, તેનું આઉષ્ણું જઘન્ય અંતર્મૂર્તિનું, ઉત્કૃષ્ટું છ માસનું. તેની દયા પાળીએ તો મોક્ષનાં અનંતાં સુખ પામીએ.

(૪) પંચેંદ્રિના બે લેહ-અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા. પંચેંદ્રિ તે કોને કહીયે ! જેને કાયા, મુખ, નાસિકા, આંખ અને કાન એ પાંચ ઇંદ્રિ હોય તેને પંચેંદ્રિ કહીયે. પંચેંદ્રિની ચાર જાત. ૧ નારકી, ૨ તિર્યચ, ૩ મનુષ્ય, અને ૪ દેવતા.

તેમાં ૧૪ લેહ નારકીના, ૪૮ લેહ તિર્યચના, ૩૦૩ લેહ મનુષ્યના અને ૧૬૮ લેહ દેવતાના, કુલ મળી ૫૧૩ લેહ થયા.

દેવતાના ચાર લેહ-૧ લવનપતિ, ૨ વાણ્ણ્યંતર, ૩ જ્યોતિષી, ૪ વૈમાનિક. મનુષ્યના ચાર લેહ-૧ પાંદર કર્મભૂમિનાં મનુષ્ય, ૨ ત્રીશ અકર્મભૂમિનાં મનુષ્ય, ૩ છપ્પન અંતરદ્રીપનાં મનુષ્ય, ૪ ચઉદ સ્થાનકનાં સમૂર્ધ્ધિમ મનુષ્ય. નારકી ને દેવતાની સ્થિતિ જઘન્ય દશ હજાર વર્ષની, ઉત્કૃષ્ટી તેત્રીશ સાત-રોપમની; તિર્યચ ને મનુષ્યની સ્થિતિ જઘન્ય અંતર્મૂર્તિની ઉત્કૃષ્ટી ત્રણ પદ્યની. તેની દયા પાળીએ તો મોક્ષનાં અનંતાં સુખ પામીએ.

છતિશ્રી છકાવના બોલ સમાપ્ત.

અથ શ્રી નવ તત્વ.

બીવેદી સમદ્રષ્ટી જીવને નવ પદાર્થ જેવા છે તેવા તથા-
રૂપ બુદ્ધિ પ્રમાણે ગુરૂ આમનાથી ધારવા તે—

નવતત્વનાં નામ કહે છે.

૧. જીવતત્વ, ૨. અજીવતત્વ, ૩. પુણ્યતત્વ, ૪ પાપ-
તત્વ, ૫. આશ્રયતત્વ, ૬. સંવરતત્વ, ૭. નિર્વર્ણતત્વ,
૮. બંધતત્વ, ૯. મોક્ષતત્વ.

વ્યવહારનયે કરી જે શુભાશુભ કર્મોનો કર્તા, હર્તા તથા
બોક્ષ્તા છે અને નિશ્ચય નયે કરી જ્ઞાન, દર્શન તથા ચારિત્રરૂપ
નિજશુદ્ધોન્નિજ કર્તા તથા બોક્ષ્તા છે અથવા દુઃખ સુખ જ્ઞાનો-
પયોગ લક્ષણવંત ચેતના^૧ સંહિત હોય તથા પ્રાણ ધારણ કરે
તેને પ્રથમ જીવતત્વ કહીયે; તેથી વિપરીત જે ચેતનાસહિત
જલસ્વભાવવાળો હોય તેને ખીજું અજીવતત્વ કહીયે; જેણે કરી
શુભ કર્મનાં પુણ્યનો સંઘય થવાથી સુખનો અનુભવ થાય છે
તેને ત્રીજું પુણ્યતત્વ કહીયે; તેથી વિપરીત જેણે કરી અશુભ
કર્મનાં પુણ્યનો સંઘય થવાથી દુઃખનો અનુભવ થાય છે તેને
ચોથું પાપતત્વ કહીયે; જેણે કરી નવાં કર્મ બંધાય છે, અશુભ
કર્મોપાદાન હેતુ ક્રિંસાદિક તેને પાંચમું આશ્રયતત્વ કહીયે;
જેણે કરી આવતાં કર્મ રોકાય અર્થાત પાંચ સુમતિ અને ત્રણ
ગુપ્તિ તેણે કરી જે આશ્રય રાધ કરવો તેને છઠું સંવરતત્વ
કહીયે; જેણે કરી આત્મપ્રદેશમાંથી દેશયત્રી કર્મ જ્યાં થાય છે.
અથવા પૂર્વ કરેલાં કર્મો જે હવે થાય છે એટલે તપ પ્રમુખે
કરી કર્મનું પચાવનું થાય છે તેને સાતમું નિર્વર્ણતત્વ કહીયે;
જે નવાં કર્મોનું જલણ કરીને તેની સાથે જીવનું બંધન થવું,
હીર નીરની પેઠે મગી જવું તેને આઠમું બંધનત્વ કહીયે, અને

^૧ જેમ કોઈનો શુભ મીઠાસ તેમ જીવનો ગુણ વિગત. જેમ કોઈને મીઠાસ
સા, તેમ જીવને દૈન્ય એક.

જે આત્મપ્રદેશથી સર્વથા કર્મોના ક્ષય થવો તેને નવમું મોક્ષ-
તત્વ કહીયે. જે નવ તત્વરૂપ વસ્તુનું યથાસ્થિત સ્વરૂપ જે
પ્રમાણે સિદ્ધાંતોને વિષે કહ્યું છે તેમજ સમ્યગદષ્ટિ જીવોને જે
નવતત્વ તે “જ” પરિણામે કરી જાણવા યોગ્ય ■ અને કેટલા-
એક પ્રત્યાખ્યાન પરિણામે કરી છાંડવા યોગ્ય છે.*

જીવના બેદ વિસ્તારથી કહે છે.

જીવનો એક ભેદ છે, સકળ જીવોનું ચૈતન્ય લક્ષણ એક
છે, માટે સંગ્રહનયે કરી એક ભેદે જીવ કહીએ. જે પ્રકારે

* જે નવતત્વમાંહેલા જીવ અને અજીવ એ બે તત્વ માત્ર જાણવા
યોગ્ય છે. પુણ્ય, સંવર, નિર્જર્જરા અને મોક્ષ એ ચાર તત્વ મંડળ કરવા
યોગ્ય છે; પરંતુ એમાંનું પુણ્યતત્વ, વ્યવહારનયે કરી આવકને મંડળ કરવું
યોગ્ય છે અને નિશ્ચયપડે ત્યામ કરવું યોગ્ય છે, તેમજ મુનિને ઉત્તર્ક ત્યામ
કરવું યોગ્ય છે અને અપવાદે મંડળ કરવું યોગ્ય છે તથા પાપ, આશ્રવ
અને બધે એ ત્રણ તત્વ તો સર્વથા સર્વને ત્યામ કરવા યોગ્ય છે.

જે નવતત્વના નામ કહ્યા. અન્યથા સંક્ષેપથી તો જીવ અજીવ એ
બે તત્વજ શ્રીહાણમાંમાંહે કહ્યા છે, તે કેમકે જીવને પુણ્ય તથા પાપનો સ-
ંબંધ છે તથા કર્મોના બધે પણ નાદાનિક છે અને કર્મ જે છે તે પુણ્ય
પરિણામ છે અને પુણ્ય તે અજીવ છે તથા આશ્રવ જે છે તે પણ મિથ્યા
દર્શનાદિરૂપ ઉપાધિયે કરી જીવનો મલિન સ્વભાવ છે, જે પણ આત્માના
પ્રદેશ અને પુણ્યવિના બીજો કોઈ નથી તથા સંવર જે છે તે પણ આ-
શ્રવ નિરોધ લક્ષણ દેશ સર્વે બેદ આત્માનો નિરુત્તર સ્વભાવ પરિણામ
માનાત્મક છે તથા નિર્જર્જરા જે છે તે પણ જીવ અને કર્મને પૃથક્ ઉપ-
જીવવાને કારણે દષ્ટિ મધ્ય ન્યાયે કરી કર્મોના પરિણામ છે તથા સર્વ
શક્તિએ કરી સકલ કર્મ જીવનો ક્ષય નવનીતગત દમ્બ જલ નિર્મળ મૂત
પ્રગટરૂપ દટાતે ચિદાનંદમય આત્માનું પ્રગટ થાવું તે મોક્ષ તત્વ છે; તે માટે
જીવ અને અજીવ એ બે તત્વજ કહીયે. તથા અન્યત્ર મતાતરે સાત
તત્વ પણ છે. કેમકે પુણ્ય અને પાપ એ બે તત્વોના અનરમાય બધાત્વ-
માંહેજ થાય છે, કારણ જે ગુણ પ્રકૃતિકર્મજન્ય તે પુણ્ય અને અગુણ
પ્રકૃતિકર્મજન્ય તે પાપતત્વ છે. માટે પુણ્ય પાપ રહિત સાત તત્વ કહીયે.
તેમજ વળી પાપ તત્વ પણ કહ્યા છે ઇત્યાદિક ધણો વિચાર વિશેષાવત્યક
તથા તત્વાર્થ અને લોક પ્રકાશાદિ યોગ્યકી જાણવા.

પાછુ છવ દહીંબે ૧ ત્રમ ને ૨ ચાવર તથા ૧ શિદ્ધ જાને
 ૨ શુભાદી ત્રણ પ્રકારે છવ ૧ સ્ત્રી જેદ, ૨ પુરુષ જેદ ને, ૩ મધુચક્ર
 જેદ તથા ૧ ભવ શિદ્ધિયા, ૨ જાળવ શિદ્ધિયા, ૩ નોજવ શિ-
 દ્ધિયા, ૪ જાળવશિદ્ધિયા. ચાર પ્રકારે છવ ૧ નારસી, ૨ તિ-
 ર્યંચ, ૩ મનુષ્ય ને, ૪ દેવતા તથા ૧ અશ્વદર્શની, ૨ અગ્નિદર્શની
 ૩ અવધિદર્શની, ૪ દેવજદર્શની. પાંચ પ્રકારે છવ, ૧ એકે-
 દ્રિય, ૨ બેઇદ્રિય, ૩ તેઇદ્રિય, ૪ ચારેદ્રિય, ૫ પંચેદ્રિય, તથા
 ૧ સ્ત્રી, ૨ મનુષ્ય, ૩ વચન જોગી, ૪ કાચ જોગી, ૫
 અજોગી. ૭ પ્રકારે છવ, ૧ પૃથ્વીકાચ, ૨ અપકાચ, ૩ તેડકાચ,
 ૪ વાડકાચ, ૫ વનરપતિકાચ, ૬ ત્રસકાચ, તથા ૧ સક્રવાપી, ૨
 દોહ ક્રવાપી, ૩ માન ક્રવાપી, ૪ માયા ક્રવાપી, ૫ લોભ ક્રવાપી
 ૬ આક્રવાપી. છાત્ર પ્રકારે છવ ૧ નારસી, ૨ તિર્યંચ, ૩ તિર્યંચજી, ૪
 મનુષ્ય, ૫ મનુષ્યજી, ૬ દેવતા, ૭ દેવી. આઠ પ્રકારે છવ,
 ૧ સહેલી, ૨ કૃષ્ણલેલી, ૩ નીલલેલી, ૪ કાપુતલેલી, ૫ તેજુ-
 લેલી, ૬ પદ્મલેલી, ૭ શુક્લલેલી, ૮ અલેલી. નવ પ્રકારે છવ
 ૧ પૃથ્વી, ૨ અપ, ૩ તેડ, ૪ વાડ, ૫ વનરપતિ, ૬ બેઇદ્રિય,
 ૭ તેઇદ્રિય, ૮ ચારેદ્રિય, ૯ પંચેદ્રિય. દસ જેદે છવ ૧
 એકેદ્રિય, ૨ બેઇદ્રિય, ૩ તેઇદ્રિય, ૪ ચારેદ્રિય, ૫ પંચેદ્રિય
 એ પાંચના અપયોગે અને પયોગે મળી દસ થયા. અગ્યાર જેદે
 છવ ૧ એકેદ્રિય, ૨ બેઇદ્રિય, ૩ તેઇદ્રિય, ૪ ચારેદ્રિય, ૫
 નારસી, ૬ તિર્યંચ, ૭ મનુષ્ય, ૮ બનરપતિ, ૯ વાજુચંતર, ૧૦
 જ્યોતિષી, ૧૧ વૈમાનિક. બાર જેદે છવ, ૧ પૃથ્વી, ૨ અપ,
 ૩ તેડ, ૪ વાડ, ૫ વનરપતિ, ૬ ત્રસકાચ એ છના અપયોગે
 ને પયોગે મળી બાર થયા. તેર જેદે છવ ૧ કૃષ્ણલેલી, ૨ નીલ-
 લેલી, ૩ કાપુતલેલી, ૪ તેજુલેલી, ૫ પદ્મલેલી, ૬ શુક્લલેલી
 એ છના અપયોગે ને પયોગે મળી બાર ને એક અલેલી કુલ
 મળી તેર થયા.

છવના ચોદ જેદ કહે છે-૧ સૂક્ષ્મ એકેદ્રિયનો અપયોગે,
 ૨ સૂક્ષ્મ એકેદ્રિયનો પયોગે, ૩ બાહ્ય એકેદ્રિયનો અપયોગે,

૪ બાહર એકેન્દ્રિયનો પર્વાપ્તો, ૫ બેઘદ્રિયનો અપર્વાપ્તો, ૬ બેઘદ્રિયનો પર્વાપ્તો, ૭ તેઘદ્રિયનો અપર્વાપ્તો, ૮ તેઘદ્રિયનો પર્વાપ્તો, ૯ ચોરેન્દ્રિયનો અપર્વાપ્તો, ૧૦ ચોરેન્દ્રિયનો પર્વાપ્તો, ૧૧ અમંત્રી પંચેન્દ્રિયનો અપર્વાપ્તો, ૧૨ અમંત્રી પંચેન્દ્રિયનો પર્વાપ્તો, ૧૩ સંત્રી પંચેન્દ્રિયનો અપર્વાપ્તો, ૧૪ સંત્રી પંચેન્દ્રિયનો પર્વાપ્તો. એ ચોદ ભેદ જીવના કલા.

બ્યવહાર વિસ્તારનયે કરીને પાંચસે ત્રેમક ભેદ જીવના કહે છે—તેમાં ત્રણસે ને ત્રણ ભેદ મનુષ્યના; એકસો અઠાણ્ ભેદ દેવનાના, અઠાણ્ ભેદ નિર્વચના, ચૌદ ભેદ નારડીના એમ ૫૧૩ ભેદ થયા.

મનુષ્યના ૩૦૩ ભેદ કહેછે—૧૫ કર્મભૂમીનાં મનુષ્ય, ૩૦ અકર્મભૂમિનાં મનુષ્ય, ૫૬ અંતરદીપનાં મનુષ્ય, એમ ૧૦૧ થયા તે ક્ષેત્રના ગર્ભજ મનુષ્યના અપર્વાપ્તા ને પર્વાપ્તા, એમ ૨૦૨ અને ૧૦૧ ક્ષેત્રના સમૂર્ણમ મનુષ્યના અપર્વાપ્તા એ સર્વ મળી કુલ ૩૦૩ ભેદ મનુષ્યના થયા.

કર્મભૂમિ તે કેને કહીએ—૧ અસી, ૨ મસી, ૩ કુપી, એ ત્રણ પ્રકારના વેપારે કરી જીવે તે તે કર્મભૂમિનાં ક્ષેત્ર કેટલાં અને કયાં છે તે કહેછે—૫ ભરત, ૫ ઈરવત અને ૫ મદાવિદેહ એ ૧૫. તે એક લાખ ભોજનનો જાણુદીપ છે તેમાં ૧ ભરત, ૧ ઈરવત, ૧ મદાવિદેહ. એ ત્રણ ક્ષેત્ર કર્મભૂમિનાં જાણુદીપમાં છે. તેને ફરતે એ લાખ ભોજનનો લવણ સમુદ્ર છે, તેને ફરતે ચાર લાખ ભોજનનો ધાનપ્રિષ્ઠદીપ છે, તેમાં ૨ ભરત, ૨ ઈરવત, ૨ મદાવિદેહ છે. તેને ફરતે અઠાણ્ લાખ ભોજનનો કાળેદરિય સમુદ્ર છે તેને ફરતે અઠાણ્ લાખ ભોજનનો અર્ધ પુષ્કર દીપ છે, તેમાં ૨ મસી, ૨ ઈરવત ૨ મદાવિદેહ છે. એમ સ્વર્ગનાં મળીને ૫૧૩ કર્મભૂમિના મનુષ્ય કલા.

દવે અકર્મભૂમિ તે કેને કહીએ—ત્રણ કર્મરહિત, ૯૪ પ્રકારના કલ્પજાએ કરી જીવે તે કેટલા અને કયાં છે, તે કહે છે. ૫ દેમવત, ૫ દિગ્વત, ૫ હરીયાત, ૫ રમકવાત, ૫ દેવકુર,

૫ દત્તરુદ્ર, એ ત્રીશ અર્કમંત્રિનાં નામ છે. ૧ દેમવય, ૧ દિવ્યવય, ૧ હરીવાસ, ૧ અમરવાસ, ૧ દેવકુરુ, ૧ દત્તરુદ્ર, એ ૬ દેવ જંતુદ્રીપમાં છે. ૨ દેમવય, ૨ દીવ્યવય, ૨ હરીવાસ, ૨ અમરવાસ, ૨ દેવકુરુ, ૨ દત્તરુદ્ર, એ બાર દેવ યાત્રી ખંડમાં છે. ૨ દેમવય, ૨ દિવ્યવય, ૨ હરીવાસ, ૨ અમરવાસ, ૨ દેવકુરુ, ૨ દત્તરુદ્ર, એ બાર અર્ધપુષ્કરદ્રીપમાં છે. એ સાથે મળી કુલ ૩૦ અર્કમંત્રિનાં મનુષ્ય છે.

છપ્પન અંતરદ્રીપના મનુષ્ય કહે છે.

જંતુદ્રીપના ભરનસેત્રની મર્યાદાનો કરવડાર ચુક દિમવંત નામે પર્વત છે તે મોના જેવો પીળો છે, સો જોજનનો ઉચ્ચ છે, સો બાઉનો ઉચ્ચ છે, એક દબાર બાવન જોજન ને બાર કળાનો પહોળો છે, ધાવીશ દબાર નવસે' જત્રીશ જોજનનો લાંબો છે, તેને પૂર્વ પશ્ચિમને ઉંટે બંધે યાદા નીકળી છે. અઠેકી યાદા ધાસાસીસે' ધાસાસીસે' જોજનથી બાજેરી લાંબી છે. અઠેકી યાદા ઉપર સાત સાત અંતરદ્રીપ છે. તે અંતરદ્રીપ ક્યાં છે તે કહે છે.

જગતીના દેવકી ત્રણસે' જોજન લવણસમુદ્રમાં જઈએ તે વારે પહેલાં અંતરદ્રીપ આવે, તે ૩૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોળો છે. ત્યાંથી ચારસે જોજન જઈએ તેવારે બીજો અંતરદ્રીપ આવે, તે ૪૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોળો છે. ત્યાંથી પાંચસે જોજન જઈએ તેવારે ત્રીજો અંતરદ્રીપ આવે, તે ૫૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોળો છે. ત્યાંથી છસે' જોજન જઈએ તેવારે ધાથી અંતરદ્રીપ આવે, તે ૬૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોળો છે. ત્યાંથી સાતસે' જોજન જઈએ તેવારે પાંચમો અંતરદ્રીપ આવે, તે ૭૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોળો છે. ત્યાંથી આઠસે' જોજન જઈએ તેવારે છઠ્ઠો અંતરદ્રીપ આવે, તે ૮૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોળો છે. ત્યાંથી નવસે' જોજન જઈએ તેવારે સાતમો અંતરદ્રીપ આવે. તે ૯૦૦ જોજનનો લાંબો ને પહોળો છે. એમ અઠેક યાદા ઉપર સાત સાત અંતરદ્રીપ આવે. કુલ ચારે ઢાઢાના મળી ૨૮ અંતરદ્રીપ બહુવા.

આવીજ રીતે ધરિવત ક્ષેત્રની મર્યાદાનો કરણહાર શિખરી નામે પર્વત છે, તે ચુલ હિમવંત સરખોજ બાણવો. ત્યાં પણ ૨૮ અંતરદ્વીપ છે એમ સઘળા મળી કુલ ૫૬ અંતરદ્વીપ બાણવા તેને અંતરદ્વીપનાં મનુષ્ય શામાટે કહીએ ? હેઠળ સમુદ્ર છે અને ઉપર અધર ડાહ્યામાં દ્વીપોમાં રહેનારાં છે માટે અંતરદ્વીપનાં મનુષ્ય કહીએ. સુખ વ્યકર્મભૂમિના જેવું.

એકસો ને એક ક્ષેત્રના સમૂહિમ મનુષ્ય ચૌદ સ્થાનકમાં ઉપજે છે તે કહે છે.

૧ ઉચ્ચારે સુવા કહેતાં વડીનિતમાં ઉપજે, ૨ પાસવણે સુવા કહેતાં લઘુનિતમાં ઉપજે, ૩ જેજે સુવા કહેતાં બળખામાં ઉપજે, ૪ સંધાણે સુવા કહેતાં લીંટમાં ઉપજે, ૫ વંતે સુવા કહેતાં વમનમાં ઉપજે, ૬ પીતે સુવા કહેતાં લીલા પીળા પીતમાં ઉપજે, ૭ પુષ્પે સુવા કહેતાં પદ્મમાં ઉપજે, ૮ સોણીએ સુવા કહેતાં રૂધિરમાં ઉપજે, ૯ મુક્કે સુવા કહેતાં વીર્યમાં ઉપજે, ૧૦ મુક્કે પોગલ પરીસાડીએ સુવા કહેતાં વીર્યાદિકનાં પુદ્ગળ મુકાણા તે ફરી લીનાં થાય તેમાં ઉપજે, ૧૧ વિગય જીવ કલેવરે સુવા કહેતાં મનુષ્યના કલેવરમાં ઉપજે, ૧૨ ઈથી પુરિસ સંભોગે સુવા કહેતાં સ્ત્રી પુરુષના સંભોગમાં ઉપજે, ૧૩ નગરનીધમણે સુવા કહેતાં નગરની ખાળોમાં ઉપજે, ૧૪ સંવે સુચેવ અમુર્ષ કાણે સુવા કહેતાં સર્વ મનુષ્ય સંબંધી અશુચિ સ્થાનકોમાં ઉપજે; એ ચૌદ સ્થાનકનાં નામ કહ્યાં અને ૧૦૧ ક્ષેત્રનાં સમૂહિમ મનુષ્યના અપર્યાપ્તા. એ સર્વે મળી કુલ ૩૦૩ લોક મનુષ્યના કહ્યા.

૧૯૮ ભેદ દેવતાના કહે છે.

દશ ભવનપતિનાં નામ—૧ અસુરકુમાર, ૨ નાગકુમાર, ૩ સુવર્ણકુમાર, ૪ વિજ્ઞાનકુમાર, ૫ અગ્નિકુમાર, ૬ દ્વીપકુમાર, ૭ ઉદધિકુમાર, ૮ દિશાકુમાર, ૯ પવનકુમાર, ૧૦ યજ્ઞીતકુમાર.

પંદર પરમાધામીનાં નામ—૧ અંબ, ૨ અંબરિસ, ૩ સામ, ૪ સખલ, ૫ રૂદ્ર, ૬ વૈરૂદ્ર, ૭ કાળ, ૮ મહાકાળ, ૯

અભિપત્ત, ૧૦ ધનુષ્ય, ૧૧ કુંભ, ૧૨ વાસુ, ૧૩ વૈશાખી, ૧૪ મૃગશિર, ૧૫ મહાધોધ.

સોળ વાણ્યતરુનાં નામ—૧ પિશાચ, ૨ જૂન, ૩ જહ, ૪ કાશમ, ૫ કિન્નર, ૬ કિંપુરુષ, ૭ મહોદમ, ૮ ગર્ધર્ભ, ૯ આલુ-પન્ની, ૧૦ પાણ્યન્ની, ૧૧ ઈર્ષીવાર્ધ, ૧૨ ભુર્ધવાર્ધ, ૧૩ કંદીય, ૧૪ મહાકંદીય, ૧૫ કોદંદ, ૧૬ પયંગદેવ.

દસ જાંબહાનાં નામ—૧ આલુજાંબહા, ૨ પાણ્યજાંબહા, ૩ લયણજાંબહા, ૪ મયણજાંબહા, ૫ વમ્બજાંબહા, ૬ પુષ્પ-જાંબહા, ૭ કમ્બજાંબહા, ૮ બીયજાંબહા, ૯ ચિન્મુજાંબહા, ૧૦ અવિયજાંબહા.

દસ જ્યોતિષીનાં નામ—૧ જંદમા, ૨ સૂર્ય, ૩ બદ્ધ, ૪ નક્ષત્ર ૫ તારા, જ્યે પાંચ જળ તે જલદી દીપમાં છે તે જ્યેજ નામના બીજ પાંચ સિંધર તે જલદી દીપ જલાર છે જ્યે મળી દશ.

ત્રણ હિસ્તિષીનાં નામ—૧ ત્રણ પહીયા, ૨ ત્રણ સાગરીયા, ૩ તેર સાગરીયા.

નવ લોહાંતિકનાં નામ—૧ આસ્ત્રવત, ૨ આદિત્ય, ૩ વિન્દિ, ૪ વરુણ, ૫ ગર્હતોષા, ૬ તોષિયા, ૭ અબ્યાબાધા, ૮ અગીઆ, ૯ શિદ્ધ.

બાર દેવકોકનાં નામ—૧ મુધમી, ૨ ધિશાન, ૩ સનંત-કુમાર, ૪ માહેન્દ્ર, ૫ બ્રહ્મકોક, ૬ લંતક, ૭ મહાશુક, ૮ સ-હસ્ત્રાર, ૯ આણુત, ૧૦ પ્રાણુત, ૧૧ આસ્તુ, ૧૨ અચ્યુત.

નવ શ્રીવેકનાં નામ—૧ બદ્ધ, ૨ મુખદે, ૩ મુલએ, ૪ મુ-ભાણુએ, ૫ પ્રિયદંસણુ, ૬ સુદર્શને, ૭ આમોહે, ૮ મુપદ્રીણુદે, ૯ જ્યોધર.

પાંચ અનુત્તર વિમાનનાં નામ—૧ વિજય, ૨ વિજયંત, ૩ જયંત, ૪ અપરાજિત. ૫ સર્વાર્થસિદ્ધ.

સઘળા મળી ૯૯ જાનના દેવતા અપર્યાપ્ત તે ૯૯ જાતના પર્વોમા કુલ મળી ૧૯૮ લેહ દેવનાના કહ્યાં.

૪૮ ભેદ તિર્યચના કહે છે.

૧ પૃથ્વી, ૨ પાણી, ૩ તેડ, ૪ લાઈ એ ચાર સૂક્ષ્મ ને ચાર બાહર એ આઠના અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા મળી સોળ થયા. વનસ્પતિના ત્રણ ભેદ-૧ સૂક્ષ્મ, ૨ પ્રત્યેક ને ૩ સાધારણ એ ત્રણના અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા મળી ૬, બધા મળી ૨૨ એકેન્દ્રીયના, ત્રણ વિકલેન્દ્રિના, ૧ બેઘદ્રિય, ૨ તેઘદ્રિય, ૩ ચૌરિન્દ્રિય એ ત્રણના અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા એ ૭ મળી ૨૯ થયા.

૧ જળચર, ૨ યજ્ઞચર, ૩ ઉરપર, ૪ ભુજપર, ૫ ખેચર એ પાંચ સમૂર્ણમ ને પાંચ ગર્ભજ એ મળી ૧૦ ના અપર્યાપ્તા ને ૧૦ ના પર્યાપ્તા એ મળી ૨૦. કુલ મળી ૪૮ ભેદ તિર્યચના કહ્યાં.

ચૌદ ભેદ નારકીના કહે છે.

સાત નરકનાં નામ-૧ ધમા, ૨ વંશા, ૩ શિલા, ૪ અંજણા, ૫ રિકા, ૬ મધા, ૭ માધવર્ષ, એ સાતનાં નામ કહ્યાં. હવે તેનાં ગોત્ર કહે છે-૧ રત્નપ્રભા, ૨ શર્કરાપ્રભા, ૩ વાહુપ્રભા, ૪ પંકેપ્રભા, ૫ પૂમપ્રભા, ૬ તમપ્રભા, ૭ તમતમાપ્રભા, એ સાતના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા મળી ચૌદ ભેદ નારકીના કહ્યાં.

નારકીનો વિસ્તાર કહે છે.

૧. પહેલી નરકનો પડ એક લાખ એંશીહજાર ભોજનનો છે. તેમાંથી એક હજાર ભોજન દળ નીચે મુકીએ ને એક હજાર ભોજન દળ ઉપર મુકીએ ને વચ્ચે એક લાખ અઠ્યોતેર હજાર ભોજનની પોલાણુ છે. તે પોલાણુમાં ૧૩ પાથરા ૭ ને ૧૨ આંતરા ૭ તે મધે ત્રીસલાખ નરકાવાસા છે. અસંખ્યાતી નારકીને ઉપજવાની કુંભીઓ ૭ ને અસંખ્યાતા નારકી છે. તેની નીચે ચાર બોલ છે. ૧-૨૦૦૦૦ ભોજનનો ધનોદધી છે. ૨ અસંખ્યાતા ભોજનનો ધનવા છે, ૩ અસંખ્યાતા ભોજનનો તનવા છે, ૪ અસંખ્યાતા ભોજનનો આકાશ છે. એ ચાર બોલ થયા. તેની નીચે બીજી નરક છે.

બીજી નરકનો પદ—એક લાખ બત્રીસ હજાર ભોજનનો છે તેમાંથી એક હજાર ભોજન દળ ઉપર મુકીએ ને એક હજાર ભોજન દળ નીચે મુકીએ તે વચ્ચે એક લાખ ત્રીસ હજાર ભોજનની પોલાણ છે. તે પોલાણમાં ૧૧ પાયસ ને દશ આંતર છે, તે મધ્યે પચીસ લાખ નરકાવાસ છે. અસંખ્યાતી નારકીને ઉપજવાની કુંભીઓ છે, અને અસંખ્યાતા નારકી છે. તે નીચે પહેલી નરકમાં કહ્યા તે જ ચાર બોલ છે, તેની નીચે ત્રીજી નરક છે.

ત્રીજી નરકનો પદ—એક લાખ અઠાવીસ હજાર ભોજનનો છે. તેમાંથી એક હજાર ભોજન દળ ઉપર મુકીએ ને એક હજાર ભોજન દળ નીચે મુકીએ તે વચ્ચે એક લાખ છવીસ હજાર ભોજનની પોલાણ છે. તે પોલાણમાં ૬ પાયસ છે ને ૮ આંતર છે તે મધ્યે પંદર લાખ નરકાવાસ છે. નારકીને ઉપજવાની અસંખ્યાતી કુંભીઓ છે અને અસંખ્યાતા નારકી છે. તે નીચે ઉપર કહેલા ચાર બોલ છે, તેની નીચે ચોથી નરક છે.

ચોથી નરકનો પદ—એક લાખ વીસ હજાર ભોજનનો છે. તેમાંથી એક હજાર ભોજન દળ ઉપર મુકીએ ને એક હજાર ભોજન દળ નીચે મુકીએ તે વચ્ચે એક લાખ અઠાર હજાર ભોજનની પોલાણ છે. તે પોલાણમાં આઠ પાયસ છે ને ૧૦ આંતર છે. તે મધ્યે દશ લાખ નરકાવાસ છે, નારકીને ઉપજવાની અસંખ્યાતી કુંભીઓ છે અને અસંખ્યાતા નારકી છે. તે નીચે ઉપર કહેલા ચાર બોલ છે. તેની નીચે પાંચમી નરક છે.

પાંચમી નરકનો પદ—એક લાખ અઠાર હજાર ભોજનનો છે તેમાંથી એક હજાર ભોજન દળ ઉપર મુકીએ ને એક હજાર ભોજન દળ નીચે મુકીએ. તે વચ્ચે એક લાખ સોળ હજાર ભોજનની પોલાણ છે તે પોલાણમાં ૫ પાયસ ને ૪ આંતર છે તેમાં ત્રણ લાખ નરકાવાસ છે. અસંખ્યાતી કુંભીઓ છે અને અસંખ્યાતા નારકી છે તેની નીચે ઉપર કહેલા ચાર બોલ છે. તેની નીચે છઠી નરક છે.

છઠી નરકનો પદ—એક લાખ સોળ હજાર ભોજનનો છે

તેમાંથી એક હબાર ભોજન દળ ઉપર મુકીએ ને એક હબાર ભોજન દળ નીચે મુકીએ તે વચ્ચે એક લાખ ચોદ હબાર ભોજનની પોલાણુ છે તે પોલાણુમાં ઠ પાથરા છે ને ૨ આંતરા છે તેમાં એક લાખમાં પાંચ ચોદા નરકાવાસા છે, અસંખ્યાતી કુલીઓ છે અને અસંખ્યાતા નારકી છે. તે નીચે ઉપર કહેલા ચાર બોલ છે. તેની નીચે સાતમી નરક છે.

સાતમી નરકનો પડ—એક લાખ આઠ હબાર ભોજનનો છે તેમાંથી સાડી બાવન હબાર ભોજન દળ ઉપર મુકીએ ને સાડી બાવન હબાર ભોજન દળ નીચે મુકીએ તે વચ્ચે ત્રણ હબાર ભોજનની પોલાણુ છે. તે પોલાણુમાં પાંચ નરકાવાસા છે. અસંખ્યાતી કુલીઓ છે ને અસંખ્યાતા નારકી છે. તે નીચે ઉપર કહેલા ચાર બોલ છે. તેની નીચે અનંતો અલોક છે. એ નારકીનો વિસ્તાર સંપૂર્ણ થયો.

છવનું લક્ષણુ કહે છે.

જ્ઞાન તે મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવગ્ઞાન, તથા કેવલજ્ઞાન એ પાંચ જ્ઞાન સમ્યક્ત્વ આશ્રમીને કહ્યાં છે, એની સાથે મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન તથા વિભંગઅજ્ઞાન એ ત્રણ અજ્ઞાન મિથ્યાત્વાશ્રમી છે, તે લેતાં આઠની સંખ્યા થાય છે. એમાંનું ગમે તે એક અથવા અધિક જ્ઞાન જેમાં હોય, વળી દર્શન તે ચક્ષુ, અચક્ષુ, અવધિ તથા કેવલ, એ ચાર પ્રકારના દર્શનમાંનું ગમે તે એક અથવા અધિક દર્શન જેમાં હોય, તથા ચારિત્ર તે સામાયિક, ઉદોપસ્થાપનીય, પરિકાર-વિશુદ્ધિ, સૂક્ષ્મસંપ્રસાય, યથાખ્યાત, દેશવિરતિ તથા અવિરતિ, એ સાત પ્રકારના હિંસાદિક અશુભ પરિણામથી નિવૃત્તિ તથા વ્યવહારથી ક્રિયાનિરોધરૂપ ચારિત્રમાંનું ગમે તે એક અથવા અધિક ચારિત્ર હોય તથા તપ એ પ્રકારનું કહ્યું છે, એક દ્રવ્યથી, એના બાર લેદ છે. તેનાં નામ નિર્જરા તત્ત્વમાં કહેવાયે. બીજું ઈચ્છાનિરોધરૂપ ભાવથી. એમાંનું ગમે તે એક અથવા અધિક તપ જેમાં હોય તેમજ કરણ તથા લઙ્ગિરૂપ

અવહાર વિસ્તાર નયે કરી પદ્મ ભેદ
અશ્વત્થના કહે છે.

(૧) ધર્મોસ્તિકાય—દ્રવ્યથક્રી એક, ૨ શ્વેત્રથક્રી આખા
લોક પ્રમાણે, ૩ કાળથક્રી અનાદિ અનંત, ૪ ભાવથક્રી અર્થે
અગ્રંથે, અરસે, અકાસે, અમૃતિ, ૫ શુભ્રથક્રી ચતુર સકાય, ૬
અધર્મોસ્તિકાય—દ્રવ્યથક્રી એક, ૭ શ્વેત્રથક્રી આખા લોક પ્રમાણે,
તેમ રિવન પરિભ્રમ્યા છવ પુદ્ગલને અધર્મોસ્તિકાયનો આધાર. ૩ જેમ
ઓરડામાં એક દીવાની જ્યોતિના પરમાણુ સમાવ છે અને દબાર દીવાની
પ્રમા પનુ સમાવ તેમ આકાશોસ્તિકાયના પરમાણુ રહે છે. ૪ જેમ તોલક
માળક જામયો હોય, તે જામ્યાવસ્થાવાળો થાય, પછી મુગાન થાય,
પછી વદ થાય, એકે છવ તો સદાવ સરખો છે, પનુ જાળ, મુગાન તથા
વદનો કરનાર કાળ છે.

પુદ્ગલદ્રવ્યનું ઔપાધિક સફળ કહે છે.

સચિન, અચિન અને ત્રિષ એ ત્રણ પ્રકારનાં મને તે પ્રકારનો
દાખ, અધિકાર નથા મ્લ પ્રમુખનો પ્રકાર નથા અંદા પ્રમુખની જ્યેષ્ઠિ
નથા છાયા અને મૂળ પ્રમુખનો આગાધ વર્ણ, મૃષ, રમ, હમ એવા
મુખેવાળો દેવ અને જ એક રાજ્યેકમ્યા વ્યાપક, સંખ્યાન પ્રેલી,
અસંખ્યાન પ્રેલી નથા અનન વડેનીનો રૂપ, નવન સ્વભાવવાન એવો
અખંડ પુદ્ગલોસ્તિકાયરૂપ રકથ, તે રકથનો એક ભાગ અથવા કંઈ પનુ
ન્યૂન ભાગરૂપ દેવ નથા જ દેવતાની મુદ્ધિએ પનુ એક ભામના બે ભામ
થક્રી રકે નદિ, એવો અતિનૂન રકથનો અમિત ભામ નિર્વિભાજ્યરૂપ
તે પ્રેલ, તેનીજ જ્યારે રકથથી નિભ્ય કમળના થાય ત્યારે તે પરમાણુ
કહેવા છે. એ પુદ્ગલોનું નિયમપણું સત્ત્વ છે.

કાળદ્રવ્યના ભેદ દર્શાવે છે.

એક કોડ, સદાસ લાખ, સત્તેતેર દબાર, અને અને એવા વધાર
એવી અત્યધિક એક જ દર્શન થાય છે. એનો ભાગ્યેં રહે છે—આખા
એક દુખાળા અથવા એક થક્રી વચાવવામાં ના છૂં વચ માંથી
વચને એક તરુથી જીએ તંદુમે જીવ નથા કમળના પાદાના સમુદને
મુગાન પૂરા ભાગથી રીવન. એક પાદથી જીએ પાદે ભાગું પડે એ,
એટલા વચનના અમજના સમય થક્રી જીવ એટલે ત્રણ અથવા વચ
પાદાના અર્થેક સ્વભાવ સ્વમ જીવરૂપ જે કાળ દેવ છે. એને

૮ કાળયદી અનાદિ અનંત, ૬ ભાવયદી અવલે અગધે અરસે અક્ષાસે અમૂર્તિ, ૧૦ ગુણયદી સ્થિર રુદાય, ૧૧ આકાશસ્તિ-
કાય-દ્રવ્યયદી એક, ૧૨ શેત્રયદી લોકલોક પ્રમાણે, ૧૩ કાળયદી
અનાદિ અનંત, ૧૪ ભાવયદી અવલે અગધે અરસે અક્ષાસે
અમૂર્તિ, ૧૫ ગુણયદી અવગાહનાદાન, ૧૬ કાળ-દ્રવ્યયદી
અનેક, ૧૭ શેત્રયદી અદ્વીતીય પ્રમાણે, ૧૮ કાળયદી અનાદિ
અનંત, ૧૯ ભાવયદી અવલે અગધે અરસે અક્ષાસે અમૂર્તિ, ૨૦
ગુણયદી વર્તના સ્પષ્ટ; એ વીસ અને ઉપર ને અરૂપી અણવના
દશ લેઈ કહ્યા તે મળી કુલ ૩૦ લેઈ અરૂપી અણવના બાણવા.

વિભાગ થઈ શકે નહિ, જેનો ભુત અને ભવિષ્યવિષે વિચાર થાય નહિ,
એટલે વસ્તુ અથવા પત્ર શાસ્ત્ર પ્રથમ વર્તમાન કાળરૂપ અગિ સૂક્ષ્મ
કાળનું ઉદ્ભવન થઈને તે ક્યારે જૂઠકાગ થયો? ક્યો વર્તમાનકાળ છે?
અને ક્યો ભવિષ્યકાળ થવા થોડો છે? તેનું અતુમાન થઈ શકે નહિ.
તેને સર્વ હણકાળરૂપ સમય કહે છે. એવા અસંખ્યાત સમયને આવશીકા
કહે છે. એવી બસંને હાથન આવશીએ એક સુગ્રહ બર દોષ છે. એ દરનાં
બીજા કોઈ પક્ષ નાના બવની દરપના થઈ શકે નહિ. એવા કાષ્ઠ અધિક
સત્તર સુગ્રહ બવમા એક આંખાંદ્રીતરૂપ પ્રાણની ઉત્પત્તિ દોષ છે. એવા
સાન પ્રાણીતરૂપ કાળને એક તોલ કહે છે. એવા સાન રતોલ સમયે એક
લવ દોષ છે. એવા સત્યોનેનું લવે બે ધરીરૂપ એક મૂળને દોષ છે.

ત્રીજા મૂળને એક અદોરાતરૂપ વિવલ થાય છે. પંદર અદોરાત્રિય
પખવાડીક થાય છે, બે પખવાડિયે એક નદિના થાય છે, તાર મહિને
એક વર્ષ થાય છે, તેમજ અલ ન્હાના રવે એક પર્યાયપ થાય, તેવા દત
કોડાકોડી પર્યાયને ૧ નાનકે.પમ થાય, તેવા દત કોડાકોડી સાનરૂપને ૧
ઉત્તરિપગી અને બીજા દત કોડાકોડી નાનગરૂપને ૧ અવતરિપગી થાય,
એ બે મળી વીન કોડાકોડી ન ગરૂપને એક કાળચક્ર થાય, એવા અનન
કાળ ચક્ર એક પૃથ્વિય પગવર્તન થાય. એ સર્વ નનુપ્ત્ય લોકમા અવદારથી
કાળ ચલણે:

પંચાક્ષર ને દ.ગના લેઈ કહ્યું તેવી વડી બીજા પત્ર કાળના બેઠ
પણા છે, રંગ કે બે માન એનું કાળ થાય છે નાનું કાળુએ અથવા,
બે અથવા એક વર્ષ, પાંચ ૧૧ એક વમ નાનકોડી સાન ૧૧ એક પરામ,
તે એક રવે ન ચોર દ તાંબે નાનું એનું રવે થાય છે

૫૩૦ લેહ રૂપી અણવના કહે ॥ તેમાં વર્ણ ૫-૧ ઠાળો, ૨ લીલો, ૩ સતો, ૪ પીળો, ૫ ઘોળો. અકેકા વર્ણમાં વીશ વીશ લેહ લાલે, તે ૨ ગધ, ૫ રસ, ૫ સંઠાણ, ૮ સ્પર્શ એ મળી વીશ ને પાંચેમાં ઘઈને સો થયા.

બે ગધ—૧ સુરલી ગધ, ૨ દુરલી ગધ, અકેકા ગધ-માંઢી ત્રેવીશ ત્રેવીશ લેહ લાલે. ૫ વર્ણ, ૫ રસ, ૫ સંઠાણ, ૮ સ્પર્શ એ ત્રેવીશ. બન્નેમાં મળી છેંતાલીશ લેહ જાણવા.

પાંચ રસ—૧ લીખો, ૨ કડવો, ૩ કસાયલો, ૪ ખારો, ૫ મીઠો, અકેકા રસમાં વીશ વીશ લેહ લાલે, ૫ વર્ણ, ૨ ગધ, ૫ સંઠાણ, ૮ સ્પર્શ; એ મળી વીશ ને પાંચેમાં ઘઈ સો થયા.

પાંચ સંઠાણ—૧ પરિમંડળ સંઠાણ, ૨ વટ સંઠાણ, ૩ ત્રંસ, ૪ અઉંરસ, ૫ આયાત સંઠાણ એ પાંચ. એકેકા સંઠાણમાં વીશ વીશ લેહ લાલે. ૫ વર્ણ, ૨ ગધ, ૫ રસ, ૮ સ્પર્શ એ મળી વીશ ને પાંચેમાં ઘઈને સો થયા.

આઠ સ્પર્શ—૧ ખરખરો, ૨ મુંઢાળો, ૩ ભારે, ૪ હં-જલો, ૫ ટારો, ૬ ઉંઢો, ૭ ચોપડ્યો, ૮ છુખો, એ આઠ. અકેકા સ્પર્શમાં ત્રેવીશ ત્રેવીશ લેહ લાલે. ૫ વર્ણ, ૨ ગધ, ૫ રસ, ૫ સંઠાણ, ૬ સ્પર્શ એ ત્રેવીશ લેહ લાલે. ખરખરોમાં ખરખરો ને મુંઢાળો બે વર્જવા. એમ બંને સ્પર્શ વર્જવા. એમ ત્રેવીશને આઠે ગુણના ૧૮૪ થયા. એ સર્વે મળીને ૫૩૦ લેહ રૂપી અણવના કહ્યા. એમ સદગા મળીને કુલ ૫૬૦ લેહ અણવના જાણવા. ઇતિ અણવતત્વ.

૩ પુણ્યતત્વ.

શુભ કર્માણીયે કરી, શુભ કર્મના ઉદયે કરી, જેનાં ફળ આત્માને ભોગવતાં મીઠાં લાગે તેને પુણ્યતત્વ કહીએ.

નવ ભેદ પુણ્ય ઉપરાંતે ને કહે છે. ૧ અન્નપુત્રે, ૨ પાણ્યપુત્રે, ૩ લયણપુત્રે,^૧ ૪ સયણપુત્રે,^૨ ૫ વત્યપુત્રે,^૩ ૬ મનપુત્રે, ૭ વચનપુત્રે, ૮ કાયપુત્રે, ૯ નમસ્કારપુત્રે, એ નવ ભેદ પુણ્ય

ઉપરાંતે. તેનાં શુભ ફળ ૪૨ બેઠે બાગવે તે કહે છે.

૧. શાના વેદનીય—મુખનો અનુભવ કરાવે. ૨ ઉચ્ચ ધ્યાન. ૩ મનુષ્ય ગતિ. ૪ મનુષ્યાનુ પૂર્વો—મનુષ્યના બવ જાંધવા. ૫ દેવતાની ગતિ. ૬ રવાનું પૂર્વો—દેવતાના બવ જાંધવા. ૭ પચ્ચિદ્રિયની ગતિ. ૮ હૃદયિક શરીર—હૃદયિક શરીર થોડા પુરુષ મદન કરીને તથા તેને મરીપણે પરિણામીને જીવ પોતાના પ્રદેશની સાથે મેળવે તે મનુષ્ય તિર્થચતુ શરીર. ૯ વૈકેય શરીર—એ પ્રકારનું છે. ૧ ઓપપાત્રિક તે દેવતા તથા નારાજીને દોષ. ૨ હૃદયી પ્રત્યક્ષ તે તિર્થ તથા મનુષ્ય હૃદયીવંતને દોષ છે. ૧૦ આહારિક શરીર—ચોદ પૂર્વધારી મુનીરાજ તિર્થકરની રૂપી પ્રમુખ ભેવાને અર્થે એક દાવ પ્રમાણ દેવ કરે છે તે. ૧૧ તેજમ શરીર—આહારનું પચન કરનાર તથા તેજુલેશનો હેતુ આ સર્વ સંસારી જીવને દોષ છે. ૧૨ કાર્મણ શરીર—કર્મના પરમાણુ આત્મપ્રદેશની સાથે મળ્યાં છે તેજ બળનું. આ શરીર થયુ સંસારી સર્વ જીવને દોષ છે. ૧૩ હૃદયિકનાં અંગ ઉપાંગ—હૃદયિક શરીરના સપ્તમા અવયવો પામવા. ૧૪ વૈકેયનાં અંગઉપાંગ. ૧૫ આહારિકના અંગ ઉપાંગ. ૧૬ વજ્રકપલનારાચસંધપણ—હોડાના જેવું ધણુંજ મળતુન સંધપણ. ૧૭ સમચક્રિસંસદાણ—પ્રાણીવાગી ભેસનાં ચારે બાજુ સરખી આકૃતિ થાય અને પોતાના અગ્રેષ્ઠ પ્રમાણે ૧૦૮ અંગુલ પ્રમાણ શરીર બરાબ તે. ૧૮ શુભ વર્ણ. ૧૯ શુભ ગંધ. ૨૦ શુભ રસ. ૨૧ શુભ સ્પર્શ. ૨૨ અગુરુ લઘુ નામ—મધ્યમ વજનદાર શરીરની પ્રાપ્તિ થાય એટલે હોડાની પેઠે અનિ બારે નદિ અને કપાસની પેઠે અનિ લક્ષકું નદિ અને મધ્યમ પરિભ્રામી દોષ. ૨૩ પરાધાત નામ—બીજા જગવાન જે અનિ દુઃસહનીય છતા પોતે મને તેવા બગીઆને જીવતા સમર્થ થાય એવા બગીની પ્રાપ્તિ થાય તે. ૨૪ હિન્વાસ નામ—મુખેથી શ્વસાશ્વાસ લઈ સકાય. ૨૫ આતાપ નામ—મૂર્ચના બિંબની પેઠે પરને તાપ હતપન્ન કરવાના હેતુરૂપ તેજપુકા શરીરની પ્રાપ્તિ થાય. ૨૬ હિંચોત નામ—ચંદ્રબિંબની માફક શીતળતા હતપન્ન કરનાર. ૨૭ શુભ ચાસવાની ગતિ. ૨૮ નિર્માણનામ—પોતાના અંગના સર્વ અવયવો થોડા સ્થળે ગાડવી રહે તે. ૨૯ પ્રસનામ. ૩૦ બાહર નામ. ૩૧ પર્ણાપ્તા નામ. ૩૨ પ્રત્યેક નામ. ૩૩ સ્થિર નામ. ૩૪ શુભ નામ. ૩૫ સૌભાગ્ય નામ. ૩૬ મુન્યવર નામ. ૩૭ આદ્ય નામ. ૩૮ જ્યોતીર્તિ નામ. ૩૯ દેવતાનું આકૃષ્ટ. ૪૦ મનુષ્યનું આકૃષ્ટ. ૪૧ તિર્થચતુ

આઉપુ' લુગલવત્. ૪૨ તીર્થકર નામ કર્મ; એમ બેતાલીસ બેઠ પુણ્યના જાણવા. ઇતિ પુણ્યતત્ત્વ.

૪ પાપતત્ત્વ.

અશુભ કરણીયે કરી, અશુભ કર્મના ઉદયે કરી, જેનાં દુઃખ આત્માને ભોગવતાં કહવાં લાગે તેને પાપતત્ત્વ કહીએ.

અઠાર પ્રકારે પાપ ઉપરાજે તે કહે છે.

૧ પ્રાણાતિપાત, ૨ મુખાવાહ, ૩ અદત્તાદાન, ૪ મૈથુન, ૫ પરિમદ, ૬ ક્રોધ, ૭ માન, ૮ માય, ૯ લોભ, ૧૦ રાગ, ૧૧ દ્વેષ, ૧૨ કલહ, ૧૩ અભ્યાખ્યાન, ૧૪ પેશુન્ય, ૧૫ પરપરીવાહ, ૧૬ રતિ અરતિ, ૧૭ માયાભોસો, ૧૮ મિછાદસજસણ એ અઠાર પ્રકારે પાપ ઉપરાજે. તે બ્યારી પ્રકારે ભોગવે. તે નીચે મુજબ.

૧ મતિજ્ઞાનાવરણીય—પાપ ઉદય તથા મનોહારાએ જે નિયત વસ્તુનું જ્ઞાન થાય એવા મતિજ્ઞાનનું આગ્રહાન, એટલે ભુદ્ધિ નિર્મળ ન હોય. ૨ મુતજ્ઞાનાવરણીય—મુતજ્ઞાન પામે નહિ, ૩ અવધીજ્ઞાનાવરણીય—ઉદિવાદિકની અપેક્ષા વિના આત્મદ્રવ્યને સાક્ષાત્ રૂપી દ્રવ્યને જણાવનારું જે જ્ઞાન તે પામે નહિ. ૪ મનપર્જવજ્ઞાનાવરણીય—સંતી પંચેદિના મનોમન બાજ જણાવનારું જ્ઞાન પામે નહિ. ૫ કેવજ્ઞાનાવરણીય—પૂર્વજ્ઞાન ચારજ્ઞાન રહિત જે એકજુ નિરાવરણ જ્ઞાન હોય એવા કેવજ્ઞાનનું આગ્રહાન એટલે કેવજ્ઞાન પામે નહિ. ૬ જ્ઞાનાંતરાય—જીતી યજ્ઞિએ જ્ઞાન આપી શકે નહિ. ૭ જ્ઞાનાંતરાય—જ્ઞાન મેળવી શકે નહિ. ૮ ભોગાંતરાય—ભોગ ભોગવી શકે નહિ. ૯ ઉપભોગાંતરાય—ચારંવાર ભોગ ભોગવી શકે નહિ. ૧૦ વીર્યાંતરાય—પેલાનું જગ કોરવી નશાય નહિ. ૧૧ નિદ્રા—મુખેથી જાગૃત થાય તેવી કપ. ૧૨ નિદ્રા નિદ્રા—દુઃખથી જાગૃત થાય તેવી કપ. ૧૩ પ્રત્યક્ષા—જ્ઞાન મેલના નિદ્રા આત્મા કરે. ૧૪ પ્રત્યક્ષા—પ્રત્યક્ષા—દરના જ્ઞાન નિદ્રા આવે. ૧૫ થીજ્ઞાનિદ્રા—દિવસનું ચિંતનું કાંઈ રાત્રે કપમા ને કપમા કરી આવે તે, આનિદ્રાવાદો વાસુદેવના અર્થ જાગૃત્ત્વ હોય છે તે નરજ્ઞાન સમજતાં. ૧૬ અશુદ્ધિજ્ઞાનાવરણીય. ૧૭ અશુદ્ધિજ્ઞાનાવરણીય. ૧૮ અશુદ્ધિજ્ઞાનાવરણીય. ૧૯ કેવજ્ઞાનાવરણીય. ૨૦ નીચ બોલ. ૨૧ અશાસ્ત્રાવેદનીય. ૨૨ મીધ્યાત્વભેદનીય. ૨૩ સ્થાવરપણું. ૨૪ મુદ્ધમપણું. ૨૫ અપાર્થકપણું. ૨૬ અધ્યાત્મપણું. ૨૭ અસ્થિરનામ—સરીર દેખા કરે. ૨૮ અશુભનામ. ૨૯ દુર્ભાગ્યનામ. ૩૦ દુસ્વરનામ. ૩૧ અના-

૧૬નામ—નેના બોલ ફેલ માને નથી. ૩૨ અજશોકીતિનામ. ૩૩ નરકની ગતિ. ૩૪ નરકનું આદિષુ. ૩૫ નરકનુપૂર્વી. ૩૬ અનંતાનુબંધી કોષ—અનંતા સંસાર બંધાય તેનો છૂટાં સુધી કોષ રહે તે. ૩૭ અનંતાનુબંધી માન. ૩૮ અનંતાનુબંધી માયા. ૩૯ અનંતાનુબંધી લોભ. ૪૦ અપચ્ચખાણાવરણીય કોષ—એક વરસ સુધી રહે એવો કોષ. ૪૧ અપચ્ચખાણાવરણીય માન. ૪૨ અપચ્ચખાણાવરણીય માયા. ૪૩ અપચ્ચખાણાવરણીય લોભ. ૪૪ પચ્ચખાણાવરણીય કોષ—ચાર માસ સુધી રહે તે. ૪૫ પચ્ચખાણાવરણીય માન. ૪૬ પચ્ચખાણાવરણીય માયા. ૪૭ પચ્ચખાણાવરણીય લોભ. ૪૮ સંજલનો કોષ—પંદર દિવસ સુધી રહે તે. ૪૯ સંજલનો માન. ૫૦ સંજલની માયા. ૫૧ સંજલનો લોભ. ૫૨ હાસ્ય. ૫૩ રતિ. ૫૪ અરતિ. ૫૫ ભય. ૫૬ શોક. ૫૭ દુર્મંછા—અભુમમતો. ૫૮ શ્રીવેદ. ૫૯ પુરુષવેદ. ૬૦ નપુસકવેદ. ૬૧ તિર્થચની ગતિ. ૬૨ તિર્થચની અનુપૂર્વી. ૬૩ એકેન્દ્રિયપણું. ૬૪ બેદન્દ્રિયપણું. ૬૫ તેદન્દ્રિયપણું. ૬૬ ચૌદેન્દ્રિયપણું. ૬૭ અશુભ આલવાની ગતિ. ૬૮ ઉપશાંત નામકર્મ—કોઈનો માન કરવા બતા પોતાનોજ ધાત ધાય. ૬૯ અશુભ વર્ણ. ૭૦ અશુભ ગંધ. ૭૧ અશુભ રંગ. ૭૨ અશુભ રુપરૂ. ૭૩ ઋષભનારાય સંધયણ—એ ચાસા મર્કટબંધ અને ઉપર પાટા એ બે દોય તે. ૭૪ નારાય સંધયણ—મર્કટબંધન દોય તે. ૭૫ અર્ધનારાય સંધયણ—એક પાસું મર્કટબંધ દોય તે. ૭૬ હીલક સંધયણ—મોઢામોઢે દાઢા અને ખીલોનો બંધ દોય તે. ૭૭ હિરક સંધયણ—ખીલી ન દોય અને દાઢા મોઢામોઢે અડાડી રાખ્યા દોય તે. ૭૮ નીચોટ પદ્મિમંદળ સંઠાણ—વડચની પેડે નાખિના ઉપર મુલપ્રભુપુત્ર અને નીચે નિર્લસભુપુત્ર દોય તે. ૭૯ સાદિ સંઠાણ—નાખિની નીચેનું અંગ સાદું અને ઉપરનું અંગ નરમું દોય તે. ૮૦ વામન સંઠાણ—ઉદર લાલોપેન અને દાઢ, પગ, માથું દરિ પ્રમાણ રદિન દોય તે. ૮૧ કુળ્લ સંઠાણ—દાઢ, પગ, માથું, દરિ પ્રમાણેન અને ઉદર પ્રમુખ દીન દોય તે. ૮૨ હુંડ સંઠાણ—સર્વ અવયવ અશુભ દેલ તે. એ બ્યારી બેદ યાપતત્વના જાણવા.

૫ આશ્રિવતત્વ.

અવત ને અપચ્ચખાણે કરી, વિવધ કથાયને સેવવે કરી, આત્મારૂપ તજાવને વિષે, ઈન્દ્રિયાદિક ધટનાજે છિદ્ર કરી, કર્મ પાપરૂપ જળનો પ્રવાહ આવે, તેને આશ્રિવતત્વ કહીએ.

આશ્રવતત્વના સામાન્ય પ્રકારે વીશ ભેદ કહે છે.

૧ મિથ્યાત્વ તે આશ્રવ, ૨ અમત તે આશ્રવ, ૩ પ્રમાદ તે આશ્રવ, ૪ કપાય તે આશ્રવ, ૫ અશુભજ્ઞેય તે આશ્રવ, ૬ પ્રાણુતિપાત તે આશ્રવ, ૭ મૃખાવાદ તે આશ્રવ, ૮ અહતાદાન તે આશ્રવ, ૯ મૈથુન તે આશ્રવ, ૧૦ પરિગ્રહ તે આશ્રવ, ૧૧ શ્રોત્રેન્દ્રિય અસંવરે તે આશ્રવ, ૧૨ અક્ષુઠેન્દ્રિય અસંવરે તે આશ્રવ, ૧૩ શ્રાણેન્દ્રિય અસંવરે તે આશ્રવ, ૧૪ રસેન્દ્રિય અસંવરે તે આશ્રવ, ૧૫ સ્પર્શેન્દ્રિય અસંવરે તે આશ્રવ, ૧૬ મન અસંવરે તે આશ્રવ, ૧૭ વચન અસંવરે તે આશ્રવ, ૧૮ કાયા અસંવરે તે આશ્રવ. ૧૯ ભંડ ઉપગરણ ઉપધી જેમ તેમ લીધે મૂકે તે આશ્રવ, ૨૦ શુચી કુશળ કરે તે આશ્રવ^૧.

વિશેષે ૪૨ ભેદ કહે છે.

૫ આશ્રવ^૨, ૫ ઇન્દ્રિય મોહણી મૂકે, ૪ કપાય અને ૩ અશુભજ્ઞેય એ મળી ૧૭ ને ૨૫ ક્રિયા તે નીચે પ્રમાણે—

૧ કાયિકી ક્રિયા—કાયાને અજતનાએ પ્રવર્તવે. ૨ અધિકરણકી ક્રિયા—હથીઆરોથી જીવનું દદન થાય તે. ૩ પાઉસિઆ—જીવ અજીવ ઉપર દ્વેષ રાખવાથી. ૪ પારીતાવણીઆ—પોતાને તથા પરને પરિનાષ ઉપજાવવો તે. ૫ પાણાહવાય—જીવ દિસે. ૬ આરંભીઆ—કર્મણ પ્રમુખ કૃત્તિ કરવી અથવા કરાવવી તે. ૭ પરિગ્રહીયા—ધનધાન્યારિ પરિગ્રહ મેળવી મોહ કરવા તે. ૮ માયાવતિયા—કપટથી મોહને લગવું તે. ૯ અપચ્ચખાણવતિયા—મોહ જતના પચ્ચખાણ કર્યાવગર લાગે તે. ૧૦ મિછાદસણવતિયા—નિનવચન અણસદ્દતો થકે જે વિપરીત પ્રવૃત્તિ કરના લાગે તે. ૧૧ દિડીયા—કોતુકે કરી નજરે જોવું તે. ૧૨ પુડીયા—રાગને વશ કરીને સ્ત્રી, પુરુષ, ગાય, જગદ, વસ્ત્ર પ્રમુખને સ્પર્શ કરતાં તથા કાંઈ પ્રજા યુજના લાગે તે. ૧૩ પાહુચીયા—કેહને ઘેર મોટી સાહેબી દેખી દોષથી માહી ચિંતવના કરવાથી લાગે તે. ૧૪ શામતોવણીયા—પોતાના અથ પ્રમુખને જોવા આવેલ માણસો પ્રશંસા કરે તેથી હર્ષ થાય તથા ધી, દ્વેષ, દર્દી, તેજ વગેરેના વાસણ ઉધાડા મુકવાથી જીવ દિસે થાય તેથી લાગે તે. ૧૫ નેસધીયા—રામદિકના આદેશથી ચંત્રશસ્ત્રાદિકનું જે

૧ દામની અણી ઉપર પાણી રહે તેટલું પાપ કરે તે. ૨ પાંચ વ્રતના.

આપણું કરવું અથવા કરાવવા, વાવ, કેષા, ખેડાવવાથી સામે તે. ૧૬ સાહચીયા—પોતાને હાથે અથવા બીજાથી જીવિકા કરાવે તથા અભિમા-
નથી પોતાને હાથે કરે તે. ૧૭ આજીવણીયા—કોઈ ખાસે વસ્તુ માખ્યાથી
૧૮ વિદારણીયા—જીવ અજીવને કાપવાથી. ૧૯ અજ્ઞાનોગી—હથોળ-
વિના અન્ય ચિત્તે કાંઈ વસ્તુ લેવી મુશ્કેલી અથવા કઠિના બેસવાથી સામે તે
૨૦ અજીવકંઠવતિયા—આ લોક પરલોકથી વિરુદ્ધ કાર્ય કરવાથી સામે
તે. ૨૧ અનાયદ્ગી—હથોળ ન રાખવાથી સામે તે. ૨૨ આમુદાણી-
સમુદાય એટલે મધ્યા નજીક મળી કોઈ કાર્ય કરતાં સામે તે. ૨૩ પેન્ન-
વતિયા—પ્રીતિને લીધે સામે તે. ૨૪ દોસવતિયા—કાંઈ કરવાથી સામે
તે. ૨૫ હરિયા વલિયા ક્રિયા—હાજનાં ચાકનાં સામે તે. એ પચ્ચીસ
અને ઉપર સત્તર કહ્યા તે મળી દર બેઠ આશ્વત્થતત્વના ગણવા.

૬ સંવરતત્વ.

જીવરૂપ તત્ત્વાવને વિષે કર્મરૂપ જળ આવતાં, મત પચ્ચ-
ખાણાદિક દ્વાર દેવે દરી રાહીએ તેને સંવરતત્વ કહીયે.

સંવરતત્વના સામાન્ય પ્રકારે વીસ બેઠ કહે છે.

૧ સમકિત તે સંવર, ૨ મત પચ્ચખાણ તે સંવર, ૩
અપ્રમાદ તે સંવર, ૪ અકલાય તે સંવર, ૫ શુભભોગ તે સંવર,
૬ જીવ દયા પાળવી તે સંવર, ૭ સત્ય વચન બોલવું તે સંવર,
૮ દત્તમત શ્રદ્ધા કરવું તે સંવર, ૯ શિયળ પાળવું તે સંવર,
૧૦ અપરિશદ્ધ તે સંવર, એ દશ. ૧૧ દંદ્રિય, ૩ ભોગ, એ મળી
આઠનું સંવરવું તે સંવર, એ મળી અઠાર. ૧૬ બંદ ઉપગરણ
ઉપધિ જતનાએ લીધે મુકે તે સંવર, ૨૦ શુચિ કુસંગ ન કરે
તે સંવર, એ વીસ બેઠ કહ્યા.

વિશેષે ૫૭ બેઠ કહે છે.

૧ હરિયામુમતિ—જાણી ગળી ઉપગમ સંદિગ પ્રતિષ્ઠા પ્રમાણે જા-
મીન નજરે જોઈ ચાકવું તે. ૨ ભાષામુમતિ—નન્યક પ્રકારે નિરવધ ખાસ
બોલવી. ૩ અપજ્ઞામુમતિ—સમ્બંધ પ્રકારે નિંદામ આદાર, વચ્ચ, પાત્ર વ-
ગેરે ભિન્નાની અવેખ્યા કરવી. ૪ આચારજ્ઞાન મતનિબેવજ્ઞામુમતિ—
જતનાએ લેવું મુકવું તે. ૫ ઉચ્ચાર પાસવણ બેલજલ સંવાળ પા-
લિકાવણીયા મુમતિ—પરાવચની રાગ જતનાએ પરાવવી તે. એ પાંચ

मुमति तथा १ मनमुष्टि—मन मोषावजं. २ वयनमुष्टि—वयन मो-
षावजं. ३ कापमुष्टि—कापा मोषावजी. ओं आङ् अन्वयन भाता आ-
इवा तथा व्याजीग यरीसद् (डियसं) सवन् कर्वा ते कळे छे.

૧ શુધાનો—શુષ્કનો. ૨ તૃપાનો—તરસનો. ૩ રીતનો—રક્તનો.
૪ ઉષ્ણનો—તડકાનો. ૫ દસમસનો—દસ મચ્છ કરવાનો. ૬ અ-
ધસનો—શાકા વ્રતા વચ્ચનો. ૭ અરતિનો—દુઃખનો. ૮ સ્ત્રીનો—સ્ત્રી-
નેવાનો. ૯ ચરીયાનો—ચાવડું. ૧૦ બેસવાનો—બેસી રહેવું પડે. ૧૧
મેઘનો—મેઘવાના ધ્યાનકનો. ૧૨ આકોશવચનનો—આકોશ વચન
સાબળવા પડે તેનો. ૧૩ વર્ષનો—નાર જાણે પડે. ૧૪ જલચવાનો—
માનવાનો. ૧૫ અસાબનો—કાઈ વસ્તુની કમ્મલ થતાં તે વસ્તુ ન મળે.
૧૬ પ્રેમનો—પ્રેમ આગ્રહ થકે આર્તધ્યાન કરવાનો. ૧૭ નૃણકૃપાનો—
લજ્જાના વનેડેના ન્યાયી દુઃખ થાય તે. ૧૮ મિત્રનો—મેળને દર કર-
વાની કમ્મલથી નહવાનો. ૧૯ સંકાર પુરસ્કારનો—આદર સન્માન
મળવાનો. ૨૦ પ્રજાનો—જાતના મરેનો. ૨૧ અસાબનો—અભળનો. ૨૨
દમ્બનો—સમર્થ, યુદ્ધ વિચાર સાબળીને ધર્મને વિશે અસહ્યતા કરવાનો.
અંત મળી કુલ ત્રીશ થયા તથા દશ પ્રકારના ધર્મધર્મ આગ્રહના
તે કહે છે.

[illegible][illegible]

૧ અશુચિભાવના—રૂઝ, રૂધિર, માંસ, ખેદ, અસ્થિ, મળા, વીર્ય, ૫૨ તથા આંતરંગ પ્રસુખે હરી આ શરીર બનેલું છે અને જેનાં નવ દાર સ્ત્રી વહેતાં રહે છે. એ શરીર ક્રોધ દાગે પણ પવિત્ર થવાનું નથી એવી ભાવના. ૭ આશ્રયભાવના—પાંચ આશ્રયે હરી પાપ બધાય છે અને તેથી શુભ દુઃખ બોગે છે તેનો વિચાર. ૮ સંવરભાવના—નવ પચ-આંગેથી આશ્રય રોકવો અને સંવર આદરવો. ૯ નિર્ગુણભાવના—પાર પ્રદારને તપે હરી કર્મને પચાવવું અર્થાત્ પૂર્વના સંનિષ્ઠા કૃમિનું સોડનું તે. ૧૦ લોકભાવના—લોકનું સ્વરૂપ ચિંતવવું નથા આ શ્રવે સર્વ લોક સ્પર્શી કુલ્યો છે. ૧૧ બાધભાવના—વધા પ્રતિષ્ઠિ કરજીને યોગે હરી આ કામ નિર્મલસાગરે પુષ્પના પ્રયોગે મનુષ્યબલ, આર્થ કેશ, નિરાગીપણું તથા ધર્મશ્રવણદિ પ્રાપ્તિ થઈ તથાપિ સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થવું દુર્લભ છે એવી ભાવના કરવી તે. ૧૨ ધર્મભાવના—દુસ્તર સંસાર સ્તુભમાંથી પ્રવલ્લ સમાન તે થી નિનપ્રહીન દરવિધ સમાદિ શુદ્ધ ધર્મ નથા ગાન, દર્શન, ચારિત્ર એ સ્ત્રવયાત્મક ધર્મ પામવો તે દુર્લભ તેમજ તે ધર્મના સાધક અરિદંતાદિ દિગે પામવા તે પણ દુર્લભ છે એવી ભાવના કરવી. એ બાર.

પાંચ પ્રદારના ચારિત્ર—૧ સામાયિક, ૨ ઉદોપસ્થાપનીય, ૩ પરિક્ષાર વિશુદ્ધ, ૪ સુદ્ધસંપદાય, ૫ જઘાખ્યાન ચારિત્ર.

પહેલું સામાયિક ચારિત્ર હતું છે—સમ અને આયિક એ બે સજનો એક સામાયિક રાખ દ્યો છે. સમ એટલે સમ દેવ રહિતપણને માટે આય એટલે મગજ પ્રાપ્ત છે જ્યાં તે સમ હતીએ, તે જ્યાં તત્પન્ન થાય તેને સામાયિક કહેવાય છે. વળી સમ તે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર તેનું આયિક તે જ્ઞાન જ્યાં થાય છે, એટલે જેણે હરી જ્ઞાન, દર્શન નથા ચારિત્ર એ ત્રણેની પ્રાપ્તિ થાય તેને સર્વ ભાવય યોગ ત્યાગરૂપ અને નિરવધ યોગ એવનાપ સામાયિક કહીએ. એને અભ્યુક ચારિત્ર પણ કહે છે. એ સામાયિક ચારિત્ર જીવને રામ થય. વિના બીજા ચારિત્રોનો જ્ઞાન થાય નહિ માટે એને આધમા કહ્યું છે.

બીજું ઉદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર—તે ૫૫.૭૫ સર્વ વિગત સામાયિક ચારિત્રનેજ હયાદિ વિશેષપણે વિશેષીએ તે વારે સ્પષ્ટથી તથા અર્થથી નાના પ્રદારપણું બનત ત વારે ઉદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર થાય ઉદ એટલે પૂર્વ પચાવનો કંઈ કંઈએ અને ઉપસ્થાપના એટલે બળતિરે આરેપું ૫૫ મહાવનારૂપરૂ ન મહાવર્તન વિષે દેવ ન ઉદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર કહીએ. ૧૦૫ નવ. ૫૫ ૫ ન સ્થ ૫૫ દેવ ન. ૫.૫ અદ્યારને ૧૨૨.૨

બંધતત્વના ચાર ભેદ કહે છે.

૧ પ્રકૃતિબંધ—કર્મનો સ્વભાવ તથા પરિણામ. ૨ સ્થિતિ બંધ—જે કર્મની જેટલી સ્થિતિ છે તે. ૩ અનુભાગબંધ—કર્મનો તીવ્ર મંદાદિ રસ પરિણામરૂપ. ૪ પ્રદેશ બંધ—કર્મ સુદગળના પ્રદેશ.

ચાર પ્રકારનો બંધ મોદકને દર્શાવે કહે છે.

૧ પ્રકૃતિ બંધ.

શુદ્ધ પ્રમુખ પદાર્થ નાખી મોદક કયો હોય તે વાયુ રાગનું હરણુ કરે છે. છૂદ્ડ પ્રમુખ દારી વસ્તુ નાખી મોદક કયો હોય તે પિત્તરાગનું હરણુ કરે છે, ઇત્યાદિક જે દ્રવ્યના સંયોગે કરી તે મોદક નીપનો હોય તે દ્રવ્યના ગુણાનુસાર તે મોદક વાત, પિત્ત તથા કફાદિક રાગનું હરણુ કરે છે તે તેનો સ્વભાવ જાણવો. તેમ જ્ઞાનાવરણીય કર્મનો જ્ઞાન અપહારક સ્વભાવ છે. સામાન્ય ઉપ-યોગરૂપ જે દર્શન તેને નાશ કરવાનો દર્શનાવરણીય કર્મનો સ્વભાવ છે, અનંત અવ્યાબાધ મુખને ટાળવાનો વેદનીય કર્મનો સ્વભાવ છે, સમ્યક્ત્વ તથા આશ્રિને ટાળવાનો મોહનીય કર્મનો સ્વભાવ છે, અમ્ભય રિધિતિને ટાળવાનો આયુ કર્મનો સ્વભાવ છે, શુદ્ધ અવગાહનને ટાળવાનો નામ કર્મનો સ્વભાવ છે, આત્માના અચુદ્ધ હ્રુપુ શુભને ટાળવાનો ગોત્ર કર્મનો સ્વભાવ ॥ અને અનંત દાન, અનંત લાભ, અનંત લોભ, અનંત ઉપભોગ તથા અનંત વીર્યને ટાળવાનો અંતરાય કર્મનો સ્વભાવ છે.

૨ સ્થિતિ બંધ.

જેમ તેજ મોદકને પછ, માસ, જે માસ, વળ માસ તથા ચાર માસ સુધી રહેવાને કાળનું માન છે, તેમ કોઈક કર્મની વધન્ય અંતર મુદ્દત અને ઉત્કૃષ્ટ ઝીતેર કોલકોટી સાગરોપ-મની સ્થિતિ હોય. તે સ્થિતિની વચમાં જે કર્મ જેટલી રહેવાની સ્થિતિમાં બાંધ્યું હોય તે કર્મ તેટલો કાળ રહે તેને કાળનું અવધારણ એટલે નિશ્ચય કરવારૂપ સ્થિતિ બંધ કહીયે.

૩ અનુભાગ બંધ.

તેજ મોઢક કોઈ મીઠો હોય, કોઈ કડવો હોય તીજો હોય તેમજ કોઈ મોઢકનો એકઠાણીઓ રસ હોય, ઈત્યાદિ અનેક પ્રકારે અત્વ છે; તેમ કોઈ કર્મનો શુભ, તીવ્ર, મંદ, વિપાક હોય છે. તે કોઈ કર્મનો અશુભ, તીવ્ર, મંદ, વિપાક હોય છે. વેદનીયાદિકમાં કોઈક અશુભ રસ અદ્ય હોય અને અશુભ રસ ઘણો હોય, તેને ત્રીણુ અનુભાગ બંધથી

૪ પ્રદેશ બંધ.

તેજ મોઢક કોઈ અદ્યદળથી થયો હોય, કોઈ અદ્ય થયો હોય અને કોઈ બહુતર દળથી થયો હોય તેમ કે પુદ્ગળનાં દળ ઘોડાં હોય છે અને કોઈનાં વધારે હોય પરિમાણ તે પ્રદેશબંધ.

આઠ કર્મ ઉપર પ્રકૃતિ તથા સ્થિતિ.

- ૧ સાનાવરણીય કર્મ—આંખના પાટા સમાન, તેની પ્રકૃતિ, સ્થિતિ જ્ઞાન્ય અંતર્મૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટી ત્રીસ કોડ સાગરોપમની.
- ૨ દર્શનાવરણીય કર્મ—પોળીઆ સમાન, તેની નવ પ્રકૃતિ, સ્થિતિ જ્ઞાન્ય અંતર્મૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટી ત્રીસ કોડાકોડી સાગરોપમની.
- ૩ વેદનીય કર્મ—મધે તથા અફીલે ખરડયા ખડગ સમાન તે બે પ્રકૃતિ, સ્થિતિ જ્ઞાન્ય ૨ સમયની, ઉત્કૃષ્ટી ત્રીસ કોડી સાગરોપમની.
- ૪ મોહનીય કર્મ—મદિરાના છાક સમાન, તેની અઠાવીસ પ્રકૃતિ, સ્થિતિ જ્ઞાન્ય અંતર્મૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટી સીતેર કોડાકોડી સાગરોપમની.
- ૫ આયુષ્ય કર્મ—હોડ સમાન, તેની ચાર પ્રકૃતિ સ્થિતિ જ્ઞાન્ય અંતર્મૂર્તની, ઉત્કૃષ્ટી તેત્રીસ સાગરોપમની.
- ૬ નામકરમ—ચિત્તરસ સમાન, તેની એકસો ત્રણ પ્રકૃતિ, સ્થિતિ જ્ઞાન્ય આઠ મુદુર્તની, ઉત્કૃષ્ટી વીસ કોડાકોડી સાગરોપમની.

૭ ગોત્રકર્મ—કુળારના આકાશ સમાન, તેની જે પ્રકૃતિ, સ્થિતિ જાન્ય આદિ મુદુર્તની, ઉત્કૃષ્ટી વીસ કોઠકોટી સાગરોપમની.
 ૮ અંતરાય કર્મ—સંઘરી સમાન, તેની પાંચ પ્રકૃતિ, સ્થિતિ જાન્ય અંતર્મુદુર્તની, ઉત્કૃષ્ટી ત્રીસ કોઠકોટી સાગરોપમની.
 ૭ અનુભાગબંધ સંક્ષેપથી જણાવે છે—સગાદિકચરત્ત્વ જીવ, અભવ્ય જીવની રાશીથી અનંત ગુણ અને શિદ્ધના જીવોની રાશિને અનંતમે જાગે એટલે પરમાણુએ નિષ્પન્ન કરૂં સ્કંધ સમય સમય પ્રત્યે અહણુ કરે છે તે જીવિઆને વિષે પરમાણુ દીઠ કથાયના વશથી સર્વ જીવની રાશીથી અનંત ગુણ રસ વિભાગના પરિચેદ હોય તે રસ તીવ્ર, તીવ્રતર, તીવ્રતમ તથા મંદ, મંદતર, મંદતમાંદિ અનેક પ્રકારે હોય ત્યાં અશુભ વ્યાપ્તિ પાપ પ્રકૃતિનો તીવ્ર સંકલેશ પરિણામે કરી બંધાય અને શુભ જોતાહીસ પુણ્ય પ્રકૃતિનો તીવ્રરસ વિશુદ્ધિએ કરી બંધાય તથા મંદરસાનુબંધ તેથી વીપર્યય હોય તે આવી રીતે—શુભ પ્રકૃતિનો મંદરસ સંકલેશ પરિણામે કરી બંધાય અને અશુભ પ્રકૃતિનો મંદરસ વિશુદ્ધિએ કરી બંધાય.

૪. પ્રદેશબંધ સંક્ષેપથી કહે છે તે—લોકને વિષે ૧ ઔદારિક ૨ વૈકેય, ૩ આદારિક, ૪ તેજસ, ૫ ભાષા. ૬ શ્વાસોચ્છ્વાસ, ૭ મન અને ૮ કાર્મણ એ આદિ જાનિની કર્મની વગગણ છે. તે અકેદી વગગણ જીવને મદાનુ યોગ્ય તથા અમદાનુ યોગ્ય એવા જે પ્રકારે છે. પ્રથમ જે પ્રદેશથી માંડીને અલબ્યથી અનંત ગુણાધિક પ્રદેશ હોયે ઔદારીક વગગણ તે યોગ્ય પ્રદેશ અને રશુળ માટે જીવને અમદાનુ યોગ્ય વગગણ જાણવી. બીજી ઔદારિક અહણુ કર્મ. યોગ્ય ને પાત્ર અનંતની વગગણ જાણવી. ત્યાર પછી ત્રણ પ્રદેશ અને નવન પરિણામ માટે આદારિકને અમદાનુ યોગ્ય તથા વૈકેયની અપેક્ષાએ યોગ્ય પ્રદેશ અને રશુળ પરિણામ માટે વૈકેયની પાત્ર અમદાનુ યોગ્ય એમ બેઉને અહણુ કર્મવાને અયોગ્ય ને પાત્ર અલબ્યથી અનંત ગુણાધિક વગગણ જાણવી. ત્યાર પછી વૈકેયને અહણુ યોગ્ય વગગણ

ક્ષાયકભાવ, કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન, ક્ષાયક સમકિત છે અને પરિણામિક ભાવ તે સિદ્ધપણું બણવું. (૬) અદ્યપ્રમદુત્પદાર તે સર્વથી યોગ્ય નપુંસક સિદ્ધ, તેથી સ્ત્રી સંખ્યાતગુણી સિદ્ધ, તેથી પુરૂષ સંખ્યાતગુણી સિદ્ધ. એક સમયે નપુંસક ૧૦ સિદ્ધ થાય, સ્ત્રી ૨૦ સિદ્ધ થાય, પુરૂષ ૧૦૮ સિદ્ધ થાય.

ચૌદ બોલ કહે છે.

૧ ત્રયપણે, ૨ બાદરપણે, ૩ સંતીપણે, ૪ વજ્રત્રયભ-
નારાય સંધયણપણે. ૫ શુકલધ્યાનપણે, ૬ મનુષ્યગતિ, ૭ ક્ષાયક
સમકિત, ૮ જ્યાંખ્યાત ચારિત્ર, ૯ પંડિતવીર્ય, ૧૦ કેવળજ્ઞાન,
૧૧ કેવળદર્શન, ૧૨ બબ્બસિદ્ધિક, ૧૩ પરમશુકલલેસી, ૧૪
ચરમ ચરીરી. એ ચૌદ બોલનો ધાત્રી મોક્ષ ભાવ. જ્યન્ય બે
હાથની અવધેણાવાળો, ઉત્કૃષ્ટી પાંચથે ધનુષની અવધેણાવાળો,
જ્યન્ય નવ વરસનો, ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વકોપીના આયુષવાળો, કર્મભૂમીનો
હોય તે મોક્ષમાં ભાય. ઇતિ મોક્ષતત્ત્વ. ઇતિ નવતત્ત્વ સંપૂર્ણ.

હીન વચન.

[સંતોષક:—વાલીતાત કાકુભાણ સંધવી.]

૧ આ અનિચ્છ દેહથી જોટલી તપકેધી, જ્ઞાન, ધ્યાન, અને
પરોપકારાદિ બની શકે તે કરી લેવું, એજ આ માનવદેહનું
સાર્થકપણું છે.

૨ જ્યાં મુખી સગ દેવ રૂપી બીએ કમ્પ થયાં નથી, ત્યાં
મુખી સંસાર પરિજનમણના અંકુરો કરી શાન્ત ચવાના નથી.

૩ આપણે વિરોધ, ઈર્ષ્યા કે ક્રોધ સામા મનુષ્યને હાનિ
કરના પહેલાં આપણનેજ નુકસાન કરે છે.

૪ જ્યાં મુખી કાર્ય કરવાની તમારી શક્તિમાં તમે ઘટા
નહિ શોધો ત્યાં મુખી તમારાથી એક પણ કાર્ય પરિપૂર્ણ થઈ
શકે નહિ.

૫ મનુષ્ય જન્મમાં એ કલંબની તિદ્ધિ કરી લેવામાં આ-
વની નથી તે પછી હાથમાં અવેલો દીસો મુઠાવવા જેવું થાય છે.

અથ શ્રી લઘુદંડકં.

(આર્યા).

સર્વરોગાદય સંપયણ, સંઠાણ કસાય તદ્દ હુંનિ સચ્ચાઓ;

છોસિદિવ સમુગ્ધાપ સમ્પિ વેદે ય પજ્ઞતિ ॥ ૧ ॥

દિદિ દંસણ નાણ અનાણે, જોગુવઓને તદ્દા કિમાહારે ॥

ચવપાય દિદ્ સમુદાપ, ચવણ ગદ્ આગદ્ ચેવ ॥ ૨ ॥

એ બે ગાથા સૂત્ર પાઠે કહી તેમાં ચોવીશ દ્વાર કહ્યા તે

ચોવીશ દ્વાર અર્થ સહિત કહે છે.

(શરીર કે૦) શરીર પાંચ. ૧ ઉદારિક, ૨ વેકિય, ૩ અહારક, ૪ તેજસ અને ૫ કાર્મણ ॥ ૧ ॥

(ઝોગાદુષ્ટ કે૦) અવધેણા ૧ ઉદારિકની અવધેણા જગન્ય આંગળનો અસંખ્યાતમો ભાગ અને ઉત્કૃષ્ટી એક હબર જોજન ઝાઝેરી, કમળના ડાઘને ન્યાયે બાણવી, ૨ વેકિયની ભવધારણી અવધેણા જ૦ આંગળનો અસંખ્યાતમો ભાગ અને ઉ૦ પાંચસે ધનુષ્યની તથા ઉત્તર વેકિયની અવધેણા જ૦ આંગળનો અસંખ્યાતમો ભાગ અને ઉ૦ લાખ જોજન ઝાઝેરી બાણવી, ૩ આહારકની અવધેણા જ૦ મુદા હાયની અને ઉ૦ એક હાયની ૪-૫ તેજસ અને કાર્મણની અવધેણા જ૦ આંગળનો અસંખ્યાતમો ભાગ અને ઉ૦ લોહ રાજ લોક પ્રમાણે બાણવી તથા કેવળ શ્રમુદ્ધાતની અપેક્ષાએ પોતપોતાના શરીર પ્રમાણે બાણવી ॥ ૨ ॥

(સંધયણ કે૦) સંધયણ છ. ૧ વચ્ચપલનારાચ સંધયણ, ૨ ઋષભનારાચ સં૦, ૩ નારાચ સં૦, ૪ અર્દનારાચ સં૦ પટ્ટી-દ્વિકુ સ૦ અને ૬ છેવટુ સંધયણ ॥ ૩ ॥

(મંદાણ કે૦) સંસ્થાન છ, -૧ સમચઉચ્ચ સંસ્થાન, ૨ નિગોદ, ધરિમંડળ સં૦, ૩ સાદિ સં૦, ૪ વામન સં૦, ૫ કુબ્જ-સ૦, અને ૬ દુઠ સંસ્થાન ॥ ૫ ॥

(કષાય કે૦) કષાય ચાર-૧ ક્રોધ, ૨ માન, ૩ માયા અને ૪ લોભ ॥ ૫ ॥ (તહેહુતિ કે૦) તેમજ આગળ કહેશે, તે પ્રકારે હોય.

(સન્નાઓ કે૦) સંજ્ઞા ચાર-૧ આહાર સંજ્ઞા, ૨ ભય સંજ્ઞા, ૩ મૈથુન સંજ્ઞા અને પરિગ્રહ સંજ્ઞા ॥ ૬ ॥

(લેશ કે૦) લેશ્યા છ-૧ કૃષ્ણ લેશ્યા, ૨ નીલ લેશ્યા, ૩ કાપોત લેશ્યા, ૪ તેજુ લેશ્યા, ૫ પદ્મ લેશ્યા અને ૬ શુકલ લેશ્યા ॥ ૭ ॥

(ઇન્દ્રિય કે૦) ઇન્દ્રિય પાંચ-૧ ઓત્રેન્દ્રિય, ૨ ચક્ષુઇન્દ્રિય, ૩ શ્રોત્રેન્દ્રિય ૪ રસેન્દ્રિય અને ૫ સ્પર્શેન્દ્રિય, ॥ ૮ ॥

(સમુદ્ધાત કે૦) સમુદ્ધાત સાત-૧ વેદની સમુદ્ધાત, ૨ કષાય સં, ૩ મારણાંતિક સં, ૫ વૈક્રિય સં, ૫ તેજસ સં ૬ આહારક સં અને ૭ કેવળ સમુદ્ધાત ॥ ૯ ॥

(સન્નિ કે૦) સંજ્ઞી અને અસંજ્ઞી, -તેમાં બેને મન હોય, તે સંજ્ઞી અને મન ન હોય તે અસંજ્ઞી ॥ ૧૦ ॥

(વેદ કે૦) વેદ ત્રણ-૧ સ્ત્રી વેદ, ૨ પુરુષ વેદ અને ૩ નપુંસક વેદ ॥ ૧૧ ॥

(ય કે૦) વળી (પાન્નતિ કે૦), પયાંમિ છ તે-૧ આહાર પયાંમિ, ૨ શરીર પં, ઇન્દ્રિય પં, ૪ આસોઆસ પં, ૫ ભાષા પં અને ૬ મન પયાંમિ ॥ ૧૨ ॥

છ પયાંમિનું સ્વરૂપ કહાવે છે.

પુદ્ગલના કષયવધી થશે ને પુદ્ગલ પરિશુભન હેતુ સંજ્ઞિ વિશેષ, તેને પયાંમિ કહે છે એના બે ભેદ છે-એક લબ્ધિપયાંમિ અને બીજી કરણ પયાંમિ, ને કર્મના ક્ષયવધી આરંભેલી સ્વયોગ્ય પયાંમિ સર્વ પૂરી કરી નથી, પણ કરશે તેને લબ્ધિપયાંમિ કહે છે અને જ્યે સ્વયોગ્ય પયાંમિ સર્વ પૂરી કરી લીધી તેને કરણપયાંમિ કહે છે.

અપયાંમિ પણ બે પ્રકારની છે-એક લબ્ધી અપયાંમિ, બીજી કરણ અપયાંમિ. આરંભેલી સ્વયોગ્ય પયાંમિ પૂરી કરે નહિ તેને લબ્ધિ અપયાંમિ કહે છે અને ને સ્વયોગ્ય પયાંમિ સર્વ પૂર્ણ કરશે, પણ હજી કીધી નથી, તેને કરણ અપયાંમિ કહે છે.

પર્વામિ છે પ્રકારે છે. દરેક જીવને અવાવરેલી સ્થિતિ સમયે જે સ્થિતિ આદાર પર્વામિ તેને પરિણમ્યે, પરિણમ્યે અને જે સ્થિતિ વિશેષ તેને આદાર પર્વામિ છે છે. પછી તે રસ, પરિણમ્યે રસ, રસિર, આસ, મેદ, અસ્થિ, મન્ન તથા વીર્ય એ સાત પાણ્યે પરિણમ્યે સરીર બાંધવાને જે સ્થિતિ વિશેષ તેને સરીર પર્વામિ છે છે. પછી તે સાત પાણ્યે પરિણમ્યે અને જે રસ, તે જેને નેટલાં રસ ઇન્દ્રિય બોધે તેને તેટલાં ઇન્દ્રિયે પરિણમ્યે અને જે સ્થિતિ વિશેષ તેને ઇન્દ્રિય પર્વામિ છે છે. પર્વામિ એ સર્વ સર્વ સાથે બોધે. કેમકે એ દેહલી. તથા પર્વામિ પૂરી થયાં વિના કાંઈ જીવ મરણ પામે નહિ, માટે પર્વામિ જીવ વચમાં હતો છે. એ તથા પર્વામિ બાંધીને પછી આસો-આસપણે થોડા વળગ્યાનાં દિવસે સ્થિતિ, આસો-આસપણે પરિણમ્યે અને અવધની મુકવાને જે સ્થિતિ વિશેષ તેને આસો-આસપણે પર્વામિ છે છે. આસ-થોડા પુરુષના સ્થિતિ બાંધવાને પરિણમ્યે અને અવધની મુકવાને જે સ્થિતિ વિશેષ તેને આસપણે પર્વામિ છે છે અને મનોવરમણ થોડા પુરુષના સ્થિતિ, મનો પણે પરિણમ્યે અને અવધની મુકવાને જે સ્થિતિ વિશેષ તેને મનો પર્વામિ છે છે. એવી રીતે એ ૭ પ્રકારે પર્વામિ કહી છે.

આદાર પર્વામિ, સરીર પર્વામિ, ઇન્દ્રિય પર્વામિ, તથા આસો-આસપણે પર્વામિ એ ચાર પર્વામિ. એકદિવસે હોય ને તે ચાર પર્વામિએની સાથે પાંચમી બાપા પર્વામિ બોધીને પાંચ પર્વામિ તે વિશેષ એટલે બેકદિવસ, તેકદિવસ તથા ચોરિદિવસ પ્રત્યેકને હોય, એજ પાંચ પર્વામિએ અસંગી પચેદિવસે હોય અને ૭એ પર્વામિએ સંગી પચેદિવસે હોય.

(દિદ્ધિ કે૦) દિદ્ધિ તથા. ૧ સમસ્તિ દિદ્ધિ, ૧ મિથ્યાત્વ દિદ્ધિ અને ૩ સમા મિથ્યાત્વ દિદ્ધિ ॥ ૧૩ ॥

(દંસણ કે૦) દર્શન ચાર-૧ અણુ દર્શન, ૨ અથણુ દર્શન, ૩ અવધિ દર્શન, ૪ કેવળ દર્શન ॥ ૧૪ ॥

(નાણુ કે૦) જ્ઞાન પાંચ. ૧ મતિ જ્ઞાન, ૨ શુદ્ધ જ્ઞાન, ૩ અવધિ જ્ઞાન, ૪ મનોપર્યવ જ્ઞાન અને ૫ કેવળ જ્ઞાન ॥ ૧૫ ॥

(અન્નાણુ કે૦) અજ્ઞાન તથા. ૧ મતિ અજ્ઞાન, ૨ શુદ્ધ અજ્ઞાન અને ૩ વિલંબ અજ્ઞાન ॥ ૧૬ ॥

(બોજ કે૦) યોગ પંદર ૪ મનના, ૪ વચનના અને ૭ કાયાના. તેમાં ૧ સત્ય મનયોગ, ૨ અસત્ય મન, ૩ મિથ્ય મન અને ૪ અવહાર મન એ ચાર મનના બાણુવા. તથા ૧ સત્ય

વચનયોગ, ૨ અસત્ય, ૧૦, ૩ મિથ્ય ૧૦, ૪ વ્યવહાર ૧૦ એ ચાર વચનના જાણવા. તથા ૧ ઉદારિક, ૨ ઉદારિકનો મિથ્ય, ૩ વૈકિય, ૪ વૈકિયનો મિથ્ય, ૫ આધારક, ૬ આધારકનો મિથ્ય, અને ૭ કાર્મણકાય યોગ એ સાત કાયાના જાણવા. સર્વે મંગી પંદર યોગ જાણવા ॥ ૧૭ ॥

(ઉપયોગ કે૦) ઉપયોગ બાર તે પાંચ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન અને ચાર દર્શન એ બાર ઉપયોગ જાણવા ॥ ૧૮ ॥

(તકા કિમાદાર કે૦) તેમજ અનુક્રમે આધાર છે. ૪૦ ત્રણ દિશિનો અને ઉ૦ છ દિશિનો. ત્રણ દિશિ તે ૧ ઉચી, ૨ નીચી અને ૩ ત્રીણી, અને છ દિશિ તે ૧ પૂર્વ, ૨ પશ્ચિમ, ૩ ઉત્તર, ૪ દક્ષિણ, ૫ ઉચી અને ૬ નીચી. તથા ત્રણ પ્રકારનો આધાર છે તે ૧ અચિત્ત, ૨ અચિત્ત અને ૩ મિથ્ય. તથા ત્રણ પ્રકારનો આધાર છે તે ૧ જ્યોત્, ૨ રોમ અને ૩ કવગ એ ત્રણ પ્રકારનો આધાર ॥ ૧૯ ॥

(ઉવવાય કે) કેટલા હંડકનો આવીને ઉપજે ? તે આમજ કહેવાયે ॥ ૨૦ ॥

(હિંઈ કે૦) નિયતિ. તે ૪૦ અનમુદુર્નની અને ઉદ્ગૃષ્ઠિ તેત્રીશ જ્ઞાનરોપમની. તે નિયતિ આમજ કહેવાયે ॥ ૨૧ ॥

(સમુદાઈ કે૦) ૧ નમેલેલા મરણ, ૨ અનમેલિયા મરણ, તેમા જમોલિયા મરણ તે કીટીની લારની પેડે જીવના પ્રદેશ મુદા મુદા નીકળે તે અને અનમેલિયા મરણ તે જાણકના બદાકાની પેડે જીવના પ્રદેશ નામદા નીકળે તે ॥ ૨૨ ॥

(ચવજ કે૦) કેટલા હંડકમા ચવીને જાય તે આમજ કહેવાયે ॥ ૨૩ ॥

(નર્મ કે૦) મનિ પાત્ર તે ૨ નરકની. ૨ નિર્વચની, ૩ મનુષ્યની, ૪ દેવતાની અને ૫ નિદાનો તેમા જે જુલુ તે મનિ.

(આમજ કે૦) આવજુ તે આમનિ. તે ચાર પ્રકારની-૧ નરકની, ૨ નિર્વચની ૩ મનુષ્યની અને ૪ દેવતાની. (ચેવ કે૦) નિર્વચ એ જે મ.યાને અર્થે કહે ॥ ૨૪ ॥

પ્રાણ દશ. તેમાં પચ્ચેદ્રિના પાંચ પ્રાણ તે ૧ શ્રોત્રેદ્રિય, ૨ ચક્ષુર્દ્રિય, ૩ શ્રાવણેદ્રિય, ૪ રસેદ્રિય અને ૫ સ્પર્શેદ્રિય. ૬ મનભગ, ૭ વચનભગ, ૮ કાથભગ, ૯ આત્મચક્ષુષ અને ૧૦ આંદિયુ. એ દશ. એ પચ્ચીસ દ્વાર દેહા ॥ ૨૫ ॥

ચોવીસ દંડકનાં નામ કહે છે.

પ્રથમ નારસીનો દંડક તે માન નરકનાં નામ કહે છે—૧ ઘમા, ૨ વંસા. ૩ સિલા. ૪ અંજલ્યા. ૫ રિહા, ૬ મધા અને ૭ માધવઇ. તેના ગોત્ર કહે છે ૧ ગ્લપ્રભા. ૨ ચર્કપ્રભા, ૩ વાલુપ્રભા, ૪ પદપ્રભા. ૫ ક્રમપ્રભા. ૬ નમઃપ્રભા અને ૭ તમ-સ્તમપ્રભા એ નાન મળી એક દંડક થયો.

દશ ભવનપતિના દશ દંડક—૧ અમુરકુમાર, ૨ નાગ કુળ, ૩ મુવણકુળ. ૪ વિગ્ર-કુળ. ૫ અગ્નિ કુળ. ૬ દ્વિપ કુળ. ૭ ઉદધિ કુળ. ૮ દિગા કુળ. ૯ પવન કુળ અને ૧૦ સ્તનિનકુમાર.

પાંચ શત્રુન પાંચ દંડક—૧ દુદિ શાવરકાય, ૨ બંપ્રીયા, ૩ નપિયા. ૪ મનનિયા. અને ૫ પથાવથ શાવરકાય. તેનાં ગોત્ર કહે તે ૧ દુર્વાકા ૨ રાવકાય ૩ તેડકાય, ૪ વાયુકાય અને ૫ વનપતિકા.

ત્રણ નિર્દોષદ્રિયન ત્રણ દંડક—૧ મેદ્રિય. ૨ તેદ્રિય અને ૩ નેદ્રિય.

વંશો વિવિધ રસેદ્રિયને દંડક—ત્રણ પચ્ચેદ્રિયના પાંચ દેહ તે ૧ જાતના રસના રસ ૩ રસના ૪ જાતના અને ૫ એવા જાતના તે રસના રસના રસના રસના તેના જાતના

બન તેની બે બન—એક ફેણ માટે તે અને બીજી ફેણ ન માટે તે ॥ ૩ ॥ બુજપર સર્પ તે બુજાયે તથા હૈયાબર ચાલે તે બુજપર સર્પ. તેના અનેક લેહ. નોળ, કોળ, કાંકિણ, ગોડ, ઉદર, ખિશકોલી પ્રમુખ ॥ ૪ ॥ ખેચર તે બે આકારે ચાલે તે પંખીની ભતિ. તે પંખીના ચાર લેહ—૧ ચર્મ પંખી, ૨ શામ પંખી, ૩ વિનત પંખી, ૪ સમુગ પંખી. ચર્મ પંખી તે ચામડાની પાંખ તે છાપા. વામુગ પ્રમુખ ॥ ૧ ॥ શામ પંખી તે શામશયની પાંખ તે ચૂડા. ચગ્ગલા. પારેવા પ્રમુખ ॥ ૨ ॥ એ બે પંખી અડી દ્વીપમાદિ અને અડી દ્વીપ બહાર છે. વિનત પંખી તે જેની પાંખ પલંગીજ રહે તે વિનત પંખી કદીએ, ॥ ૩ ॥ સમુગ પંખી તે જેની પાંખ ઘણાની પેડે બીડી રહે તે સમુગ પંખી કદીએ એ બે પંખી અડી દ્વીપ બહારજ છે. એ પાંચ નિર્વચ પથે દ્રિવનો મનુર્જીન અને મનંજ ભજવા. એ વીશમો નિર્વચ પથે દ્રિવનો ૬૬૩ થયે.

એકવીશમો મનુષ્ય પથે દ્રિવનો ૬૬૩—૧ મનુષ્ય પથે દ્રિવનો ૪ લેહ—૧ પદ્મ કમ નૃમિતા મનુષ્ય ૨ ત્રાગ અકર્મ નૃમિતા મનુષ્ય, ૩ ડા'પન બાન્દોપન મનુષ્ય અને ૪ ચાલ-સ્થાનકના સમુચ્છિત મનુષ્ય કમ નૃમિ ૧ તેને કદાચ 'અપા અભિ, નભિ અને મૃતિ એ ત્રણ પ્રકરના વ્યાપાર તેને ૧ (અભિ કે ૦) ૧-૧-૧ પ્રમુખ દસિય-૧૧ બ.ધ.૧, ૨ (નભિ કે ૦) છબવનો વ્યાપાર કરવે, ૩ (મૃતિ કે ૦) ખેતીવાડી પ્રમુખ વ્યાપાર કરવે, એ ત્રણ પ્રકરના વ્યાપાર કરીને જે સુવે, તે કર્મ નૃમિતા મનુષ્ય કદીયે તે કર્મ નૃમિતા કૌર કેટલા છે? પાવ ભરત, પાવ એવર, પાવ મદ.વિદેહ એ પદ્મ કૌર કમનૃમિતા છે, તે કયે કયે કેકેએ છે? તે કહે છે એક ૨.૫ એજનને જામુડીય છે. તેમા એક મન એક એવર અને એક મદ.વિદેહ, એ ત્રણ કમનૃમિતા કૌર જામુડીય માંયે છે તે જામુડીયને કુન્ને જે હાજ એજનને છવણ સમુદ છે તેને કુન્ને ચાન્દ.પ એજનને ધનકિમ ૬ દ્વીપ ૪ તેમ. જે મન, જે એવર, અને જે

મહાવિદેહ એ ૭ ક્ષેત્ર ધાતકિખંડ મધ્યે છે, તેને ફરતો આઠ લાખ ભોજનનો કાળોદપિ સમુદ્ર છે, તેને ફરતો આઠ લાખ ભોજનનો પુષ્કરાર્ધ દ્વીપ છે. તેમાં એ ભરત, એ અરવત, અને એ મહાવિદેહ એ ૭ ક્ષેત્ર પુષ્કરાર્ધ દ્વીપ મધ્યે છે. એ પાંદર કર્મભૂમિ કહ્યાં.

ત્રીશ અકર્મભૂમિ—અકર્મભૂમિનાં મનુષ્ય તે કોને કહીયે ? જ્યાં અસિ, મસિ અને કૃષિ એ ત્રણ વ્યાપાર નથી અને ઇશ પ્રકારના કલ્પવૃક્ષે કરીને છવે. તે અકર્મ ભૂમિનાં મનુષ્ય કહીયે. તે ક્રીયાં ક્રીયાં ? પાંચ હેમવય, પાંચ હિરણ્યવય, પાંચ હરિવાસ, પાંચ રમકવાસ. પાંચ દેવકુરૂ અને પાંચ ઉત્તરકુરૂ એ ત્રીશ. તે કયે કયે ઠેકાણે છે ? એક હેમવય. એક હિરણ્યવય. એક હરિવાસ, એક રમકવાસ. એક દેવકુરૂ અને એક ઉત્તરકુરૂ એ ૭ જુગણિયાનાં ક્ષેત્ર જંબુદ્વીપ મધ્યે છે. એથી જમણાં એટલે બાર ક્ષેત્ર ધાતકિખંડમાં છે. તેમજ બાર ક્ષેત્ર પુષ્કરાર્ધ દ્વીપમાં છે. એ ત્રીશ અકર્મ ભૂમિ કહ્યાં.

છપ્પન અંતરદ્વીપ—અંતરદ્વીપ તે કોને કહીએ ? લવણ સમુદ્રના પાણી ઉપર. અનન્ત લઘામાં દ્વીપ ઉપર રહેનાર માટે અંતરદ્વીપના મનુષ્ય કહીએ. તે ક્યા છે ? ભરત ક્ષેત્રની મર્યાદાનો ફરતાર પીળા મુલખાં. ચુકલિમવત નામ પવન છે. તે એકમો ભોજનનો ઉચ્ચ છે એકમો. ગાઉનો ઉચ્ચ તે નથી. એક હરિવાસ આવન વેદજન અને જનના પાંદર છે એ વેદજન હરિવાસ નવમે પ્રત્યક્ષ ભોજનને કહે. તે તેને પર પશ્ચિમને છંદુ બહે કાઠા મિત્રના છે તે વેદકેરુ દાદા એના ગાઉને વેદજનની ગાઉને કાઠી છે તે એકેની દાદા ઉપર અનન્ત અનન્ત રદ્વીપ છે જનનીયાં દાદા ઉપર તે વેદજન જાહેર અદે ત્રણને વેદજનને કાઠા રદ્વીપ પાંદરે કાઠા અને ત્યાંથી આનન્ત ભોજન જાહેર અનન્ત ભોજનનો કાઠા પાંદરેના પ્રાંતે દ્વીપ નામ નથી રચ્યને વેદજન જાહેર ત્યારે પાંદરે વેદજનને કાઠા પાંદરે. રીતે દ્વીપ નામે ૧૩ ત્યાંથી અનન્ત વેદજન જાહેર અનન્ત ભોજનને રદ્વીપ પાંદરે

આવીશમે વાળુચંતરનો હંદક તેની ચોગ જાગ છે—૧
પિશાચ, ૨ ખૂન, ૩ યજ્ઞ, ૪ કાશ્ય, ૫ કિન્નર, ૬ કિંપુરુષ, ૭
મહોદય, ૮ ગર્ભવં, ૯ આણુપતી, ૧૦ વાળુપતી, ૧૧ ઇન્દ્રિવાર્ધ, ૧૨
બ્રહ્મવાર્ધ, ૧૩ હંદિય, ૧૪ મદ્રાકંદિય, ૧૫ કોદંદ અને ૧૬
પર્યંતરેવ એ ગોચર જાતના વાળુચંતરનો આવીશમે હંદક થયો.

ત્રેવીશમે જ્યોતિષીનો હંદક તેની દશ જાગ છે—૧ ચંદ્રમા
૨ સૂર્ય, ૩ શ્રવ, ૪ નસત્ર, ૫ તાપ એ પાંચ વગ તે જ્યોતિષી-
પમાં છે અને એ પાંચ રિયર ને જ્યોતિષીય બદાર છે. એ દશ
જાગ, જે ચંદ્રમા ને જે સૂર્ય જ્યોતિષીપમાં છે, ચાર ચંદ્રમા અને
ચાર સૂર્ય જ્યોતિષીપમાં છે, બાર ચંદ્રમા અને બાર સૂર્ય
જ્યોતિષીપમાં છે, એવાગીશ ચંદ્રમા અને એવાગીશ સૂર્ય કા-
ળાદિ સમુદ્રમાં છે, બહોતેર ચંદ્રમા અને બહોતેર સૂર્ય પુષ્ક-
રધીપમાં છે; એમ સંવ મળીને મનુષ્ય હંત્રમાં એકસો જ-
ત્રીશ ચંદ્રમા અને એકસો જત્રીશ સૂર્ય પશ્ચિમ મદિત વગ છે.
પરિવાર તે જ્યાં એક ચંદ્રમા અને એક સૂર્ય હોય ત્યાં જ્યોતિષી
શ્રવ, જ્યોતિષી નસત્ર, કાસર હજાર નવમે ને પચીસેર કોણકોણી
તાગ, એ સંવ ચંદ્રમા સંવેને પશ્ચિમ જાણે. અસંખ્યાના
ચંદ્રમા અને અસંખ્યાના સૂર્ય પશ્ચિમ મદિત મનુષ્ય હંત્ર
બહાર અસંખ્યાના કીપ મનુદ્રમા નિવે. જે એ દશ જાતના
ત્રેવીશમે જ્યોતિષીનો. ૧૦૪ થયે

આવીશમે જ્યોતિષીનો ૧૦૫ તેના ૧૦૫ જાગ છે—૧
દેવકાંક નવ મંત્રવક અને પાંચ જ્યોતિષી વિનાન, એ જ્યોતિષી
તેના નામ હંદ છે—૧ - પાન - હંદ - જ્યોતિષી, ૪
માહિદ્ર, ૫ કાશ્યકંદ ૬ કંદક ૭ મદ્રાકંદ ૮ મદ્રાકંદ, ૯
આણુ ૧૦ આણુ ૧૧ આણુ અને ૧૨ અનુચ ને માર
દેવકાંકના નામ દશા નવ મંત્રવકના નામ કહે છે—૧ જાદે,
૨ નુબદ ૩ નુબદ ૪ - માનુષ ૫ - જિવદ - માનુષ, ૬ નુર નામે
૭ આમે ૮ નુરજિવદ અને ૯ નુરજિવદ પાંચ જ્યોતિષી
વિનાનના નામ કહે છે—૧ વિજય - વિજય - નયન, ૮

લેરયા, નીચ ઘણી અને મૂળ્ય થોડી, છત્રી નરકે એક મૂળ્ય લેરયા. માનમી નરકે મહામૂળ્ય લેરયા. ઇન્દ્રિય પાંચ-૧ ઓત્રેન્દ્રિય, ૨ ચક્ષુન્દ્રિય, ૩ શ્રાવણેન્દ્રિય, ૪ રસેન્દ્રિય અને ૫ સ્પર્શેન્દ્રિય. સમુદ્ધાન ચાર તે વેદની, કથાય, મારણાનિક અને વેકય. (સન્નિ કે૦) પહેલી નરકે સંઘી ને અસંઘી એ બે હોય. બીજીથી માંડી માનમી નરક મુખી એકલા સંઘી છે. વેદ, નારકીને એક નપુંસક વેદ. નારકીને પચાંચ છ પજુ ભાષા અને મન ભેદાં બાંધે. નારકીને દષ્ટિ ત્રણ—સમક્ષિદષ્ટિ, મિધ્યાદષ્ટિ અને અમા. મિધ્યાદષ્ટિ. નારકીને દર્શન ત્રણ—ચક્ષુદર્શન, અચક્ષુદર્શન અને અવધિદર્શન. નારકીને જ્ઞાન ત્રણ—મનિજ્ઞાન, ધુનજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન. અજ્ઞાન ત્રણ—મનિઅજ્ઞાન, ધુનઅજ્ઞાન અને વિત્ત. ગઅજ્ઞાન. નારકીને યોગ અગીઆર તે ચાર મનના, ચાર વચ. નના, ત્રણ કાયાના તે વેકય, રેકયનો મિશ્ર અને કાર્મણકાય યોગ, એમ અગીઆર યોગ. નારકીન ઉપયોગ નવ તે ત્રણ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન અને ત્રણ દર્શન; એમ નવ. (તદા કે૦) તેનજ અજ્ઞાન કે તે નજ નજ વિચિનો ઉન્ન૦ છ વિચિનેઃ આદ્યાર કે તે ને પ્રજાનાં-આજ અને રોમ આદ્યાર તેપજ અ ધુન અને અચિન (જિવવાય કે૦) બાવીને ઉપજો, તે પહેલી નરકે બે દહકના મનુષ્ય નજ ૮, નિવંચ નજ ૪ અને સમુર્ગમ એ બે દહકના બાવીન ઉપજો અને બીજીથી માંડીને માનમી મુખી વચજ નિવંચ એન નજ ૪ મનુષ્યના બાવી ઉપજો. સ્થિતિ પહેલી નરકે ૪૦ દશ દશન વચનો અને ઉન્ન૦ એક સામગ્રી બીજી નરક ૪૦ એક સામગ્રી ઉન્ન૦ ત્રણ સામગ્રી ત્રીજી નરકે ૪૦ ત્રણ સામગ્રી ઉન્ન૦ સામગ્રી નજ ૪૦ માનમી નરકે ૪૦ સામગ્રી ઉન્ન૦ દશ નજ ૪૦ પચમી નરકે ૪૦ દશ નજ ઉન્ન૦ સત્તર ૪૦ છત્રી નરકે ૪૦ સત્તર નજ ઉન્ન૦ અષ્ટાદશ ૪૦, માનમી નરકે ૪૦ અષ્ટાદશ નજ ઉન્ન૦ નેત્રાદશ સામગ્રી સમીદ્રિયા મરણ અને અવધેન્દ્રિયા મરણ બે પ્રકારે છે. અવજ તે નારકી મરને બે દહકના બેવ તે મનુષ્ય અને નિવંચના અવ તેમાં માનમી

નરકનો નીકળ્યો એક નિર્વચના દંડકમાં જાય (ગર્હ કે) નારકી
મરીને બે ગતિમાં જાય તે મનુષ્ય અને તિર્વચમાં જાય. આવે
પણ બે ગતિનો તે મનુષ્ય અને નિર્વચનો, માણ દશ લાભો.
યોગ ત્રણ-મન, વચન અને કાયાના એ ત્રણ.

ઇતિ પ્રથમ નારકીનો દંડક.

દશ ભવનપતિના દશ દંડક. દશભવન (ગર્હ કે)

તેમાં શરીર ત્રણ—વેદ્ય, તેજસ અને કાર્મણ. ભવન-
પતિની અવધેણા જાં અંશુ અંશુ ઉત્કૃં આત હાયની,
અને ઉત્તર વેદ્ય કરે તો જાં અંશુ અંશુ ઉત્કૃં લાખ ભો-
જનની. સંધયણ નથી. સંસ્થાન એક સમયઉરંસ, કપાય
ચારે, પણ દેવતાને લોભ ધણો. સંજ્ઞા ચારે, પણ દેવતાને પ-
રિગ્રહ સંજ્ઞા ધણી. લેરયા ચાર-દૃષ્ટ. નીલ, કાપુત અને તેજુ.
ઇદ્રિય પાંચે છે. સમુદ્ધાન પાંચ—વેદની, કપાય, મારણાંતિક,
વેદ્ય અને તેજસ. સંજ્ઞી અસંજ્ઞી બે જાણવા. વેદ બે-ત્રી અને
પુરુષ. પચાંચ પાંચ. લાખ અને મન બેજા બાધે. દષ્ટિ ત્રણ,
દર્શન ત્રણ. એક દેવળદશન નહિ જ્ઞાન ત્રણ—મનિજ્ઞાન, સુત્રજ્ઞાન
અને અવધિજ્ઞાન. અજ્ઞાન ત્રણ યોગ. અર્ગીઆર ને ચાર મળના,
ચાર વચનના, ત્રણ કાયાના. વેદ્ય, વેદ્યનો મિશ્ર અને કાર્મણ-
કાય યોગ. ઉપયોગ નવ—ત્રણ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન અને
ત્ર દર્શન. તેમજ આદાર છે તે જાં અને ઉત્કૃં છ દિશિનો
આહાર છે. વર્ગી બે પ્રકારે આદાર છે અંશ આદાર ને શામ
આદાર ને પણ શુભ અને અશુભ. (ઉવચાય કે) બે દંડકના
આવીને ઉપર ને મનુષ્ય ને નિર્વચના આવીને ઉપર. (હિંદ કે)
સ્થિતિ ભવનપતિના દસેમુ વિગાના. -- મુનુકુમાની નિયતિ
જાં દશ હજાર વર્ષની ઉત્કૃં જાં ને નની દેવીની જાં
દશ હજાર ની ઉત્કૃં પદ્મોપનની નેના નવનિકાયના
દેવતાની જાં દશ હજાર વર્ષની ઉત્કૃં પદ્મોપનની, તેની
દેવીની જાં દશ હજાર વર્ષની, ઉત્કૃં પાનુ પદ્મની. ઉત્તર
દિશાના અમુનકુમાની નિયતિ જાં દશ હજાર વર્ષની, ઉત્કૃં

દર્શન એક અધ્યક્ષદર્શન, જ્ઞાન નથી, અજ્ઞાન છે તે અતિજ્ઞાન
ને સુતજ્ઞાન. યોગ પૃથ્વી, પાણી, તેડ અને વનસ્પતિ એ
ધારને યોગ ત્રણ તે ૧ આદારિક. ૨ આદારિકનો મિશ્ર અને
કાર્મણ કાય યોગ અને વાયુસને યોગ પાંચ તે વેદ્ય ને વેદ્યનો
મિશ્ર એ છે વધ્યા. ઉપયોગ ત્રણ પાંચને છે જ્ઞાન ને એક
અધ્યક્ષદર્શન, (તદા કંઠ) તેમજ આદાર છે જન્ય ત્રણ
દિશિનો ઉત્કૃષ્ટ ૧૦ દિશિનો કવજ વર્જનિ છે પ્રકારનો આદાર
કરે. જિવવાય તે આવીને ઉપજે, પૃથ્વી, પાણી ને વનસ્પતિમાં
ત્રેવીશ દંડકના એક નારદી વર્જનિ અને તેડ વાયુમાં દશ
દંડકના આવીને ઉપજે પાંચ સ્થાવર, ત્રણ ચિકલેંદ્રિ, મનુષ્ય ને
તિર્યચ. ૧ પૃથ્વીની સ્થિતિ જ૦ અંતર્મુદ્ગર્તની. ઉ૦ બાવીશ
હજાર વર્ષની. ૨ પાણીની સ્થિતિ જ૦ અંતર્મુદ્ગર્તની. ઉ૦ સાત હજાર
વર્ષની. તેડની સ્થિતિ જ૦ અંતર્મુદ્ગર્તની. ઉ૦ ત્રણ અહોરા-
ત્રિની. ૪ વાયુની સ્થિતિ જ૦ અંતર્મુદ્ગર્તની. ઉ૦ ત્રણ હજાર
વર્ષની, ૫ વનસ્પતિની સ્થિતિ જ૦ અંતર્મુદ્ગર્તની. ઉ૦ દશ
હજાર વર્ષની. સમોદિયા મરણ અને અત્તમોદિયા મરણ એ છે
મરણ છે. અવલુ તે અવીને પૃથ્વી, પાણી ને વનસ્પતિ એ
દશ દંડકના જાય પાંચ સ્થાવર ત્રણ ચિકલેંદ્રિ મનુષ્ય ને તિર્ય-
ચમા જાય. અને તેડ વાયુ નવ દંડકના જાય. મનુષ્ય તર્જી
પાંચ સ્થાવર ત્રણ ચિકલેંદ્રિ ને તિર્યચ (તદા કંઠ) નાતિ તે
મરીને પૃથ્વી, પાણી ને વનસ્પતિ એ નાતિના જાય મનુષ્ય ને
તિર્યચના અને તેડ વાયુ એક તિર્યચ નાતિના જાય. આગઈ તે
પૃથ્વી, પાણી વનસ્પતિના ત્રણ નાતિને અ - તે દેવતા મનુષ્ય
ને તિર્યચના અને તેડ વાયુમાં એ ત્રણનાં આગે તે મનુષ્ય ને
તિર્યચના પ્રાણ પાંચને આગ ૧ એકે દ્રિવપાત્ર. ૨ કાયજગ, ૩
આત્માનંદાન. ૪ આકૃષ્ટિ અને એકે કાય તેવ.

કૃતિ પાંચ ન્યાવન પાંચ દંડક.

ત્રણ ચિકલેંદ્રિયના ત્રણ દંડક.

પૃથ્વી ને પાણી ને વાયુ ને આગ ને આત્મા ને

વીશ્વોત્તર પચેદ્રિયનો દંડક.

પાંચ સમુદ્ધિમને ગ્રીષ્મ વ્રણ—આદિત્ય, તેજસ ને કા-
મંત્ર અને ગર્ભજને આર શરીર ને વેકય વધુ. જો પાંચની
અવધેણા કરો છે. જગદીશ સમુદ્ધિમને ગર્ભજની જાં અંગુળ
અંગુળ ઉંચકે જોજનની. કથાવર સમુદ્ધિમની જાં અંગુળ
અંગુળ ઉંચકે પ્રત્યેક આડેની. ગર્ભજની જાં અંગુળ અંગુળ
ઉંચકે આડેની. ઉરપર સમુદ્ધિમ અર્પણની જાં અંગુળ અંગુળ
ઉંચકે પ્રત્યેક જોજનની, અને ગર્ભજની જાં અંગુળ અંગુળ ઉંચકે
દેશર જોજનની. બુદ્ધિપર સમુદ્ધિમ અર્પણની જાં અંગુળ અંગુળ
ઉંચકે પ્રત્યેક ધનુષની. ગર્ભજની જાં અંગુળ અંગુળ ઉંચકે
આડેની. પ્રેક્ષક સમુદ્ધિમ ને ગર્ભજની જાં અંગુળ અંગુળ
ઉંચકે પ્રત્યેક ધનુષની. અને ઉત્તર વેકય કરે તે જાં અંગુળ
અંગુળ ઉંચકે નવમે જોજનની સમુદ્ધિમને એક ઉવદ્ધ સંધ-
મળ. ગર્ભજને છ મધ્યમ સમુદ્ધિમને એક દુદ્ધ તરેયાન, ગ-
ર્ભજને છ સંધ્યાન. કથાય આરે. પદ્ય નિયમને માયા ધણી.
સંજ્ઞા આરે પદ્ય નિયમને આદ્ય સંગ્રહ ધણી. લેખ્યા સમુ-
દ્ધિમને પ્રજા પહેલી ગર્ભજને છ લેખ્યા, દ્વિતીય પાંચ છે.
સમુદ્ધિમને સમુદ્ધિમ પ્રજા ને વેદની કથાય ને આરણ્યિક,
અને ગર્ભજને, સમુદ્ધિમ પાંચ ને વેદની, કથાય આરણ્યિક
વેકય અને તેજસ ને આરણ્યિક ને છે સમુદ્ધિમને વેદ
એક નયુનક ને ગર્ભજને પ્રજા વેદ સમુદ્ધિમને પચાંચ પાંચ, મન
નહિ અને ગર્ભજને છ પચાંચ છે સમુદ્ધિમને દ્વિતીયે, સમ-
દ્વિત ને ત્રિતીયા ગર્ભજને દ્વિતીય પ્રજા સમુદ્ધિમને દશમ મે તે
ચતુર્દશ ને અષ્ટદશમ ગર્ભજને પ્રજા દર્શન. સમુદ્ધિમને
જ્ઞાન મે મનિજ્ઞાન ને ગ્રન્થજ્ઞાન, ગર્ભજને પ્રજા જ્ઞાન. અજ્ઞાન
સમુદ્ધિમને મ નિતિ અજ્ઞાન ને ગ્રન્થ અજ્ઞાન અને ગર્ભજને
પ્રજા અજ્ઞાન - નુ - ને પાંચ આર ને આદિત્યના મે કામંધુ
કામંધુ ને નવમે વેકય ગર્ભજને તેજસ ને આદિત્યના
મે નહિ સમુદ્ધિમને વેકય ને મેજાન, મ અજ્ઞાન અને

જે દર્શન. ગર્ભજને ઉપયોગ નવ તે ત્રણ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન ને ત્રણ દર્શન. તેમજ આહાર જઘન્ય ઉત્કૃષ્ટો છ ફિરીનો લે તથા ત્રણ પ્રકારે આહાર લે તે જોજ, રોમ ને કવળ. ઉવવાય તે સમુચ્છિમમાં દશ દંડકના આવીને ઉપજે—પાંચ સ્થાવર, ત્રણ વિકલેન્દ્રિય, મનુષ્ય ને તિર્યચ. ગર્ભજમાં ચોવીશે દંડકના આવીને ઉપજે. સ્થિતિ જળચર સમુચ્છિમ ને ગર્ભજની જ૦ અંત૦ ઉ૦ પૂર્વ કોડની. સ્થળચર સમુચ્છિમની જ૦ અંત૦ ઉ૦ ચોરાશી હજાર વર્ષની અને ગર્ભજની જ૦ અંત૦ ઉ૦ ત્રણ પદ્મોપમની. ઊરપર સર્પ સમુચ્છિમની જ૦ અંત૦ ઉ૦ ત્રેપન હજાર વર્ષની અને ગર્ભજની જ૦ અંત૦ ઉ૦ પૂર્વકોડની. ભુજપર સર્પ સમુચ્છિમની જ૦ અંત૦ ઉ૦ બેતાળીશ હજાર વર્ષની અને ગર્ભજની જ૦ અંત૦ ઉ૦ પૂર્વકોડની. ખેચર સમુચ્છિમની જ૦ અંત૦ ઉ૦ બહોતેર હજાર વર્ષની અને ગર્ભજની જ૦ અંત૦ ઉ૦ પદ્મોપમનો અસંખ્યાતમો ભાગ. સમોદિયા મરણ ને અસમોદિયા મરણ એ બે મરણ છે. ચલણ તે અવિને સમુચ્છિમ જાય તો બાવીશ દંડકમાં, જ્યોતિષી ને વૈમાનિકમાં જાય નહિ. અને ગર્ભજ ચોવીશે દંડકમાં જાય. ગર્ધ તે સમુચ્છિમ મરીને ચાર ગતિમાં જાય અને ગર્ભજ પણ ચાર ગતિમાં જાય. આગર્ધ તે સમુચ્છિમમાં બે ગતિનો આવે, મનુષ્ય ને તિર્યચનો અને ગર્ભજમાં ચાર ગતિનો આવે. સમુચ્છિમને નવ પ્રાણ, એક મન નહિ અને ગર્ભજને દશ પ્રાણ લાલે, સમુચ્છિમને જોગ બે, કાય જોગ ને વચન જોગ અને ગર્ભજને ત્રણજોગ-મન, વચન ને કાય જોગ. ઇતિ વીશમો તિર્યત પંચેન્દ્રિયનો દંડક.

એકવીશમો મનુષ્યનો દંડક.

સમુચ્છિમ મનુષ્યમાં ત્રણ શરીર—ઉદારિક, તેજસ ને કાર્મણ. જુગલિયામાં પણ તેજ ત્રણ શરીર, પંદર કર્મભૂમિના ગર્ભજ મનુષ્યમાં પાંચ શરીર લાલે. સમુચ્છિમની અવધેણા જ૦ ને ઉ૦ અંશુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ અને ગર્ભજ મનુષ્યની ભરત ઐરવત એ બેમાં આરાને મેળે જાણવી. પહેલે

આરે ભેમનાં ત્રણ ગાઉની અને ઉતરનાં આરે બે ગાઉની.
 ખીજે આરે ભેમનાં બે ગાઉની અને ઉતરનાં એક ગાઉની.
 ત્રીજે આરે ભેમનાં એક ગાઉની અને ઉતરનાં પાંચમેં ધનુષની.
 ચોથે આરે ભેમનાં પાંચમેં ધનુષની અને ઉતરનાં સાત દાધની.
 પાંચમેં આરે સત્તા આઠ દાધની અને તરનાં એક દાધની.
 છમેં આરે ભેમનાં એક દાધની અને ઉતરનાં મૂઠા દાધની, પછી
 ચરનાં અવગા મુવગી બળુવી. પાંચ મહાવિદેહમાં પાંચમેં
 ધનુષની, ઉતર વેકથ કરે તો જી ૪૦ અંશુ ૦ અંશ ૫૦ ૦ લાખ
 ભેજનની ગાંઠેરી દેમવથ દીગ્ધવથમા જી ૪૦ અંશુ ૦ અંશ ૦ ૦
 એક ગાઉની. દક્ષિણ અમરવાનમા જી ૪૦ અંશુ ૦ અંશ ૦ ૦
 બે ગાઉનો. દેવકુરે ઉત્તર-કુટમા જી ૪૦ અંશુ ૦ અંશ ૦ ૦ ત્રણ
 ગાઉની. ઉપર અનરુદ્ધીપની જી ૪૦ અંશુ ૦ અંશ ૦ ૦ આઠમેં
 ધનુષની. સમુદ્રમંત્રે એક કિલક નથવળ. ભુગણિયાને એક
 વજ્રપુષ્પન રાવ નથવાન પદ નમનુનિત. ગબજ મનુષ્યને ૧૬
 અંશવાળા, સમુદ્રમંત્રે એક ૮૮ નથવાન ભુગણિયાને એક સુ-
 મરુદિત નથવાન કેમનુનિત ગબજ મનુષ્યને ૧૬ નથવાન,
 દેવાય આરે પછ મનુષ્યને માન પદ નથવા આરે પછ મનુષ્યને
 મેથુન સુગ વાલી નમનુદ્રમંત્રે પહેલા ત્રણ ક્રેયા ભુગણિ-
 યાને પાંચલી અ - ક્રેયા અને ગબજને ૯ ક્રેયા કંઈ પાંચે
 નમનુદ્રમંત્રે સમાવ રાત નથવા કથાર ને મારણાનિક.
 ભુગણિયાને પદ નેજા નથવાન કેમનુનિત ગબજ મનુ-
 ષ્યને ૧૬ નથવાન નથવા અસજા બે નમુદ્રમંત્રે એક ન
 પુનક વેગ જી ૪૦ અંશ ૦ ૦ ૦ નથવા ને પુરેય, કેમનુનિત, ન
 ભજ મનુષ્યમા નથવા પુરેય ને નપુનક એ ત્રાવ વેદ સમુદ્રમં-
 ત્રે પથાય નથવા ને નથવા નિદિ નથવા ૮ પથાય નમુ-
 દ્રમંત્રે નથવા નિદેશના દક્ષિ નથવા અકેમનુનિત ને દક્ષિ
 નથવા નથવા મેકે નથવા અકે નથવા નથવા અનર
 હોરમા નથવા નથવા નથવા કેમનુનિત મનુષ્યના ત્રાવ દક્ષિ-
 નથવા નિદેશ નથવા નથવા નથવા નથવા સમુદ્રમંત્રે ભુગણિ

યાને બે દર્શન—અમુદર્શન ને અચમુદર્શન. ગર્ભજને ચારે દર્શન હાલે. જ્ઞાન દશ અકર્મભૂમિમાં બે અને વીશ અકર્મભૂમિ, છાપન અંતરદ્વીપ, અને સમુદ્વિષ્મને નથી અને ગર્ભજને પાંચે જ્ઞાન સમુદ્વિષ્મ તથા જુગજિઆને અજ્ઞાન બે—મતિ અજ્ઞાન ને શુનં અજ્ઞાન. ગર્ભજને ત્રણ. અમુદ્વિષ્મને જોગ ત્રણ—ઓદારિકના બે ને ૧ કાર્મણ કાય યોગ. જુગજિઆને જોગ અગીઆર ૪ મનના, ૪ વચનના, ૨ ઓદારિકના, ૧ કાર્મણ કાયજોગ. ગર્ભજને પંદર જોગ. ઉપયોગ, દશ અકર્મભૂમિ તે પાંચ દેવકુરૂ ને પાંચ ઉત્તરકુરૂ એ દશમાં છે—તે બે જ્ઞાન, બે અજ્ઞાન ને બે દર્શન, અને વીશ અકર્મભૂમિ, છાપન અંતરદ્વીપમાં ને સમુદ્વિષ્મને ચાર બે અજ્ઞાન બે દર્શન, ગર્ભજને બાર ઉપયોગ. તેમજ આહાર લે તો જીને ઉં ૭ છ દિશિનો તથા ત્રણ પ્રકારે આહાર લે, ઓજ, રામ ને કવળ. ઉવવાય તે સમુદ્વિષ્મમાં આઠ દંડકના આવીને ઉપજે. પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ, ત્રણ વિકલેદ્રિ, મનુષ્ય ને તિર્યચ જુગજિઆમાં બે દંડકના આવીને ઉપજે તે મનુષ્ય અને તિર્યચના. કર્મભૂમિના ગર્ભજ મનુષ્યમાં બાવીશ દંડકના ઉપજે, તેડે વાયુના નહીં. સમુદ્વિષ્મનો સ્થિતિ જીને ઉં ૭ અંતર્મુહતંત્રી. ગર્ભજની આરાની મેજે બાણવી. ભરત ધરિવતમાં પહેલે આરે બેસતાં ત્રણ પચ્ચોપમની, કુતરતા બે પચ્ચોપમની. બીજે આરે બેસતાં બે પચ્ચોપમની, ઉતરતાં એક પચ્ચોપમની. ત્રીજે આરે બેસતાં એક પચ્ચોપમની, કુતરતાં પૂર્વ કોડની, ચોથે આરે બેસતાં પૂર્વ કોડની. કુતરતા સવાસો વપની. પાંચમે આરે બેસતાં સવાસો વર્ષની, કુતરતા વીશ વપની. છઠ્ઠે આરે બેસતાં વીશ વર્ષની, કુતરતા સોળ વપની, એમ ચડતા અવળા અવળી બાણવી. દ્વિમવય દ્વિજીવવમાં એક પચ્ચોપમની, દરિવાસ રમકવાસમાં બે પચ્ચોપમની, દેવકુરૂ ઉત્તરકુરૂમાં ત્રણ પચ્ચોપમની, છાપન અંતરદ્વીપમાં પચ્ચોપમને અચ ખાતમો ભાગ, પાંચ મહાવિદેહમાં પૂર્વકોડની. સમોદિયા મરણ ને અસમોદિયા મરણ એ બે મરણ છે. ચલણ તે ચલિને સમુદ્વિષ્મ દશ દંડકમાં લાય—પાંચ

સ્વામી, ત્રણં વિદ્યેન્દ્રિય મનુષ્ય ને નિર્વચમાં જાય. જુગલીયા તેજ દંડકમાં જાય તે દેવતાના તેજ દંડકમાં કર્મજૂમિના ગર્ભજ ચેરીએ દંડકમાં જાય. વર્ષ તે સમુદ્ધિમ મરીને બે ગનિમાં જાય—તે મનુષ્ય ને નિર્વચમાં જાય. જુગલીયા મરીને એક દેવમનીમાં જાય. કર્મજૂમિના ગર્ભજ મનુષ્ય પાંચે ગતિમાં જાય. જુગલી તે સમુદ્ધિમમાં આવે તો બે ગનિનો તે મનુષ્ય ને નિર્વચનો, ગર્ભજમાં ચારે ગતિનો આવે. સમુદ્ધિમને પ્રાણ આઠ. જાણ ને મન નહિ. ગર્ભજને દશ પ્રાણ. સમુદ્ધિમને એક કાયાનો એમ ગર્ભજને ત્રણ જોગ. ઈતિ એકવીશમે મનુષ્યનો દંડક.

બાવીશમે વાણવ્યંતરનો દંડક.

તેમાં ચરીર ત્રણ—વેકય; તેજસ ને કાર્મણઃ અવપેક્ષા જગત્ સંસાર, હો જ્ઞાત કાયાની અને ઉત્તર વેકય કરે તો જગત્ સંસાર મુખ્યાં, હો જ્ઞાત જોગનની. મંધયજ્ઞ નથી. મં-દાણ એક સમચરિત્ત. કાયા ચારે પક્ષ દેવતાને લેખ થણી. સંજ્ઞા ચારે પક્ષ દેવતાને ચરિત્ત મંજ્ઞા થણી. લેશ્યા ચાર પ-દેશી. ઈન્દ્રિય પાંચે. સમુદ્ધાત પાંચ. આદારક ને દેવગ નહીં. સંજ્ઞી અસંજ્ઞી બે. વેદ બે—ત્રી ને પુરુષ. પર્વાય છ પક્ષ જાણ અને મન જોગાં બાંધે. દષ્ટિ ત્રણ. દર્શન ત્રણ. જ્ઞાન ત્રણ. અજ્ઞાન ત્રણ. જોગ અગીઆર. તે ચાર મનના, ચાર વચનના, ત્રણ કાયાના. તે વેકય, વેકયનો મિશ્ર અને કાર્મ કાયા જોગ, એમ અગીઆર. ઉપયોગ નવ—ત્રણ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન અને ત્રણ દર્શન તેમજ આદાર લે તો જગત્ ને હો છ દિશિનો તથા બે પ્રકારે જોગ ને રોમ તથા શુભ અને અચિત્ત આ-દાર. ઉવચાય તે બે દંડકના આવીને ઉપર તે મનુષ્ય ને તિર્યચના. વાણવ્યંતરની સ્થિતિ જગત્ દશ હજાર વર્ષની, હો એક પદ્યોપમની. તેની દેવીની જગત્ દશ હજાર વર્ષની, હો અર્ધ પદ્યોપમની. સમોદિયા મરણ ને અસમોદિયા મરણ બે પ્રકારે છે. અવણ તે અવિને પાંચ દંડકમાં જાય તે પૃથ્વી, પાણી, વનરપતિ, મનુષ્ય ને તિર્યચ એ પાંચ. અધ તે મરીને

બે ગતિમાં જાય તે મનુષ્ય ને તિર્યચમાં. આગઈ તે આવે પણ
બે ગતિના તે મનુષ્ય ને તિર્યચના. પ્રાણ કસ. જોગ તણ-
મન, વચન ને કાયાના. ઇતિ બાવીશમો વાણવ્યંતરનો હંક.

ત્રેવીશમો જ્યોતિષીનો હંક.

તેમાં શરીર તણ-વેકય, તેજસ ને કાર્મણ. અવશેષ
૪૦ અંશુ ૦ અમ્ ૦ ઉ ૦ સાન કાથની અને ઉત્તર વેકય કરે
તે ૪૦ અંશુ ૦ અમ્ ૦ ઉ ૦ લાખ જોજનની. સંધયણ નથી.
સંદાણ એક સમયઉરસ. કયાય ચારે. સંસ્ય ચારે. લેશ્યા એક
તેજુ. ઇન્દ્રિય પાંચે. સમુદ્ધાન પાંચ તે આધારક ને કેવળ નથી,
સંજી છે, વેદ બે. પયોય છ પણ બાપા ને મન જોગાં બાંધે.
દષ્ટિ તણ, દર્શન તણ, સાન તણ. અસાન તણ, જોગ અગી-
યાર-ચાર મનના, ચાર વચનના, તણ કાયાના, તે વેકય,
વેકયનો મિશ્ર, ને કાર્મણ કાવજોગ. ઉપયોગ નવ-તણ જ્ઞાન,
તણ અજ્ઞાન, તણ દર્શન તેમજ આધાર છે તો, ૪૦ ને ઉ ૦
૬ દિગ્ગિનો તથા બે પ્રકારે તે જોગ ને રોમ, તે પણ શુભ ને
અચિત્ત આધાર. ઉવવાય તે બે હંકના આવીને ઉપજે, તે
મનુષ્ય ને તિર્યચના. ચત્રમાની સ્થિતિ ૪૦ પા પાંચની, ઉ ૦
એક પાંચ ને લાખ વપની. તેની દેવીની ૪૦ પા પાંચની, ઉ ૦
અર્ધ પાંચ ને પચાસ હજાર વપની. સુવેની ૪૦ પા પાંચની, ઉ ૦
એક પાંચ ને હજાર વપેનો. તેની દેવીની ૪૦ પા પાંચની, ઉ ૦
અર્ધ પાંચ ને પાચમે વપની. મદનો ૪૦ પા પાંચની, ઉ ૦ એક
પાંચની, તેની દેવીની ૪૦ પા પાંચની ઉ ૦ અર્ધ પાંચની. ન-
હતની ૪૦ પા પાંચની, ઉ ૦ અર્ધ પાંચનો તેની દેવીની ૪૦
પા પાંચની, ઉ ૦ પા પાંચની કાજેરી. તારાની ૪૦ પાંચને
આક્રમે જાય, ઉ ૦ પા પાંચની. તેની દેવીની ૪૦ પાંચને
આક્રમે જાય, ઉ ૦ પાંચનો આક્રમે જાય કાજેરી. અમેદિય
પ્રણ ને અસમેદિય મરણ એ બે મરણ છે. ચવણ તે ચવીને
પાંચ હંકમાં જાય, તે પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ, મનુષ્ય ને
તિર્યચમાં નહીં તે મરીને બે ગતિમાં જાય, તે મનુષ્ય ને તિર્ય-

અથ શ્રી ગતાગતના બોલ.

- ૧ પહેલી નરકે આગત ૨૫ લેહની, તે ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંજી તિર્યચ ને ૫ અસંજી તિર્યચ, એ પચીસના પર્વામાની. ગત ૪૦ લેહની તે ૧૫ કર્મભૂમિ ને ૫ સંજી તિર્યચ એ ૨૦ ના પર્વામા અને અપર્વામા એટલે ૪૦ ની.
- ૨ બીજી નરકે આગત ૨૦ લેહની, તે ઉપર ૨૫ કદા તેમાંથી ૫ અસંજી તિર્યચના પર્વામા વળ્યો. ગત ૪૦ લેહની પૂર્વવત્.
- ૩ ત્રીજી નરકે આગત ૧૬ લેહની તે ઉપર ૨૦ લેહ કદા તેમાંથી ભૂજપરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૪ ચોથી નરકે આગત ૧૮ લેહની તે ઉપર ૧૬ કદા તેમાંથી ખેચરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૫ પાંચમી નરકે આગત ૧૭ લેહની તે ઉપર ૧૮ કદા તેમાંથી સ્થળચરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૬ છઠ્ઠી નરકે આગત ૧૬ લેહની તે ઉપર ૧૭ કદા તેમાંથી ઉરપરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૭ સાતમી નરકે આગત ૧૬ લેહની તે ૧૫ કર્મભૂમિ ને ૧ મચ્છ જળચરના પર્વામાની સ્ત્રી વર્ણ. ગત ૧૦ લેહની ૫ સંજી તિર્યચના પર્વામા અને અપર્વામાની.
- ૮ એકાવન વ્રાતના દેવતા. (૧૦ લવનપતિ, ૧૫ પરમાધામી, ૧૬ વાણ્વ્યંતર અને ૧૦ જંલકા) માં આગત ૧૧૧ લેહની તે ૧૦૧ ક્ષેત્રના સંજી અનુષ્ઠ, ૫ સંજી તિર્યચ અને ૫ અસંજી તિર્યચ એ ૧૧૧ ના પર્વામાની. ગત ૪૬ ની તે ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંજી તિર્યચ, ૩ પૃથ્વી, પાણી અને વનસ્પતિ એ ૨૩ ના પર્વામા અને અપર્વામાની.
- ૯ ન્યોતિથી અને પહેલા દેવલોકમાં આગત ૫૦ લેહની તે ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંજી તિર્યચ અને ૩૦ અકર્મભૂમિ એ ૫૦ ના પર્વામાની. ગત ૪૬ ની પૂર્વવત્.

- ૧૦ ધીજ દેવલોકમાં આગત ૪૦ બેદની તે ઉપર ૫૦ કદા તેમાંથી ૫ દેમવસ અને ૫ દીરવસ એ ૧૦ ના પધોસા વસ્યાં. ગત ૪૬ ની પૂર્વવત.
- ૧૧ પદેલા કિલ્લિખીમાં આગત ૩૦ બેદની તે ઉપર ૪૦ કદા તેમાંથી ૫ દરિવાસ અને ૫ કમકવાસ એ ૧૦ લેદ વસ્યાં. ગત ૪૬ ની પૂર્વવત.
- ૧૨ ત્રીજ દેવલોકથી આઠમા દેવલોક સુધી (૬ દેવલોક, ૬ લોકાંતિક અને ૨ કિલ્લિખી એ ૧૭) માં આગત ૨૦ બેદની તે ૧૫ કર્મભૂમિ અને ૫ સંતી તિર્યચ એ ૨૦ ના પધોસાની. ગત ૪૦ બેદની તે ૧૫ કર્મભૂમિ અને ૫ સંતી તિર્યચના પધોસા અને અપધોસાની.
- ૧૩ નવમા દેવલોકથી સુવોર્ધસિદ્ધ સુધી (૪ દેવલોક, ૬ ગ્રેવે-યક, ૫ અનુતર વિમાન એ ૧૮) માં આગત ૧૫ કર્મ-ભૂમિના પધોસાની. ગત ૩૦ બેદની તે ૧૫ કર્મભૂમિના પધોસા તથા અપધોસાની.
- ૧૪ પૃથ્વી, યાત્રી અને વનરપતિ એ ત્રણમાં આગત ૨૪૩ બેદની ૧૦૧ સમુદ્ધીમ મનુષ્યના અપધોસા, ૧૫ કર્મ-ભૂમિના અપધોસા અને પધોસા એટલે ૧૩૧ અને ૪૮ લેદ તિર્યચના એવં ૧૭૬ ની લટની^૧ ૬૪ લેદ દેવતાના (૧૦ સવનપતિ, ૧૫ પરમાધામી, ૧૬ વાલુવ્યંતર, ૧૦ જંભડા, ૧૦ ક્યોતિપી, ૨ દેવલોક અને ૧ કિલ્લિખી) પધોસા કુલ ૨૪૩ થયા. ગત ૧૭૬ ની લટની.
- ૧૫ તેડ અને વાઉ એ બેમાં આગત ૧૭૬ ની લટની. ગત ૪૮ લેદ તિર્યચની.
- ૧૬ ત્રણ બિઠલેંદ્રિય (બેઇદ્રિ, તેઇદ્રિ અને ચઉરેંદ્રિ) માં આગત ૧૭૬ ની લટની, ગત પણ ૧૭૬ ની લટની.
- ૧૭ અસંતી તિર્યચમાં આગત ૧૭૬ ની લટની. ગત ૩૬૫ બેદની તે ૫૬ અંતરદ્વોષા, ૫૧ જાતના દેવતા (ઉપર પ્ર-

અથ શ્રી ગતાગતના બોલ.

- ૧ પહેલી નરકે આગત ૨૫ લેહની, તે ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંજી તિર્યચ ને ૫ અસંજી તિર્યચ, એ પચીસના પર્વામાની. ગત ૪૦ લેહની તે ૧૫ કર્મભૂમિ ને ૫ સંજી તિર્યચ એ ૨૦ ના પર્વામા અને અપર્વામા એટલે ૪૦ ની.
- ૨ બીજી નરકે આગત ૨૦ લેહની, તે ઉપર ૨૫ કદા તેમાંથી ૫ અસંજી તિર્યચના પર્વામા વળ્યાં. ગત ૪૦ લેહની પૂર્વવત્.
- ૩ ત્રીજી નરકે આગત ૧૬ લેહની તે ઉપર ૨૦ લેહ કદા તેમાંથી ભૂજગચરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૪ ચોથી નરકે આગત ૧૮ લેહની તે ઉપર ૧૬ કદા તેમાંથી ખેચરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૫ પાંચમી નરકે આગત ૧૭ લેહની તે ઉપર ૧૮ કદા તેમાંથી સ્થગચરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૬ છઠ્ઠી નરકે આગત ૧૬ લેહની તે ઉપર ૧૭ કદા તેમાંથી ઉરપરનો એક લેહ વળ્યો. ગત ૪૦ ની પૂર્વવત્.
- ૭ સાતમી નરકે આગત ૧૬ લેહની તે ૧૫ કર્મભૂમિ ને ૧ મચ્છ જગચરના પર્વામાની સી વર્ણ. ગત ૧૦ લેહની ૫ સંજી તિર્યચના પર્વામા અને અપર્વામાની.
- ૮ એકાવન જાતના દેવતા (૧૦ ભવનપતિ, ૧૫ પરમાધારી, ૧૬ વાણવ્યંતર અને ૧૦ જંલકા) માં આગત ૧૧૧ લેહની તે ૧૦૧ સેત્રના સંજી મનુષ્ય, ૫ સંજી તિર્યચ અને ૫ અસંજી તિર્યચ એ ૧૧૧ ના પર્વામાની. ગત ૪૬ ની તે ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંજી તિર્યચ, ૩ પૃથ્વી, પાણી અને વનરપતિ એ ૨૩ ના પર્વામા અને અપર્વામાની.
- ૯ ન્યોતિથી અને પહેલા દેવલોકમાં આગત ૫૦ લેહની તે ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંજી તિર્યચ અને ૩૦ અકર્મભૂમિ એ ૫૦ ના પર્વામાની. ગત ૪૬ ની પૂર્વવત્.

- ૧૦ શ્રીજી દેવલોકમાં આગત ૪૦ બેદની તે ઉપર ૫૦ કદા તેમાંથી ૫ દેવવધ અને ૫ દીક્ષુવધ એ ૧૦ ના પયોજા વળ્યા. ગત ૪૬ ની પૂર્વવત.
- ૧૧ પદેશ કિલ્લિયામાં આગત ૩૮ બેદની તે ઉપર ૪૦ કદા તેમાંથી ૫ દરિવાસ અને ૫ શમકવાસ એ ૧૦ લેદ વળ્યા. ગત ૪૬ ની પૂર્વવત.
- ૧૨ શ્રીજી દેવલોકથી આઠમા દેવલોક સુધી (૬ દેવલોક, ૬ લોકાંતિક અને ૨ કિલ્લિયા એ ૧૭) માં આગત ૨૦ બેદની તે ૧૫ કર્મભૂમિ અને ૫ સંહી તિર્યચ એ ૨૦ ના પયોજાની. ગત ૪૦ બેદની તે ૧૫ કર્મભૂમિ અને ૫ સંહી તિર્યચના પયોજા અને અપયોજાની.
- ૧૩ નવમા દેવલોકથી અબોર્યસિદ્ધ સુધી (૪ દેવલોક, ૬ દેવે-યક, ૫ અનુતર વિમાન એ ૧૮) માં આગત ૧૫ કર્મ-ભૂમિના પયોજાની. ગત ૩૦ બેદની તે ૧૫ કર્મભૂમિના પયોજા તથા અપયોજાની.
- ૧૪ પૃથ્વી, ધાત્વી અને વનસ્પતિ એ ત્રણમાં આગત ૨૪૩ બેદની ૧૦૧ સમુદર્શિ મનુષ્યના અપયોજા, ૧૫ કર્મ-ભૂમિના અપયોજા અને પયોજા એટલે ૧૩૧ અને ૪૮ લેદ તિર્યચના એવં ૧૭૬ ની લટની^૧ ૬૪ લેદ દેવતાના (૧૦ ભવનપતિ, ૧૫ પરમાધામી, ૧૬ વાણબ્યંતર, ૧૦ જંજકા, ૧૦ જ્યોતિષી, ૨ દેવલોક અને ૧ કિલ્લિયા) પયોજા કુલ ૨૪૩ થયા. ગત ૧૭૬ ની લટની.
- ૧૫ તેડ અને વાડ એ બેમાં આગત ૧૭૬ ની લટની. ગત ૪૮ લેદ તિર્યચની.
- ૧૬ તણુ વિઠલેદ્રિય (બેઇદ્રિ, તેઇદ્રિ અને ચડરેદ્રિ) માં આગત ૧૭૬ ની લટની, ગત ૫૭ ૧૭૬ ની લટની.
- ૧૭ અસંહી તિર્યચમાં આગત ૧૭૬ ની લટની. ગત ૩૬૫ બેદની તે ૫૬ અંતરદોષા, ૫૧ જાતના દેવતા (ઉપર પ્ર-

- માર્ચે ૧ પત્રોની તારીખે ૧૦૮ નો પર્વાખા અને
 ઘોળા બેઠકે ૨૧૬ ને અને ૧૭૬ ની લેટ અને
 ૩૬૫ લેટ થયા.
- ૧૯ સંજી તિર્થમાં આગત ૨૧૭ લેટની તે ૮૧ લેટ લેવાય
 (૬૬ લેટમાંથી લખના ૪ લેટો, ૬ લેટો અને ૧
 અનુલપ વિમાન બે ૧૮ લેટ વળ્યાં આવીરયા તે) ૧૭૬
 ની લેટ અને ૭ નરકના પર્વાખા બિચાર ૨૧૭ ની
 પાંચિની જુદી જુદી કહે છે. અગાધરની ૫૨૭ લેટની
 ૫૧૩ માંથી નમ્યા લેવાયેલી સર્વાર્થજિત સુધીના અગાધર
 જીવના લેવાના અપર્વાખા અને પર્વાખા બેઠકે ૩૬ લેટ
 વળ્યાં. થીય ૫૨૭ રયા તે. કંપરની મત ૫૨૩ લેટની
 તે ૫૨૭ માંથી ૭૬ તથા સાતમાં બે બે નરકના અપર્વાખા
 અને પર્વાખા બે ૪ લેટ વળ્યાં. અગાધરની મત
 ૫૨૧ ની તે ૫૨૩ માંથી પાંચમાં નરકના અપર્વાખા અને
 પર્વાખા બે બે લેટ વળ્યાં. અગાધરની મત ૫૧૬ ની તે
 ૫૨૧ માંથી માંથી નરકના અપર્વાખા અને પર્વાખા બે
 બે લેટ વળ્યાં. મુજબરની મત ૫૧૭ ની તે ૫૧૬ માંથી
 ચીલ નરકના અપર્વાખા અને પર્વાખા બે બે લેટ વળ્યાં.
- ૨૦ સમુચિત મનુષ્યના આગત ૧૭૨ લેટની તે ૧૭૬ ની
 લેટમાં તે ૩ વાંચના આઠ લેટ વળ્યાં. થીય ૧૭૨ રયા
 તે, ના ૧૭૬ ની લેટની
- ૨૦ વડી મનુષ્યના આગત ૨૭૬ લેટની તે ૧૭૬ ની લેટ
 માંથી તે ૩ વાંચના આઠ વળ્યાં થીય ૧૭૨ તથા ૬૪ અગાધર
 લેવા અને ૬ નરકના પર્વાખા લખ મતી ૨૭૬ લેટ થયા
 મત ૫૧૩ લેટની.
- ૨૧ અકર્મમિત્રના આગત ૨૦ લેટની. ૧૫ કર્મમિત્ર અને ૫
 સંજી તિર્થ બેમ ૨૦ ની મત જુદી જુદી કહે છે. ૫
 લેવા અને ૫ ઉત્તરજુદી મત ૧૨૮ લેટની તે ૧૦ લેટ
 નપતિ, ૧૫ પર્વાખામાં, ૧૬ વાગ્યવંતર, ૧૦ અગાધર

- ૧૦ જ્યોતિષી, ૨ દેવલોક, પહેલું, ધીલું અને ૧ કિલિમ્પી;
એ ૬૪ જાતના દેવતાના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા એટલે
૧૨૮. ૫ હરિવાસ અને ૫ રમકવાસની ગત ૧૨૬ ની તે
પૂર્વે ૧૨૮ કહ્યા તેમાંથી પહેલા કિલિમ્પીના અપર્યાપ્તા
ને પર્યાપ્તા એ બે ભેદ વળ્યા. ૫ હેમવય અને ૫ જોર-
જીવયની ગત ૧૨૪ ભેદની તે પૂર્વે ૧૨૬ કહ્યા તેમાંથી
ધીલ દેવલોકના અપર્યાપ્તા પર્યાપ્તા એ બે ભેદ વળ્યા.
૨૨ છપ્પન જ્ઞાતશદ્ધિપમાં આગત ૨૫ ભેદની તે, ૧૫ કર્મભૂમિ
૫ સંજ્ઞિતિર્યચ અને ૫ અસંજ્ઞિતિર્યચ એ ૨૫ ના પર્યા-
પ્તાની. ગત ૧૦૨ ભેદની તે ૧૦ લવનપતિ, ૧૫ પરમાધામી,
૧૬ વાલુબ્યંતર, ૧૦ જાલકા એમ ૫૧ ના અપર્યાપ્તા
અને પર્યાપ્તા એટલે ૧૦૨.

ઈતિ ચોવીશ દંડકની ગણગત સંપૂર્ણ.

- ૨૩ તીર્થકર્ષેવમાં આગત ૩૮ ભેદની તે. ૧૨ દેવલોક, ૬ લો-
કાનિક, ૬ પ્રેયક. ૫ અનુગર વિમાન અને ૩ પહેલી
નરક એમ ૩૮ ની ગત આક્રમી.
૨૪ ચક્રવર્તિના આગત ૮૨ ભેદની. તે ૬૬ જાતના દેવતામાંથી
૧૫ પરમાધામી અને ૩ કિલિમ્પી એ ૧૮ વળ્યા શેષ
૮૧ ગયા તે અને ૧ પહેલી નરક એમ ૮૨ ભેદની. ગત
૩ નરકના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તાની.
૨૫ ખગોલમાં આગત ૮૩ ભેદની. તે પૂર્વે ૮૨ કહ્યા તે અને
એક ત્રીજી નરક એમ ૮૩ ભેદ ગત ૭૦ ભેદની, તે ૧૨
દેવલોક ૬ એકાનિક ૬ પ્રેયક. ૫ અનુગર વિમાન એ
૩૫ ના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તાના.
૨૬ વ.સુવેન આગત ૭૦ ભેદની તે ૧૨ દેવલોક, ૬ લોકા-
નિક, ૬ પ્રેયક અને ૨ નરક પહેલી ને ત્રીજી એમ
૩૨ ના ગત ૬૮ ભેદની તે ૭ નરકના અપર્યાપ્તા અને
પર્યાપ્તાની.

૨૭. કેવળીમાં આગત ૧૦૮ ભેદની તે ૬૬ જાતના દેવતામાંથી ૧૫ પરમાધામી, ૩ કિલ્લિયી એ અદાર વળ્યો, શેષ ૮૧ રહ્યા. તે, ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંસીતિર્યચ, ૪ નરક પહેલી અને પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ એ ૩ એમ સર્વ મળી ૧૦૮ ભેદ થયા. તે ગત બોલની.

૨૮. સાધુમાં આગત ૨૭૫ ની તે ૧૭૬ ની લટમાંથી તેડવા ઉના ૮ વળ્યો શેષ ૧૭૧, ૬૬ મતના દેવતા અને ૫ નરક એમ ૨૭૫ ની. ગત ૭૦ ભેદની તે ૧૨ દેવલોક, ૬ લોકાંતિક, ૬ એવેયક અને ૫ અનુત્તર વિમાન એ ૩૫ ના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તાની.

૨૯. શાવકમાં આગત ૨૭૬ ભેદની તે પૂર્વે ૨૭૫ કહ્યા તે અને ૧ છઠ્ઠી નરક વધી. ગત ૪૨ ભેદની તે ૧૨ દેવલોક અને ૬ લોકાંતિક એ ૨૧ ના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તાની.

૩૦. સમદષ્ટિમાં આગત ૩૬૩ ભેદની તે ૧૭૬ ની લટમાંથી ૧૫ કર્મભૂમિના પર્યાપ્તા તથા તેડવા ઉના ૮ એ ૨૩ વળ્યો. શેષ ૧૫૬ તથા ૧૦૧ સંસીમનુષ્ય, ૬૬ જાતના દેવતા અને ૭ નરકના પર્યાપ્તા એમ સર્વ મળી ૩૬૩ ભેદ થયા. ગત ૨૨૨ ની તે ૮૧ જાતના દેવતા, ૬૬ ભેદમાંથી ૧૫ પરમાધામી અને ૩ કિલ્લિયી એ ૧૮ વળ્યો ને ૧૫ કર્મભૂમિ, ૫ સંસીતિર્યચ, ૬ નરક એમ ૧૦૭ ના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા એટલે ૨૧૪ તથા વિંકલોદ્રિના અપર્યાપ્તા અને ૫ અસંસીતિર્યચના અપર્યાપ્તા એમ સર્વ મળી ૨૨૨ થયા તે. ૧૫ પરમાધામી અને ૩ કિલ્લિયીના પર્યાપ્તા અપર્યાપ્તા ૩૬ ભેદ લેખવતાં ૨૫૮ ભેદની ગત કેટલાકે કહે છે.

૩૧. મિથ્યાત્વીમાં આગત ૩૭૧ ભેદની તે પૂર્વે ૩૬૩ કહ્યા તેમાં તેડવા ઉના ૮ ભેદ વધ્યા. ગત ૫૫૩ ભેદની તે ૫૬૩ માંથી ૫ અનુત્તર વિમાનના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા એ ૧૦ ભેદ વળ્યો.

બીજા લક્ષણ ગુણદ્વાર કહે છે.

પહેલાં મિથ્યાત્વ ગુણધાણનાં લક્ષણ કહે છે—શ્રી વીત-
રાગની વાણીથી ઓધું, અધિક, વિપરીત, સરકહે, પડપે, ફરસે
તેહને મિથ્યાત્વ કહીએ. ઓછી પડપણા તે કોને કહીએ ? જેમ
કોઈ કહે જે હવ અંગુઠા માત્ર છે, તંદુલ માત્ર છે, શામા
માત્ર છે, રીપક માત્ર છે તેહને ઓછી પડપણા કહીએ. બીજી
અધિકી પડપણા તે કોને કહીએ—એક હવ સર્વ લોક પ્રજાંડ
માત્રમાં વ્યાપી રહ્યો ■ તેહને અધિકી પડપણા કહીએ. ત્રીજી
વિપરીત પડપણા તે કોને કહીએ—કોઈ કહે જે પાંચ ભૂત થકી
આત્મા ઉપન્યો છે અને એહને વિનાયે હવ પણ વીણ્યે છે.
તે જડ છે તે થકી ચેતન્ય ઉપજે, વીણ્યે એમ કહે તેહને વિપ-
રીત પડપણા કહીએ. એમ નવ પદાર્થનું વિપરીતપણું સરકહે,
પડપે, ફરસે તેહને મિથ્યાત્વ કહીએ પણ જૈન માર્ગે આત્મા
અકૃત્રિમ, અખંડ, અવિનાશી, નિત્ય છે. શરીર માત્ર વ્યાપક
છે તે વિષે જોતમ સ્વામી હાથ જોડી માન મોડી વંદણા નમ-
સ્કાર કરીને શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ ! તે હવને
શું ગુણ નીપન્યો ? શ્રી ભગવંતે કહ્યું જે, હવરૂપ દહી ને
કર્મરૂપ ગેડીએ કરી ૪ ગતી, ૨૪ ઠંડક. ૮૪ લાખ હવાજોનીમાં
વારંવાર પરિભ્રમણ કરે પણ સંસારનો પાર પામે નહિ.

બીજાં ગુણધાણના લક્ષણ કહે છે—જેમ કોઈ પુરૂષ ખીર-
ખાંડનું લોજન વચ્ચે, પછી વમન કેયું, ત્યારે કોઈક પુરૂષે
પુછયું, ભાઈ કાંઈ સ્વાદ રહ્યો ? એટલે કહે જે ઘેડો સ્વાદ રહ્યો
તે સમાન સમકિત અને વચ્ચે તે સમાન મિથ્યાત્વ ૧. બીજું
દણંત કહે છે—જેવો ઘંટાનો નાદ પહેલો ગહેર ગંભીર પછી
રણકો રહી ગયો. ગહેરગંભીર સમાન સમકિત અને રણકો
રહી ગયો તે સમાન મિથ્યાત્વ. ૨. ત્રીજું દણંત આંખાનું—
હવરૂપ આંખો તેની પ્રમાણરૂપ ડાઙધી સમકિતરૂપ રૂળ મોઠ-
રૂપ વાયરે કરી તુટયું, મિથ્યાત્વરૂપ ધરતીએ આવી પડયું નથી,
વચમાં છે ત્યાં સુધી સારવાદાન કહીએ અને ધરતીએ આવી

પડયું ત્યારે મિથ્યાત્વ. તે વિષે જોતમ સ્વામી હાથ ભેડી 'માન
મોડી શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા. સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું
ગુણ નીપન્થો ? શ્રી ભગવંત કહે, કૃષ્ણપક્ષી હતો તે શુકલપક્ષી
થયો, અર્ધ પુરુષ સંસાર ભોગવવો રહ્યો. જેમ કોઈ પુરુષને
માથે લાખ કોઠનું દેલું હતું તે પરદેશ જઈને કમાઈ ખાળ્યો.
દેલું દેતાં એક અપેક્ષીનું દેલું રહ્યું તેહનું બાજ થયું; અર્ધ પુરુષ
સંસાર ભોગવવો રહ્યો. આસ્વાદન સમક્ષિત પાંચવાર આવે.

ત્રીજા ગુણદાણનાં લક્ષણ કહે છે—ત્રીજું મિથગુણદાણું
તે જે વસ્તુ મળીને મિથ શીખડને દર્શાવે. જેમ શીખડ ખાટો
ને મીઠો, તેમ મીઠાચ સમાન સમક્ષિત ને ખટાચ સમાન મિ-
થ્યાત્વ. તે જિનમાર્ગ પણ રૂઢે જાણે તથા અન્ય માર્ગ પણ રૂઢો
જાણે. જેમકે નગર બહાર સાધુ મહાપુરુષ પધાર્યા છે તેહને
શ્રાવક વાંદવા જાય છે એવામાં મિથદષ્ટિવાળો મિત્ર મળ્યો તેણે
પુછયું, ક્યાં જાઓ છો ? શ્રાવક કહે સાધુ મહાપુરુષને વાંદવા
જઈએ છઈએ. એટલે મિથદષ્ટિવાળો કહે, એહને વાંદો શું થાય ?
શ્રાવક કહે જે મહા લાભ થાય. તેથી તે કહે હું પણ આર્થ છું
એમ કહીને મિથગુણદાણવાળો વાંદવાને પગ ઉપાડ્યો એટલામાં
બીજો મહા મિથ્યાત્વી મિત્ર મળ્યો, તેણે પુછયું કે શા ભણી
જાઓ છો ? મિથગુણદાણવાળો કહે જે, સાધુ મહા પુરુષને
વાંદવા જઈએ છઈએ. ત્યારે મહા મિથ્યાત્વી કહે જે એહને વાંદો
શું થાય ? એ તો મેલ્ય, ઘેલ્ય છે, એમ કહીને ભોગવી નાખ્યો
એથી પાછો ગયો. સાધુજ્ઞાનીને શ્રાવકે પુછયું, સ્વામી ! વાંદવા
પગ ઉપાડ્યો તેહને શું ગુણ નીપન્થો ? જ્ઞાની ગુરુ કહે જે કાળા
અડક સરખો હતો તે છડીકાળ સરખો થયો, કૃષ્ણપક્ષી ટળીને
શુકલપક્ષી થયો, અનાદિ કાળનો ઉલટો હતો તે સુલટો થયો,
સમક્ષિત સન્નિબળ થયો પણ પગ ભરવા અમર્થ નહીં, તે વિષે
જોતમ સ્વામી હાથ ભેડી માન મોડી વંદણા નમસ્કાર કરીને
શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું ગુણ
નીપન્થો ? શ્રી ભગવંત કહે, તે જીવ જ જાતિ, ૨૪ દંડકમાં

ખીજે લક્ષણ ગુણદ્વાર કહે છે.

પહેલાં મિથ્યાત્વ ગુણદ્વારનાં લક્ષણ કહે છે—શ્રી વીત-
રાગની વાણીથી જોણું, અધિક, વિપરીત, સરકહે, પડે,
તેહને મિથ્યાત્વ કહીએ. જોણી પડપણા તે કોને કહીએ? જેમ
કોઈ કહે જે જીવ અંજુડા માત્ર છે, તંદુલ માત્ર છે, શામા
માત્ર છે, દીપક માત્ર છે તેહને જોણી પડપણા કહીએ. ખીજ
અધિકી પડપણા તે કોને કહીએ—એક જીવ સર્વ લોક પ્રજામાં
માત્રમાં વ્યાપી રહ્યો છે તેહને અધિકી પડપણા કહીએ. ત્રીજી
વિપરીત પડપણા તે કોને કહીએ—કોઈ કહે જે પાંચ ભૂત યદી
આત્મા ઉપન્યો છે અને એહને વિનાયે જીવ પણ વીણ્યો છે.
તે જડ છે તે યદી ચેતન્ય ઉપજે, વીણ્યો એમ કહે તેહને વિપ-
રીત પડપણા કહીએ. એમ નવ પદાર્થનું વિપરીતપણું સરકહે,
પડે, ફરસે તેહને મિથ્યાત્વ કહીએ પણ જેન માગે આત્મા
અકૃત્રિમ, અખંડ, અવિનાશી, નિત્ય છે. શરીર માત્ર વ્યાપક
છે તે વિષે જોતમ સ્વામી હાથ ભેડી માન મોડી વંકણા નમ-
સ્કાર કરીને શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ! તે જીવને
શું ગુણ નીપન્યો? શ્રી ભગવંતે કહ્યું જે, જીવરૂપ દહી ને
કર્મરૂપ ગેડીએ કરી ૪ ગતી, ૨૪ ડંડક, ૮૪ લાખ જીવાત્માનીમાં
વારંવાર પરિભ્રમણ કરે પણ સંસારનો પાર પામે નહિ.

ખીજાં ગુણદ્વારના લક્ષણ કહે છે—જેમ કોઈ પુરૂષ ખીર-
ખાંડનું જોજીન જમ્યો, પછી વમન કર્યું, ત્યારે કોઈકે પુરૂષ
પુછ્યું, ભાઈ કાંઈ સ્વાદ રહ્યો? એટલે કહે જે યોડો સ્વાદ રહ્યો
તે સમાન સમકિત અને વમ્યો તે સમાન મિથ્યાત્વ ૧. ખીજું
દષ્ટાંત કહે છે—જેવો ઘંટાનો નાદ પહેલો ઝહેર ગંભીર પછી
રણકો રહી ગયો. ઝહેરગંભીર સમાન સમકિત અને રણકો
રહી ગયો તે સમાન મિથ્યાત્વ. ૨. ત્રીજું દષ્ટાંત આંખાનું—
જીવરૂપ આંખો તેની પ્રમાણરૂપ ડાળથી સમકિતરૂપ કળ મોઢ-
રૂપ વાયરે કરી ત્રુટ્યું, મિથ્યાત્વરૂપ ધરતીએ આવી પડ્યું નથી;
વયમાં છે ત્યાં સુધી સારવાદાન કહીએ અને ધરતીએ આવી

પરથી ત્યારે મિત્રાન્વ. તે વિષે જોનમ ક્ષત્રી દાસ જેથી માન
 મારી શ્રી જગવંતને પુછવા દાસ્યા. ક્ષત્રીનામ તે જીવને શુ
 શુભ નીપત્તે ? શ્રી જગવંત કહે, કૃષ્ણપત્રી દત્તો ને શુકલપત્રી
 વધો, અર્ધ પુરુષક સ્ત્રીએ જોગવવો શેષ. જેમ દેવ પુરુષને
 માથે લાખ કોઠનું રોમ રત્ન ને પદ્મેશ જઈને કમર્ધ આપ્યો.
 રત્ન રેતાં એક અપિલીનું રત્ન રત્ન તેદનું જાજ ધનુઃ અર્ધ પુરુષક
 સંસાર જોગવવો કહ્યો. આસ્વાદાન મમકિન પાંચવાર આપે.

ત્રીજા શુક્રધાનકાવ્ય લક્ષણ કહે છે—ત્રીજું મિત્રશુભકાવ્ય
 તે જે વસ્તુ મળીને મિત્ર સીખડને ઈલાને જેમ સીખડ ખાટે
 ને મીટો. તેમ ત્રીજા મમાન મમકિન ને ખટાસ નમાન મિ-
 ત્રાત્વ તે જિનમાગ પણ રહે જાણે તથા અન્ય માગ પણ રહે
 જાણે જેમકે નગર ખડાપ નાપુ મદાપુરુષ પધાવો કે તેદને
 આવક વાદવા જાય છે એવામા મિત્રાદિવાળા મિત્ર મળ્યો તેવો
 પુછવું, કવા જાણે ઇશ ? આવક કહે નાપુ મદાપુરુષને વાદવા
 જઈએ છઈએ અર્ધ મિત્રાદિવાળા કહે, અર્ધને વાદે શુ થાય ?
 આવક કહે જે મદ લાખ થાય તેથી તે કહે શુ પણ આપું છું
 જેમ કદીનું મિત્રશુભકાવ્ય વળ વાદવને પણ ઉપાદયો એટલામાં
 બીજા મદ મિત્રાદિ વી નીર નાવે. તેજ પુછવું કે શા જાણી
 જાણા ઇશ ? મિત્રશુભકાવ્ય વળ કહે જે નાપુ મદા પુરુષને
 વાદવા જઈએ છઈએ અર્ધ મિત્રાદિવાળા કહે જે એકને વાદે
 શુ થાય ? નાપુ મદા પુરુષને કદીનું જોગવો નાવે.
 અર્ધ પછી એ નાપુ મદા પુરુષને આવક પુછવું, ત્વાની ? વાદવા
 પણ ઉપદય લાવે શુ ? નાવે ? માની ગુરુ કહે જે કહે
 અર્ધ નાપુ મદા પુરુષને આવક પુછવું, ત્વાની થયા, કૃષ્ણપત્રી નજાને
 શુકલપત્રી વધ નાવે. એ ઉપદેશ કહે તે સુત્રે વળ
 સમકિન સમજાય થયા પણ પણ જરવા સમર્થ મહા તે સમ
 મેનમ સ્વની નાવે જોઈ નાવે માત્રી વદાસુ નનરક.
 શ્રી જગવંતને પુછવા દાસ ત્વાનીનય ? તે જીવ
 નીપત્તે / આ જાન ના તે જીવ જાવનિ

ભમીને પણ દેશે ઉણું અર્થ પુણ્ય પરાવર્તનમાં ઉત્કૃષ્ટે
સંસારનો પાર પામશે.

ચોથું અવિરતિ સમ્યક્ત્વદષ્ટિ ગુણકાણું તેનું શું લક્ષણ—૭
પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે તે. ૧ અનંતાનુભવી ક્રોધ, ૨ માન, ૩
માયા, ૪ લોભ, ૫ સમ્યક્ત્વ મોહીનીય, ૬ મિથ્યાત્વ મોહનીય, ૭
મિથ્ય મોહનીય. એ ૭ પ્રકૃતિ કાંઈક ઉદય આવે તેકુને ક્ષય કરે
અને સત્તામાં હજી છે તેકુને ઉપશમાવે, તેને ક્ષયોપશમ સમ્ય-
ક્ત્વ કહીયે. તે સમ્યક્ત્વ અસંખ્યાતીવાર આવે અને ૭ પ્રકૃ-
તિના હજીને સવધા ઉપશમાવે, કાકે તેને ઉપશમસમક્ષિત કહીયે.
તે સમક્ષિત પાત્રવાર આવે, અને ૭ પ્રકૃતિના હજીને સર્વથા ક્ષય
કરે તેને ક્ષાયક સમક્ષિત કહીયે. તે સમ્યક્ત્વ ૧ વાર આવે,
ચોથે ગુણકાણું આઝ્યોયકો જીવાદિક પદ્ધત્ય દ્રવ્યથી ૧, ક્ષેત્રથી
૨, કાળથી ૩. બાવથા ૪, નોકારનીઆદિ છમાનો ૧૫ જાણે,
સરકહે, પરંપે પણ ફરસી સકે નહિ તે વિષે જોતમસ્વામી કાવ
જોડી માન મોહી શ્રી ભગવાનને પુજવ. જાન્યા સ્વામીનાથ ! તે
જીવને શું ગુણ નીપજ્યો ? શ્રી ભગવાં કહે છે જોતમ ! તે જીવ
સમક્ષિત અવકાશને શુદ્ધ પ્રવર્તે. જવન્ય ત્રોજે ભવે મોક્ષ
ભવ, ઉત્કૃષ્ટે. પદ્મ નેરે મેરે કાવ રેદર સમક્ષિત એક વાર
આવે, એક જનવની નિયતિ તે પરા મેરે અ.યુગ્યને મથ પડ્યો
ત હોય તે ૩ તે જન મથ પડે નહિ ૧ નજનુ અ.યુગ્ય,
૨ ભવનપતિનુ અ.યુગ્ય, ૩ નેરવનુ અ.યુગ્ય ૪ વ.યુગ્યતરનુ
અ.યુગ્ય ૫ જ્યે નિપાનુ અ.યુગ્ય ૬ આ રેદર ૭ નપુતકે,
વેદ, એ ૭ નેરવના અ.યુગ્યને મથ પડે નહિ. તે જીવ, ૬
આઝ્યક સમક્ષિતના અ.યુગ્ય વનુ રેદર નેરવી વ.યુગ્ય. પદ્મવર
અગ્નિમરે કળે. થકે. જવન્ય પહેલે રેવલે કે ઉપજે, ઉત્કૃ-
ષ્ટાઝ્યે રેવલે કે ઉપજે પદ્મવનની નજે પૂર કળેને ઉદયે કરીને
જન પદ્મવનુ કરી ન સકે પદ્મ અનેક વનની અમલો પાસકની
પદ્મવનને પાસક કહીયે દર. પદ્મ નેરવે અવક કહ્ય છે તે મટે
રજન જા રકેને અરિવ નમરીને કહીયે

પાંચમું દેશવિદ્યનિ ગુણસ્થાનું તેનું શું લક્ષણ—અર્જુનઃ
 પ્રકૃતિમે હયોપદમાવે તે. ૭ પૂર્વે કહી તે જ્ઞાને ૧ અપ્રત્યા-
 ખ્યાની કાષ, ૨ માન, ૩ માયા, ૪ લોભ એમ ૧૧ પ્રકૃતિને
 રાષ કરે તે હાયકસમક્ષિત કહીયે. હાકે ઉપશમાવે તે ઉપશમ-
 સમક્ષિત કહીયે જ્ઞાને કાંઈકે હાકે ને કાંઈકે રાષ કરે તે હાયો-
 પદમસમક્ષિત કહીયે. પાંચમું ગુણસ્થાનું આખ્યો થકો સ્વાદિક
 પદાર્થ દ્રવ્યથી, ભેદથી, દાળથી, બાવથી, નેશાસ્ત્રીગ્યારી દહનિ
 છમાસી તમ જાણે. ગરદણે, પદ્મ, શક્તિ પ્રમાણે દેશ્યે. એક
 પદ્યમાળથી માંડીને, ૧૨ મન. ૧૨ સાવકની પરીમા આદરે,
 ધાવત સંલેખણા મુખી અનશન કહી આસપે તે વિષે યોગમ-
 સ્વામી હાય એડી માન માંડી શ્રી બગવંતને પુછવા લાખ્યા,
 સ્વામીનાથ ! તે જીવનું શું ગુણ નીપજ્યો ? ત્યારે શ્રી બગવંતે
 કહ્યું, ૪૦ ગ્રોજે જાંબે આસ જાય. ૬૦ ૧૫ જાંબે આસ જાય,
 ૪૦ પાંડેસે દેવસોઠે ઉપજે ૧૦ ૧૦ મે દેવસોઠે કુપજે. તે
 આપુણ મનની અપરાધે દેશવિ- ૧૧ કહીયે પણ પરિણામથી
 અમતની ક્રિયા. હાડી ગડું છે આ પદ્મ- ૧૧. અરુપઆરંભ, અરુપ-
 પરિવ્રક્તો મુશીસ મુમત. ધર્મપદ ધર્મમતા દરુપઉત્તરિહારી,
 મહાનવેનવિહારી. હાડી એ ન્યવત અકાનઆય. નઅગમાર્ગી,
 મુસાધુ, મુપજ. ઉત્તમ ક્રિયાવહી આત્મિકય આનંધક, ઉત્ત-
 મનપ્રભાવક અન્દિગત નિપ્પ વાનવ ૧૨ ગીતાય હાડી કં,
 સિદ્ધાનની શા ખેં શ વકવાં એકે જાવન. નવેકે હાવનવાન આયં

૬૬ તમા નજરિ ગુણસ્થાન તરુનું કું લક્ષણ—૧૫ પ્રકૃ-
 તિને હાયે પરામ ન ત ૧૧ નદરિ પૂર્વે કહી તે જ્ઞાને ૧ પદ્ય
 ખાણાગાદીય ક.પ ન મન ન મન ૪ હાલ એવ ૧૫ પ્ર-
 તિને હાય કું ૧ હાયકે નહિ ૧ કહીયે હાકે તે ઉપશમ ન-
 નહિ ૧ કહીયે જ્ઞાન માંડી ને કહી ૧૨ કહે તે હાયોપદમ
 નમક્ષિત કહીયે ૧ વિષ ૧ મનવાના હાય એડી માન માંડી
 શ્રી બગવંતને ૧૨૫ ત્યારે તે જીવનું શું ગુણ નિવન્યં ?
 શ્રી બગવંતે કહ્યું ૧ ૭૧ દ્રવ્યયા તજથા ક.ગયી બાવથી

અવાદિક નવ પદાર્થને તથા નોકારસીઆદિ છમાસી તપ ભજે, સરદહે, પડપે, ફરસે. સાધુપણું એક ભવમાં નવસેવાર આવે. તે અવ જ્યન્ય ત્રીજે ભવે મોક્ષ ભવ, ઉત્તમ ૧૫ ભવે મોક્ષ ભવ. આશયક અવ જ્યન પહેલે દેવલોકે ઉપજે, ઉત્તમ અનુત્તર વિમાને ઉપજે. ૧૭ ભેદે સંજ્ઞા નિર્માણ પાળે, ૧૨ ભેદે તપસ્યા કરે, પણ યોગ ચપગ, કયાય ચપગ, વચન ચપગ, દષ્ટિમાં ચપગતાનો અંશ છે; તેણે કરીને યદ્યપિ ઉત્તમ અપ્રમાદિયક રહે છે. તો પણ પ્રમાદ રહે છે માટે પ્રમાદપણે કરી તથા કૃષ્ણાદિક લેયા, અમુક ભોગ કોમલક કાળે પ્રણીત પ્રભુમે છે માટે કયાય પ્રકૃષ્ઠમત્ત ધર્મ ભવ છે, તેને પ્રમત્ત સંજ્ઞા શુભકાણું કહીયે.

સાતમું અપ્રમત્ત સંજ્ઞા શુભકાણું તેડનું શું લક્ષણ-પાંચ પ્રમાદ છાંટે ત્યારે સાતમે શુભકાણું આવે. તે ૫ પ્રમાદનાં નામ (ગાથા) ૧ મદ, ૨ વિષય, ૩ કયાય, ૪ નિંદા, ૫ વિકલ્પ પથમા ભણિયા; એ એ પંચ પમાયા, અવા પડંતી સંસારે, ૧ એ ૫ પ્રમાદ છાંટે અને ૧૬ પ્રકૃતિને ઉપશમાવે તે ૧૫ પૂર્વે કહી તે અને સંજ્ઞાનો કોષ, એમ ૧૬ પ્રકૃતિને લયોપશમાવે તેને શું શુભ નીપ-યો ? અવાદિ પદાર્થ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી તથા નોકારસી આદિ રૂપને છમાસી તપ ધ્યાન ભુજન-પણે ભજે સરદહે, પડપે ફરસે તે અવ જ્યન્ય તેજ ભવે મોક્ષ ભવ, ઉત્કૃષ્ટ ત્રીજે ભવે મોક્ષ ભવ. ગતિ તે પ્રાયઃ કલ્પાતી-વની થાય. ધ્યાનને વિષે, અનુધાનને વિષે, અપ્રમત્ત ઉપન થાત રહે છે, તથા શુભ લેશ્યાપણેજ કરીને નથી પ્રમત્ત કયાય જેને તેને અપ્રમત્ત સંજ્ઞા શુભકાણું કહીયે.

આઠમું નીવદિ બાદર શુભકાણું તેડનું શું લક્ષણ—૧૭ પ્રકૃતિને લયોપશમાવે. તે સોગ પૂર્વે કહી તે અને સંજ્ઞાનું માન મળી ૧૭ પ્રકૃતિને લયોપશમાવે તે વિષે ઐનમસ્ત્રામી હાથ એડી માન મોડી શી ભગવંતને પુતવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ ! તે અવને શું શુભ નીપ-યો ? શી ભગવંતે કહ્યું પરિવ્રામધસ, અપૂર્વ દરજ્જ જે કેઈ કાળે અવને કેઈ દિને આનુ નથી, તે

યદિગાદર ગુણગણું કહીયે. “આકાશ, નવમા ગુણગણના શબ્દાર્થ ધણા ગંભીર છે તે અન્ય પાંચસંપ્રકારિક ગ્રંથ તથા સિદ્ધાંતથી સમજવા.”

દશમું સૂક્ષ્મ સંપ્રસાય ગુણગણું તેનું શું લક્ષણ—૨૭ પ્રકૃતિને કાયોપશમાવે. ૨૧ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહી તે અને ૧ હાસ્ય, ૨ રતી, ૩ અરતી, ૪ ભય, ૫ શોક, ૬ દુઃખ. એ ૨૭ પ્રકૃતિને કાયોપશમાવે. તે વિષે ગોતમસ્વામી હાથ ભેડી માન મોડી શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નીપન્થો ? શ્રી ભગવંતે કહ્યું તે જીવ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી, જીવાદિક પદાર્થ તથા નોકારસી આદિ હઇને છમાસી તપ, નિરભિલાષ, નિવેંછક, નિવેંદકતાપણે, નિરાશી, અભ્યામોહ, અવિજ્ઞમયણે જાણે, સરદહે, પડપે, ફરસે. તે જીવ જ્યન્ય તેજ ભવે મોક્ષ જાય, ઉત્તમ ત્રીજે ભવે મોક્ષ જાય. સૂક્ષ્મ થોડીક લગારેક પાતળીશી સંપ્રસાય ક્રિયા રહી છે, તેને સૂક્ષ્મસંપ્રસાય ગુણગણું કહીયે.

અધ્યારમું ઉપશાંતમોહ ગુણગણું તેનું શું લક્ષણ—૨૮ પ્રકૃતિને ઉપશમાવે, તે ૨૭ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહી તે અને ૧ સંજલનો લોભ, એવં ૨૮ મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિને ઉપશમાવે સર્વથા હાંકે. (ભરમભારી પ્રછન્ન અગ્નિવત્) તે વિષે ગોતમસ્વામી હાથ ભેડી માન મોડી શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા. સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નીપન્થો ? શ્રી ભગવંતે કહ્યું તે જીવ જીવાદિક પદાર્થ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી, નોકારસી આદિ હઇને છમાસી તપ નીતરાગ ભાવે, જ્યામ્યાત ચારિત્રપણે, જાણે, સરદહે, પડપે, ફરસે, એવામાં જો કાળ કરે તો અનુત્તર વિમાનમાં જાય પછી મનુષ્ય થઈ મોક્ષ જાય અને જો સૂક્ષ્મ લોભનો ઉદય થાય તો કપાય અગ્નિ પ્રકટે, પછી પડે, દશમાંથી સર્વથા પડે તો પહેલે ગુણગણે જાય, પણ અધ્યારમથી ચઢવું તો નથી. ઉપશાંત તે ઉપશમ્યો ॥ મોહ સર્વથા. જો

હરી અગ્નિ જોડવ્યાની પેઠે. દાખ્યો નહિ, દાંક્યો છે માટે ઉપ-
શાંતમોહ શુણ્ણાણું કહીયે.

બારમું ક્ષીણમોહ શુણ્ણાણું તેનું શું લક્ષણ—૨૮ પ્રકૃતિને
સર્વથા ખપાવે. ક્ષયકચ્છેલી, ક્ષાયક ભાવ, ક્ષાયકસમક્રિત, ક્ષાયક-
જ્યાખ્યાત ચારિત્ર, કરણસત્ય, ભેગસત્ય, ભાવસત્ય, અમાયી,
અકમાયી, વીતસગી, ભાવનિશ્ચય, સંપૂર્ણ સંવૃદ્ધ, સંપૂર્ણ-
ભાવતાત્મા, મહાતપસ્વી, મહાસુશીલ, અમેઢી, અવિકારી,
મહારાની, મહાધ્યાની, વર્દમાન પરિણામી, અપહીવાઈ યઈ,
અંતર્મુદ્દુર્ત રહે. એ શુણ્ણાણે કાગ કરવો નથી, પુનર્ભવ છે
નહિ, હેત્તે સમયે પાંચ જ્ઞાનાવરણીય, નવ દર્શનાવરણીય,
પંચવિધ અંતર્યામીય કરણોપમ કરી, તેરમ શુણ્ણાણને પહેલે
સમયે ક્ષય કરી કેવળ જ્યોતિ પ્રકટે તે માટે ક્ષીણમોહ
શુણ્ણાણું કહીયે.

તેરમું અભેગી કેવળી શુણ્ણાણું તેનું શું લક્ષણ—૬૪ બોલ
સહિત તેરમે શુણ્ણાણે વિચરે. ૧ અભેગી, ૨ સશરીરી, ૩
સલેશી, ૪ શુકલલેશી, ૫ જ્યાખ્યાતચારિત્ર, ૬ ક્ષાયકસમક્રિત,
૭ પંકિતવીર્ય, ૮ શુકલધ્યાન, ૯ કેવળજ્ઞાન, ૧૦ કેવળ દર્શન.
એ ૬૪ બોલ સહિત જઘન્ય અતર્મુદ્દુર્ત. ઉત્તમ દેશેઉણું પૂર્ણ
કોઠી સુધી વિચરે. ઘણા હવને તારી, પ્રતિબોધી. ન્યાલ કરીને
બીજા ત્રીજા શુકલધ્યાનના પાવાને ધ્યાનિ ચક્રદમે જાય, અભેગી
તે શુભ મન વચન કાયાન. જોન નહિત છે. બાહ્યચક્રો-
પકરણ છે. નમનામનનાદિક બેપદા શુભ સદિત છે કેવળજ્ઞાન,
કેવળદર્શન, ઉપચાર સમવાગન અવિરિજાયે. ગુહ પ્રણામ તે
માટે અભેગી કેવળી શુણ્ણાણું કહીયે.

ચૌદમું અભેગી કેવળી શુણ્ણાણું તેનું શું લક્ષણ—શુકલ
ધ્યાનનો ચાંચો પાયો, સમ પ્રાન્નક્રિય જનન અપ્રતિપત્તી અનિ-
વૃત્તિધ્યાન મનજન રૂપી વચનજન રૂપી. કાવજન રૂપી
અને પ્રાણનિરોધ કરી રૂપી નાન શુકલધ્યાન પાતા, ૭
બોલ નહિત વિચર તેરમે ૧૦ ને ૮ કલ તેમાના ૧ અભેગી

યદિનાદર ગુણકાણું કહીયે. “આકાશ, નવમા ગુણકાણાના શબ્દાર્થ ઘણા જાણીર છે તે અન્ય પાંચસંપ્રકાશિક ગ્રંથ તથા સિદ્ધાંતથી સમજવા.”

દશમું સૂક્ષ્મ સંપ્રસાય ગુણકાણું તેનું શું લક્ષણ—૨૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે. ૨૧ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહી તે અને ૧ હાસ્ય, ૨ રતી, ૩ અરતી, ૪ ભય, ૫ શોક, ૬ દુઃખ. એ ૨૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે. તે વિષે ગોતમસ્વામી હાથ ભેટી માન મોટી શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નીપન્થો ? શ્રી ભગવંતે કહ્યું તે જીવ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી, જીવાદિક પદાર્થ તથા નોકારથી આદિ દઇને છમાસી તપ, નિરભિલાષ, નિર્વેશક, નિર્વેશકતાપણે, નિરાશી, અવ્યામોહ, અવિભ્રમપણે ભણે, સરકહે, પડપે, ફરસે. તે જીવ જ્યન્ય તેજ ભવે મોક્ષ ભય, ઉનાં ત્રીજે ભવે મોક્ષ ભય. સૂક્ષ્મ યોગીક દગારેક પાતળીશી સંપ્રસાય ક્રિયા રહી છે, તેને સૂક્ષ્મસંપ્રસાય ગુણકાણું કહીયે.

અધ્યાત્મ ઉપશાંતમોહ ગુણકાણું તેનું શું લક્ષણ—૨૮ પ્રકૃતિને ઉપશમાવે, તે ૨૭ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહી તે અને ૧ સંજ્ઞાનો લોભ, એવં ૨૮ મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિને ઉપશમાવે સર્વથા હાકે. (ભરમભારી પ્રછન્ન અભિવત્) તે વિષે ગોતમસ્વામી હાથ ભેટી માન મોટી શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નીપન્થો ? શ્રી ભગવંતે કહ્યું તે જીવ જીવાદિક પદાર્થ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી, નોકારથી આદિ દઇને છમાસી તપ વીતરાગ ભાવે, જથાખ્યાત આશ્રિપણે, ભણે, સરકહે, પડપે, ફરસે, એવામાં જો કાળ કરે તો અનુત્તર વિમાનમાં ભય પછી મનુષ્ય યર્ષ મોક્ષ ભય અને જો સૂક્ષ્મ લોભનો ઉદય થાય તો કપાય અગ્નિ પ્રકટે, પછી પડે, દશમાંથી સર્વથા પડે તો પહેલે ગુણકાણે ભય, પણ અધ્યાત્મથી ચલવું તો નથી. ઉપશાંત તે ઉપશમ્યો મોહ સર્વથા. જજો

કરી અમિ સ્વેદશ્યાની પેટે. દાઢ્યો નહિ, ફાંક્યો કે માટે ઉપ-
શાંતિમોદ શુભશાસ્ત્ર કહીયે.

બારમું શીલમોદ શુભશાસ્ત્ર તેનું શું લક્ષણ—૨૮ પ્રકૃતિને
સંસ્થા અપાવે. શ્વાપકશ્રેણી, શ્વાપક ભાવ, શ્વાપકસમક્રિત, શ્વાપક-
જ્યાખ્યાન ચારિત્ર, કરણસત્ય, ભેગસત્ય, ભાવસત્ય, અમાત્રી,
અકષાધી, બીનશુભી, ભાવનિર્ણય, સંપૂર્ણ સંવૃત્ત, સંપૂર્ણ-
ભાવનાત્મા, મદાતપકન્દી, મદાશુભી, અમાત્રી, અનિકાત્રી,
મદાશાની, મદાધ્યાની, વર્દમાન પરિણામી, અપદીવાઈ યર્ષ,
અંતર્મુદુર્ત રહે. એ શુભશાસ્ત્રે કાગ કરવો નથી, પુનર્ભવ ઉ-
નહિ, ઉન્નત સમયે થાંચ જાનાવશ્યક, નવ દર્શનાવશ્યક,
પંચવિધ અંતરાયસય કરજોવામ કરી, તેરમા શુભશાસ્ત્રને પહેલે
સમયે શય કરી કેવળ જ્યોતિ પ્રકટે તે માટે શીલમોદ
શુભશાસ્ત્ર કહીયે.

તેરમું સ્નેહી કેવળી શુભશાસ્ત્ર તેનું શું લક્ષણ—૬૪ બોલ
સહિત તેરમે શુભશાસ્ત્રે વિચરે. ૧ સ્નેહી, ૨ સશરીરી, ૩
સલેશી, ૪ શુકલલેશી, ૫ જ્યાખ્યાનચારિત્ર, ૬ શ્વાપકસમક્રિત,
૭ પરિણામી, ૮ શુકલધ્યાન, ૯ કેવળજ્ઞાન, ૧૦ કેવળ દર્શન.
એ ૬૪ બોલ સહિત જ્યાન્ય અતર્મુદુર્ત ઉત્તમ દેગેઉલ્લ પૂર્ણ
કોડી મુખી વિચરે. પણા લવને તારી, પ્રતિબોધી, ન્યાલ કરીને
બીજા ત્રીજા શુકલધ્યાનના પાયાને ધ્યાનિ ચડેકમે ભાવ, સ્નેહી
તે શુભ મન વચન કાયાના ભેગ સહિત છે. બાહ્યસો-
પકરણ છે, નમનાગમનાદિક ધંધા શુભ સહિત છે. કેવળજ્ઞાન,
કેવળદર્શન, ઉપયોગ સમયાંતર અવિદિતપણે શુદ્ધ પ્રભુમે તે
માટે સ્નેહી કેવળી શુભશાસ્ત્ર કહીયે.

ચતુર્દશમું સ્નેહી કેવળી શુભશાસ્ત્ર તેનું શું લક્ષણ—શુકલ
ધ્યાનનો ચોથો પાયો, સમહીનક્રિય, અનંતર અપ્રતિપાતી અનિ-
વૃત્તિધ્યાતા મનભેગ રૂપી. વચનભેગ રૂપી, કાયભેગ રૂપી
અને પ્રાણનિરોધ કરી રૂપાતીત પરમ શુકલધ્યાન ધ્યાતા, ૭
બોલ સહિત વિચરે. તેરમે ૧૦ બોલ કદા તેમાંથી ૧ સ્નેહી,

યદિબાદર ગુણકાણું કહીયે. “આકાશ, નવમા ગુણકાણાના શબ્દાર્થ ઘણા ગંભીર છે તે અન્ય પંચરાગ્નિકાદિક અંથ તથા સિદ્ધાંતથી સમજવા. ”

દશમું સૂક્ષ્મ સંપ્રસાય ગુણકાણું તેનું શું લક્ષણ—૨૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે. ૨૧ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહી તે અને ૧ હાસ્ય, ૨ રતી, ૩ અરતી, ૪ ભય, ૫ ચોક, ૬ દુઃખ. એ ૨૭ પ્રકૃતિને ક્ષયોપશમાવે. તે વિષે ગૌતમસ્વામી હાથ જોડી માન મોડી શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા, સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નીપન્થો ? શ્રી ભગવંતે કહ્યું તે જીવ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી, જીવાદિક પદાર્થ તથા નોકારથી આદિ દઈને છમાસી તપ, નિરભિલાષ, નિર્વંછક, નિર્વંછકતાપણે, નિરાશી, અવ્યામોહ, અવિજનમપણે જાણે, મરદહો, પડપે, ફરસે. તે જીવ જયન્થ તેજ ભવે મોક્ષ જાય, ઉત્તમ ત્રીજે ભવે મોક્ષ જાય. સૂક્ષ્મ યોગીક સગારેક પાતંગીશી ન પરાય ક્રિયા રહી છે, તેને સૂક્ષ્મસંપ્રસાય ગુણકાણું કહીયે.

અગ્યારમું ઉપશાન્તમોહ ગુણકાણું તેનું શું લક્ષણ—૨૮ પ્રકૃતિને ઉપશમાવે, તે ૨૭ પ્રકૃતિ પૂર્વે કહી તે અને ૧ સંજલનો લોભ, એવં ૨૮ મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિને ઉપશમાવે સર્વથા હાકે. (ભસ્મભારી પ્રછન્ન અશ્વિવત્) તે વિષે ગૌતમસ્વામી હાથ જોડી માન મોડી શ્રી ભગવંતને પુછવા લાગ્યા. સ્વામીનાથ ! તે જીવને શું ગુણ નીપન્થો ? શ્રી ભગવંતે કહ્યું તે જીવ જીવાદિક પદાર્થ દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી, નોકારથી આદિ દઈને છમાસી તપ વીતસન ભાવે, જયાઆત આસ્ત્રિપણે, જાણે, સરદહો, પડપે, ફરસે, એવામાં જો કાળ કરે તો અનુત્તર વિમાનમા જાય પછી મનુષ્ય થઈ મોક્ષ જાય અને જો સૂક્ષ્મ લોભનો ઉદય થાય તો કપાય અગ્નિ પ્રકટે, પછી પડે, દશમાંથી સર્વથા પડે તો પહેલે ગુણકાણે જાય, પણ અગ્યારમેથી ચઢવું તો નથી. ઉપશાન્ત તે ઉપશમ્યો છે મોહ સર્વથા. જળે

ના ભવ આશિ બલુવી, તથા જે ચાર અનુત્તર વિમાનમાં ૩૩ સાગરોપમની સ્થિતિએ ઉપજે. ૩૩ હુ છાસક સાગરોપમ ને પૂર્વ-કોટી અધિક મનુષ્યના ભવ આશિ બલુવી ૪. પાંચમાં, ૭૪, તેરમા ગુણદાણીની સ્થિતિ જાં ૭૦ અંત ૭૦ દેશે ઉણી તે સાગ-આક વર્ષે ઉણી પૂર્વકોટીની સાતમાથી અગીઆરમાં ગું મુખી જાં ૧ સમય ૭૦ અંત ૭૦. બારમા ગું સ્થિતિ જાં ૭૦ અંત ૭૦. ચઉદમાં ગુણદાણીની સ્થિતિ પાંચ દુસ્ત અક્ષર અં ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ મોક્ષવા પ્રમાણે બલુવી.

ચોથો ક્રિયાદ્વાર કહે છે.

પહેલે ને ત્રીજે ગુણદાણે ૨૪ ક્રિયા લાલે, ઇરિયાવહી ક્રિયા વર્જિને. બીજે ચોથે ગું ૨૩ ક્રિયા લાલે, ઇરિયાવહી ૧ ને મિથ્યાત્વની ૨, એ જે વર્જિને. પાંચમે ગું ૨૨ ક્રિયા લાલે; મિથ્યાત્વ ૧, અવિરતિ ૨, ઇરિયાવહી ૩ એ ૩ વર્જિને. છઠે ગું ૨ ક્રિયા-આરંભીઆ ૧, માયાવત્તિયા ૨. લાલે. સાતમે ગુણદાણેથી તે દશમાં ગું મુખી ૧ માયાવત્તિયા ક્રિયા લાલે. અગીઆરમે, બારમે, તેરમે ગું ૧ ઇરિયાવહી ક્રિયા લાલે. ચૌદમે ગું દોઢ ક્રિયા લાલે નહિ.

પાંચમે સત્તાદ્વાર કહે છે.

પહેલા ગુણદાણાથી તે અગીઆરમા ગું મુખી આક કર્મની સત્તા, બારમે સાત કર્મની સત્તા ૧ મોહનીય કર્મ વર્જિને, તેરમે ચઉદમે ગું ૪ કર્મની સત્તા-વેદનીય ૧, આયુષ ૨, નામ ૩, મોત્ર ૪.

છઠ્ઠો અંધદ્વાર કહે છે.

પહેલા ગુણદાણાથી તે સાતમા ગું મુખી ત્રીજાં ગું વર્જિ-ને ૮ કર્મ બાંધે અને એ ૭ બાંધે તે આયુષ્ય વર્જિને. ત્રીજે આકમે નવમે ગું ૭ કર્મ બાંધે આયુષ્ય વર્જિને. દશમે ગું ૬ કર્મ બાંધે આયુષ્ય ૧ ને મોહનીય એ ૨ વર્જિને અગીઆરમે બારમે તેરમે ગું ૧ સાત વેદનીય બાંધે, ચઉદમે ગું અબંધ.

૨ સહેલી, ૩ શુકલવેશી એ ત્રણ વર્તિને ચેષ ૭ બેલ સહિત સકલ ગિરીનો રાજ મેડુ તેની પેઠે અગ્રેલ, અચલ, સ્થિર અવસ્થાને પામે. શહેલીપણે રહી પંચ લઘુ અક્ષર ઉચ્ચારપ્રમાણ કાળ રહી ચેષ ૧ વેદનીય, ૨ આયુષ્ય, ૩ નામ, ૪ ગોત્ર એ ચાર ઈર્ષ હીણ કરીને મુક્તિપદ પામે. સરીર ઉદારીક, તેજસ્વ્ય કાર્મણ, સર્વથા છાંડીને સમગ્રેણી, રૂઝગતિ, અન્ય આકાશ પ્રદેશનાવગાહતો અણુરસ્તો, એક સમય માત્રમાં ઉર્ધ્વગતિ, અવિશ્વગતિએ તીહાં જાય. “એરંડબીજ બધેન મુક્તવત્, નિર્દેપ તુંબીવત્, કોઈંડમુક્તબાણવત્, ઇંધનવન્દિમુક્ત પૂઝવત્.” તીહાં સિદ્ધ હોયે જઈ સાગરોપયોગે સિદ્ધ થાય, જુદ થાય, પારંગત થાય, પરપથગત થાય, સકલકાર્ય અર્થ આધી કૃતકૃતાર્ય નિષ્કિર્તાર્ય અતુલ્ય મુખસાગર નિર્મમસાદી અનંત ભાગે સિદ્ધ થાય. એ સિદ્ધ પદનો ભાવરમરણ ચિંતન મનન કલાકાળે મુજને હોયે ? સો ધટી પગ ધન્ય સકળ હોયે. અભોગી તે ભોગ રહિત કેવળ સહિત વિચરે તેને અભોગી કેવળી ગુણદાણું કહીયે.

ત્રીજો સ્થિતિદ્વાર કહે છે.

પહેલા ગુણદાણાની સ્થિતિ ૩ પ્રકારની છે—અણુદીપ્ત અપર્યવસીઆ તે જે મિથ્યાત્વની આદિ નથી ને અંત પણ નથી તે અભવ્યજીવ આગ્રિ મિથ્યાત્વ ૧. અણુદિપ્ત અપર્યવસીઆ તે જે મિથ્યાત્વની આદિ નથી પણ અંત છે તે ભવ્ય જીવના મિથ્યાત્વ આગ્રિ ૨. સાદીઆસપર્યવસીઆ તે જે મિથ્યાત્વની આદિ પણ છે ને અંત પણ છે તે પડીવાઈ સમદિદીના મિથ્યાત્વ આગ્રિ. તેની સ્થિતિ જઘન્ય અંતર્મુહુર્ત ઉત્તમ અર્ધ પુરૂગલ પરાવર્તન દેશે ઉણી. પછી અવસ્ય સમકિત પામીને મોક્ષ જાય ૩. ૧. બીજા ગુણદાણાની સ્થિતિ જ૦ ૧ સમય ઉ૦ ૬ આવડીકાને ૭ સમયની ૨. ત્રીજા ગુણદાણાની સ્થિતિ જ૦ ઉ૦ અંતર્મુહુર્તની ૩. ચોથા ગુણદાણાની સ્થિતિ જ૦ અંત૦; ઉ૦ ૬૬ સાગરોપમઝાઝેરાની તે ૨૨ સાગરોપમની સ્થિતિ એ તણવાર બારમે દેવલોકે ઉપજે. તણ પૂવકોડી અધિક મનુષ્ય-

ના ભવ આશ્રિ બાણવી, તથા જે વાર અનુત્તર વિમાનમાં ૩૩ સાગરોપમની સ્થિતિએ ઉપજે. ૩૩ હુ છાસક સાગરોપમ ને પૂર્વ-કોટી અધિક મનુષ્યના ભવ આશ્રિ બાણવી ૪. પાંચમાં, છઠ્ઠા, તેરમા ગુણકાણાની સ્થિતિ જૉ અંતૉ ઉૉ રમે ઉણી તે સાકા-આક વર્ષે ઉણી પૂર્વકોટીની. સાતમાથી અગીઆરમાં ગુૉ મુખી જૉ ૧ સમયૉ ઉૉ અંતૉ. બારમા ગુૉ સ્થિતિ જૉન્ય ઉૉ અંતૉ. ચઉદમાં ગુણકાણાની સ્થિતિ પાંચ દુસ્વ અક્ષર આ' ઇર ઉ' જ' લૂ' યોગવા પ્રમાણે બાણવી.

ચોથો ક્રિયાદાર કહે છે.

પહેલે ને ત્રીજે ગુણકાણે ૨૪ ક્રિયા લાભે, ઇરિયાવડી ક્રિયા વર્જિને. બીજે ચોથે ગુૉ ૨૩ ક્રિયા લાભે, ઇરિયાવડી ૧ ને મિથ્યાત્વની ૨, એ જે વર્જિને. પાંચમે ગુૉ ૨૨ ક્રિયા લાભે, મિથ્યાત્વ ૧, અવિરતિ ૨, ઇરિયાવડી ૩ એ ૩ વર્જિને. છઠે ગુૉ ૨ ક્રિયા-આરંભીઆ ૧, માયાવત્તિયા ૨. લાભે. સાતમે ગુણકાણેથી તે દશમાં ગુૉ મુખી ૧ માયાવત્તિયા ક્રિયા લાભે. અગીઆરમે, બારમે, તેરમે ગુૉ ૧ ઇરિયાવડી ક્રિયા લાભે. ચૌદમે ગુૉ કોઈ ક્રિયા લાભે નહિ.

પાંચમો સત્તાદાર કહે છે.

પહેલા ગુણકાણાથી ને અગીઆરમા ગુૉ મુખી આઠ કર્મની સત્તા, બારમે નાન કરની નાન. ૧ મોહનીય કર્મ વર્જિને, તેજમે ચઉદમે ગુૉ ૮ કરની સત્તા-વેદનીય ૧, આયુષ ૨, નામ ૩. જોત્ર ૪

છઠ્ઠો 'મ'વેદાર કહે છે.

પહેલા ગુણકાણાથી તે નાનમા ગુૉ મુખી ત્રીણ ગુૉ વર્જિ-ને ૮ કર્મ બાધે અને એ ૭ બાધે તે આયુષ્ય વર્જિને ત્રીજે આદમે નવમે ગુૉ ૭ કર બાધે આયુષ્ય વર્જિને દશમે ગુૉ ૬ કર બાધે આયુષ્ય ૧ ને મોહનીય ૨ ને વર્જિને અગીઆરમે બારમે તેજમે ગુૉ ૧ નાન વેદનીય બાવ. ચઉદમે ગુૉ અબધ

૧ અમરે ૬ મેરે, દાકનો ત્યાં તાપનો નહિ, તાપનો ત્યાં દાકનો નહિ, આગવાનો ત્યાં ધાનકનો નહિ, ધાનકનો ત્યાં આગવાનો નહિ.

અડિંદનો માંગળાદાર કહે છે.

પહેલે ગુણગણે માંગળા ૪ બીજે, ચીથે, પાંચમે, સાતમે જાપ, બીજે ગુણગ માંગળા ૧, પહે તો પહેલે આરે, પછી અડધુ નથી, ત્રીજે માંગળા ૪, પહે તો પહેલે આરે અને ચહે તે ચીથે, પાંચમે અને સાતમે જાપ, ચીથે માંગળા ૫, પહે તો પહેલે, બીજે, ત્રીજે, ચીથે આવે અને ચહે તો સાતમે જાપ. છઠ્ઠે માંગળા ૩-પહે તો પહેલે, બીજે, ત્રીજે, ચીથે, પાંચમે આવે અને ચહે તો સાતમે જાપ. આઠમે માંગળા ૩, પહે તો છઠ્ઠે, ચીથે આવે અને ચહે તો આઠમે જાપ. આઠમે માંગળા ૩-પહે તો સાતમે ચીથે આવે, ચહે તે નવમે જાપ. નવમે માંગળા ૩, પહે તો આઠમે ચીથે આવે, અને ચહે તે દશમે જાપ. દશમે માંગળા ૪, પહે તો નવમે ચીથે આવે, ચહે તે અઘારમે જાપ. અઘારમે માંગળા ૨, કાંઈ કરે તે અનુસાર વિમાને જાપ, પહે તો દશમે તથા પહેલે આવે. અડધુ નથી, બારમે માંગળા ૧-તેરમે જાપ, પકડુ નથી. તેરમે માંગળા ૧, અડિંદમે જાપ, પકડુ નથી, અડિંદમે માંગળા કોઈ નથી, નાંકુ જાપ.

પંદરનો આત્માદાર કહે છે.

આત્મા ૮. દ્રવ્યઆત્મા ૧, કષાય આત્મા ૨, યોગ આત્મા ૩, ઉપયોગ આત્મા ૪, જ્ઞાન આત્મા ૫, દર્શન આત્મા ૬, ચારિત્ર આત્મા ૭, વીર્ય આત્મા ૮. પહેલે ત્રીજે ગુણ ૬ આત્મા જ્ઞાન ૧, ચારિત્ર ૨ એ ૨ બંધિને. બીજે, ચીથે ગુણ ૭ આત્મા ચારિત્ર બંધિને. પાંચમે ગુણગણ પછી ૭ આત્મા દેશથી ચારિત્ર છે. છઠ્ઠી દશમા ગુણગણા સુધી આઠ આત્મા. અઘારમે, બારમે, તેરમે ૭ આત્મા કષાય બંધિને. ચીથે ૬ આત્મા

કથાય ને જોગ વર્તિને. સિદ્ધમાં ૪ આત્મા-જ્ઞાન આત્મા ૧, દર્શન આત્મા ૨, દ્રવ્ય આત્મા ૩, ઉપયોગ આત્મા ૪.

સોળમે જીવનેદ્વાર કહે છે.

પહેલે ગુણકણે ૧૪ ભેદ લાભે. બીજે ગુણ ૬ ભેદ લાભે બ્રહ્મદ્રિષ્ટ ૧, તેષ્ઠદ્રિષ્ટ ૨, ચારેદ્રિષ્ટ ૩, અસંસીતિર્થ ૫ ચેદ્રિષ્ટ ૪, એ ૪ ના અપયોગ, ને સંસી પચેદ્રિષ્ટનો અપયોગ ને પયોગનો એ ૬. ત્રીજે ગુણ ૧ સંસી પચેદ્રિષ્ટનો પયોગનો લાભે. ચોથે ગુણકણે ૨ ભેદ લાભે, સંસી પચેદ્રિષ્ટનો ૧ અપયોગ ને ૨ પયોગ. પાંચમાથી તે ૧૪ મા ગુણકણા મુખી ૧ સંસી પચેદ્રિષ્ટનો પયોગનો લાભે.

સત્તરમે જોગદ્વાર કહે છે.

પહેલે, બીજે ને ચોથે ગુણકણે જોગ ૧૩ લાભે જે આદારકન્યા વર્તિને. ત્રીજે ગુણ ૧૦ જોગ લાભે ૪ મનના, ૪ વચનના, ૧ ઉદારિકનો, ૧ વેદેયનો એ ૧૦ લાભે. પાંચમે ગુણકણે ૧૨ જોગ ૨ આદારકન્યા ને એક કાર્મણનો એ ૩ વર્તિને. છઠ્ઠે ગુણ ૧૪ જોગ લાભે, ૧ કાર્મણનો વર્તિને. સાતમે ગુણ ૧૧ જોગ, ૪ મનના, ૪ વચનના, ૧ ઉદારિકનો, ૧ વેદેયનો, ૧ આદારકનો એવં ૧૧. આઠમાથી માંડીને ૧૨ મા ગુણકણા મુખી જોગ ૬ લાભે. ૪ મનના, ૪ વચનના ને ૧ ઉદારિકનો. તેરમે ગુણકણે ૭ જોગ લાભે, જે મનના, જે વચનના, ઉદારિકનો ૧, ઉદારિકનો મિથ ૨, કાર્મણકાય જોગ ૩ એવં ૭. એકમે ગુણકણે જોગ નથી.

અદારમે ઉપયોગદ્વાર કહે છે.

પહેલે ને ત્રીજે ગુણકણે ૬ ઉપયોગ લાભે, ૩ અજ્ઞાન, ને ૩ દર્શન. બીજે, ચોથે, પાંચમે ગુણ ૬ ઉપયોગ લાભે, ૩ જ્ઞાન, ૩ દર્શન. છઠ્ઠાથી તે બારમા ગુણકણા મુખી ઉપયોગ ૭ લાભે ૪ જ્ઞાન ને ૩ દર્શન. તેરમે એકમે ગુણકણે તથા સિદ્ધમાં ૨ ઉપયોગ-કેવળજ્ઞાન ૧ ને કેવળદર્શન ૨.

ઓગણીશમો લેશાદ્વાર કહે છે.

પહેલાથી તે છઠ્ઠા ગુણકાણા મુખી ૬ લેશા લાભે, સાતમે ગુણ ૦ ઉપશી ૩ લેશા લાભે. આઠમેથી માંડીને બારમા ગુણકાણા મુખી શુકલલેશા લાભે. તેરમે ગુણકાણે ૧ પરમ શુકલ લેશા લાભે. એકમે ગુણકાણે લેશા નથી.

વીશમો ચારિત્રદ્વાર કહે છે.

પહેલાથી તે ચોથા ગુણકાણા મુખી કોઈ ચારિત્ર નથી. પાંચમે ગુણકાણે દેશથી સામાયક ચારિત્ર છે. છઠ્ઠા, સાતમે ગુણકાણે ૩ ચારિત્ર લાભે, સામાયક ચારિત્ર ૧, ઉદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર ૨, પરિહારવિશુદ્ધ ચારિત્ર ૩, એ ૩ લાભે. આઠમે, નવમે ગુણકાણે ૨ ચારિત્ર લાભે, સામાયક ૧, ઉદોપસ્થાપનીય ૨. દશમે ગુણ ૦ ૧ સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર લાભે. અગ્યારમેથી તે એકમા ગુણકાણા મુખી ૧ જ્યાખ્યાત ચારિત્ર લાભે.

એકવીશમો સમકિતદ્વાર કહે છે.

પહેલે ને ત્રીજે ગુણકાણે સમકિત નથી. બીજે ગુણ ૦ ૧ સાસ્વાદાન સમકિત લાભે. ચોથેથી તે સાતમા ગુણકાણા મુખી ૪ સમકિત લાભે. ઉપશમ ૧, ક્ષયોપશમ ૨, વેદક ૩, ક્ષાયક સમકિત ૪. આઠમે, નવમે ગુણકાણે ૩ સમકિત લાભે, ઉપશમ ૧, ક્ષયોપશમ ૨, ક્ષાયક ૩. દશમે, અગીઆરમે ગુણકાણે ૨ સમકિત લાભે. ઉપશમ ૧, ક્ષાયક ૨. બારમે, તેરમે, એકમે ગુણકાણે તથા સિદ્ધમા ૧ ક્ષાયક સમકિત લાભે.

બાવીશમો અરૂપબહુત્વદ્વાર કહે છે.

સર્વથી યોગ અગ્યારમા ગુણકાણાવાળા, એક સમયે ઉપશમગ્રેણીવાળા ૫૪ જીવ લાભે ૧. તેથી બારમા ગુણકાણાવાળા સંખેજગુણા, એક સમયે ક્ષપકગ્રેણીવાળા એકસો ને આઠ જીવ લાભે ૨. તેથી આઠમા, નવમા, દશમા ગુણકાણાવાળા સંખેજ ગુણ ૦ ૪૦ બસે ૭૦ નવસે લાભે ૩. તેથી તેરમા ગુણકાણાવાળા સંખેજગુણા-૪૫૦ બે કોડી ૭૫૦ નવ કોડી લાભે ૪.

તેથી આત્મા ગુણરાજાવાળા અસંખ્યગુણ, જયંતિ અને દોડી ઉત્તર
નવમે' દોડી લાભે ૫. તેથી છતાં ગુણરાજાવાળા અસંખ્યગુણ
જયંતિ જે દલાર દોડી ઉત્તર નવ દલાર દોડી લાભે ૬. તેથી
પાંચમા ગુણરાજાવાળા અસંખ્યગુણ, નિર્વ્ય સાવકે ભળ્યા ૭.
તેથી બીજા ગુણરાજાવાળા અસંખ્યગુણ, ૪ મનિમાં લાભે ૮.
તેથી ત્રીજા ગુણરાજાવાળા અસંખ્યગુણ ૪ મનિમાં વિશેષ ૯.
તેથી ચોથા ગુણરાજાવાળા અસંખ્યગુણ, ધણી દિયતી ૧૦.
તેથી પાંચમા ગુણરાજાવાળા અસંખ્યગુણ ને સિદ્ધિમયંતર અનંતગુણ
૧૧. તેથી પદ્મરા ગુણરાજાવાળા અનંતગુણ એકેદ્રિય પ્રમુખ શંક
શિશ્યાદિ ઉ તે માટે ૧૨.

હિતિ ગુણરાજાના ૨૨ દાર સમાપ્ત.

હવે ૧૭ ભાવ કહે છે.

૧ ઉદયભાવ, ૨ ઉપશમભાવ, ૩ સાયકભાવ, ૪ હયેષ-
શમભાવ, ૫ પ્રાણીયમિત્તભાવ, ૬ સ્પિષ્ટભાવ. ઉદયભાવનાં
૨ ભેદ—૧ લવ ઉદયનિષ્પત્ત, ને ૨ અલવ ઉદયનિષ્પત્ત. લવ-
ઉદયનિષ્પત્તના ૩૩ બોલ પામે. ૪ ગતિ, ૬ કાપ, ૬ લેપ્યા,
૪ કપાપ, ૩ વેદ. એવં ૨૩ ને ૧ મિથ્યાત્વ, ૨ અજ્ઞાન, ૩ અ-
વિરતિ, ૩ અસંસ્પિષ્ટ. ૫ આદારકપાત્, ૬ હયેષપત્ત, ૭
મલેગીપત્ત, ૮ સંસાર પરિવર્તણ. ૬ અસિદ્ધ, ૧૦ અર્કવળી.
એવં ૩૩. અલવ ઉદયનિષ્પત્તના ૩૦ બોલ પામે, ૫ વર્ણ, ૨
મંથ, ૫ રસ. ૮ રુપ્ય, ૫ સરીર, ૫ સરીરના વ્યાપાર. એવં
૩૦. ઉદય મળીને ૩૩ ને ૩૦ ત્રયક ભેદ ઉદયભાવના કલા.

ઉપશમભાવે ૧૧ બોલ છે—૪ કપાપના ઉપશમ. ૫ સમનો
ઉપશમ, ૬ દેવનો ઉપશમ, ૭ દર્શનમેહનીયનો ઉપશમ, ૮
આત્મિમેહનીયનો ઉપશમ. એવં ૮ આહનીયની પ્રકૃતિ અને
૬ ઉવત્રમીયા દંસણદિ ને સમક્ષિત. ૧૦ ઉવત્રમીયાચરીતલ-
લિ. ૧૧ ઉવત્રમીયા અકપાપછઉભય વિવચનલિ એવં ૧૧.

સાયક ભાવે ૩૭ બોલ છે—૫ સ્નાનાવસ્થાની, ૬ દર્શનાવ-
સ્થાની. ૨ વેદનીયની. ૧ સમની, ૧ દેવની, ૪ કપાવની, ૧

દર્શનમોહનીયની. ૧ ચારિત્રમોહનીયની, ૪ અપુષ્પની, ૨ મની, ૨ ગોત્રની, ૫ અંતરસયની, એવં ૩૭ પ્રકૃતિને ક્ષાય કરે તેહને ક્ષાયક ભાવ કહીયે; તે ૬ બોલ પામે-૧ ક્ષાયક સમકિત, ૨ ક્ષાયક જ્યાખ્યાત ચારિત્ર, ૩ કેવળજ્ઞાન, ૪ કેવળદર્શન ક્ષાયક દાનાદિક લગ્નિના ૫ ભેદ એમ ૬.

શયોપશમભાવે ૩૦ બોલ છે-૪ જ્ઞાન પ્રથમ, ૩ દર્શન, ૩ દષ્ટિ, ૪ ચારિત્ર પ્રથમ, ૧ ચરિતાચરીતે તે પલ્લુ પામે, ૧ આચાર્યછીની પદવી, ૧ ચૌદ પૂર્વ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ, ૫ ઇદ્રિયની ૫ લગ્નિ, ૫ દાનાદિકલગ્નિ. એવં સર્વ મળી ૩૦

પારિણામિક ભાવના ૨ ભેદ-૧ સાદિપારિણામિક, ૨ અનાદિપારિણામિક. સાદિ વિલુચે, અનાદિ વિલુચે નહિ. સાદિ પારિણામિકના અનેક ભેદ છે, જુનો મુશ મદિસ, જુનો ગોળ, તંદુલ એ આદિ ૭૩ બોલ ભગવતીની સામે છે. અનાદિપારિણામિકભાવના ૧૦ બોલ-૧ ધર્મોસ્તિકાય, ૨ અધર્મોસ્તિકાય, ૩ આકાશાસ્તિકાય, ૪ પુદ્ગલાસ્તિકાય, ૫ જીવાસ્તિકાય, ૬ કાળ, ૭ લોક, ૮ અલોક, ૯ ભવ, ૧૦ અભવ, એવં ૧૦.

સન્નિવાર્ધભાવના ૨૬ ભાંગા-૧૦ દ્વિકસંભોગીના; ૧૦ ત્રિકસંભોગીના, ૫ ચૌકસંભોગીના, ૧ પંચસંભોગીના. એવં ૨૬ ભાંગાં એહને વિચાર શ્રી અનુયોગદ્વાર સિદ્ધાંતથી બાજુવે ૬. ઇતિ.

૧૪ ગુણુકાણા ઉપર ૧૦ ક્ષેપકદ્વાર ઉતારે છે.

૧ હેતુદ્વાર-૨૫ ક્રમાય, ૧૫ ભોગ, એવં ૪૦ ને ૬ કાય, ૫ ઇદ્રિય, ૧ મન એ ૧૨ અમત, એવં ૫૨ ને ૫ મિથ્યાત્વ, એવં ૫૭ હેતુ. પહેલે ગુણુકાણે ૫૫ હેતુ તે આહારકના ૨ વર્ણને ૧. બીજે ગુ. ૫૦ હેતુ તે ૫૫ માંથી ૫ મિથ્યાત્વ ટળ્યા ૨. ત્રીજે ગુ. ૪૩ હેતુ તે ૫૭ માંથી ૪ અનંતાનુભવીના, ૧ ઉદારીકનો મિથ્ર, ૧ વેકેયનો મિથ્ર. ૨ આહારકના, ૧ કાર્મણનો, ૫ મિથ્યાત્વના એવં ૧૪ વચ્ચાં, શેષ ૪૩. ૩. ચોથે ગુ. ૪૬ હેતુ તે પૂર્વ ૪૩ કદ્યા તે અને ૧ ઉદારીકનો મિથ્ર, ૨ વેકેયનો મિથ્ર, ૩ કાર્મણકાયભોગ, એ ૩ વધ્યા. સર્વ મળીને ૪૬. ૪. પાંચમે ગુ. ૪૦

હેતુ તે પૂર્વે ૪૬ કહ્યા તેમાંથી ૪ અપ્રત્યાખ્યાનીની ચોકડી, ૧
 નવસકાયનો અવત, ૧ કાર્મણકાયજેન, એવં ૬ ઘટયા ચેષ ૪૦
 હેતુ ૫. છઠું ગુ. ૨૭ હેતુ પૂર્વે ૪૦ કહ્યા તેમાંથી ૪ પ્રત્યાખ્યા-
 નાવસ્ત્રીયની ચોકડી, ૫ સ્થાવરનો અવત, ૫ ઉદ્રિયનો અવત
 ને એક મનનો અવત, એવં ૧૫ વજ્યાં, ચેષ ૨૫ રહ્યા ને ૨
 આહારકના વખ્યા, એવં સર્વ મળી ૨૭ હેતુ ૬. આતમે ગુ. ૨૪
 હેતુ તે પૂર્વે ૨૭ કહ્યા તેમાંથી ૧ હિદારિક મિથ, ૨ વેકેય
 મિથ, ૩ આહારક મિથ, એ ૩ વજ્યાં, ચેષ ૨૪ હેતુ ૭. આ-
 રમે ગુ. ૨૨ હેતુ તે પૂર્વે ૨૪ કહ્યા તેમાંથી ૧ વેકેયનો, ૧ આ-
 હારકનો, એ બે વજ્યાં, ચેષ ૨૨ હેતુ ૮. નવમે ગુ. ૧૬ હેતુ
 તે પૂર્વે ૨૨ કહ્યા તેમાંથી ૧ હાસ્ય, ૨ રતિ, ૩ અરતિ, ૪ ભય,
 ૫ શોક, ૬ દુઃખ, એ ૬ વજ્યાં, ચેષ ૧૬ હેતુ ૯. કથમે ગુ. ૧૦
 હેતુ તે ૬ જોગ ને ૧ સંજકનો લોભ, એવં ૧૦ હેતુ ૧૦.
 અગ્નીઆરમે બારમે ગુ. ૬ હેતુ તે ૬ જોગ બાજુવા. ૧૧, ૧૨,
 તેરમે ગુ. ૭ હેતુ તે ૭ જોગ બાજુવા. ચઉદમે ગુ. હેતુ નથી.

૨ ઈંડકદાર—પહેલે ગુ. ૨૪ ઈંડક, બીજે ગુ. ૧૬ ઈંડક
 તે ૫ સ્થાવરના વજ્યાં, ત્રીજે ચોથે ગુ. ૧૬ ઈંડક તે ૩ વિકલે-
 દ્રિય વજ્યાં, પાંચમે ગુ. ૨ ઈંડક-૧ સંસિમગુપ્ત, ૨ સંસિતિયંચ.
 છઠ્ઠાથી તે ચઉદમા ગુણદાણા મુધી ૧ મનુષ્યનો ઈંડક.

૩ લવાલેનીદાર—પહેલે ગુ. ૮૪ લાખ લવાલેની. બીજે
 ગુ. ૩૨ લાખ તે એકેદ્રિયની વજિ. ત્રીજે ચોથે ગુ. ૨૬ લાખ
 લવાલેની. પાંચમે ગુ. ૧૮ લાખ લવાલેની. છઠ્ઠાથી તે ૧૪ મા
 ગુણદાણા મુધી ૧૪ લાખ લવાલેની.

૪ અંતરદાર—પહેલે ગુ. જયં અંતર્મુદુર્ત ઉત્તં ૬૬ સા-
 ગર આરેતનું. બીજાથી માંડીને અગ્નારમા ગુણદાણા મુધી જં
 અંતં અથવા પડનો અસખ્યાતમે ભાગ એટલા કાલ વિના
 ઉપશમ મેણી કરવી પડે નહિ ઉં અર્ધ પુરુષ દેશે ઉલ્લં. બા-
 રમે તેરમે ને ચઉદમે ગુણં અંતરૂં નથી. એ એક જ આગ્રિ.

૫ ધ્યાનદ્વાર—પહેલે બીજે ત્રીજે ગુણ ૦ ૨ ધ્યાન પહેલાં. ચોથે પાંચમે ગુણ ૦ ૩ ધ્યાન પહેલાં, છઠ્ઠે ગુણ ૦ ૨ ધ્યાન, ૧ આત્મ ને ૨ ધર્મ. સાતમે ગુણ ૧ ધર્મધ્યાન. આઠમેથી માંડીને અઠદશ ગુણદાણા મુખી ૧ શુકલધ્યાન.

૬ સ્પર્શનાદ્વાર—પહેલું ગુણદાણું ૧૪ રાજલોક સ્પર્શે. બીજું ગુણ ૦ લોકું પંડગવનથી તે ૬ ક્રી નરક લગે સ્પર્શે તથા ઉચું અપોગામ વિજયથી તે ૬ દેવલોક મુખી સ્પર્શે. ત્રીજું ગુણ ૦ લોકનો અસંખ્યાતમો ભાગ સ્પર્શે. ચોથું ગુણ અપોગામ વિજયથી ૧૨ મા દેવલોક મુખી સ્પર્શે. પાંચમું ગુણ ૫૫ એમજ સ્પર્શે. છઠ્ઠાથી તે અગ્યારમા ગુણદાણાવાળા અપોગામ વિજયથી ૫ અનુત્તર વિમાન મુખી સ્પર્શે. બારમું ગુણ ૦ લોકનો અસંખ્યાતમો ભાગ સ્પર્શે. તેરમું ગુણ ૦ સર્વ લોક સ્પર્શે. અઠદશમું ગુણદાણું લોકનો અસંખ્યાતમો ભાગ સ્પર્શે.

૭ તીર્થંકર ગોત્ર, ૪ ગુણદાણે ન બાંધે—ચોથે, પાંચમે છઠ્ઠે ને સાતમે શેષ ગુણદાણે ન બાંધે. તીર્થંકર દેવ ૬ ગુણદાણા સ્પર્શે તે ૪, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૨, ૧૩, ૧૪, એ ૬.

૮ ગુણદાણા ૧૪ માં-૧, ૪, ૫, ૬, ૧૩. એ ૫ શાશ્વતા, શેષ ૬ ગુણદાણા અશાશ્વતા.

૯ ગુણદાણા ૧૪ માં-૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭. એ ૭ ગુણદાણે ૬ સંધ્યલ, આઠમાથી તે ૧૪ મા ગુણદાણા મુખી એક વજ્રમુખ નાશ્વર સંધ્યલ.

૧ આર્યાજી, ૨ અવેદિ, ૩ પરિક્ષારવિશુદ્ધ ચાસ્ત્રિવંત, ૪ પુલાકલબિંધવંત, ૫ અગ્રમાદિ સાધુ, ૬ અઠદશપુર્વી સાધુ, ૭ આકારક શરીરી, એનું કોઈ દેવતા સાહારણ કરી શકે નહિ.

ઇતિ શેષકદાર અને ગુણદાણાદ્વાર સમાપ્ત.

અથ શ્રી મહોટો બાસીઓ.

અનુપ્રવૃત્ત.

જીવ ૧ ગદ ૨ કંદિય ૩ કાણ ૪ । જોગ ૫ વેણ ૬ વસાય
૭ હેસા ૮ ॥ સમ્યક્ ૯ નાણ ૧૦ દંસણ ૧૧ । સંજય ૧૨
ઉવધોગ ૧૩ આદારે ૧૪ ॥ ૧ ॥ યાસગ ૧૫ પરિત ૧૬ વજાતિ
૧૭ । મુદ્દમ ૧૮ સાસિ ૧૯ યવતિય ૨૦ ચરિયેય ૨૧ ॥ જીવેય-
લેવરંપે । પુગલપમદાદંદપ્પેવ ॥ ૨ ॥

એ બે ગાથાનો વિસ્તાર કહે છે.

૧ જીવદ્વાર.

- ૧ સમુચ્ચય જીવમાં—જીવના બેદ ૧૪, ગુણદાણા ૧૪, ભોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૨ ગતિદ્વાર.

- ૧ નરક ગતિમાં—જીવના બેદ ૩—૧ સંજીનો અપયાંપ્તો, ૨ પયાંપ્તો ને ૩ અસંજીનો અપયાંપ્તો. ગુણદાણા ૪ પ્રથમ, ભોગ ૧૧, ૪ મનના, ૪ વચનના, ૧ વેકેય, ૧ વેકેયનો મિથ, ૧ કર્મદાણાભોગ, એવં ૧૧. ઉપયોગ ૬—૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન. લેશા ૩ પ્રથમ.
- ૨ તિર્યચની ગતિમાં—જીવના બેદ ૧૪. ગુ ૫ પ્રથમ, ભોગ ૧૩ આહારકના ૨ વર્જિને. ઉપ ૬—૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન. લેશા ૬.
- ૩ તિર્યચત્તીમાં—જીવના બેદ ૨—સંજીનો અપયાંપ્તો ને ૨ પયાંપ્તો. ગુ ૫ પ્રથમ, ભોગ ૧૩, ઉપયોગ ૬—૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, લેશા ૬.
- ૪ મનુષ્યની ગતિમાં—જીવના બેદ ૩—૧ સંજીનો અપયાંપ્તો, ૨ પયાંપ્તો, ૩ અસંજીનો અપયાંપ્તો, ગુ ૧૪, ભોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૫ મનુષ્યજીમાં—જીવના ભેદ ૨, સંજીના ગુ. ૧૪, આહારકના ૨ વર્ગિને, ઉપયોગ ૧૨, લેયા ૬.

૬ દેવતાની અતિમાં—જીવના ભેદ ૩—૧ સંજીના ૨ પર્વાપ્તો, ૩ અસંજીનો અપર્વાપ્તો, ગુ. ૪

૧૧—૪ મનના, ૪ વચનના, ૨ વેદ્યના, ૧ યોગ ૬, લેયા ૬.

૭ દેવાંગનામાં—જીવના ભેદ ૨—૧ સંજીનો અપર્વાપ્તો ને પર્વાપ્તો, ગુ. ૪ પ્રથમ; ભેગ ૧૧—૪ મનના, ૪ વચનના ૨ વેદ્યના ને ૧ કાર્મણનો, ઉપયોગ ૬, લેયા ૪.

૮ સિદ્ધગતિમાં—જીવના ભેદ નથી, ગુણકાણા નથી, ભેગ નથી, ઉપયોગ ૨—૧ કેવળજ્ઞાન, ૨ કેવળકર્મન, લેયા નથી.

એ આઠ ભેદનો અપગણદુત્ત, સર્વથી યોગી મનુષ્યજી, તેથી મનુષ્ય સમુચ્ચિત ભોગતાં અસંખ્યગુણ ૨. તેથી નારદી અસંખ્યગુણ ૩. તેથી તિર્યચજી અસંખ્યગુણ ૪ તેથી અસંખ્યગુણ ૫ તેથી દેવી અસંખ્યગુણ ૬. તેથી સિદ્ધભગવત્ જનંતગુણ ૭. તેથી તિર્યચ જનંતગુણ ૮.

૩ ઇન્દ્રિયદ્વાર.

૨ સંદિધિમાં—જીવના ભેદ ૧૪, ગુણકાણા ૧૨ પ્રથમ, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦ તે ૧ કેવળજ્ઞાન, ૨ કેવળકર્મન એ ૩ વર્ગિને, લેયા ૬.

૨ અંકેન્દ્રિયમાં—જીવના ભેદ ૪—૧ મુક્ત અંકેન્દ્રિયનો અપર્વાપ્તો ને ૨ પર્વાપ્તો, ૩ બાહર અંકેન્દ્રિયનો અપર્વાપ્તો ને પર્વાપ્તો, ગુ. ૧ પ્રથમ, ભેગ ૫, ઉદારિક ૧, ઉદારિકે મિથ ૨, વેદ્ય ૩, વેદ્યનો મિથ ૪, કાર્મણ કાલભેગ ૫ ઉપયોગ ૩—૨ અજ્ઞાન ને ૧ અચચુદયન; લેયા ૪.

૫ એન્દ્રિય ૧, તેન્દ્રિય ૨ ચક્રેન્દ્રિય એ ૩ માં—જીવના ભેદ ૨ પાર્વપાતાનો અપર્વાપ્તો ૧ ને પર્વાપ્તો ૨, ગુ. ૨ પદેભ, ભેગ ૪—૨ ઉદારિકના, ૧ કાર્મણનો ને ૧ બ્યવહાર વચનનો ઉપયોગ એન્દ્રિય તેન્દ્રિયમાં ૫—૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન

ને ૧ અગ્રમુદર્શન અને ચતુર્દેશિયમાં ૬ તે ૧ ચતુર્દર્શન વધુ, તેથી ૩.

૬ પાંચદ્રિયમાં—જીવના બેઠ ૪—૧ સંજીનો અપર્વાષ્ટો, ૨ પર્યાષ્ટો, ૩ અસંજીનો અપર્વાષ્ટો ને ૪ પર્યાષ્ટો, ગુ. ૧૨ પ્રથમ, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦. કેવળજ્ઞાન ૧, કેવળદર્શન ૨ એ ૨ વળ્યાં, લેશા ૬.

૭ અભિધિયામાં—જીવનો બેઠ ૧ સંજીનો પર્યાષ્ટો, ગુ. ૦ ૨ તેરમું ને ચતુર્દશું. ભેગ ૭-૨ મનના તે સત્ય મન ૧, વ્યવહાર મન ૨, જે વચનના તે સત્ય વચન ૧, વ્યવહાર વચન ૨ અને ઉદ્ધારિકનો ૫, ઉદ્ધારિકનો મિશ્ર ૬, કાર્મણકાયભેગ ૭. ઉપયોગ ૨ કેવળજ્ઞાન ૧ કેવળદર્શન ૨. લેશા ૧ શુદ્ધ.

એનો અદ્યપાદન, નવર્યા ધોડા પંચેદ્રિયા ૧, તેથી ચ-ઉદેદ્રિયા વિશેષાદિયા ૨, તેથી તેદ્રિયા વિશેષાદિયા ૩, તેથી ભેદદ્રિયા વિશેષાદિયા ૪. તેથી અભિધિયા અનંતગુણ ૫, તેથી એકેદ્રિયા અનંતગુણ ૬, તેથી ત્ર્યદ્રિયા વિશેષાદિયા ૭.

૪ કાયદાર.

૧ સકાયમાં—જીવના બેઠ ૧૮, ગુણકાણા ૧૮, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૪ પૃથ્વીકાય ૧ અપકાય ૨. વનરપતિકાય ૩ એ ૩ માં—જીવના બેઠ ૮. ગુણ ૧. ભેગ ૩, ઉપયોગ ૩, લેશા ૪.

૬ તેડકાય ૧ તાડકાય ૨ એ ૨ ના—જીવના બેઠ ૮, ગુ. ૧, ભેગ-તેડના ૮ ને તાડના ૫ ને ૨ વેતવના વધ્યા, ઉપ-યોગ ૩, લેશા ૬.

૭ વનરકાયમાં જીવના બેઠ ૧૦ ને ૮ એકેદ્રિયાના વળ્યાં, ગુણકાણા ૧૮ ભેગ ૧૫ ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૮ અકાયમાં—જીવના નં નથી, ગુણકાણા નથી. ભેગ નથી, ઉપયોગ ૩ તેડા નથી.

એનો અદ્યપાદન, નવર્યા ધોડા વનરકાય ૧, તેથી તેડકાય અસંખ્યગુણ ૨. તેથી પૃથ્વીકાય વિશેષાદિયા ૩, તેથી અપ-

કાયા વિશેષાદિયા ૪, તેથી વાઉકાયા વિશેષાદિયા ૫,
અકાયા અનંતશુભા ૬, તેથી વનરપતિકાયા અનંતશુભા
તેથી સકાયા વિશેષાદિયા ૮.

૫ નેગદ્વાર.

- ૧ સંલેગીમાં જીવના લેદ ૧૪, શુભાષ્ટા ૧૩, નેગ ૧૫,
ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.
- ૨ મનલેગીમાં—જીવનો લેદ ૧, સંસીનો પર્વાખો, શુભાષ્ટા
નેગ ૧૪ એક કાર્મણનો વર્જિને, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.
- ૩ વચનલેગીમાં—જીવના લેદ ૫, બેઠદ્રિય ૧, તેઠદ્રિય ૨,
અઠદ્રિય ૩, અસંસીપચેદ્રિય ૪, સંસીપચેદ્રિય ૫ એ ૫
ના પર્વાખા. શુભાષ્ટા ૧૩, નેગ ૧૪, કાર્મણ વર્જિને,
ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.
- ૪ કાયલેગીમાં—જીવના લેદ ૧૪, શુભાષ્ટા ૧૩, નેગ ૧૫,
ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.
- ૫ અલેગીમાં—જીવનો લેદ ૧, સંસીનો પર્વાખો, શુભાષ્ટા
૧ અઠદ્રિય, નેગ નહિ, ઉપયોગ ૨ કેવળજ્ઞાન ને કેવળદર્શન,
લેશા નથી.

એહનો અવપળકુત્વ, સર્વથી યોગ્ય મનલેગી ૧, તેથી
વચનલેગી અસંજેજ્ઞશુભા ૨, તેથી અલેગી અનંતશુભા ૩,
તેથી કાયલેગી અનંતશુભા ૪, તેથી સંલેગી વિશેષાદિયા ૫.

૬ વેદદ્વાર.

- ૧ સવેદીમાં—જીવના લેદ ૧૪, શુભા ૬ પ્રથમ, નેગ ૧૫,
ઉપયોગ ૧૦, કેવળજ્ઞાન ૧, કેવળદર્શન વર્જિને. લેશા ૬.
- ૩ સ્ત્રી વેદ ૧, પુરુષવેદ ૨, એ ૨ માં—જીવના લેદ ૨ સંસીનો
શુભા ૬, નેગ ૧૫ પુરુષવેદમાં અને સ્ત્રીવેદમાં ૧૩ તે ૨
આહારકના વર્જિને, ઉપયોગ ૧૦, લેશા ૬.
- ૪ નપુંસકવેદમાં—જીવના લેદ ૧૪, શુભા ૬, નેગ ૧૫, ઉપ-
યોગ ૧૦, કેવળજ્ઞાન ૧, કેવળદર્શન ૨, વર્જિને. લેશા ૬.

૫ અવેદીમાં—જવનો ભેદ ૧ સંજીનો પચાંખો, શુભ ૬, નવમાથી તે ૧૪ માં સુધી, ભેગ ૧૧—૪ મનના, ૪ વચનના, ૨ ઉદારિકનાં ને ૧ કાર્મજનો ભેગ ૧૧. ઉપયોગ ૬, ૩ અજ્ઞાન વર્જિને, લેશા ૧ શુકલ.

એનો અદ્યખજુલ, સર્વથી થોડા પુરૂષવેદી ૧, તેથી સ્ત્રીવેદી સંજેઙ્ગુણ ૨, તેથી અવેદી અનંતગુણ ૩. તેથી નપુંસકવેદી અનંતગુણ ૪, તેથી અવેદી વિશેષાદિયા ૫.

૭ કપાયદ્વાર.

૧ સ્કપાયદ્વારમાં—જવના ભેદ ૧૪, શુભ ૧૦ પ્રથમ, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦, કેવળજ્ઞાન ૧, કેવળદર્શન ૨ વર્જિને, લેશા ૬.

૪ કોપ ૧, માન ૨, માયા ૩, એ ૩ માં—જવના ભેદ ૧૪, શુભ ૧૦, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦, લેશા ૬.

૫ લોભકપાયીમાં—જવના ભેદ ૧૪, શુભ ૧૦ પહેલાં, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦, લેશા ૬.

૬ અકપાયીમાં—જવનો ભેદ ૧, સંજીનો પચાંખો. શુભ ૪ ઉપરલા, ભેગ ૧૧—૪ મનના, ૪ વચનના, ૨ ઉદારિકના, ૧ કાર્મજનો ભેગ ૧૧, ઉપયોગ ૬—૫ જ્ઞાન, ૪ દર્શન ભેગ ૬, લેશા ૧.

એનો અદ્યખજુલ, સર્વથી થોડા અકપાયી ૧, તેથી માનકપાયી અનંતગુણ ૨, તેથી ક્રોધકપાયી વિશેષાદિયા ૩, તેથી માયાકપાયી વિશેષાદિયા ૪, તેથી લોભકપાયી વિશેષાદિયા ૫, તેથી સ્કપાયી વિશેષાદિયા ૬.

૮ લેશ્યાદ્વાર.

૧ સલેશીમાં—જવના ભેદ ૧૪, શુભ ૧૩, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૪ ક્રોધ ૧, નીલ ૨, ક. પુ ૩, એ ૩ લેશીમાં—જવના ભેદ ૧૩, શુભ ૧૩ પ્રથમ, ભેગ ૧૫. ઉપયોગ ૧૦, ને કેવળજ્ઞાન વચ્ચે. લેશા પાંચાંખો.

- ૫ તેજુલેશીમાં—જીવના ભેદ ૩, સંસીનો અપર્યાપ્તો ૧, પર્યાપ્તો ૨, બાહર એકેન્દ્રિયનો અપર્યાપ્તો ૩, ગુણ ૭ પ્રથમ, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦, લેશા ૧ તેજુ.
- ૬ મધ્યલેશીમાં જીવના ભેદ ૨ સંસીના, ગુણ ૭ પ્રથમ, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦, લેશા ૧ પદમ.
- ૭ શુકલલેશીમાં—જીવના ભેદ ૨ સંસીના, ગુણ ૧૩ પ્રથમ, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૧ શુકલ.
- ૮ અલેશીમાં—જીવનો ભેદ ૧ સંસીનો પર્યાપ્તો. ગુણ ૧ ચઉદમું, ભેગ નથી, ઉપયોગ ૨—કેવળજ્ઞાન ૧ ને કેવળ-દર્શન ૨, લેશા નથી.

એકનો અદ્યખલુત્વ, સર્વથી યોગ શુકલલેશી ૧ તેથી પદમલેશી સંજેઙ્ગગુણ ૨, તેથી તેજુલેશી સંજેઙ્ગગુણ ૩, તેથી અલેશી અનંતગુણ ૪, તેથી કાપુતલેશી અનંતગુણ ૫, તેથી નીલલેશી વિશેષાહિયા ૬, તેથી કૃષ્ણલેશી વિશેષાહિયા ૭, તેથી સલેશી વિશેષાહિયા ૮.

૯ સમકિતદ્વાર.

- ૧ સમુચ્ચય સમ્યક્તાદષ્ટિમાં—જીવના ભેદ ૬, એકદ્રિય ૧, તેષદ્રિય ૨, ચઉરેન્દ્રિય ૩, અસંસીપચેન્દ્રિય ૪, એ ૪ ના અપર્યાપ્તા અને સંસીપચેન્દ્રિયનો અપર્યાપ્તો ને પર્યાપ્તો એવં ૬, ગુણ ૧૨ પહેલું ત્રીજું વર્જિને, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૬, ૩ અજ્ઞાન વર્જિને, લેશા ૬.
- ૨ સાસ્વાદાન સમ્યક્તાદષ્ટિમાં—જીવના ભેદ ૬, ગુણ ૦ બીજું, ભેગ ૧૩ આહારકના ૨ વર્જિને, ઉપયોગ ૬—૩ જ્ઞાન, ૩ દર્શન. લેશા ૬.
- ૩ ઉપશમ સમ્યક્તાદષ્ટિમાં—જીવના ભેદ ૨ સંસીના, ગુણ ૮, ચોથાથી ૧૧ મા સુધી, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૭-૪ જ્ઞાન, ૩ દર્શન. લેશા ૬.
- ૪ હયોપશમ ને વેદક સમ્યક્તાદષ્ટિમાં—જીવના ભેદ ૨ સંસીના, ગુણ ૦ હયોપશમ સમ્યક્તાદષ્ટિમાં ૬ ની નવમા સુધી અને

- વેદકમાં ૪ થી સાતમા સુધી, ભેગ ૧૫, ઉપોગ ૭, લેશા ૬.
- ૫ સાયક સમ્યગ્-જીવના ભેદ ૨ સંજીના, ગુણદાણ ૧૧
ચોથાથી તે ૧૪ મા સુધી, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૬, ૩ અજ્ઞાન
વર્જિત, લેશા ૬.
- ૬ મિથ્યાત્વદષ્ટિમાં—જીવના ભેદ ૧૪, ગુણદાણ ૧ પ્રથમ, ભેગ
૧૪, આદારકના ૨ વર્જિત, ઉપયોગ ૬—૩ અજ્ઞાન, ૩
દર્શન, લેશા ૬.
- ૭ સમામિથ્યાત્વ દષ્ટિમાં—જીવનો ભેદ ૧ સંજીનો પચાંખો,
ગુણદાણ ૧ ત્રીજું. ભેગ ૧૦-૪ મનના, ૪ વચનના,
૧ ઉદારિકનો, ૧ વેકેયનો એવં ૧૦, ઉપયોગ ૬, લેશા ૬.
એનો અસ્પષ્ટત્વ, સંવર્થી યોગ સાસ્વાદાન સમકિતી ૧,
તેથી ઉપશમ સમકિતી સંખેત્તજગુણ ૨, તેથી મિશ્રદષ્ટિ સંખે-
ત્તજગુણ ૩, તેથી દાયોપશમ સમકિતી સંખેત્તજગુણ, તેથી
વેદક સમકિતી અસંખેત્તજગુણ ૪, તેથી દાયક સમકિતી અન-
તગુણ ૫, તેથી સમુચ્ચય સમકિતી વિશેષાદિયા ૬, તેથી
મિથ્યાત્વ દષ્ટિ અનતગુણ ૭.

૧૦ જ્ઞાનદ્વાર.

- ૧ સમુચ્ચયજ્ઞાનીમા—જીવના ભેદ ૬. બેદંદ્રિય ૧, તેદંદ્રિય ૨,
અદેદંદ્રિય ૩, અલ્લગીપચેદ્રિય ૪. એ ૪ ના અપચાંખા
ને સંજીનો અપચાંખા ને પચાંખો એવ ૬. ગુણદાણ ૧૨
પહેલું ત્રીજું વર્જિત. ભેગ ૧૫. ઉપયોગ ૬—૫ જ્ઞાન
ને ૪ દર્શન. લેશા ૬.
- ૨ મતિજ્ઞાની ૧, શ્રુતજ્ઞાની ૨ એ જ્ઞાનીમા—જીવના ભેદ ૬, ગુણ-
દાણ ૧૦. પહેલું ત્રીજું નેત્રું અદેદંતું વર્જિત, ભેગ ૧૫,
ઉપયોગ ૭. લેશા ૬.
- ૪ અવધિજ્ઞાનીમા—જીવના ભેદ ૭ ન જ્ઞાન, ગુણદાણ ૧૦, ભેગ
૧૫, ઉપયોગ ૭. લેશા ૬.
- ૫ મનપર્યવજ્ઞાનીમા—જીવનો ભેદ ૬ ન સંજીનો પચાંખો, ગુણ-
દાણ ૭ દ્વારથી આજ્ઞાન નથી તેમ ૧૪ કાંમજનો વર્જિત,
ઉપયોગ ૭. લેશા ૬.

- ૬ કેવળજ્ઞાનીમાં—જીવનો લેદ ૧ સંસીનો પર્વાપ્તો, શુ ૨, તેરમું ને ચૌદમું, જોગ ૭, ઉપયોગ ૨, લેશા ૧ પરમશુકલ.
 ૭ અજ્ઞાનીમાં—જીવના લેદ ૧૪, શુભકાણા ૨ પહેલું ને ત્રીજું, જોગ ૧૩ આહારકના ૨ વર્જિને, ઉપયોગ ૬—૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, લેશા ૬.
 ૮ મતિશ્રુત અજ્ઞાનીમાં—જીવના લેદ ૧૪, શુભકાણા ૨, પહેલું ત્રીજું, જોગ ૧૩, ઉપયોગ ૬, લેશા ૬.
 ૧૦ વિભંગજ્ઞાનીમાં—જીવના લેદ ૨ સંસીના, શુભકાણા ૨ પહેલું ને ત્રીજું, જોગ ૧૩, ઉપયોગ ૬, લેશા ૬.

એનો અદ્ય બહુત્વ, સર્વથી થોડા મનપર્થવજ્ઞાની ૧, તેથી અવધિજ્ઞાની અસંખ્યાતશુભા ૨, તેથી મતિજ્ઞાની ને શ્રુતજ્ઞાની માંહોમાંહિ તુલ્ય ને વિશેષાહિયા ૪, તેથી વિભંગ જ્ઞાની અસંખ્યાતશુભા ૫, તેથી કેવળજ્ઞાની અનંતશુભા ૬, તેથી જ્ઞાની વિશેષાહિયા ૭, તેથી મતિશ્રુતઅજ્ઞાની માંહોમાંહિ તુલ્ય ને અનંતશુભા ૮, તેથી અજ્ઞાની વિશેષાહિયા ૧૦.

૧૧ દર્શનદ્વાર.

- ૧ અશુદ્ધદર્શનીમાં—જીવના લેદ ૬ ચૌરેદ્રિય ૧, અસંસીપચૈદ્રિય ૨, સંસીપચૈદ્રિય ૩, એ ૩ ના અપર્વાપ્તા ને પર્વાપ્તા, શુભકાણા ૧૨ પ્રથમ, જોગ ૧૪ કાર્મણનો વર્જિને ઉપયોગ ૧૦ કેવળના ૨ વળ્યાં, લેશા ૬.
 ૨ અશુદ્ધદર્શનીમાં—જીવના લેદ ૧૪, શુભકાણા ૧૨, જોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦ લેશા ૬.
 ૩ અવધિદર્શનીમાં—જીવના લેદ ૨, શુભકાણા ૧૨, જોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦, લેશા ૬.
 ૪ કેવળદર્શનીમાં—જીવનો લેદ ૧, શુભકાણા ૨ તેરમું, ચૌદમું જોગ ૭, ઉપયોગ ૨, લેશા ૧.

એનો અદ્યબહુત્વ, સર્વથી થોડા અવધિદર્શની ૧, તેથી અશુદ્ધદર્શની અસંખ્યાતશુભા ૨, તેથી કેવળદર્શની અનંતશુભા ૩, તેથી અશુદ્ધદર્શની અનંતશુભા ૪.

૧૨ સંજયેદ્વાર.

- ૧ સંજતિમાં—જીવનો ભેદ ૧, સંજીનો પયોખો, ગુણદાણા ૬, છઠ્ઠાથી તે ૧૪ માં ગુધી, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૬, ૩ અજ્ઞાન વર્જિને, લેયા ૬.
- ૩ સામાયક ૧, ઉદોપસ્થાપનીય ૨, એ બે ચારિત્રમાં—જીવનો ભેદ ૧ સંજીનો પયોખો, ગુણદાણા ૪, છઠ્ઠાથી ૬ માં ગુધી ભેગ ૧૪, કાર્મણનો વર્જિને, ઉપયોગ ૭-૪ જ્ઞાનને ૩ દર્શન, લેયા ૬.
- ૪ પરિહારવિશુદ્ધ ચારિત્રમાં—જીવનો ભેદ ૧, ગુણદાણા ૨, છઠ્ઠાને સાતમું, ભેગ ૬-૪ મનના, ૪ વચનના, ને ૧ ઉદારિકનો ઉપયોગ ૭, લેયા ૩ ઉપલી.
- ૫ સૂક્ષ્મસંપ્રસાય ચારિત્રમાં—જીવનો ભેદ ૧, ગુણદાણા ૧ દશમું ભેગ ૬, ઉપયોગ ૭, લેયા ૧ ગુકલ.
- ૬ યથાખ્યાત ચારિત્રમાં—જીવનો ભેદ ૧, ગુણદાણા ૪ ઉપલા, ભેગ ૧૧, ૪ મનના, ૪ વચનના, ૨ ઉદારિકના ને ૧ કાર્મણનો, ઉપયોગ ૬, ૩ અજ્ઞાન વર્જિને, લેયા ૧.
- ૭ સંજતાસંજતિમાં—જીવનો ભેદ ૧, ગુણદાણા ૧ પાંચમું, ભેગ ૧૨, આકારકના ૨ ને ૧ કાર્મણનો વર્જિને, ઉપયોગ ૬, ૩ જ્ઞાન ને ૩ દર્શન, લેયા ૬.
- ૮ અસંજતિમાં—જીવના ભેદ ૧૪, ગુણદાણા ૪ પ્રથમ, ભેગ ૧૩ આકારકના ૨ વર્જિને, ઉપયોગ ૬-૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, લેયા ૬.
- ૯ નો સંજતિ, નો અસંજતિ, નો સંજતાસંજતિમાં—જીવનો ભેદ ૦, ગુણ ૦, ભેગ નથી, ઉપયોગ ૨, લેયા નથી.

એનો અનુપજાદુત, સર્વથી થોડા સૂક્ષ્મસંપ્રસાય ચારિત્રિયા ૧, તેથી પરિહારવિશુદ્ધ ચારિત્રિયા સંજેજ્જગુણા ૨, તેથી યથાખ્યાત ચારિત્રિયા સંજેજ્જગુણા ૩, તેથી ઉદોપસ્થાપનીય ચારિત્રિયા સંજેજ્જગુણા ૪, તેથી સામાયક ચારિત્રિયા સંજેજ્જગુણા ૫, તેથી સંજતી વિશેષાદિયા ૬, તેથી સંજતા-

સંજતિ અસંખ્યાતગુણા ૭, તેથી નોસંજતિ, નોઅસંજતિ, નોસંજતાસંજતિ અનંતગુણા ૮, તેથી અસંજતિ અનંતગુણા ૯.

૧૩ ઉપઓગદ્વાર.

૧ સાગારોવઉત્તામાં—જીવના ભેદ ૧૪, ગુણકાણા ૧૪, ભોગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૨ અણુગારોવઉત્તામાં—જીવના ભેદ ૧૪. ગુણકાણા ૧૩ કથમું વર્જિને, ભોગ ૧૬, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

એનો અદ્યબહુત્વ, સર્વથી થોડા અણુગારોવઉત્તા ૧, તેથી સાગારોવઉત્તા સંખેજગુણા ૨.

૧૪ આહારદ્વાર.

૧ આહારકમાં—જીવના ભેદ ૧૪, ગુણકાણા ૧૩ પહેલાં, ભોગ ૧૪, કાર્મણનો વર્જિને, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૨ અણુહારકમાં—જીવના ભેદ ૮, સાત અપર્યાપ્તા ને ૧ સં-
હીનો પર્યાપ્તો, ગુણ ૫ પહેલું, બીજું, ચોથું, તેરમું ને
ચોદમું એ ૫, ભોગ ૧ કાર્મણનો. ઉપયોગ ૧૦ મનપર્યવ-
જ્ઞાન ૧ ને અક્ષુદર્શન ૨, એ વર્જિને, લેશા ૬.

એનો અદ્યબહુત્વ, સર્વથી થોડા અણુહારક ૧, તેથી આહારક અસંખેજગુણા ૨.

૧૫ ભાસગદ્વાર.

૧ ભાસગામ—જીવના ભેદ ૫, બેઇદ્રિય ૧ તેઇદ્રિય ૨, ચૌરેદ્રિય ૩, અસંસીપચેદ્રિય ૪, સંસીપચેદ્રિય ૫, એ ૫ ના પર્યાપ્તા, ગુણકાણા ૧૩ પ્રથમ, ભોગ ૧૪ કાર્મણનો વર્જિને, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૨ અભાસગામમાં—જીવના ભેદ ૧૦, તે ૧૪ માંથી બેઇદ્રિય ૧, તેઇદ્રિય ૨, ચૌરેદ્રિય ૩, અસંસીપચેદ્રિય ૪, એ ૪ વચ્ચે, ગુણ ૫ તે પહેલું ૧, બીજું ૨, ચોથું ૩, તેરમું ૪, ચોદમું ૫, ભોગ ૫ તે ૨ ઉદ્ધારિકના, ૨ વેકેચના ને ૧ કાર્મણનો, ઉપયોગ ૧૧ તે મનપર્યવજ્ઞાન નહિ, લેશા ૬.

એનો અલ્પબહુત્વ, સર્વથી થોડા ભાગમાં ૧, તેથી અ-
ભાગમાં અનંતગુણ ૨.

૧૬ પરિત્તદ્વાર.

- ૧ પરિત્તસંસારીમાં—જીવના ભેદ ૧૪, ગુણ ૧૪, ભેગ ૧૫,
ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.
- ૨ અપરિત્તસંસારીમાં—જીવના ભેદ ૧૪, ગુણ ૧ પહેલું, ભેગ
૧૩ આહારક્રમ ૨ વર્તિને, ઉપયોગ ૬—અજ્ઞાન ૩, દર્શન
૩, લેશા ૬.
- ૩ નોપરિત્ત નોઅપરિત્તમાં—જીવના ભેદ ૦, ગુણ ૦, ભેગ
નથી, ઉપયોગ ૨, લેશા નથી.

એનો અલ્પબહુત્વ, સર્વથી થોડા પરિત્ત ૧, તેથી નોપરિત્ત
નોઅપરિત્ત અનંતગુણ ૨, તેથી અપરિત્ત અનંતગુણ ૩.

૧૭ પર્યાપ્તાદ્વાર.

- ૧ પર્યાપ્તામાં—જીવના ભેદ ૭, ગુણકાળ ૧૪, ભેગ ૧૫,
ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.
- ૨ અપર્યાપ્તામાં—જીવના ભેદ ૭, ગુણ ૩ તે પહેલું, બીજું ને
થોડું, ભેગ ૪ તે ૨ ઉદ્ધારિકના, ૨ વેકેપના ને ૧ કાર્મણને,
ઉપ ૦ ૬-૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન, અંત ૬, લેશા ૬.
- ૩ નોપર્યાપ્તા નોઅપર્યાપ્તામાં—જીવના ભેદ ૦, ગુણ ૦; ભેગ
નથી. ઉપ ૦ ૨, લેશા નથી.

એનો અલ્પબહુત્વ, સર્વથી થોડાનો પર્યાપ્તા નોઅપર્યાપ્તા
૧, તેથી અપર્યાપ્તા અનંતગુણ ૨ તેથી પર્યાપ્તા સંખ્યાગુણ ૩.

૧૮ મુક્તમદ્વાર.

- ૧ મુક્તમાં—જીવના ભેદ ૨, મુક્ત ભેદે ક્રિયેના અપર્યાપ્ત. ૧
ને પર્યાપ્ત. ૨, ગુણ ૧ પ્રથમ, ભેગ ૩—એ ઉદ્ધારિકના ૧
કાર્મણને. ઉપ ૦ ૩ ને અજ્ઞાન ને ૧ અવ્યક્તદર્શન લેશા ૩.
- ૨ ભદ્રમાં—જીવના ભેદ ૧૨ ને ૨ મુક્તના વચ્ચે ગુણ ૧૪.
ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૩ નો સૂક્ષ્મ, નો બાહરમાં—જીવના લેદ ૦, ગુણ ૦, ભેગ નથી, ઉપયોગ ૨, લેશા નથી.

એનો અદ્યબહુત્વ, સર્વથી યોડા નો સૂક્ષ્મનો બાહર ૧, તેથી બાહર અનંતગુણ ૨, તેથી સૂક્ષ્મ અગ્રંચેઝગુણ ૩.

૧૯ સંજ્ઞાદ્વાર.

૧ સંજ્ઞીમાં—જીવના લેદ ૨, ગુણઠાણ ૧૨ પહેલાં, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૦ કેવળના ૨ વાળ્યો, લેશા ૬.

૨ અસંજ્ઞીમાં—જીવના લેદ ૧૨ તે ૨ સંજ્ઞીના વાળ્યો, ગુણ ૨ પ્રથમ, ભેગ ૬—૨ ઉદારિકના, ૨ વેકેયના, ૧ કાર્મણનો, ૧ વ્યવહાર વચનનો એવં ૬, ઉપ ૬—૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન, ૨ દર્શન એવં ૬, લેશા ૪ પ્રથમ.

૩ નો સંજ્ઞી નો અસંજ્ઞીમાં—જીવનો લેદ ૧ સંજ્ઞીનો પર્માપ્તો, ગુ ૨ તેરમું અઉદમું, ભેગ ૭. ઉપ ૦ ૨, લેશા ૧ પરમ શુક્લ. એનો અદ્યબહુત્વ, સર્વથી યોડા સંજ્ઞી ૧, તેથી નો સંજ્ઞી નો અસંજ્ઞી અનંતગુણ ૨, તેથી અસંજ્ઞી અનંતગુણ ૩.

૨૦ લવાભવ્યદ્વાર.

૧ લવ્યમાં—જીવના લેદ ૧૪, ગુણઠાણ ૧૪, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૨ અલવ્યમાં—જીવના લેદ ૧૪, ગુણ ૧ પ્રથમ, ભેગ ૧૩ આહારકના ૨ વર્જિને, ઉપયોગ ૬, લેશા ૬.

૩ નો લવ્ય નો અલવ્યમાં—જીવના લેદ ૦, ગુણ ૦—૦, ભેગ ૦ નથી, ઉપયોગ ૨, લેશા નથી.

એનો અદ્યબહુત્વ, સર્વથી યોડા અલવ્ય ૧, તેથી નો લવ્ય નો અલવ્ય અનંતગુણ ૨ તેથી લવ્ય અનંતગુણ ૩.

૨૧ અરમદ્વાર.

૧ અરમમાં—જીવના લેદ ૧૪, ગુણઠાણ ૧૪, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૨ અઅરમમાં—જીવના લેદ ૧૪, ગુણ ૧ પ્રથમ, ભેગ ૧૩ આહારકના ૨ વર્જિને, ઉપયોગ ૬, લેશા ૬.

ત્રેતો અવધનુત્વ, સર્વથી થોડા અવધન ૧, તેથી અવધ
અનંતશુદ્ધા ૨.

૧ સુમુખ્ય કેવલીમાં—અવના બેઠ ૨ સંહીના, શુભ ૧૧ ઉપદા, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૬—૩ અજ્ઞાન વર્જિતો, લેશા ૧.

૨ લીનકામીમાં—અવનો બેઠ ૧, શુભ ૪, તેજામાંથી જોડમા
શુધી, ભેગ ૧૧, ઉપયોગ ૬, લેશા ૧.

૩ જુગલિયામાં—અવ બેઠ ૨, સંહીના શુભ ૨ પદેશુ' ને થોડું
ભેગ ૧૧ તે ૪ મનના, ૪ વચનના, ૨ ઉદારીકના ને ૧
કાર્મજુનો એવ' ૧૧, ઉપા ૧—એ જ્ઞાન, એ અજ્ઞાન, એ
દર્શન એવ' ૧, લેશા ૪ પ્રથમ.

૪ અસંસી તિર્યચમાં—અવના બેઠ ૨, શુભ ૨ પ્રથમ, ભેગ ૪
તે ૨ ઉદારીકના, ૧ કાર્મજુનો ને ૧ અવદાર વચનનો
એવ' ૪, ઉપયોગ ૧ તે ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન, ૨ દર્શન, લેશા
૩ પ્રથમ.

૫ સમુદ્ધિમ મનુષ્યમાં—અવનો બેઠ ૧, શુભ ૧ પદેશુ', ભેગ
૩ તે ૨ ઉદારીકના ને ૧ કાર્મજુનો, ઉપયોગ ૪ તે ૨ અ-
જ્ઞાન ને ૨ દર્શન, લેશા ૩.

જોડનો અવધનુત્વ, સર્વથી થોડા જુદીયા ૧, તેથી
સમુદ્ધિમ મનુષ્ય અસંજેજ્જશુદ્ધા ૨, તેથી અસંસી તિર્યચ
અસંજેજ્જશુદ્ધા ૩, તેથી વીતસગી અનંતશુદ્ધા ૪, તેથી સમુ-
ચ્ચય કેવલી વિશેષાદિયા ૫.

૧ ઉદારીક શરીરમાં—અવના બેઠ ૧૪, શુભ ૧૪, ભેગ ૧૫,
ઉપયોગ ૧૨, લેશા ૬.

૨ વેદ્ય શરીરમાં—અવના બેઠ ૪ તે ૨ સંહીના ને ૧ અ-
સંસી તિર્યચનો અપયોપ્તો અને ૧ બાદર વાઉકાપનો
પયોપ્તો એવ' ૪, શુભ ૭ પ્રથમ, ભેગ ૧૨ તે ૨ આહા-
રકના ને ૧ કાર્મજુનો એ ૩ વચ્ચાં, ઉપયોગ ૧૦ તે ૨
કેવળના વચ્ચાં, લેશા ૬

- ૩ આકારક શરીરમાં-જીવનો લેદ ૧ સંસીનો પર્ણોપ્તો, ગુ ૨ છર્ડુ ને સાતમું, ભેગ ૧૨ તે ૨ વૈકેયના ને કાર્મણનો એ ૩ વજ્યાં, ઉપ ૭ તે ૪ જ્ઞાન ને ૩ દર્શન, લેયા ૬.
૫ તેજસ કાર્મણ શરીરમાં-જીવના લેદ ૧૪, ગુણઘણા ૧૪, ભેગ ૧૫, ઉપયોગ ૧૨, લેયા ૬.

એનો અદ્યપબહુત્વ, સર્વથી થોડા આકારક શરિરી ૧, તેથી વૈકેય શરિરી અસંખ્યાતગુણા ૨, તેથી ઉદારિક શરિરી અસંખ્યાતગુણા ૩, તેથી તેજસ કાર્મણ શરિરી માંહોમાંહિ તુમ્મ ને અનંતગુણા ૫. ઈતિ મહોત્રે બાસડીઓ સમાપ્ત.

અથ શ્રી ચાર કપાયનો ચોકડો.

શ્રી પદ્મવજ્રાણ સૂત્ર ૫૬ ચોદમે કપાયનો વર્ણવ આપ્યો છે. કપાય ૧૬ પ્રકારે કહી છે-૧. પેતાને માટે, ૨. પરને માટે, ૩. તદુભયા કહેતાં બન્ને માટે, ૪. જેત કહેતાં ઉપાધી જમીનને માટે, ૫. વશ્યુ કહેતાં ઢાંકી જમીનને માટે, ૬. શરીર માટે, ૭. ઉપધિને માટે, ૮. નિરર્થકપણે, ૯. ભણતાં, ૧૦. અભણતાં, ૧૧. ઉપધાંતપણે, ૧૨. અણુપધાંતપણે, ૧૩. અનંતાનુંબધી કોધ, ૧૪. અપ્રત્યાખ્યાની કોધ, ૧૫. પ્રત્યાખ્યાની કોધ, ૧૬. સંજલનો કોધ, એવં ૧૬. તે ૧૬ સમુચ્ચય જીવઆશ્રી અને ચોવીશ હંડક આશ્રી એમ ૨૫ ને ૧૬ સોલે ગુણતાં ૪૦૦ થયા. હવે કપાયના દગીઆ કહે છે-ચણીઆ, ઉપચણીઆ, બાંધ્યા, વેદ્યા, ઉઘીરીયા, નિર્જ્યાં એવં છ. તે જૂતકાળ, વર્તમાનકાળ અને ભવિષ્યકાળ આશ્રી એમ ૬ ને ૩ તલે ગુણતાં ૧૮ થાય. તે એક જીવ આશ્રી અને ૧૮ બહુ જીવ આશ્રી એવં ૩૬ થાય તે સમુચ્ચય જીવ આશ્રી, અને ચોવીશ હંડક આશ્રી, એમ ૩૬ ને ૨૫ સે ગુણતાં ૯૦૦ થાય અને ૪૦૦ ઉપર કહ્યા તે મળી કુલ ૧૩૦૦ કોધના, ૧૩૦૦ માનના, ૧૩૦૦ માયાના, અને ૧૩૦૦ લેખના, એવં સર્વ મળી ૫૨૦૦ થાય.

શ્રી અઠાણું બોલનો અલ્પ બહુત્વદ્વાર.

- ૧ સર્વથી યોગ ગર્ભજ મનુષ્ય.
- ૨ મનુષ્યણી સંજેઙ્ગુણી.
- ૩ બાહર તેડકાયા પચાંખા
અસંજેઙ્ગુણા.
- ૪ અનુત્તર વિમાનના દેવતા અં
- ૫ ઉપલી ત્રિકના દેવતા અં
- ૬ મધ્યમ ત્રિકના દેવતા અં
- ૭ હેઠલી ત્રિકના દેવતા અં
- ૮ બારમા દેવલોકના દેવતા અં
- ૯ અગિયારમા દેવ દેવતા અં
- ૧૦ દશમા દેવલોકના દેવતા અં
- ૧૧ નવમા દેવલોકના દેવતા અં
- ૧૨ સાતમી નરકના નારકી અસં
- ૧૩ છઠી નરકના નારકી અસં
- ૧૪ આઠમાં દેવ દેવતા અસં
- ૧૫ સાતમા દેવ દેવતા અસં
- ૧૬ પાંચમી નરકના નારકી અસં
- ૧૭ છઠા દેવલોકના દેવતા અસં
- ૧૮ ચોથી નરકના નારકી અસં
- ૧૯ પાંચમા દેવ દેવતા અસં
- ૨૦ ત્રીજી નરકના નારકી અસં
- ૨૧ ચોથા દેવ દેવતા અસં
- ૨૨ ત્રીજા દેવ દેવતા અસં
- ૨૩ બીજી નરકના નારકી અસં
- ૨૪ તમામિહન મનુષ્ય અસં
- ૨૫ બીજા દેવ દેવતા અસં
- ૨૬ બીજા દેવલોકની દેવી ન
- ૨૭ પહેલા દેવલોકના દેવતા અં
- ૨૮ પહેલા દેવલોકની દેવી અં
- ૨૯ ભવનપતિ દેવતા અસં
- ૩૦ ભવનપતિની દેવી અં
- ૩૧ પહેલી નરકના નારકી અસં
- ૩૨ ખેચર પુરુષ અસં
- ૩૩ ખેચરની સ્ત્રી અં
- ૩૪ યગચર પુરુષ અં
- ૩૫ યગચર સ્ત્રી અં
- ૩૬ જગચર પુરુષ અં
- ૩૭ જગચર સ્ત્રી અં
- ૩૮ વ્યંતર દેવતા અં
- ૩૯ વ્યંતર દેવી અં
- ૪૦ જ્યોતિષી દેવતા અં
- ૪૧ જ્યોતિષીની દેવી અં
- ૪૨ ખેચર નપુંસક અં
- ૪૩ યગચર નપુંસક અં
- ૪૪ જગચર નપુંસક અં
- ૪૫ ચક્રેન્દ્રિય પચાંખા અં
- ૪૬ પચેન્દ્રિય પચાં વિશેષાદીયા.
- ૪૭ એન્દ્રિય પચાં વિશેષાદીયા.
- ૪૮ તેન્દ્રિય પચાં વિં
- ૪૯ પચેન્દ્રિય અપં અસં
- ૫૦ ચક્રેન્દ્રિય અપં અસં
- ૫૧ તેન્દ્રિય અપં વિં
- ૫૨ પચેન્દ્રિય અપં વિં
- ૫૩ પ્રત્યેક શરીરના ૬૦ વનરપતિ-

અથ શ્રી યોગીશ જિનાંતરાં.

૧. અદાર કોડકોડ સાગરને આંતરે પહેલા શ્રી આદિનાથ તીર્થંકર વનીતા નગરીને વિષે યથા. નાલિચલ પિતા, મરૂ-દેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, વૃષભ લંછન, પાંચસેં ધનુષ દેહિ-માન, યોગીશ લાખ પૂર્વનું આયુષ, વીશ લાખ પૂર્વ કુંવરપણે રહ્યા, ત્રેસઠ લાખ પૂર્વ રાજ્ય પાળ્યું, એક લાખ પૂર્વની પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી એક હજાર વર્ષે દેવગજાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકાકૃપ અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને દ્વાદશાંગી ગણિની પેટી આપીને, ત્રીજા આસના ત્રણ વર્ષ ને સાડા આઠ મહિના બાદી રહ્યા તેવારે મહા વહ તેરથને હહાડે દશ હજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૨. પહેલા શ્રી આદિનાથ તીર્થંકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી પચાસ લાખ કોડ સાગરને આંતરે બીજા અજિતનાથ તીર્થંકર અયોધ્યા નગરીને વિષે યથા. જિતશત્રુ રાજા પિતા, વિશ્વદેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, ગજ હલેતાં હસ્તીનું લંછન સાડા ચારસે ધનુષનું દેહિમાન, બહોંતેર લાખ પૂર્વનું આયુષ, અદાર લાખ પૂર્વ કુંવરપણે રહ્યા, ત્રેપનલાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું, એક લાખ પૂર્વની પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી બાર વર્ષે દેવગજાન ઉપન્યું. સાધુ સાધ્વી, આવક આવિકાકૃપ અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને, દ્વાદશાંગી ગણિની પેટી આપીને એક હજાર સાધુ સંઘાને નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૩. બીજા અજિતનાથ તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ત્રીશ લાખ કોડ સાગરને આંતરે ત્રીજા સંભવનાથ તીર્થંકર સાવર્ધા નગરીને વિષે યથા. જિતાર્ય રાજા પિતા, સન્યાદેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, અશ્વ હલેતાં ચોડનું લંછન, ચારસેં ધનુષનું દેહિમાન, સાડા લાખ પૂર્વનું આયુષ. પંદર લાખ પૂર્વ કુંવરપણે રહ્યા, સુભાલીશ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું, એક લાખ પવં પ્રવત્ત્યા

પાળી. પ્રવજ્ઞ્યાં લીધા પછી ચક્રે વર્ષે કેવળજ્ઞાન ઉપનયન. સાધુ, સાધ્વી, શાવક શાવિકાદૃષ્ય ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક દહાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યાં.

૪. ત્રીજા સંસવનાય તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ૬૪ લાખ કોડ સાગરોપમને અંતરે યોગ્ય અભિનંદન તીર્થંકર વનીતા નગરીને વિષે થયા. સંવર રાજા પિતા, સિદ્ધાયા સહી માતા, હેમવલ્લે, વાનરનું લંછન, સાગ્રજલસેં ધનુષનું દેહિમાન, પચાસ લાખ પૂર્વેનું આયુષ્ય તેમાં સાગ્રજાર લાખ પૂર્વે કુંવર પછે રજા. સાગ્રીજત્રીસ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું, એક લાખ પૂર્વની પ્રવજ્ઞ્યાં પાળી, પ્રવજ્ઞ્યાં લીધા પછી ચક્રે વર્ષે કેવળજ્ઞાન ઉપનયન. સાધુ, સાધ્વી, શાવક શાવિકાદૃષ્ય ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી, દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક દહાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યાં.

૫. યોગ્ય અભિનંદન તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ૧૪ લાખ કોડ સાગરને અંતરે પાંચમા સુમતિનાય તીર્થંકર કુશલપુરી નગરીને વિષે થયા. મેઘરથ રાજા પિતા, સુમંગલા દેવી સહી માતા, હેમવલ્લે, કૌંચ પંખીનું લંછન, જલસેં ધનુષનું દેહિમાન, આગીશ લાખ પૂર્વેનું આયુષ્ય, તેમાં ૬૪ લાખ પૂર્વ કુંવરપછે રજા, આગ્રજત્રીસ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું, એક લાખ પૂર્વની પ્રવજ્ઞ્યાં પાળી, પ્રવજ્ઞ્યાં લીધા પછી ચીશ વર્ષે કેવળ જ્ઞાન ઉપનયન. સાધુ, સાધ્વી, શાવક, શાવિકાદૃષ્ય, ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને, દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક દહાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ પધાર્યાં.

૬. પાંચમા સુમતિનાય તીર્થંકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી નેવું દહાર કોડ સાગરને અંતરે છઠ્ઠા પદ્મપ્રમુ તીર્થંકર કુસંધી નગરીને વિષે થયા. ધર રાજા પિતા, સુમિત્રા દેવી સહી માતા, રત્ને વલ્લે, પદ્મકમળનું લંછન, અડીચા ધનુષનું દેહિમાન, ત્રીસ લાખ પૂર્વેનું આયુષ્ય, સાગ્રજાર લાખ પૂર્વ કુંવર-

પ્રેમ રહ્યા, સાદીએકવીશ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું, એક લાખ પૂર્વની પ્રવત્ત્યો પાળી, પ્રવત્ત્યો હીધા પછી છઠ્ઠે મહીને કેવળ-જ્ઞાન ઉપન્યું. આધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકાકર્ય અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને, દાદશાંગી ગળીની પેટી આપીને ત્રહુતેર સાધુ સંઘાને સ્વામી નિર્વાણ પધાર્યા.

૭. છઠ્ઠા મીષમગ્નુ તીર્થકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી નવ હજાર કોઠ સાગરને આંતરે આતમા મુપાર્જનાથ તીર્થકર વણા-રસી નગરીને વિષે થયા. પ્રતિષ્ઠ રાજ પિતા, પૃથ્વી દેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, સાચીયાનુ લંછન, બસેં ધનુષનુ દેહિમાન, વીશ લાખ પૂર્વનુ આધુષ, તેમાં પાંચ લાખ પૂર્વ કુંવરપણે રહ્યા, ચડેદ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું. એક લાખ પૂર્વની પ્રવત્ત્યો પાળી, પ્રવત્ત્યો હીધા પછી નવ માસે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. આધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકાકર્ય અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને, દાદશાંગી ગળીની પેટી આપીને પાચસેં સાધુ સંઘાને સ્વામી નિર્વાણ પધાર્યા.

૮. સાતમા શ્રી મુપાર્જનાથ તીર્થકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી નવસેં કોઠ સાગરને આંતરે આતમા ચંદ્રપ્રભ તીર્થકર ચંદનપુરી નગરીને વિષે થયા. મદાસેન રાજ પિતા, હેમવર્ણ દેવી રાણી માતા, ઉત્તરવલ વર્ણ, ચંદ્રમાનુ લંછન, દોઢસો ધનુષનુ દેહિમાન, દશ લાખ પૂર્વનુ આધુષ, તેમાં અઢીલાખ પૂર્વ કુંવરપણે રહ્યા, સાડાછ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું. એક લાખ પૂર્વ પ્રવત્ત્યો પાળી, પ્રવત્ત્યો હીધા પછી છઠ્ઠે મહીને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. આધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકાકર્ય અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને દાદ-શાંગી ગળીની પેટી આપીને એક હજાર સાધુ સંઘાને સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૯. આઠમા શ્રી ચંદ્રપ્રભ તીર્થકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી નેવુ કોઠ સાગરને આંતરે નવમા શ્રીમુવિધિનાથ તીર્થકર કાકરી નગરીને વિષે થયા. મુત્રીવ રાજ પિતા, આદેવી રાણી માતા, ઉત્તરવલ વર્ણ, અગ્નિચંદ્રનુ લંછન, સાં ધનુષનુ દેહિમાન, બે લાખ પૂર્વનુ આધુષ તેમાં અર્ધ લાખ પૂર્વ કુંવરપણે રહ્યા,

અર્ધ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું, એક લાખ પૂર્વ પ્રવત્ત્યા પાળી. પ્રવત્ત્યા લીધા પછી ચાર મહીને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકારૂપ ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને દ્વાદશાંગીગણીની પેટી આપીને એકહજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૧૦. નવમા શ્રી સુવિધિનાથ તીર્થંકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી નવ કોઠ સાગરને આંતરે દશમા શ્રી શીતળનાથ તીર્થંકર ભદ્રીકપુર નગરીને વિષે થયા. દશરથ રાજા પિતા, નંદાદેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, શ્રીવત્સ સાથીયાનું લંછન, નેત્રું ધનુષનું દેહિમાન, એક લાખ પૂર્વનું આયુષ તેમાં પાલાખપૂર્વ કુંવરપણે રહ્યા, અર્ધ લાખ પૂર્વ રાજ પાળ્યું, પાલાખ પૂર્વની પ્રવત્ત્યા પાળી. પ્રવત્ત્યા લીધા પછી ત્રણ માસે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકારૂપ ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક હજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૧૧. દશમા શ્રી શીતળનાથ તીર્થંકર નિર્વાણ પહોંચ્યા પછી એક કોઠ સાગરમાં એકસો સાગર છાસઠ લાખ છવિશ હજાર વરસને ઉણે આંતરે, અગ્યારમા શ્રેયાંસનાથ તીર્થંકર સિંહપુરી નગરીને વિષે થયા. વિષ્ણુ રાજા પિતા અને વિષ્ણુ દેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, જેંડાનું લંછન, એસી ધનુષનું દેહિમાન, ચોસસી લાખ વરસનું આયુષ, તેમાં ૨૧ લાખ વરસ કુંવરપણે રહ્યા, ૪૨ લાખ વરસ રાજ પાળ્યું, ૨૧ લાખ વરસની પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી બે માસે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકારૂપ ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક હજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૧૨. અગ્યારમા શ્રી શ્રેયાંસનાથ તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ૫૪ સાગરને આંતરે, બારમા શ્રી વાસુપૂજ્ય તીર્થંકર અંબા-પુરી નગરીને વિષે વસુપૂજ્ય રાજા પિતા, જ્યાદેવી રાણી માતા, રાતેવર્ણ, લેસનું લંછન, ચિત્તેર ધનુષનું દેહિમાન, બોહોતેર લાખ વરસનું આયુષ તેમાં અઢાર લાખ વરસ કુંવરપણે રહ્યા, ચોપનલાખ વરસની પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી એક

भोगे देवगजान उच-युं. साधु, आधी, आवक, आविकाइय
यनुविध अंध तीर्थ स्थापी द्वादशांगी गज्जीनी पटी आपीने छरे
साधु अंधाते स्वामी निवांज भेस पधायो.

१३. वारमा श्री वासुपुन्य तीर्थकर निवांज भेस पछोन्वा
पछी वीथ्य भामरने आनरे तेरमा श्री विमगनाय तीर्थकर ह-
पीछपुर नगरने विधे यथा. दृतवमा राज पिना, श्यामादेवी
राणी माता, छेमवर्त्त, सुवरनुं लांजन, साठ धनुषनुं देहिमान,
साठ लाज वरसनुं आसुष. तेमा पंदर लाज वरस कुंवरपत्ने
रह्या, त्रीश लाज वरन राज्या पाज्युं, १५ लाज वरसनी
भवत्त्यां पागी. भवत्त्यां लीध. पछी न भरीने देवगजान उ-
च-युं. साधु आधी आवक आविकाइय यनुविध अंध तीर्थ
स्थापीने द्वादशांगी गज्जीनी पटी आपीने ६०० साधु अंधाते
स्वामी निवांज भेस पधाय.

१४. तेरमा श्री विमगनाय तीर्थकर भेस पछोन्वा पछी नव
भामरने आनरे अउदमा अनतनाय तीर्थकर अयोध्या नगरीने
विधे यथा. निहनेन राज पिना. सुवरादेवी राजी माता,
छेमवर्त्त. नकनानु उंजन. पन्ना धनुषनुं देहिमान. उं
लाज वरसनुं आसुष. तेमा पंदर लाज वरस कुंवरपत्ने
रह्या, पंदर लाज वरस पन्ना पन्ना वरसनी भवत्त्यां
पागी, भवत्त्यां लीध. पछी न भरीने देवगजान उच-युं. साधु
आधी आवक आविकाइय यनुविध अंध तीर्थ स्थापी
ने द्वादशांगी गज्जीनी पटी आपीने ६०० साधु अंधाते
स्वामी निवांज भेस पधाय.

१५. तेरमा श्री विमगनाय तीर्थकर भेस पछोन्वा पछी नव
भामरने आनरे अउदमा अनतनाय तीर्थकर अयोध्या नगरीने
विधे यथा. निहनेन राज पिना. सुवरादेवी राजी माता,
छेमवर्त्त. नकनानु उंजन. पन्ना धनुषनुं देहिमान. उं
लाज वरसनुं आसुष. तेमा पंदर लाज वरस कुंवरपत्ने
रह्या, पंदर लाज वरस पन्ना पन्ना वरसनी भवत्त्यां
पागी, भवत्त्यां लीध. पछी न भरीने देवगजान उच-युं. साधु
आधी आवक आविकाइय यनुविध अंध तीर्थ स्थापी
ने द्वादशांगी गज्जीनी पटी आपीने ६०० साधु अंधाते
स्वामी निवांज भेस पधाय.

પ્રવળ્યા લીધા પછી જે મહિને કેવળજ્ઞાન પામ્યા. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકારૂપ ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને આઠસેં સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૧૬. પંદરમા શ્રી ધર્મેનાથ તીર્થંકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ત્રણ સાગર તેમાં પોણાપચ્ચને ઉછે આંતરે સોળમા શ્રી શાંતિનાથ તીર્થંકર હસ્તીનાગપુર નગરને વિષે યયા. વિશ્વસેન રાજા પિતા, અગિરાદેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, મૃગનું લંછન, આળીસ ધનુષનું દેહિમાન, એક લાખ વરસનું આયુષ તેમાં પા લાખ વર્ષ કુંવરપણે રહ્યા, અર્ધ લાખ વરસ રાજ પાળ્યું, પા લાખ વરસની પ્રવળ્યા પાળી, પ્રવળ્યા લીધા પછી એક મહીને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકારૂપ ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને નવસેં સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૧૭. સોળમા શ્રી શાંતિનાથ તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી અર્ધ પચ્ચને આંતરે સતરમા શ્રી કુંથુનાથ તીર્થંકર ગજપુરનગરીને વિષે યયા. સુરરાજ પિતા, સુરાદેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, છગલ કહેતાં પ્રોકડાનું લંછન, પાંત્રીશ ધનુષનું દેહિમાન, પંચાણ્ડ હજાર વરસનું આયુષ તેમાં પોણી ચોવીસ હજાર વરસ કુંવર-પણે રહ્યા, પોણી ચોવીસ હજાર વરસ રાજ પાળ્યું, પોણી ચોવીસ હજાર વરસ ચકવર્તીની પદવી ભોગવી, પોણી ચોવીસ હજાર વરસની પ્રવળ્યા પાળી, પ્રવળ્યા લીધા પછી સોળ મહીને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવિકારૂપ ચતુર્વિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપીને દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક હજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ પધાર્યા.

૧૮. સતરમા શ્રી કુંથુનાથ તીર્થંકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી પા પચ્ચમાંથી એક કોડ ૧ હજાર વર્ષને ઉછે આંતરે ૧૮ મા શ્રી અરનાથ તીર્થંકર નાગપુર નગરીને વિષે યયા. સુદર્શન રાજા પિતા, દેવપ્રીદેવી રાણી માતા, હેમવર્ણ, નંદાવર્ત સાથીયાનું લંછન, ત્રીસ ધનુષનું દેહિમાન, ચોરાશી હજાર વરસનું આયુષ

તેમાં ૨૧ હજાર વરસ કુવરપણે રહ્યા, ૨૧ હજાર વર્ષ રાજ્ય પાળ્યું. ૨૧ હજાર વરસ ચક્રવર્તીની પદવી ભોગવી, ૨૧ હજાર વર્ષ પ્રવચ્ચો પાગી, પ્રવચ્ચો લીધા પછી ત્રણ મહીને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવીકાણે અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક હજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યાં.

૧૬. અઢારમા અરનાથ તીર્થકર નિર્વાણ મોક્ષ પહોંચ્યા પછી એક ઠોઠ ને એક હજાર વરસને આંતરે ૧૬ મા મહિસનાથ તીર્થકર મિથિલા નગરીને વિષે ચલા. કુંબ રાજા પિતા, પ્રભાવની રાણી માતા, નીલેવર્ણ, કમ્બાણુ લંછન. પચીસ ધનુષનુ દેદિમાન, પંચાવન હજાર વર્ષનુ આનુષ નેમા નો વચ્ચ કુવરપણે રહ્યા પાછી પ્રવચ્ચો પાગી, પ્રવચ્ચો લીધા પછી ત્રીજે પહોરે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવીકાણે અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને પાચમે સાધુ અને પાંચમે સાધ્વી નચાને સ્વની નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યાં.

૨૦ આગળીજ્ઞાન. મહિસનાથ તીર્થકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ચોપન જ્ઞાન વચ્ચને આગળે રાજા શ્રી મુનીનુચન તીર્થકર રાજા-લક્ષ્મી નગરીને વિષે ચલા. નિજ રાજા પિતા. પદ્માવતી માતૃ માતા. રાજાના કુવરપણે રહ્યા ૨૦ વર્ષનુ આનુષ નેમા નો વચ્ચ કુવરપણે રહ્યા પાછી પ્રવચ્ચો પાગી, પ્રવચ્ચો લીધા પછી ત્રીજે પહોરે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવીકાણે અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને પાચમે સાધુ અને પાંચમે સાધ્વી નચાને સ્વની નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યાં.

૨૧ આગળીજ્ઞાન. મહિસનાથ તીર્થકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી ચોપન જ્ઞાન વચ્ચને આગળે રાજા શ્રી મુનીનુચન તીર્થકર રાજા-લક્ષ્મી નગરીને વિષે ચલા. નિજ રાજા પિતા. પદ્માવતી માતૃ માતા. રાજાના કુવરપણે રહ્યા ૨૧ વર્ષનુ આનુષ નેમા નો વચ્ચ કુવરપણે રહ્યા પાછી પ્રવચ્ચો પાગી, પ્રવચ્ચો લીધા પછી ત્રીજે પહોરે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવીકાણે અનુવિધ સંઘ તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને પાચમે સાધુ અને પાંચમે સાધ્વી નચાને સ્વની નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યાં.

હજાર વર્ષનું આયુષ, અહીં હજાર વર્ષ કુંવરપણે રહ્યા, સાથ જ હજાર વર્ષ રાજ પાળ્યું, એક હજાર વર્ષ પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી નવ મહીને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવીકારૂપ, ચાર તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપી એક હજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૨૨. એકવીશમા શ્રી નમીનાથ તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી પાંચ લાખ વર્ષને આંતરે ૨૨ મા નેમનાથ તીર્થંકર સોરીપુર નગરને વિષે થયા. સમુદ્રવિજય રાજા પિતા, શીવાદેવી રાણી માતા, રથામવલ્લે, રા'જનું લંછન, હથ ધનુષનું હેઠિમાન, એક હજાર વર્ષનું આયુષ તેમાં ત્રણેય વર્ષ કુંવરપણે રહ્યા, સાતસે વર્ષ પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી ચાપન હઠાડે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવીકારૂપ, ચાર તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને પાંચસે ને છત્રીશ સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૨૩. બાવીશમા શ્રી નેમનાથ તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી પોણી ચોથાંસી હજાર વર્ષને આંતરે ૨૩ મા પાર્શ્વનાથ તીર્થંકર વણારસી નગરીને વિષે થયા. અશ્વસેન રાજા પિતા, વામાદેવી રાણી માતા, નીલેવલ્લે, સર્પનું લંછન, નવ હાથનું હેઠિમાન, સો વર્ષનું આયુષ, તેમાં ૩૦ વર્ષ કુંવરપણે રહ્યા, સિત્તેર વર્ષ પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી ચોથાંસી હઠાડે કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, આવક, આવીકારૂપ ચાર તીર્થ સ્થાપી દ્વાદશાંગી ગણીની પેટી આપીને એક હજાર સાધુ સંઘાતે સ્વામી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

૨૪. ત્રેવીશમા શ્રી પાર્શ્વનાથ તીર્થંકર મોક્ષ પહોંચ્યા પછી અહીંસે વર્ષને આંતરે ચાવીશમા શ્રી મહાવીર તીર્થંકર સત્રી-કુંડઆમ નગરને વિષે થયા. સિદ્ધાર્થ રાજા પિતા, ત્રિશલાદેવી રાણી માતા, હેમવલ્લે, સિંહનું લંછન, સાત હાથનું હેઠિમાન, બોહોતેર વર્ષનું આયુષ, તેમાં ૩૦ વર્ષ કુંવરપણે રહ્યા, ૪૨ વર્ષની પ્રવત્ત્યા પાળી, પ્રવત્ત્યા લીધા પછી સાડા બાર વર્ષ ને એક

પપ્પવાડીએ કેવળજ્ઞાન ઉપન્યું. સાધુ, સાધ્વી, શાવક, સાવીકાદય
અનુવિધ મંથ તીર્થ સ્થાપીને દ્વાદશાંગી ગળીની પેટી આપીને
આસો વદ અમાવાસ્યાની શત્રે પાતાપુત્રી નગરીને વિષે દોઢા
આગના ત્રણ વર્ષ ને સાડા આઠ મહિના જાડી રહ્યા, ત્યારે શ્વામી-
નાથ જોકાડિપણે, બે દિવસનું અણસણ કરી નિર્વાણ મોક્ષ પધાર્યા.

પહેલા તીર્થકર શ્રી જયજદેવ શ્વામી અને ચોવીશમા
તીર્થકર શ્રી મહાવીર શ્વામી એ બેઉ વચ્ચે એક છોટાકોટ સાગ-
શાપમનું આજે તેમાં ૪૨ કબર વર્ષ ઉછાનું આંતરે જાણ્યું.

હતિ શ્રી ચોવીશ તીર્થકરનાં આંતરં સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી શ્વાસોશ્વાસનો શાકડો.

શ્રી પમવજાજી સુત પદ સાનમે શ્વાસોશ્વાસનો અધિકાર માત્રો છે
તેમાં નારડી અને દેવતા કેવી રીતે શાસ્ત્રોમાસ લીએ છે ? વીર પ્રભુએ
કહ્યું કે દે મૌનમ ! નારડીના જીવ નિરંતર ધમજની પેરે શાસ્ત્રોમાસ લીએ
છે. અમુરકમારના દેવતા જાપન્ય સાન થોક, લતકુદા એક પક્ષ ગાંઝેરે
શાસ્ત્રોમાસ લીએ છે. વાજુજ્વંતર ને નવલીકાપના દેવતા જાપન્ય સાન
થોક, કલકુદા પ્રત્યેક મુદતે. જ્યોતિષી ૪૦ અને ૬૦ પ્રત્યેક મુદતે, પડેલે
દેવલોકે ૪૦ પ્રત્યેક મુદતે અને ૬૦ બે પક્ષે. બીજે દેવલોકે ૪૦ પ્રત્યેક મુદતે
ગાંઝેરે. ૬૦ બે પક્ષ ગાંઝેરે. ત્રીજે દેવલોકે ૪૦ બે પક્ષે, અને ૬૦ સાન પક્ષે.
ચોથે દેવલોકે ૪૦ બે પક્ષે ગાંઝેરે. અને ૬૦ સાન પક્ષ ગાંઝેરે. પાંચમે
દેવલોકે ૪૦ સાન પક્ષે. ૬૦ દય પક્ષે. છઠે દેવલોકે ૪૦ દય પક્ષે. ૬૦
ચૌદ પક્ષે. સાનમે દેવલોકે ૪૦ ચૌદ પક્ષે, ૬૦ સત્તર પક્ષે. આગમે દેવલોકે
૪૦ સત્તર પક્ષે, ૬. અદાર પક્ષે. નવમે દેવલોકે ૪૦ અદાર પક્ષે, ૬૦
એગણીસ પક્ષે. દસમે દેવલોકે ૪૦ એગણીસ પક્ષે, ૬૦ વીસ પક્ષે.
અગિયારમે દેવલોકે ૪૦ વીસ પક્ષે. ૬૦ એકવીસ પક્ષે. બારમે દેવલોકે
૪૦ એકવીસ પક્ષે, ૬૦ બાવીસ પક્ષે, પડેલી ત્રીકમા ૪૦ બાવીસ પક્ષે,
૬૦ પચીસ પક્ષે. બીજી ત્રીકમા ૪૦ પચીસ પક્ષે, ૬૦ અઢારીસ પક્ષે.
ત્રીજી ત્રીકમા ૪૦ અઢારીસ પક્ષે, ૬૦ એકત્રીસ પક્ષે. ચાર અનુત્તર
વિમાનમા ૪૦ એકત્રીસ પક્ષે. ૬૦ તેત્રીસ પક્ષે. સર્વાર્થ તિલકમા ૪૦
અને ૬૦ તેત્રીસ પક્ષે એન તેત્રીસ પપ્પવાડીએ શ્વાસ ઉચ્ચે લે અને તેત્રીસ
પપ્પવાડીએ શ્વાસ નીચે મુકે.

નંબર	તીર્થસ્થાના નામ	પિતાનું નામ	માતાનું નામ	લંછન	સંસ્કૃતમાન. ધનુષ.	આયુષ્યમાન.	યજ્ઞનાં નામ.	યજ્ઞસ્વીના નામ.
૧	શ્રી સદાશંકર	નાભીકુલકર.	મહેલવી	ટાંબ.	૫૦૦	૮૪ લાખ પૂર્વ.	ગોમુખ.	ચક્રેશ્વરી.
૨	શ્રી અચ્યુતનાથ	ચિત્રાચર.	વિજયા	હરિન.	૪૫૦	૭૨ " "	મહાપદ્મ.	અચ્યુતબાલા.
૩	શ્રી સબ્બરનાથ	ચિત્રાધર્મ.	નવા	અમ્.	૪૦૦	૬૦ " "	ત્રિમુખ.	ફરીનારી.
૪	શ્રી અખિલદાસ	સુવર્ણનાથ.	નિહારાણ.	વાદર.	૩૫૦	૫૦ " "	નાયક.	કાલીશ.
૫	શ્રી ભુવનનાથ	સાવરનાથ.	મળા.	કોંચપદ્મી.	૩૦૦	૪૦ " "	તુલસી.	મહાકાલી.
૬	શ્રી પદ્મપ્રભ.	ક્રિષ્ણનાથ.	નુશીમા.	પદ્મ.	૨૫૦	૩૦ " "	કુસમ્બ.	સ્વામા.
૭	શ્રી નરપાલનાથ	પ્રતિહરનાથ.	પૂરવી.	સાથીઓ.	૨૦૦	૨૦ " "	ભાંગ.	શાન્તા.
૮	શ્રી નરદત્ત	મહાભગવાન.	બદામી.	ચક્ર.	૧૫૦	૧૦ " "	વિજય.	ભૂકીડી.
૯	શ્રી ગુરુધિનાથ	ભાગ્યનાથ.	ભાગ્યનાલી.	મગરમુચ્છ.	૧૦૦	૨ " "	અચ્યુત.	સુનારીકા.
૧૦	શ્રી નીલગનાથ	ભાગ્યનાથ.	નંદા.	શ્રીવત્સ.	૬૦	૧ " "	બ્રહ્મા.	અરોહણ.
૧૧	શ્રી ભગવાન	કનકચ.	વિષ્ણુ	નંદા.	૮૦	૮૪ લાખ વર્ષ.	જલેત.	માનવી.
૧૨	શ્રી રાત્નનાથ	વિષ્ણુ.	જયા.	પોટા.	૭૦	૭૧ " "	કુમાર.	ચંડા.
૧૩	શ્રી વિભાગનાથ	વનુપુજ્ય.	સ્વામા.	વરાહ.	૬૦	૬૦ " "	પદ્મુખ.	વિદિત.
૧૪	શ્રી જ્ઞાનનાથ	સિદ્ધસેન	સુમયા.	સીયાણી.	૫૦	૩૦ " "	પાનાળી.	અંદુલા.
૧૫	શ્રી ધર્મનાથ	ભાગ્ય.	નુવના.	વજ.	૪૫	૧૦ " "	કિમર.	કેદાર.
૧૬	શ્રી વાતીનાથ	વિશ્વમન.	અચિરા.	હરિયુ.	૪૦	૧ " "	ગરુડ.	નિર્વાણી.
૧૭	શ્રી કૃષ્ણનાથ	મુર.	સુરાદેવી.	બકરા.	૩૫	૬૫ હજાર વર્ષ.	ગંધર્વ.	બાલા.
૧૮	શ્રી અરુનાથ	મુદસેન.	દેવકીરાણી.	નંદાવર્ત.	૩૦	૮૪ " "	ચક્રેત.	ધણા.
૧૯	શ્રી મણિનાથ	કુંબ.	પ્રભાવની.	કાચ.	૨૫	૫૫ " "	ચરણ.	પરબ્રહ્મા.
૨૦	શ્રી સુમિયન	અમિત.	પદ્માવની.	કાચબો.	૨૦	૩૦ " "	બકરી.	નરદના.
૨૧	શ્રી નમીનાથ	વિજય.	વિષ્ણુ.	કમળ.	૧૫	૧૦ " "	ગરુડ.	ગરુડી.
૨૨	શ્રી નેમનાથ	સમુદ્રવિજય.	નિર્વાણી	કુખ.	૧૦	૧ " "	ગોમિય.	ગરુડી.
૨૩	શ્રી પાંચનાથ	અમલનાથ.	વામદેવી	સર.	૪૮૫૫.	૧૦૦ વર્ષ	પાંચ.	પદ્માવતી.
૨૪	શ્રી મહાવીર	સિદ્ધાચ.	વિભાવતી.	સિદ્ધ.	૪૮૫૫.	૪૮૫૫ વર્ષ	આત્મ.	વિભાવતી.

આથ શ્રી કર્મ પ્રકૃતિના બોલ.

૧ પહેલું જ્ઞાનાવરણીય કર્મ તે આંખના પાટા સમાન, ૨ બીજું દર્શનાવરણીય કર્મ તે રાખના પોળીઆ સમાન, ૩ ત્રીજું વેદનીય કર્મ તે મધ તથા ઝાડીએ ખરડયા ખડગ સમાન, ૪ ચોથું મોહનીય કર્મ તે મદિસપાન સમાન, ૫ પાંચમું આયુષ કર્મ તે હેડ સમાન, ૬ છઠું નામ કર્મ તે ચિત્તાસ સમાન, ૭ સ્વાત્મ ગોત્ર કર્મ, તે કુંભારના વાકડા સમાન, ૮ આઠમું અંતરાય કર્મ તે રાખના બંદારી સમાન. ૧ જ્ઞાનાવરણીય કર્મે અનંત જ્ઞાન શુણ્ઠ દાંડ્યો છે. ૨ દર્શનાવરણીય કર્મે અનંત દર્શનશુણ્ઠ દાંડ્યો છે. ૩ વેદનીય કર્મે અનંત અભ્યાસાય આત્મિક સુખ દાંડ્યું છે. ૪ મોહનીય કર્મે ક્ષાયક સમક્ષિત શુણ્ઠ દાંડ્યો છે. ૫ આયુષ કર્મે અક્ષય સ્થિતિ શુણ્ઠ દાંડ્યો છે. ૬ નામ કર્મે અમૂર્તિ શુણ્ઠ દાંડ્યો છે. ૭ ગોત્ર કર્મે અનુરૂ લપુ શુણ્ઠ દાંડ્યો છે. ૮ અંતરાય કર્મે અનંત આત્મિક શક્તિ શુણ્ઠ દાંડ્યો છે.

૧. જ્ઞાનાવરણીય કર્મ ૬ પ્રકારે બાંધે. પહેલે બોલે નાણપડિ-
લીયાએ તે જ્ઞાનીના બુદ્ધ બોલે, બીજે બોલે નાણનિહવણ-
યાએ તે જ્ઞાનીનો ઉપકાર બોલવે, ત્રીજે બોલે નાણઆશ્રાયણાએ
તે જ્ઞાનીની આશાતના કરે, ચોથે બોલે નાણઅંતરાએણું તે
જ્ઞાનીની અંતરાય પડાવે, પાંચમે બોલે નાણપડસેણું તે જ્ઞાની
ઉપર દ્રેષ કરે, છઠ્ઠે બોલે નાણવિસંવાયણાએગેણું તે જ્ઞાની ક્ષાયે
મોટા ઝગડા વિખવાદ કરે, એ છ પ્રકારે બાંધે, તે પાંચ તથા
૧૦ પ્રકારે બોગવે; તે પાંચ કથા તે કહે છે. ૧ મતિજ્ઞાનાવર-
ણીય, ૨ શુભજ્ઞાનાવરણીય, ૩ અવધિજ્ઞાનાવરણીય, ૪ મનપર્યવ-
જ્ઞાનાવરણીય, ૫ કેવલ જ્ઞાનાવરણીય એ ૫ જ્ઞાન પ્રગટ થવા દીધે
નહિ તથા ૧૦ પ્રકારે બોગવે તે કહે છે. ૧ સોયાવરણે, ૨ સોય-
વિન્નાણાવરણે, ૩ નેત્તાવરણે, ૪ નેત્તવિન્નાણાવરણે, ૫ પ્રાણાવરણે,
૬ પ્રાણવિન્નાણાવરણે. ૭ રસાવરણે, ૮ રસવિન્નાણાવરણે, ૯ ક્ષાસા-

વરણ, ૧૦ કાસવિન્નાણાવરણ, એ ૧૦ પ્રકારે ભોગવે. જ્ઞાનાવરણીય કર્મની સ્થિતિ, જ્યમ અંતર્મુક્તની ઉત્તમ ત્રીસ કોડકોડી સાગરોપમની અને અગાધ કાળ કરે તો ત્રણ હજાર વરસની સ્થિતિ.

૨. બીજું દર્શનાવરણીય કર્મ ૬ પ્રકારે બાંધે તે કહે છે. ૧ પહેલે બોલે દંશણપરિભીયાએ, ૨ દંશણનિન્દવણ્યાએ, ૩ દંશણઆભાયણ્યાએ, ૪ દંશણઅંતરાએણ, ૫ દંશણપડેણ, ૬ દંશણવિસવાયણાએણ એ ૭ પ્રકારે બાંધે, તે ૬ પ્રકારે ભોગવે તે કહે છે. ૧ અશુદ્ધદર્શનાવરણીય, ૨ અશુદ્ધદર્શનાવરણીય, ૩ અવધિદર્શનાવરણીય, ૪ કેવળદર્શનાવરણીય, ૫ નિદ્રા, ૬ નિદ્રાનિદ્રા, ૭ પ્રયત્ના, ૮ પ્રયત્નાપ્રયત્ના. ૬ થીજુદિનિદ્રા, એ ૬ પ્રકારે ભોગવે. દર્શનાવરણીય કર્મની સ્થિતિ જ્યમ અંતર્મુક્તની, ઉત્તમ ૩૦ કોડકોડી સાગરોપમની અને અગાધ કાળ કરે તો ત્રણ હજાર વરસની સ્થિતિ.

૩. ત્રીજું વેદનીય કર્મ તેના બે ભેદ. ૧ સામા વેદનીય, ૧ અમાત્રા વેદનીય, તેમાં સામા વેદનીય ૬૪ પ્રકારે બાંધે તે કહે છે. ૧ પાણ્ડુકંપયાએ, ૧ બુધાણ્ડુકંપયાએ, ૩ હવાણ્ડુકંપયાએ, ૪ સત્તાણ્ડુકંપયાએ, ૫ બદ્ધણ પાણ્ડુકંપયાએ, ૫ બુધાણ્ડુકંપયાએ, ૬ અમોચણાએ, ૭ અશુરણ્યાએ, ૮ અનિપ્પણ્યાએ. ૬ અપીદુણ્યાએ, ૧૦ અપરિવાવણ્યાએ, એ ૧૦ પ્રકારે બાંધે, તે આઠ પ્રકારે ભોગવે ૧ મહાજાત્રા, ૨ મહાજાત્રા, ૩ મહાજાત્રા, ૪ મહાજાત્રા, ૫ મહાજાત્રા, ૬ મહાજાત્રા, ૭ વવમુદયા, ૮ કામમુદયા એ ૮. તેની સ્થિતિ જ્યમ ૨ નમવર્ગ ઉત્તમ ૧૫ કોડકોડ સાગરોપમની. અગાધ કાળ કરે તે ૬૦ હજાર વરસની સ્થિતિ. અમાત્રાવેદનીય ૧૨ પ્રકારે બાંધે તે કહે છે ૧ પન્દુખણ્યાએ, ૨ પરમોચણ્યાએ, ૩ પરશુરણ્યાએ, ૪ પનિપ્પણ્યાએ, ૫ પરપિદુણ્યાએ, ૬ પરપરિવાવણ્યાએ. ૭ જદુણ પાણ્ડુકંપયાએ, ૮ હવાણ્ડુકંપયાએ, ૯ અમોચણ્યાએ, ૬ અશુરણ્યાએ, ૧૦ અનિપ્પણ્યાએ, ૧૧ અપીદુણ્યાએ, ૧૨ અપરિવાવણ્યાએ, એ ૧૨ પ્રકારે

બાંધે, તે આઠ પ્રકારે બોગયે. ૧ અમણુજ્જ્ઞા, ૨ અમણુજ્ઞા-
રથા, ૩ અમણુજ્ઞાગૃધા, ૪ અમણુજ્ઞારથા, ૫ અમણુજ્ઞાક્રમ, ૬
મણુદ્વયા, ૭ વચ્ચુદ્વયા, ૮ કાચુદ્વયા, તેની સ્થિતિ ૪૫૦
એક માત્રના સાત બાગ કદીએ એવા ૩ બાગ એક પથ્થને
અસંખ્યાનમે બાગ ઉજ્જાની, ઉત્તર ત્રીજા કોણકોપ્રે માગદોષમની.
એનો અભાષા કાગ પ્રજા દ્વાર વરમનો.

૪, યોગ્યે બોધનીય હર્મ ૭ પ્રકારે બાંધે. ૧ નિબ્બકોલે,
૨ નિબ્બમાલે, ૩ નિબ્બમાયાયે, ૪ નિબ્બલોલે, ૫ નિબ્બદંથાલુ-
બોધજિજ્ઞે, ૬ નિબ્બચરિત્તબોધજિજ્ઞે, એ પ્રકારે બાંધે તે ૨૮
પ્રકારે બોગયે, ૧ અનંતાનુબધી કોષ તે પવંતની શાઈ સમાન,
૨ અનંતાનુબધી માન તે પથ્થરના સ્તંભ સમાન, ૩ અનંતાનુ-
બધી માયા તે વાંસની ગાંઠ સમાન, ૪ અનંતાનુબધી લોભ તે
કિરમલના રંગસમાન, એ ચારે ગતિ નરકની કરે, સ્થિતિ ભવ-
લવની કરે, ધાત સમકિતની કરે. ૧ અપ્રત્યાખ્યાની કોષ તે
તળાવના બોટ સમાન, ૨ અપ્રત્યાખ્યાની માન તે હાકડાના
સ્તંભ સમાન, ૩ અપ્રત્યાખ્યાની માયા તે પેટાના યુંગ સમાન,
૪ અપ્રત્યાખ્યાની લોભ તે નગરની ખારના હર્મ સમાન એ
ચારે ગતિ નિર્વચની કરે, સ્થિતિ વરસ એકની કરે, ધાત દેશ-
મનની કરે. ૮. ૧ પચ્ચખાણાવરણીય કોષ તે વેળુની લીંટી
સમાન, ૨ પચ્ચખાણાવરણીય માન તે લાકડાના સ્તંભ સમાન,
૩ પચ્ચખાણાવરણીય માયા તે ગોમૂત્રિકા સમાન, ૪ પચ્ચખા-
ણાવરણીય લોભ તે ગાડાના ખંજન સમાન, એ ચારે ગતિ મ-
તુલ્યની કરે, સ્થિતિ ચાર માસની કરે, ધાત સર્વ ભતની કરે.
૧૨. ૧ સંબલનો કોષ તે પાણીની લીંટીસમાન, ૨ સંબલનુ
માન તે નેતરના સ્તંભસમાન, ૩, સંબલનની માયા તે વાંસની
છાઈસમાન. ૪ સંબલનો લોભ તે પતંગ તથા હસિદ્રના રંગ-
સમાન એ ચારે ગતિ દેવગાની કરે, સ્થિતિ પંદર દિનની કરે,
ધાત ઈવગજાનની કરે. ૧૬ એ સોળ કપાવ; હવે ૬ નોકપાવ
કહે છે. ૧૭ હાસ્ય ૧૮ રતિ ૧૯ અરતિ ૨૦ બચ ૨૧ ચોક ૨૨

૧૪, ૧૫ અણિઠાસિધ, ૮ અણિઠેલાવણે, ૯ અણિઠાજસોઠિતિ,
 ૧૦ અણિઠેડાણુ કમગત વીસ્થિપુરિસાકાર પરણમે, ૧૧ કિલુસ-
 રયા, ૧૨ દિલુસરયા, ૧૩ અણિઠસરયા, ૧૪ અકંતસરયા, એ
 ૧૪ પ્રકારે લોગવે. હવે નામ કર્મની ૯૩ પ્રકૃતિ કહે છે-૧ નર-
 કગતિ, ૨ તિર્યચગતિ. ૩ મનુષ્યગતિ, ૪ દેવગતિ, ૫ એકેન્દ્રિય
 જાતિ, ૬ બેદ્રિય જાતિ, ૭ તેદ્રિય જાતિ, ૮ ચત્રિદ્રિય જાતિ,
 ૯ પંચેદ્રિય જાતિ, ૧૦ ઉદારિકચરીર, ૧૧ વૈકેયચરીર, ૧૨ આ-
 હારિકચરીર, ૧૩ તેજસચરીર, ૧૪ કાર્મણચરીર, ૧૫ ઉદારિક-
 અંગોપાંગ, ૧૬ વૈકેયઅંગોપાંગ. ૧૭ આહારકઅંગોપાંગ, ૧૮ ઉ-
 દારિકઅંગેન, ૧૯ વૈકેયઅંગેન, ૨૦ આહારકઅંગેન, ૨૧ તેજસ-
 અંગેન, ૨૨ કાર્મણઅંગેન. ૨૩ ઉદારીકસંધાતન, ૨૪ વૈકેયસંધા-
 તન, ૨૫ આહારકસંધાતન, ૨૬ તેજસસંધાતન ૨૭ કાર્મણસં-
 ધાતન, ૨૮ વર્ણક્રમનારાચસંધયણુ, ૨૯ ક્રમનારાચસંધયણુ,
 ૩૦ નારાચસંધયણુ, ૩૧ અર્ધનારાચસંધયણુ, ૩૨ કિલુસસંધયણુ,
 ૩૩ ઉવદુસસંધયણુ, ૩૪ સમચઉરંચસંધાણુ, ૩૫ નિગોહપરીમ-
 ણગમંઠાણુ, ૩૬ સાદિસંઠાણુ, ૩૭ વામનસંઠાણુ, ૩૮ કુન્ઠસં-
 ઠાણુ. ૩૯ હંતસંઠાણુ, ૪૦ કાળોવર્ણ, ૪૧ નીલોવર્ણ, ૪૨ સતો-
 વર્ણ, ૪૩ પીળોવર્ણ, ૪૪ ધોળોવર્ણ, ૪૫ મુરખીમંથ, ૪૬ દુર-
 ખીમંથ. ૪૭ નિખોરસ. ૪૮ કંઠવોરસ, ૪૯ કસાપસોરસ ૫૦ પા-
 ટોરસ, ૫૧ મંઠોરસ, ૫૨ ખરખંડારપર્ય, ૫૩ મુંહાળો ફરસ,
 ૫૪ ભારી ફરસ, ૫૫ હળવો ફરસ, ૫૬ લાઠો ફરસ, ૫૭ ઉન્ઘો-
 ફરસ, ૫૮ ચોપડયો ફરસ, ૫૯ છુખો ફરસ, ૬૦ નરકાનુપૂર્વી,
 ૬૧ તિર્યચાનુપૂર્વી, ૬૨ મનુષ્યાનુપૂર્વી, ૬૩ દેવતાનુપૂર્વી, ૬૪ શુ-
 ભવિહાયગતિ, ૬૫ અશુભવિહાયગતિ, એ ૬૫ પિંડપ્રકૃતિ યઇ,
 ૬૬ પથાધાતનામ, ૬૭ ઉરવાસનામ, ૬૮ અગ્રુરુણુનામ, ૬૯ આ-
 વાપનામ, ૭૦ ઉદ્યોગનામ, ૭૧ ઉપધાતનામ, ૭૨ તીર્યકરનામ,
 ૭૩ નિર્માણનામ, ૭૪ વચનામ, ૭૫ બાદરનામ. ૭૬ પ્રત્યેક-
 નામ, ૭૭ પથામનામ, ૭૮ સ્થિરનામ, ૭૯ શુભનામ, ૮૦ સ્ત્રા-
 ભાચનામ. ૮૧ નૃત્યવનાન, ૮૨ આદેવનામ, ૮૩ જ્યોતીર્નિ-

એ ત્રણ આશમાં જ્યાં, દેવ, કુરુષ દેવ નહીં. સંપૂર્ણ
અંબોષામ, વિષય મુખ પામે, તે દાનપુત્રનાં દેવ બળવાં. ત્રીજા
આશમાં ૮૪ લાખ પૂર્વ, ૩ વર્ષ ને ૮૫ માસ બાકી રહ્યા તે વારે
સર્વાધસિદ્ધ વિમાન થઈ, ૩૩ સાગરનું આં જોગવીને વનિતા
નગરી, નાળીકુલગર શબ્દ પિતા, મરુદેવી માતાની કુખે શ્રીસ્વ-
અરેવ સ્વામી ઉપન્યા, ૬૫ માસે જન્મ્યા. પ્રથમ જન્મનું સ્વપ્ન
દેખીને સ્વપ્નરેવ નામ રીધું. તેમણે જુગલોયા ધર્મ નિવારીને
જાણિ, મણિ, કૃષિ આદિ ૭૨ દળા રીખવી; અનુકંપા નિમિત્તે ૨૦
લાખપૂર્વ મુખી કુવંચણે ને ૬૩ લાખપૂર્વ શબ્દ પાળ્યું. ભરત-
ને શબ્દ આપીને ૪૦૦૦ સાધુ સ્થાયે સંજમ લીધા તે એક લાખ
પૂર્વ પાળ્યો. દેવજ પામીને અષ્ટાષ્ટ પર્વત ઉપર પદ્માસને બેસીને
૧૦૦૦૦ સાધુ સ્થાયે મોક્ષ પદાવો. ત્રીજા આશમાં ગતિ પ બલુવી.

(૪) ચોથો આશ—એસર્તા અનંતા પર્વ વર્ષ વિગેરેના
હીણા થયા. એ આશ ૧ દેવ આં ૪૨૦૦૦ વર્ષ ઉણાં (આશા)-
નો બલુવો. હુસમ મુસમ એટલે દુઃખ પણ મુખ મોડું; ૫૦૦
પત્રપત્ર દેહમાન કોટ પૂર્વનું આઉપું; ૭ સંવયજ ને ૭ સંહાણુ;
૩૨ પાંચગી; દિન દિન પ્રત્યે (દેવને દેવ) આદારની ઇચ્છા ઉપજે
ત્યારે પુરુષ ૩૨ કવળ, સ્ત્રી ૨૮ ને નપુસક ૨૪ કવળનો અહાર કરે;
ધરતીની સરસાઈ સારેરી ઉગતો અરે ધોડેરી; એ અસનાં ઉવટ
૭૫ વર્ષ ને ૮૫ માસ બાકી રહ્યા, ત્યારે ૧૦મા દેવલોક ૨૦ સાગરો-
પમનું આં જોગવીને, માહલુ કુલ નગર (આદ્યકુલ) જન્મલક્ષ
આદ્યલુને ઘેર દેવાનંદાણની કુખે શ્રી નંદાવીર સ્વામી ઉપન્યા.
ત્યાં ૮૨૫ રાત્રિ રહ્યા, ૮૩ મી રાત્રે શકેત્રનું આસન અળ્યું. વિં

(૫) પાંચમો આશ—એસર્તા વર્ષ વિં ના અનંતા
પર્વ હીણા થયા; આ આશ હુસમ એટલે એકલું દુઃખ, ૨૧૦૦૦
વર્ષનો, ૭ હાથનું દેવ, ૧૨૫ વર્ષનું આં ૬ સંવયજ ને ૮ સંહાણુ,
ઉગરતે આરે ૧ ઉવટ સંવયજ ને ૧ દુલ સંહાણુ; ૧૮ પાંચગી,
દિનદિન પ્રત્યે આદારની ઇચ્છા ઉપજે. ત્યારે શરીર પ્રમાણે અહાર
કરે, ધરતીની સરસાઈ કારક સાડેરી, ઉગરતે અરે કુંભારના
નીંજાણની કાળ સરખી, આ આરે ગતિ ૮. મોક્ષ અટકી.

પાંચમા આરાનાં લક્ષણુ:—૧. મોટા નગર તે ગામડા સરખાં થયે, ૨. ગામ તે મસાણુ સરીખાં; ૩ ભલા કુળના છોડ તે દાસ દાસીપણા કરયે; ૪. પ્રધાન તે લાલચુ યાયે, ૫ રાજા તે જમદંડ સરખા; ૬. ભલા કુળની સ્ત્રી તે લજ્જત રહિત થયે, ૭ રૂઠા કુળની સ્ત્રી વેરયા સરખી થયે, ૮. પુત્રો સ્વછંદી થયે, ૯. શિષ્ય ગુરુના અપવાદ બોલયે, ૧૦ દુર્જન સુખી થયે, ૧૧ સજ્જન દુઃખી થયે, ૧૨ દુર્લેષ ને દુષ્કાળ ઘણાં પડયે, ૧૩ ઉદર, સપાંદિકની દાઢ ઘણી થયે, ૧૪ બ્રાહ્મણ અર્ચના લોભી થયે, ૧૫ હિંસાધર્મના પડપક ઘણાં થયે; ૧૬ એક ધર્મના ઘણાં લેદ થયે; ૧૭. મિથ્યાત્વી દેવતા ઘણાં પુજયે; ૧૮ મિથ્યાત્વી લોક ઘણાં થયે; ૧૯. માણસને દેવદર્શન દુર્લભ થયે; ૨૦. વિદ્યાધરના વિદ્યાના પ્રભાવ થોડા હોયે; ૨૧. ગોરસ, દૂધ, દહીમાં સરસાઈ થોડી હોયે; ૨૨ બળદ પ્રમુખનાં બળ આડેખાં થોડાં હોયે; ૨૩. સાધુ સાધ્વીને માસ-કદપ તથા આતુમોસ કયાં જેવાં ક્ષેત્ર થોડાં હોયે, ૨૪. ગ્રાવકની ૧૧ પડિમા ને સાધુની ૧૨ પડિમા વિચ્છેદ બયે, ૨૫. ગુરૂ શિષ્યને ભણાવયે નહીં, ૨૬. શિષ્ય અવિનિત, કલેશકારી હોયે; ૨૭ અધર્મી જગડા કરનારા, કુમાણસ ઘણાં હોયે; ૨૮ સુમાણસ થોડાં; ૨૯ આચાર્ય પોતપોતાના ગચ્છની પરપરા સામાચારી ભુદી ભુદી પ્રવર્તાવયે, તથા મૂઢ મુર્ખ જનને મોહ પમાડીને મિથ્યાત્વ પાસમાં પાડ્યે, ઉત્સુત ભાંખયે; પોતપોતાની પ્રશંસામાં રાયયે; નીકક કુલુદિ હોયે; ૩૦. સરસ. ભદ્રિક, ન્યાયા પ્રમાણિક માણસ થોડાં; ૩૧ મ્લેચ્છનાં રાજ્ય ઘણાં; હિંદુ રાજા અઘ્ય જલિવાળા ને થોડા; ૩૨ મોટા કુળના રાજા નીચ કામ કરયે, અન્યાય, અધર્મ, કુવ્યસનમાં ઘણાં રાયયે.

આ આરામાં ધાતુ સર્વે વિચ્છેદ બયે, લોહાની ધાતુ રહેયે; ચામડાની મ્હોરો ચાલયે, એવી મ્હોરો જેની પાસે હુયે તે ધનવંત હલેવાયે; ૧ ઉપવાસ કરયે તે માગ્રખમણ સરખો યાયે; રાત તથા મુત્ર સર્વે વિચ્છેદ બયે; તેમાં દસવેકાલીકનાં પહેલાં ૪ અધ્યયન રહેયે, તે ઉપર ૪ જીવ એકાવતારી યાયે. તેનાં નામ:—૧. 'દુપ-

સહ' નામે સાધુ, ૨. 'શાસ્ત્રુણી' નામનાં આધ્વી, ૩. નાગિલ શ્રાવક, ૪. નાગશ્રી શ્રાવિકા; અપાઠ શુદ્ધ ૧૫ ને દિને સંકેદ્રનું આગન અગશે, તે વારે સંકેદ્ર ઉપયોગ મૂકી જોશે, કે આજ પાંચમો આરો દિતરી દાલે છઠો આરો બેસશે; ત્યારે સંકેદ્ર આવી ઉપર કદા ૪ જીવને કહેશે કે દાલે છઠો આરો બેસશે, માટે આજોવા, પરિક્રમે ને નિઃસમ્ય યાજો; એટલે તે જીવ સર્વ જીવને ખમાવીને સ્વંયારો કરશે, ત્યારે મહા સંવર્તક વાવરો ધાશે, તેજે કરીને પહોઠ, પર્વત, મહા, એટ, દેદા, વાવ, કુવા, સરોવર, સર્વે વિશ્વરાલ ધાશે, વેતાઠ પર્વત, મંજા, મિંધુ, કપખકુટ ને લવણની ખાટી એ ૫ વર્ણને સર્વ સ્થાનક ત્રુટી પડશે; તે ૪ જીવ સમાધિ પ્રજ્ઞામે કાળ કરીને દેવદોષમાં જશે. તે વારે ૪ જોલ વિચ્છેદ જશે:—૧ પહેલે પહોરે જોલ ધર્મ, ૨ જીજો પહોરે ૩૬૩ પાંખડીના મિથ્યાત્વી ધર્મ, ૩ ત્રીજો પહોરે શુભનીતિ, ૪. ચોથો પહોરે આદર અમિ વિચ્છેદ જશે.

(૬) છઠો આદેશ:—એસનાં વર્ષ વિગેરેના અનંત પર્વ વ
દીણા ધધા; ૨૧૦૦૦ વર્ષનો: 'દુસ્રમ દુસ્રમ' એટલે એકલું દુઃખમાં
દુઃખ, ૧ હાથનું દે. ૨૦ વર્ષનું આ. ઉત્તમ આદેશ મૂંઢાકાથની
કાયા; ૧૮ વર્ષનું આ. ૧ મિવટ મધ્યમ ને દુડ સંદાણ. ૮
પાંચગી, ઉત્તરને આદેશ પાંચગી. ૮ વર્ષની સ્ત્રી મલં ધરશે, તે
કાયા, કુદરતી, મોગી ને ના જાગળ ને મે વળા ધણ એવા છે કરા
મનવશે, તે કુતરની રેરે પનિવ. નિંગ. દે. પડે, ૧ મ નિધુ નદીઓ
રહેશે, તેમા ૩૦ બીડા રે રે ના મારે તેમા મનુષ્ય નિવસ,
પંખી બીડા ના રે રે ના નિધુ ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને
પડે. તેમા મનુષ્ય ના રે રે ને પડે, તે ને ને ને ને ને ને ને ને ને
ઉડુ પાડો ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને
મનુષ્ય ના રે ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને
ધણ. ના રે ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને
કે-શે ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને
ના. થમા ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને
સમકિ: ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને
નુ. ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને ને

અથ શ્રી ત્રેવીસ પદવીના બોલ.

તેના નામ કહે છે. પ્રથમ ૭ એકેન્દ્રિયરત્ન, ૭ પંચેન્દ્રિય રત્ન, ૬ મહોટિ પદવી, તેડમાં ૭ એકેન્દ્રિય રત્નના નામ કહે છે. ચક્રરત્ન ૧, છત્ર રત્ન ૨, ચર્મ રત્ન ૩, હંડ રત્ન ૪, અશિ રત્ન ૫, મણિ રત્ન ૬, કાંગણિ રત્ન ૭, એ ૭ એકેન્દ્રિય રત્નના નામ કહ્યા હવે પંચેન્દ્રિય રત્નના નામ કહે છે. સેનાપતિ ૧, ગાયાપતિ ૨, વાર્ધિક ૩, પુરોહિત ૪, સ્ત્રી ૫, અન્ધ ૬, ગજ ૭, એ પંચેન્દ્રિય રત્નના નામ કહ્યાં. હવે ૬ મહોટિ પદવીના નામ કહે છે—અરિહંતની ૧, ચક્રવર્તિની ૨, જલદેવની ૩, વાસુદેવની ૪, દેવલિની ૫, સાધુની ૬, આવકની ૭, સમ્યક્દ્રષ્ટિની ૮, મંડલિક રાજાની ૯, એ ૬ મહોટિ પદવી કહી. એવં સર્વ મળી ૨૩ પદવી. હવે ૧૪ રત્ન શું શું કામ કરે તે—ચક્રરત્ન ૫૬ ખંડ સાધતાં માર્ગ જતાવે ૧, છત્ર રત્ન તે ૪૮ કોશ પ્રમાણે છાયા કરે ૨, ચર્મરત્ન તે નદી આદિ પાર ઉતારે ૩, હંડરત્ન તે તમસ શુદ્ધાના બાર ઉધાડે ૪, અશિરત્ન તે શત્રુને હણે ૫, મણિરત્ન તે ઉદ્યોત કરે ૬, કાંગણિ રત્ન તે ૪૬ માંડલા આલેખે તથા તોલા માપ વધારે ૭, સેનાપતિ તે દેશ સાધે ૮, ગાયાપતિ તે ધાન, રસવતી નિપજાવે ૯, વાર્ધિક તે આવાસ, ઘર નિપજાવે ૧૦, પુરોહિત તે ધાવ સાજા કરે તથા શાન્તિકર્મ કરે, વિદ્ધ ટાળે ૧૧, સ્ત્રીરત્ન તે લોગ સાધનને કામ આવે ૧૨, અન્ધ ને ગજ એઉ ચડવાને કામ આવે ૧૪, હવે ૧૪ રત્ન કિહાં કિહાં ઉપજે તે કહે છે—ચક્ર ૧, છત્ર ૨, અસિ ૩, હંડ ૪, એ ૪ આયુધશાળામાં ઉપજે. ચર્મ મણિ ને કાંગણિ એ ૩ લક્ષ્મીના બંડારમાં ઉપજે. સેનાપતિ ૧, ગાયાપતિ ૨, વાર્ધિક ૩, પુરોહિત ૪, એ ૪ પોતાના નગરમાં ઉપજે. સ્ત્રી વિદ્યાધરની શ્રેણિમાં ઉપજે. અન્ધ ને ગજ એ ૨ વૈતાડને મુલે ઉપજે. હવે ૧૪ રત્નની કાયાનું પરિમાણ કહેછે. ચક્ર છત્ર ને હંડ એ

પહેલા કિલ્લિપીના નીકળ્યા ૧૮ પદવી પામે તે ૨૩ માંથી ૪ ઉત્તમ પુરૂષ ને ૧ કેવલિ વળ્યા. ઉપડ્યા ૨ કિલ્લિપીના નીકળ્યા ૧૧ પદવી પામે તે ૧૮ માંથી ૭ એકેન્દ્રિય વળ્યા શેષ ૧૧ પામે. સુધર્મ ૧, ઈશાન ૨, એ દેવલોકના નીકળ્યા ૨૩ પદવી પામે. ત્રિભૂતી તે આઠમાં દેવલોકે સુધીના તથા નવ લોકાંતિકના નીકળ્યા ૧૬ પદવી પામે. તે ૨૩ માંથી ૩ એકેન્દ્રિય રત્ન વળ્યા. શેષ ૧૬ પામે. નવમાંથી નવ એવેયક સુધીના નીકળ્યા ચાદ પદવી પામે તે ૧૬ માંથી અન્ધ ૧ ને ગજ ૨, એ ૨ વળ્યા શેષ ૧૪ પામે. પાંચ અનુત્તર વિમાનના નીકળ્યા ૮ પદવી પામે તે ૨૪ માંથી ૧૪ રત્ન ને ૧ વાસુદેવ વળ્યા. શેષ ૮ પામે. સંજિમાંહિ ૧૫ પદવી લાભે તે ૨૩ માંથી ૭ એકેન્દ્રિય ને ૧ કેવલિની એ ૮ વળે શેષ ૧૫ લાભે. અસંજિમાંહિ ૮ પદવી લાભે તે ૭ એકેન્દ્રિય ને ૧ સમક્રિતની એ ૮ લાભે. તીર્થંકર તથા ચક્રવર્તિમાં ૬ પદવી લાભે તે તીર્થંકરની ૧, ચક્રવર્તિની ૨, મંડલિકની ૩, સમક્રિતની ૪, સાધુની ૫, કેવલિની એ ૬ લાભે. વાસુદેવમાં ૩ પદવી લાભે—વાસુદેવની ૧, સમક્રિતની ૨, મંડલિકની ૩, એ ૩ લાભે. બલદેવમાં પાંચ પદવી લાભે. બલદેવની ૧, મંડલિકની ૨, સાધુની ૩, કેવલિની ૪, સમક્રિત દષ્ટિની ૫, એ ૫ લાભે. મનુષ્યમાંહિ પદવી ૧૩ લાભે. નવ મહોટિ પદવી ને સેનાપતિ ૧, ગાથાપતિ ૨, વાલ્મિકિ ૩, પુરોહિત ૪, એવં સર્વ મળી ૧૩ પદવી લાભે. મનુષ્યણીમાંહિ પદવી ૫ લાભે. સમક્રિતની ૧, શ્રાવિકાની ૨, સાધ્વીની ૩, કેવલિની ૪, સીરત્નની ૫, એ ૫. ઇતિ ૨૩ પદવીના બોલ સમાપ્ત.

૧. આત્માનુ સત્ય અરૂપ બ્રહ્મણી તેના વિકાસ પ્રતિ પુરતું લક્ષ આપતું એજ મનુષ્ય જન્મના જીવનનો હેતુ છે.
૭. સુવિચાર, તીર્થ અને સ્નેહ વગરનો આત્મા વસ્તી વગરના ધર જેવો છે.
૮. જ્યાં સત્સંગ નથી ત્યાં આત્મરોગ વધે છે.

સમયનો, ઉં સંખ્યાતા વરસનો, જ્યાં લગે' સો વરસ ન હોય. પહેલી ત્રિકે ૪૦ ૧ સમયનો ઉં સંખ્યાતા વર્ષના સે'કડા, જ્યાં લગે' હજાર વરસ ન હોય. બીજી ત્રિકે ૪૦ ૧ સમયનો, ઉં સંખ્યાતા હજાર વરસ, જ્યાં લગે' લાખ વરસ ન હોય. ત્રીજી ત્રિકે ૪૦ ૧ સમયનો, ઉં સંખ્યાતા લાખ વરસનો, જ્યાં લગે' કોડ વરસ ન હોય. આર અનુત્તર વિમાનમાં ૪૦ ૧ સમયનો, ઉં પલ્લના અસંખ્યાતમા ભાગનો વિરહ કાલ. સર્વાયસિદ્ધમાં ૪૦ ૧ સમયનો, ઉં પલ્લના સંખ્યાતમા ભાગનો વિરહ કાલ, સિદ્ધનો વિરહ ૪૦ ૧ સમયનો, ઉં છ માસનો વિરહ કાલ. આર ગતિમાં પંચેન્દ્રિય આશ્રી વિરહ કાલ ૪૦ ૧ સમયનો, ઉં ૧૨ મુહુર્તનો. સર્વ ઇદ્ર સ્થાનકનો વિરહ ૪૦ ૧ સમયનો ઉં ૬ માસનો. ઇતિ શ્રી વિરહ દ્વાર સમાપ્ત.

અથ શ્રી પ્રભાણ બોધનો થોડો.

ભવ્ય જીવના બોધને અર્થે ત્રણ પ્રકારના અંશુલ તથા ત્રણ પ્રકારના પચ્ચોપમનું માન સૂત્ર અનુયોગદ્વારથી કહે છે તેમાં પ્રથમ ત્રણ પ્રકારના અંશુલના નામ આત્મ અંશુલ ૧, ઉત્સેધાંશુલ ૨, પ્રમાણાંશુલ ૩, આત્મ અંશુલનું માન કહે છે ભરતાદિ ૧૫ ક્ષેત્ર છે, તિહાં જે કાળે જે આરે જે મનુષ્ય હોય તે મનુષ્ય પોતપોતાને ૧૨ અંશુલે ૧ મુખ યાય, અને ૬ મુખે એક પુરૂષનું ઉચ્ચપણાનું માન યાય; એટલે ૧૨ નવા ૧૦૮ આત્મ અંશુલનો પુરૂષ ઉચો હોય. તે પુરૂષને પ્રમાણોપેત કહિયે. ૧ માનયુક્ત પુરૂષ કેહને કહિયે—પુરૂષ પ્રમાણે ઉંડી કુંડી હોય તેને જળે કરી પરિપૂર્ણ બરીયે. તેમાં પુરૂષ બેસે. તેવારે એક દ્રોણ પ્રમાણે જળ કુંડી બાહિથી બાહિર નીકળે તથા એક દ્રોણ પ્રમાણે જળે કરી કુંડી ઉંચી હોય તે કુંડિમાં તે પુરૂષ બેસે. પરિપૂર્ણ જળે ભરાય તેને માનોપેત પુરૂષ કહિયે. દ્રોણ

તે કેવડા હોય તે કહે છે-જે ત્રસત્રીયે ૧ પસત્રી થાય, જે પસ-
ત્રીયે ૧ સર્ધ થાય, ચાર સર્ધએ ૧ કુડવ થાય, ચાર કુડવે ૧
પાયો થાય, ચાર પાયે ૧ આદો થાય, ચાર આદે ૧ દ્રોણ થાય.
એ દ્રોણનું માન કહ્યું. એ રીતે માનોપેત પુરૂષ કહિયે. ૨. ઉન્મા-
નયુક્ત પુરૂષ કેહને કહિયે-જે પુરૂષ તોળ્યો થકો અર્ધ ભાર
થાય તેને ઉન્માનયુક્ત પુરૂષ કહિયે. અર્ધ ભારનું માન કહે છે.
એક હજાર ને પચાશ પહે અર્ધ ભાર થાય. એ અર્ધ ભારનું
માન કહ્યું ૩. પ્રમાણ માન ઉન્માનયુક્ત વ્રજણ સાધિયાદિક
બ્યંજન મન તીલાદિક ગુણ જમા દાનાદિક સંવિત જે પુરૂષ
હોય તે ઉત્તમ પુરૂષ ળળવા. ઉત્તમ પુરૂષ ૧૦૮ આત્મ અંગુ-
લનો ઉંચો હોય ૧. મધ્યમ પુરૂષ ૧૦૪ આત્મ અંગુલનો ઉંચો
હોય. ૨ જે પુરૂષ ૧૦૮ આત્મ અંગુલથી ન્યૂનાધિક હોય સ્વર
આદેય વચન ૧. નન્વત્રીય ૨. નન્વ તે રૂપાદિ એ ૩ ગુણે
વર્જિત હોય તે પચ્ચે દન ક્રિકા થાય એવવા ૬ આત્મ
અંગુલે ૧ પગના મધ્ય નાનું પટોગપાત્ર થાય. જે પગે ૧
વેળ થાય તે તેને ૧ દંડ જે દંડે ૧ કુશિ થાય જે કુશિયે
૧ ધનુષ થાય તે તેને ૧ ધનુષ . ૧૩ થાય આત્મ નાઉએ ૧
જોજન થાય તે તેને ૧ જોજન આત્મ અંગુલ દોષ તે આત્મ
અંગુલ તે પાનના નાનું નાનું કુકા નાનું. વાવ નાનું.
પોળા કે નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
૧ ઉન્માનયુક્ત નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
કરીયે નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
જિના નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
ધનુષ નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
પાન નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
છેદ નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
બાન નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
જાન નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું
પાન નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું નાનું

અતિ તીખે શસ્ત્રે કરી દેવતાની શક્તિયે છેદતા એક ખંડને
 ખીન્ને ખંડ ન થાય. તેને તત્વસાતા પરમાણુ કહે છે. એકવા
 અનંતા વ્યવહારી પરમાણુ એકઠા મળે તેવારે ૧ ઉષ્ણસન્નિયો
 થાય. આઠ ઉષ્ણસન્નિયે ૧ સણ્ણસન્નિયો થાય. આઠ સણ્ણસન્નિયે
 ૧ ઉર્ધ્વરેણુ થાય. આઠ ઉર્ધ્વરેણુયે ૧ ત્રસરેણુ, બેદ્રિયાદિક ત્રસ
 જીવને આસતા રજ ઉડે તે ત્રસરેણુ કહેવાય, આઠ ત્રસરેણુયે ૧
 રથરેણુ, રથાદિક હિંડતા રજ ઉડે તે રથરેણુ થાય. આઠ રથ-
 રેણુએ ૧ દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂના જુગત્રીયા મનુષ્યના વાળામનુ
 જાડપણુ થાય. આઠ દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂના વાળાએ ૧ હરિવાસ, રમ-
 કવાસ ક્ષેત્રના જુગસિયાના વાળામનુ જાડપણુ થાય. આઠ હરિ-
 વાસ, રમકવાસના વાળાએ ૧ હેમવય, એરણ્ણવય ક્ષેત્રના જુગસિ-
 યાના વાળામનુ જાડપણુ થાય. આઠ હેમવય, એરણ્ણવયના વાળાએ ૧
 પૂર્વ પશ્ચિમ મહાવિદેહ ક્ષેત્રના મનુષ્યના વાળામનુ જાડપણુ થાય.
 આઠ પૂર્વ, પશ્ચિમ મહાવિદેહના વાળાએ ૧ ભરત, ઇશ્વતના
 મનુષ્યના વાળામનુ જાડપણુ થાય. એકવા ૮ વાળાએ ૧ સિખ
 થાય, આઠ સિખે ૧ જી થાય, આઠ જીયે ૧ જવમધ્ય થાય,
 આઠ જવ મધ્યે ૧ અંગુલ થાય, છ અંગુલે ૧ પગ થાય, ૧૨
 અંગુલે ૧ વેન થાય. ૨૪ અંગુલે ૧ હાથ થાય, ૪૮ અંગુલે
 ૧ કુક્ષિ થાય, ૯૬ અંગુલે ૧ ધનૂષ થાય, ૨ હજાર ધનુષે ૧
 ગાઉ થાય, ૪ ગાઉએ ૧ જોજન થાય, એ ઉત્તેષાંગુલે ૨૪ હંડ-
 કની અવયેણા વર્ણવી છે. પ્રમાણાંગુલનું માન કહે છે. ભરતાદિક
 ચક્રવર્તિનું કાંગણિ રત્ન હોય. તે ૮ સોનધંયા ભાર છે. સોનધં-
 યાનું તોલ કહે છે—૪ મધુર ત્રિકુલે ૧ સ્વેત સરસવ થાય, ૧૬
 સરસવે ૧ અડદ થાય, ૨ અડદે ૧ ગુંબ થાય, ૫ ગુંબયે ૧
 માસો થાય, ૧૬ માસે ૧ સોનધંયો થાય, એકવા ૮ સોનધંયા
 ભારનું કાંગણિ રત્ન હોય. તેને છ તળા, ૮ ખુણા, ૧૨ હાંચ છે.
 સોનીની અક્ષિરણને સંદાણે છે. તે કાંગણિ રત્નની એકેદ્રી હાંચ
 ઉત્તેષાંગુલની પહેલી છે. અને જે ઉત્તેષાંગુલ તે સમણ ભગ-
 વંત મહાવીરનું અર્ધઅંગુલ થાય. તેને હજારગુણુ કરીયે તેવારે

૧ પ્રભાવગ્યાપનો ધાકો. એટલે મદાવીર સ્વામીના પાંચમે આત્મ-
 અંગુલે ૧ પ્રભાવગ્યાપનો ધાકો. એટલે ૬ પ્રભાવગ્યાપનો ૧ પગ
 ધાક. ૧૨ અંગુલે ૧ વેન ધાક, ૨૪ અંગુલે ૧ દાઘ ધાક, ૪૮
 અંગુલે ૧ કુસિ ધાક, ૯૬ અંગુલે ૧ ધનુષ ધાક, ૨ દળાર
 ધનુષે ૧ ગાઉ ધાક. ૪ ગાઉએ ૧ જોજન ધાક. એ પ્રભાવગ્યાપનો
 પૂરથી, પર્વત, વિમાન, નરકાવાસ, દિપ, સમુદ્ર, નરક, દેવલોક,
 લોક, અલોક, શાસ્ત્રની જમીન રત્ન પ્રભાવિક ૨૮ જોતનું તથા દિપ-
 સમુદ્રાદિ ૨૮ જોતનું લાંબપણું, પહોળપણું, ઉંચપણું, ઉંડપણું,
 પરિધિ પ્રમુખના માન વર્ણવ્યા છે. ૩. એ ૩ પ્રકારના અંગુલ
 કહ્યા, તે પ્રત્યેક પ્રત્યેકના ત્રણ ત્રણ લેદ-એલિઅંગુલ ૧, પ્રત્યં-
 ગુલ ૨, ધનાંગુલ ૩. ત્રીઠાં અસત્કંપનાયે યેણી તે અસંખ્યાતા
 જોજન કોલકોટી પ્રમાણે લાંબી, અને એક આકાશ પ્રદેશની
 પહોળી, જાડપણે લોકાંત્ર સુધી હોય તેને યેણી કહીયે. ૧. તે
 યેણીને યેણી શુભ્ર કરીયે તેને પ્રતર કહીયે ૨. તે પ્રતરને યેણી
 શુભ્ર કરીયે તેને ધન કહીયે ૩. તે ધનીકૃત લોકને સંખ્યાતશુભ્ર
 કરીયે તેવારે સંખ્યાતા લોક અલોકમાં ધાય. તે સંખ્યાતા લોકને
 અસંખ્યાત શુભ્ર કરીયે ત્યારે અસંખ્યાતા લોક અલોકમાં ધાય.
 તે અસંખ્યાતા લોકને અનંતશુભ્ર કરીયે તેવારે અનંતા લોક
 અલોકમાં ધાય. અને તે અનંતા લોકના જેટલા આકાશ પ્રદેશ
 છે તેટલા નિગોદના અંક શરીરમાંકિ નિગોદિયા છવ છે. અસં-
 ખ્યાતા સુદ્ધ નિગોદે ૧ જાદર નિગોદ ધાય. એક નિગોદમાં
 અનંતા છવ જાણવા, એ ૩ પ્રકારના અંગુલ કહ્યા. ૩ પ્રકારના
 પલ્યોપમનું માન કહે છે. તેમાં પલ્યોપમના ૩ લેદ, ઉદાર
 પલ્યોપમ ૧, અદ્વાપલ્યોપમ ૨, ક્ષેત્રપલ્યોપમ ૩. એક એકના
 બે લેદ. સુદ્ધ ને જાદર પ્રથમ જાદર ઉદાર પલ્યોપમનું સ્વરૂપ
 કહે છે—એક જોજનનો ઉત્તેષાંગુલે લાંબો, પહોળો ને ઉંડો એકયો ૧
 પાલો કહીયો. તેની ત્રિગુણી અઝેરી પરિધિ હોય. તે પાલો દેવકુડ,
 ઉત્તરકુડના જુગલીયાના મસ્તકના કેસ તે એક દિનથી
 માંડીને ૩ દિનના ઉચ્ચા વાલાએકરી બરીયે, એકયો તો ઠાંસી

ભરીયે કે અગ્નિમાંડિ બળે નહિ, વાયરે કરી ઉઠે નહિ, પાણીયે કરી સઠે નહિ, પોતારના અભાવથી નિશ્વંશે નહિ, દુર્ગંધ યાય નહિ, ચક્રવર્તિનું સૈન્ય ઉપર ચાલે તોપણ નમે કે ટાલે નહિ. ગંગાનદીનો પ્રવાહ ઉપર ચાલે તોપણ પાણીમાંડિ બેઠાય નહિ. પાણીમાંથી સમયે સમયે એક એક વાગામ કાઢીયે, એમ કાઢતાં જોટલે કાળે પાણી ખાલી થાય, બાકી એકે રજ રહે નહિ, તેટલા કાળને બાહર ઉદ્ધાર પસ્યોપમ કરીયે. તે પસ્યોપમ સંખ્યાત સમયનો બજાયો. એકવા દશ કોડકોડિ પસ્યોપમે બાહર ઉદ્ધાર સાગરોપમ થાય. કેવળ પદ્મપણા માત્ર છે. એ બાહર ઉદ્ધાર પસ્યોપમ ૧, મુશ્મ ઉદ્ધાર પસ્યોપમનું માન કરે છે. એમ એક ભેજનનો પાણી કદિપયે તે પૂર્વવત તે પાણીમાંડિ કેવ. કુરે, ઉત્તરકુરના ભુગલીયાના માથાના કેશ એક દિનથી સાત દિનના ઉઘા વાલામ લખ્યે. એકેક વાલામના અસંખ્યાના ખંડ કરીયે, તે ખંડ કેવડ નાદના થાય-અધુ ઈન્દ્રિયની અવધેજાથી અસંખ્યાતમે ભાગે અને નાદના મુશ્મ વનસ્પતિ જીવના શરીરની અવધેજાથી અસંખ્યાતગુણા મહોટા, અને જેવડું એક બાહર પૃથ્વીપ્રાચના જીવનુ શરીર તેવડા વાગામના ખંડ નાદના થાય. તે વાલામના ખંડ અગ્નિયે બળે નહિ, વાયરે ઉઠે નહિ, તે વાલામને ખંડ કરી પાણી ઠાંચી ભરીયે, તે પાણીમાંડિથી સમયે સમયે એકેક વાલામનો ખંડ કાઢીયે. એમ કાઢતાં જોટલે કાળે તે પાણી ખાલી થાય, તેટલા કાળને મુશ્મ ઉદ્ધાર પસ્યોપમ કરીયે. એ પસ્યોપમ અસંખ્યાત સમયનો થાય. એકવા દશ કોડકોડિ પસ્યોપમે ૧ મુશ્મ ઉદ્ધાર સાગરોપમ થાય. એ સાગરોપમે દ્વિપ સમુદ્રનું માન વર્ધ્યું છે. અહીં ઉદ્ધાર સાગરોપમના જોટલા સમય થાય તેટલા દ્વિપ સમુદ્ર ત્રિજ લોકમા છે. જહુદિપ એક લાખ ભેજનનો લાખે ને પદ્મેને એમ દામ વમણે. લવણ સમુદ્ર બે લાખ ભેજનનો. ધાત્રી ખંડ ૮ લાખ ભેજનનો, એમ દામ વમણે અસંખ્યાત દ્વિપ સમુદ્ર બજાયો. એ મુશ્મ ઉદ્ધાર પસ્યોપમ ૨,

અહાં પશ્યોપમનું સ્વરૂપ કહે છે તેના ૨ ભેદ-મુક્તમ ને બાહર-
 તેમાં બાહર અહાં પશ્યોપમ કેવળે કહીયે. એક જોજનનો લાંબો,
 પહોળો ને ઉંચો થારે હાંથે સરળો પુર્વવત્ પાલો કહીયે. દેવ-
 કુરૂ, ઉત્તરકુરૂ જુગલીયા મનુષ્યના વાળાએ કરી પાલો હાંથી
 બરીયે. પાડી સો સો વરસે એકેક વાલાએ કહીયે એમ કાલતાં
 જેટલે કાળે ને પાલો ખાલી થાય, તેટલા કાળે બાહર અહાં
 પશ્યોપમ કહીયે. એ પદ્ય અષ્ટાંગા મંદિ વરસે થાય. એકવા
 દશ કોડકોડી બાહર અહાં પશ્યોપમે ૧ બાહર અહાં સાગરો-
 પમ થાય. કેવલ મરૂપણા માત્ર છે. ૧. મુક્તમ અહાં પશ્યોપમનું
 સ્વરૂપ કહે છે. એક જોજનનો લાંબો, પહોળો ને ઉંચો પાલો
 પુર્વવત્ કહીયે. તેમાં પુર્વવત્ દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂ ક્ષેત્રના જુગ-
 લીયાના વાલાએ અસંખ્યાના ખંટ કરી બરીયે, પાલામાંથી સો
 સો વરસે એકેક ખંટ કાઢીયે. જેટલે કાલે તે પાલો ખાલી થાય,
 તેટલા કાળે મુક્તમ અહાં પશ્યોપમ કહીયે. એકવા દશ કોડ-
 કોડી પશ્યોપમે ૧ મુક્તમ અહાં સાગરોપમ થાય, એ સાગરોપમ
 નાશી, નિર્વચ, મનુષ્ય અને દેવતા એ ૪ ગતિના આયુષ વર-
 લખ્યા છે. ૨. ક્ષેત્ર પશ્યોપમ કહે છે. ક્ષેત્ર પશ્યોપમના ૨ ભેદ-
 મુક્તમ ને બાહર તેમાં બાહર ક્ષેત્ર પશ્યોપમ કેવળે કહીયે. એક
 જોજનનો લાંબો, પહોળો ને ઉંચો પુર્વવત્ પાલો કહીયે, તેમાં
 પુર્વવત્ દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂ ક્ષેત્રના જુગલીયાના માથાના વાળાએ
 બરીયે તે પાલા માહિલા વાળાએના ફરત્યા આકાશ પ્રદેશને સ-
 મયે સમયે અપહરતા જેટલે કાળે તે પાલો ખાલી થાય, તેટલા
 કાળે બાહર ક્ષેત્ર પશ્યોપમ કહીયે. એ પાલો ખાલી થતાં
 અસંખ્યાતિ અવસર્પિણી ઉત્સર્પિણી વડી જાય, એકવા દશ
 કોડકોડી પશ્યોપમે ૧ બાહર ક્ષેત્ર સાગરોપમ થાય. કેવલ મરૂ-
 પણા માત્ર છે. મતાતરે જીવ દ્રવ્યના પરિણામ દાખવ્યા છે. ૧.
 મુક્તમ ક્ષેત્ર પશ્યોપમનું સ્વરૂપ કહે છે. એક જોજનનો લાંબો
 પહોળો ને ઉંચો પુર્વવત્ પાલો કહીયે, તેમાં દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂ
 ક્ષેત્રના જુગલીયાના વાળાએના અસંખ્યાતા ખંટ કરી બરીયે, તે

પાલા માંહિલા વાળાચના ફરસ્યા આકાશ પ્રદેશ તથા અણુફર-
સ્યા આકાશ પ્રદેશ છે, તે ફરસ્યા અણુ ફરસ્યા આકાશ પ્રદેશને
સમયે સમયે અંપહરીયે. જેટલે કાળે પાલો ખાલી થાય,
તેટલા કાળને ૧ મુદ્દમ ક્ષેત્ર પડ્યોપમ કહીયે. એહવા ઇય
કોઇકોડી મુદ્દમ ક્ષેત્ર પડ્યોપમે ૧ મુદ્દમ ક્ષેત્ર સાગરોપમ થાય.
એ સાગરોપમના દ્રષ્ટિવાદ સૂત્રે ભાવ વરણબ્યા છે. ૨. એ ત્રણ
પ્રકારના અંશુલ તથા ત્રણ પ્રકારના પડ્યોપમનું માન કહ્યું. ઇતિ.

અથ શ્રી પચીસ બોલનો થાકડો.

૧ પહેલે બોલે મહાવીર પ્રભુએ એકાએક દીક્ષા લીધી
અને મોક્ષ પણ એકાએક ગયા. ઉર્દલોકે સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન એક
લાખ ભેજનનું છે, ત્રિછા લોકે જાંબુદીપ એક લાખ ભેજનનો
છે, અધો લોકે સાતમી નરકે અપર્ધમાણ નરકાવાસો એક લાખ
ભેજનનો છે. ચિત્રા નક્ષત્ર, સાંતિ નક્ષત્ર, આર્દ્રા નક્ષત્ર એ ત્રણ
નક્ષત્રનો એકેકો તારો કહ્યો છે. ૨ બીજે બોલે ધર્મકરણી કરતી
વખતે બે દીક્ષા સન્મુખ બેસી કરવી તે પૂર્વ અને ઉત્તર. બે
પ્રકારે ધર્મ કહ્યો છે; ગૃહસ્થ ધર્મ, અને સાધુ ધર્મ. બે પ્રકારે
જીવ કહ્યા છે, સિદ્ધના જીવ અને સંસારી જીવ. બે પ્રકારે દુઃખ
કહ્યું છે, તે શારીરિક દુઃખ અને માનસિક દુઃખ. પૂર્વાક્ષાદ્યુણી
નક્ષત્ર, ઉત્તરાક્ષાદ્યુણી નક્ષત્ર. પૂર્વાભાદ્રપદ અને ઉત્તરાભાદ્ર-
પદ એ ચાર નક્ષત્રના બંને તારા કહ્યા છે. ૩ ત્રીજે બોલે ગ્રા-
વક ત્રણ મનોરથ ચિંતવે તે એવી રીતે કે, હે ભગવાન ! હું
આરંભ અને પરિવ્રજ્ઞ ક્યારે છાંડીશ ? હે ભગવાન ! હું પંચ
મહા વ્રતધારી ક્યારે ધર્મશ ? હે ભગવાન ! હું આલોચણા કરી
સંચારો ક્યારે કરીશ ? તે વખતને ધન્ય છે. ત્રણ પ્રકારના જીવ
કહ્યા:-૧. અવધીજ્ઞાની જીવ, ૨. મનઃપર્યવજ્ઞાની જીવ, ૩. કેવળ-

[illegible]

અશુદ્ધ. ૩ અજવાળી જગ્યાએ રાંધે અને અજવાળી જગ્યાએ
ખાય તે શુદ્ધ ૪. પુત્રોપાદા નક્ષત્ર, ઉત્તરપાદા નક્ષત્ર, અનુરુદ્ધ
નક્ષત્ર, એ ત્રણના ચાર ચાર તારા કહ્યા છે. ૫ પાંચમે બોલે
સમકિતના લક્ષણ પાંચ. સંમ. ૧, સવેગ ૨, નિવેગ ૩
અનુકંપા ૪, આસ્તા ૫. પાંચ સમકિતના દ્રવ્ય કહ્યા છે.
મિથ્યાત્વોએ બોલાવ્યા પહેલાં પોતે તેને બોલાવે તે. ૧, મિથ્યા
ત્વોના સામું વારંવાર બોલું તે. ૨, મિથ્યાત્વોને પહોંચાડવા જ
તે. ૩. કામવિના તેનાં મકાન ઉપર જવું તે. ૪. વારંવાર તેના
મકાન ઉપર જવું તે. ૫. એ પાંચ દ્રવ્ય. પાંચ સમ
કિતના બુધ્ધ કહે છે. ધર્મને વિષે ચતુરાઈ રાખે તે
સમકિતનું બુધ્ધ. ૧. જીવજાતને અનેક રીતે દીધાવે તે.
૨. સાધુની સેવા કરે તે. ૩. ધર્મથી ડગતાને સ્થીર કરે
તે. ૪. સાધુ સ્વધર્મની વૈયાવચ્ચ કરે તે. ૫. એ
પાંચ બુધ્ધ બોલ્યા. શરીરમાંહેથી પાંચ ઠેકાણેથી જીવ
નીકળે તે કહે છે. પગને તળીએથી નીકળે તે નરકે જાય. ૧.
જાંઘેથી નીકળે તે નીચંચમા જાય. ૨. છાતીએથી નીકળે તે
મનુષ્યમાં જાય, ૩. મસ્તકેથી નીકળે તે દેવલોકમાં જાય. ૪.
અને મર્યાદથી નીકળે તે મોક્ષ જાય. ૫. પાંચ પ્રકારે જીવ ધર્મ
ન પામે તે કહે છે. અવકારી ૧, કોપી ૨, રોગી ૩, પ્રમાદી
૪. આગમુ ૫. પાંચ નક્ષત્રના પાંચ પાંચ તારા કહ્યા છે તે
રોહિણી ૧, પુનર્વસુ ૨, ધનિષ્ઠા ૩, વિશાખા ૪, જ્ઞેષ્ઠા ૫. ૬
છે એણે ૭ પ્રકારે તાપ આધાર કરે તે કહે છે—મુખાવેદની
મુખાવાને માટે. ૧, વૈયાવચ્ચ કરવાને માટે. ૨, ઈરીયામુખનિ
રોધવાને માટે. ૩, સંવચ્ચ નિર્વાકને માટે. ૪, આયુષ્ય નીત્રા-
વવાને માટે. ૫, સતીએ ધન જાગરણ કરવાને માટે. ૬. ૭
ધર્મના દેવ ગુરુના નામ કહે છે—જેન ધર્મમા દેવ અરિન્દ્ર, ગુરુ-
નિર્મલ. ૧, બોદ મનમા દેવ શુદ્ધ, ગુરુ કુંગી. ૨, શીવ મનમાં
દેવ રૂદ્ર, ગુરુ યોગી, ૩. દેવી મનમાં દેવી ધર્મ, ગુરુ વેદાંગી.
૪. ન્યાય મનમાં દેવ જગતકર્તા, ગુરુ સંન્યાસી. ૫. મીમાંસક

મતમાં દેવ અવળ, ગુરુ હરવેશ. ૬. સમગ્રીતની છ જતના કહે છે-અન્યતીર્થના શુભઆમ ન કરે. ૧, અન્યતીર્થાને માને, વાંદે ને પુજે નહિ. ૨, અન્યતીર્થાએ બોલાવ્યા વિના પોતે બોલે નહિ. ૩, વારંવાર એ સાથે અભાષ સભાષ કરે નહિ. ૪, અન્યતીર્થાને તરણતારણ મારી અત્ર પાણી આપે નહિ. (કયા-ભુદિ, અનુકરણનો આગાર) ૫; અન્યતીર્થાને ધર્મભુદિએ વસ્ત્ર પાત્ર આપે નહિ. સાતા નીમીત્તે આપે. ૬. છ લેશ્યાના વિચાર કહે છે. કૃષ્ણ લેશ્યાવાળાને જીવ હોંસા કરવાની ઇચ્છા હોય. ૧. નીલ લેશ્યાવાળાને ચોરીની ઇચ્છા હોય. ૨. કાપુત લેશ્યાવાળાને મેથુનની ઇચ્છા હોય. ૩. તેજુ લેશ્યાવાળાને તપશ્ચર્યા કરવાની ઇચ્છા હોય. ૪. પદ્મ લેશ્યાવાળાને જ્ઞાન દેવાની ઇચ્છા હોય. ૫. શુક્લ લેશ્યાવાળાને મોક્ષની ઇચ્છા હોય. ૬. કૃતિકા, અશ્લેષા એ બે નક્ષત્રના છ છ તારા છે. ૭ સાતમે બોલે સાત કારણે. છઠ્ઠા જાણવો. પ્રાણાતીપાત લગાડે. ૧, મૃષાવાદ લગાડે. ૨, અહત્તાદાન લગાડે. ૩, શબ્દ, રૂપ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ તેના સ્વાદ લે. ૪, પૂજા સત્કાર વાંછે. ૫, નિર્વંધ પડે પછી આવધ લાગે. ૬, જેવું પડે તેવું કરી શકે નહિ. ૭, એ સાતવાના જેનામાં હોય તે છઠ્ઠમ્મ જાણવો. સાત પ્રકારે આઉપુ ઘટે તે કહે છે.-પ્રાર્થના પદવાધી મરે. ૧, શત્રુધી મરે. ૨, મંત્ર મુઠધી મરે. ૩, ઘણે આહારે અજીર્ણધી મરે. ૪, શુભાદિક વેદનાધી મરે. ૫, અપાદિક કરેધી મરે. ૬, શ્વાસોશ્વાસ રૂધાવાધી મરે. ૭, એ સાત પ્રકારે આઉપુ તુટે. ૭. હવે સાત નય કહે છે. નિગમ નય. ૧, સંગ્રહ નય. ૨, બ્યવહાર નય. ૩, રૂણ મુત્ર નય. ૪, શબ્દ નય. ૫. સમીરક નય. ૬, એવજૂન નય. ૭, એ સાત પ્રકારે નય કહ્યા. મધ્ય નક્ષત્રના સાત તારા કહ્યા છે. ૮. આઠમે બોલે આચાર્યની આઠ સંપદા. આચાર્ય સંપદા. ૧, શરીર સંપદા. ૨, સૂત્ર સંપદા. ૩, વચન સંપદા. ૪, પ્રયોગ સંપદા. ૫, મતિ સંપદા. ૬, સંગ્રહ સંપદા. ૭, વાચના સંપદા. ૮, એકલવિહારી સાધુ-સાધ્વીના આઠ અવગુણ કહ્યા છે તેના

નામ-કોપી હોય તે એકલો રહે. ૧, અઢંકારી હોય તે એકલો રહે. ૨, કપટી હોય તે એકલો રહે. ૩, લોભી હોય તે એકલો રહે. ૪, પાપ કરવામાં આશક્ત હોય તે એકલો રહે. ૫, કતો-હદી મરકરો હોય તે એકલો રહે. ૬, મુનારો હોય તે એકલો રહે. ૭, માઠા આચારનો ધણી હોય તે એકલો રહે. ૮, આઠ ગુણનો ધણી એકલો હોય તેના નામ-અયમને વિષે ૬૬ પ્રજ્ઞ-મનો ધણી ગુરૂની આજ્ઞા સ્વં એકલો રહે. ૧, ધણા સૂત્રનો જાણુ એકલો રહે. ૨, જઘન્ય દશ પૂર્વનો ભણેલો ઉત્કૃષ્ટ ચર્ચક પૂર્વનો ભણેલો એકલો રહે. ૩, ચાર જ્ઞાનનો ધણી એકલો રહે. ૪, મદા-ભગનો ધણી એકલો રહે. ૫, કલેશ રહીત હોય તે એકલો રહે. ૬, સતેષી હોય તે એકલો રહે. ૭, ધૈર્યવંત હોય તે એકલો રહે. ૮. આઠ ઠેકાણે મનુષ્યને યેલાપણું ઉત્પન્ન થાય તે કહે છે—નરનારી પરસ્પર વાતો કરે ત્યારે યેલા. ૧, બાગકને રમાડે ત્યારે યેલા. ૨, કલેશ કરે ત્યારે યેલા. ૩, દારૂ, ભાંગ કેરી પદાર્થ પીએ ત્યારે યેલા. ૪, પેચબંધ પાપટી બાંધીને કરે ત્યારે યેલા. ૫, અરીસામાં મુખ જુએ ત્યારે યેલા. ૬, યવન સમય યેલા. ૭, હોળીમાં પુરૂનો અને આપાદી પુનમે શ્રીઓ. ૮. દેખના આઠ પ્રકારે અંધ કહ્યા તે કહે છે. કામાંધ ૧, કોષાંધ ૨, કૃપણાંધ ૩, માનાંધ ૪, મર્યાંધ ૫, દીરાંધ ૬, જુગ-ટમાંધ ૭. મુગજ્યાંધ ૮. એ આઠ આંધળા ભણવા. આઠ મદા પાપી કહે છે—આત્મધાની મદા પાપી. ૧, વિશ્વાસધાની મદા પાપી. ૨, ગુણ આગવનાર મદા પાપી. ૩, ગુરૂ કોળી મદા પાપી. ૪, કુટ્ટી સાક્ષી પુરે તે મદા પાપી. ૫, જેટી મજાદ આપે તે મદા પાપી. ૬, પચ્ચખાણુ વારંવાર બાંત્રે તે મદા પાપી. ૭, દીયામય ધર્મ પડે તે મદા પાપી. ૮, નવમે એઠે નવ પ્રકારે યતીરમા રોગ ઉપજે તે કહે છે—ધણું ખાય તે રોગ ઉપજે. ૧, અજીરજમાં ખાય તથા ઘણું બેસી રહે તે રોગ ઉપજે. ૨, ઘણું ઉઘે તે રોગ ઉપજે. ૩, ઘણું જાગે તે રોગ ઉપજે. ૪, કિયા રોકે તે રોગ ઉપજે. ૫, પિયાજ રોકે તે રોગ ઉપજે. ૬, ઘણું અલે તે રોગ ઉપજે. ૭, અજીરમટી

વધે. ૨, અણોદરી કરે તો જ્ઞાન વધે. ૩, ચોડું બોલે તો જ્ઞાન વધે. ૪, પંડિતની સોજત કરે તો જ્ઞાન વધે. ૫, વિનય કરે તો જ્ઞાન વધે. ૬, કપટરહિત તપ કરે તો જ્ઞાન વધે. ૭, સંસાર અસાર બાણે તો જ્ઞાન વધે. ૮, માંહોમાંહી અર્થા-વાર્તા કરે તો જ્ઞાન વધે. ૯, જ્ઞાની પાસે બાણે તો જ્ઞાન વધે. ૧૦, ઇન્દ્રિયોના વિષયનો ત્યાગ કરે તો જ્ઞાન વધે. ૧૧, મુજ નક્ષત્રના અગીઆર તારા છે. ૧૨-આરમે બોલે બાર કરશે આત્માનું પરમ કલ્યાણ થાય તે કહે છે-સમક્ષિત નિર્મળ પાળે તો આત્માનું પરમ કલ્યાણ થાય-એણીક રાજની પેરે ૧, નીચાણુરહીત કરણી કરે તો પરમ કલ્યાણ થાય-તામલી તાપસની પેરે ૨, મન વચન કાયાના ભેગ કબજે રાખે તો પરમ કલ્યાણ થાય-ગજસુખમાલ મુનિની પેરે. ૩, છતી શક્તિએ ક્ષમા કરે તો પરમ કલ્યાણ થાય-પરદેશી રાજની પેરે. ૪, પાંચ ઇન્દ્રિયે હમન કરે તો પરમ કલ્યાણ થાય-ધર્મરૂચી અણુગારની પેરે. ૫, સાધુનો શુદ્ધ આચાર પાળે તો પરમ કલ્યાણ થાય-ધન્ય અણુગારની પેરે. ૬, ધર્મ ઉપર શ્રદ્ધા પ્રતિત રાખે તો પરમ કલ્યાણ થાય-વરૂણ નાગ નતુયાના મિત્રની પેરે. ૭, માયા કપટ છોડે તો પરમ કલ્યાણ થાય-મહિનાથના છ મીત્રની પેરે. ૮, આશ-વર્મા સંવર નીચબંધે તો પરમ કલ્યાણ થાય-સંજતિ રાજની પેરે. ૯, રોગ આવે હાય ઝાઝા ન કરે તો પરમ કલ્યાણ થાય-અનાથી નિમંત્રણની પેરે. ૧૦, પરિસદ્ધ આવ્યા સમજાવ રાખે તો પરમ કલ્યાણ થાય-મેતારજ મુનિની પેરે ૧૧, તૃષ્ણા ઉત્પત્ત થઇ તેને પાછી વાળે તો પરમ કલ્યાણ થાય-કપીલ કેવળીની પેરે. ૧૨. ૧૩-તેરમે બોલે તેર તણખા કહે છે-જન્મરૂપી ૩ અને મરણરૂપી તણખો. ૧, સંભોગીરૂપી ૩ અને વિભોગરૂપી તણખો. ૨, શાતારૂપી ૩ અને અશાતારૂપી તણખો. ૩, સંપદારૂપી ૩ અને આપદારૂપી તણખો. ૪, હરખરૂપી ૩ અને રોગરૂપી તણખો. ૫, શીલરૂપી ૩ અને કુશીલરૂપી તણખો. ૬, જ્ઞાનરૂપી ૩ અને અજ્ઞાનરૂપી તણખો. ૭, સમક્ષિતરૂપી ૩ અને

સકલિંગે વચન-કપટ, કમળ, નેત્ર. ૬, અતીતકાળ વચન (ગયો કાળ)-કરેલું, થએલું. ૭ અનાગતકાળ વચન (આવતો કાળ)-કરશે, થશે, ભાંગશે. ૮, વર્તમાનકાળ વચન-કરે છે, ચાપ છે, બલે છે. ૯ પરોક્ષ-વચન-એ કાર્ય તેલે કર્યું ૧૦, પ્રત્યક્ષ વચન એમજ છે ૧૧, ઉપનિત વચન-એ પુરૂષ રૂપવંત છે ૧૨, અપનીત વચન જેમ એ પુરૂષ કુરૂપવંત ■ ૧૩, ઉપનીત અપનીત વચન-જેમ એ રૂપવંત પણ કુશીલિઓ છે ૧૪, અપનીત ઉપનીત વચન-જેમ એ પુરૂષ કુશીલિઓ પણ રૂપવંત છે ૧૫, અધ્યાત્મ વચન-ભાગ બોલે (તુટેલું વચન), ૩ વાણીઆની પેરે રૂ. પા. ૧૬. ૧૭-સત્તરમે બોલે સત્તર પ્રકારનો સંયમ કહે છે-પૃથ્વીકાયની ૬યા પાળવી તે સંયમ ૧, અપકાયની ૬યા પાળવી તે સંયમ ૨, તેડકાયની ૩, વાયુકાયની ૪, વનસ્પતિકાયની ૫, બે-ઇન્દ્રિયની ૬, તેઈન્દ્રિયની ૭, અઉરેન્દ્રિયની ૮, પચેન્દ્રિયની ૯, અણુવકાયની ૧૦, પેકાની ૧૧, ઉપેકાની ૧૨, પમજજુની ૧૩, પરીકાવણીયા ૧૪, મન ૧૫, વચન ૧૬, કાયા ૧૭, એ સત્તર પ્રકારનો સંયમ. ૧૮ અઠારમે બોલે અઠાર દ્રવ્ય દીશા કહે છે. પૂર્વ ૧, પશ્ચિમ ૨, ઉત્તર ૩, દક્ષિણ ૪, ઇશાન ખુણે ૫, અગ્નિખુણે ૬, નૈઋત્ય ખુણે ૭, વાયવ્ય ખુણે ૮, વિદીશીના આઠ આંતર એ બધા ધર્ષને સોળ, ઉંચી સત્તર અને નીચી અઠાર, એ અઠાર. અઠાર ભાવ દિશા કહે છે-પૃથ્વી ૧, અપ ૨, તેડ ૩, વાયુ ૪, અમળીઆ ૫, મુળળીઆ ૬, પોરળીઆ ૭, ખંધળીઆ ૮, બેઇન્દ્રિય ૯, તેઈન્દ્રિય ૧૦, અઉરેન્દ્રિય ૧૧, પચેન્દ્રિય ૧૨, તિર્યચ ૧૩, કર્મભૂમિ ૧૪, અકર્મભૂમિ ૧૫, છપન અંતરદીપા ૧૬, દેવતા ૧૭, નારકી ૧૮. એ અઠાર. ૧૯-ઓગણીસમે બોલે કાઉસઅના ઓગણીસ દોષ કહે છે. ઠીચણ ઉપર એક પગ રાખીને કાઉસઅ કરે તો દોષ ૧, કાયા આધીપાછી હલાવે તો દોષ ૨, ઉઠીગણુ દે તો દોષ ૩, માથુ નમાવી ઉભો રહે તો દોષ ૪, બે હાથ ઉંચા રાખે તો દોષ ૫, મોઢે માથે ઓઢે તો દોષ ૬, પગ ઉપર પગ રાખે તો દોષ ૭, શરીર

વાંકુ રાજે તો દોષ ૮, આધુની બરાબર રહે તો દોષ ૯, ગા-
દાની ઉધની પેરે ઉભો રહે તો દોષ ૧૦, કેઠેથી વાંકો ઉભો
રહે તો દોષ ૧૧, રજાહરણ ઉચ્ચો રાજે તો દોષ ૧૨, એક આ-
સને ન રહે તો દોષ ૧૩, આંખ કેકાણે ન રાજે તો દોષ ૧૪,
માથું હલાવે તો દોષ ૧૫, જોખારો કરે તો દોષ ૧૬, યીલ
હલાવે તો દોષ ૧૭, યીલ મરડે તો દોષ ૧૮, ચન્ન ચિત્ત રાજે
તો દોષ ૧૯, ૨૦-વીસમે બોલે વીસ પ્રકારે જીવ તીર્થંકર ગોત્ર
બાંધે તે કહે છે:-અસિદ્ધાંતના શુભાશ્રમ કરે તો કર્મની કોઠ
મપાવે, ઉત્કૃષ્ટ રજા આવે તો તીર્થંકર ગોત્ર બાંધે ૧, સિદ્ધના
શુભાશ્રમ કરે તો ૨, સિદ્ધાંતના શુભાશ્રમ કરે તો ૩, શુભના
શુભાશ્રમ કરે તો ૪, સ્થિતરના શુભાશ્રમ કરે તો ૫, બહુસ-
ત્રીના શુભાશ્રમ કરે તો ૬, તપસ્વીના શુભાશ્રમ કરે તો ૭, જ્ઞાન
ઉપર ઉપયોગ વારંવાર રાજે તો ૮, શુદ્ધ અમકિત પાળે તો
૯, વિનય કરે તો ૧૦, જે વખત પ્રતિક્રમણ કરે તો ૧૧, વ્રત
પચ્ચખાણુ ચોખખાં પાળે તો ૧૨, ધર્મધ્યાન, શુભધ્યાન ધ્યાવે
તો ૧૩, ખાર ભેદે તપ કરે તો ૧૪, મુપાત્રને દાન દે તો ૧૫,
વયાવચ્ચ કરે તો ૧૬, સર્વ જીવને મુખ ઉપજાવે તો ૧૭, અપુર્વ
જ્ઞાન જાણે તો ૧૮, સૂત્રની ભક્તિ કરે તો ૧૯, તીર્થંકરનો
માર્ગ દીપાવે તો ૨૦, એ વીસ. ૨૧-એકવીસમે બોલે શ્રાવકના
એકવીસ શુભ કહે છે:-અશુદ્ધ ૧, જયવંત ૨, સૌમ્ય પ્રકૃતિ
૩, લોકપ્રિય ૪, સ્વભાવ આકર્ષે નહિ ૫, પાપથી દરે ૬, અ-
દાવંત ૭, લઘુલક્ષ ૮, લઘુલક્ષ ૯, દયાવંત ૧૦, મધ્યસ્થ
૧૧, મંડીર ૧૨, સૌમ્યદ્રષ્ટિ ૧૩, શુભચર્મી ૧૪, ધર્મકથક
૧૫, સાચાનો પક્ષ કરનાર ૧૬, શુદ્ધ વિચારી ૧૭, ધરણી
રીતે ચાલનાર ૧૮, વિનયવંત ૧૯, દીધેલા શુભને ભુલે નહી
૨૦, પરહિતકારી ૨૧, એ એકવીસ. ૨૨-બાવીસમે બોલે બા-
વીસ જણ સાથે વાહ ન કરવો તે કહે છે:-ધનવંત સાથે ૧,
બળવંત સાથે ૨, ઘણા પરિવાર સાથે ૩, તપસ્વી સાથે ૪,
હલકા માણસ સાથે ૫, અકંઠકારી સાથે ૬, શુદ્ધ સાથે ૭, સ્ત્રી-

આસનો ટોટો-જશુ પ્રાદોનની શાખ ૧૩, શ્રીના લાલમુને જ-
 કાર્પનો ટોટો-દેવશાસ્ત્રનની શાખ ૧૪, સાધુ-આવી, આવક
 આધિકા માંદામાંદી જેન મેગાપ ન શખે તો જેન ધર્મનો ટોટો-
 શખ પામ્પટીની શાખ ૧૫, સુખાતને દલદ બાજે દાન ન
 બાપે તો પુત્ર મરિનો ટોટો-કપીલા દાસીની શાખ ૧૬, સાધુ
 મામ નગર વિદાર ન કરે નો ધર્મ દયાનો ટોટો-મેલક રાજ-
 કપિની શાખ ૧૭, બજે મજે નદિ તો દનશાસનનો ટોટો-
 મમાચારીની શાખ ૧૮, જન પંચખાણની આલોચણ કરે નદિ
 તે મોસના મુખનો ટોટો-પાર્યનાયની બસે ઉપન આપીની
 શાખ ૧૯, જરીકંત, ધર્મ ને વ્યાર નીર્યના અવર્ણવાદ બોલે તો
 મત્ત ધર્મનો ટોટો-દાળંગની શાખ ૨૦, સાધુનું વચન માને નદિ
 તો ઉધી મરિનો ટોટો-જલદતની શાખ ૨૧, સાધુ-આપી,
 શુદ્ધ-શુદ્ધીની આજા ઉડડે તો અશકષણનો ટોટો-મુકુમાલી-
 કાની શાખ તથા ખપકલની શાખ ૨૨, જગવાનના વચન
 ઉપર મહા ન શખે તો મુદ્ધ માર્ગનો ટોટો-જમાલીની શાખ
 ૨૩, બજેજુ વારંવાર અંબાર નદિ તે મેગવેલી વિદાનો ટોટો-
 જવકપિની શાખ ૨૪. ૨૫-પશ્ચીમમે બોલે આદપશીશ આર્યદેશ
 તથા તેની નગરીના નામ કહે છે-મગધ દેશ-સજ્જી નગરી ૧,
 અંગ દેશ-સંપાનગરી ૨, વંગ દેશ-તામરીક નગરી ૩, કર્ણાટ
 દેશ-કંચનપુર નગરી ૪, કાશી દેશ-વજુરગી નગરી ૫, કૌશલ
 દેશ-અયોધ્યા નગરી ૬, કુદે દેશ-ગજપુર નગરી ૭, કુપર્વ
 દેશ-સાદીપુર નગરી ૮, પંચાગ દેશ-કંપીલપુર નગરી ૯,
 જંગલ દેશ-કર્ણાટા નગરી. ૧૦, કચ્છ દેશ-કોસંબી નગરી
 ૧૧, ત્રાંડીલ દેશ-નંદીપુર નગરી ૧૨, માળવ દેશ-ભદિલપુર
 નગરી ૧૩, વચ્છ દેશ-વેરાટનગરી ૧૪, દયારણ દેશ-મૃગાવતી
 નગરી ૧૫, વરણ દેશ-દંછાપુર નગરી ૧૬, વિદેહ દેશ-શિવા-
 વતી નગરી ૧૭, ત્રિપ દેશ-વિત્તીલય પાટણ નગરી ૧૮, સૌવીર
 દેશ-મયુરા નગરી ૧૯, વિદેહ દેશ-મીથીલા નગરી ૨૦, સુર-
 સેન દેશ-પાવાપુર નગરી ૨૧, ભંગ દેશ-માંસપુર નગરી ૨૨,

૫૮૭ દેશ-કાશ્યપતી નગરી ૨૩, કુષ્માઘ દેશ-સાવર્ધી નગરી
૨૪, મોરક દેશ-ઘાશકા નગરી ૨૫, કેકાર્ધ દેશ-સિતાંગીકા નગરી
૨૬. એ માત્રીપચીન આર્ય દેશ. છતિ શ્રી પચીમ યેત.

અથ શ્રી શ્રોતા અધીકાર.

૫ નામનુવન શ્રી આચાર્ય પાવ મુજગ છે;—
માયો 'મસિ વજ્જ', કુન્દન, 'ચાલણી', 'પરિપૂજન', 'હંસ',
'મદિના', 'મન પ', 'મન-ન', 'જલુન', 'નિરાહી', 'જ્ઞાતદ્વગ',
'સો', 'ભંજિ', 'આત્મીંગી મા. ૬

૨ એક ધડો પડખે દાણો છે તેમાં પાણી ભરે તો અણધુ પાણી રહે ને અણધુ પાણી વધી જાય. તેમ એકેક ઓતા બાખ્યાનાદિ સાંખ્યે તો અણધુ ધારી રાખે-અણધુ વિસરી જાય.

૩ એક ધડો હોડે દાણો ॥ તેમાં પાણી ભરે તો સર્વ પાણી વધી જાય પણ રહે નહિ, તેમ એકેક ઓતા બાખ્યાનાદિ સાંખ્યે તો સર્વ વિસારે પણ ધારે નહિ.

૪ એક ધડો નવો છે તેમાં પાણી ભરે તો થોડે થોડે ઝખાને ખાલી થાય, તેમ એકેક ઓતા જ્ઞાનાદિ અભ્યાસ કરે પણ થોડે થોડે જ્ઞાન વિસારે.

૫ એક ધડો દુર્ગંધ વાસિત છે, તેમાં પાણી ભરે તો પાણીના મુજુને બગાડે, તેમ એકેક ઓતા મિથ્યાત્વાદિ દુર્ગંધે કરી વાસિત છે તેમને મત્તાદિ બહુવર્તા જ્ઞાનના મુજુને વિખસાડે.

૬ એક ધડો મુગધે કરી વાસિત છે તેમાં પાણી ભરે તો પાણીના મુજુને વધારે, તેમ એકેક ઓતા સમસ્તિદિ મુગધે કરી વાસિત છે તેમને સ્ત્રાદિ બહુવર્તા જ્ઞાનના મુજુને દીપારે.

૭ એક ધડો દાણો છે તેમાં પાણી ભરે તો તે ધડો બીજાંબજને વિકુટી જાય, તેમ એકેક ઓતા અણ જુદિવાગાને સર્વદિલ્લું જ્ઞાન આપતાં તે નયપ્રમુખને નહિ જાણવાથી તે જ્ઞાનથી તથા માર્ગથી ભટ થાય.

૮ એક ધડો ખાલી છે તે ઉપર જુગાર દાણી વર્ગદિને નેચાં હોડે પાણી ડીકવા મૂક્યું, પણ પાણી અંદર આવે નહિ ને તમે પાણી પહું થવાથી ઉપર તરે ને વાપરાદિકે કરી બીંત પ્રમુખે અવગણને દૂરી જાય; તેમ એકેક ઓતા અદમ્યની સખામા બાખ્યાન સાંખ્યના જેસે પણ ઉપ પ્રમુખના ચોગે કરી જ્ઞાનરૂપ પાણી નિયમા આંર નહિ ને પાણી ઉપના પ્રભાવે કરી ખોટા રોગરૂપ રાખે કરી અચર્યા છે, તો સખાથી અપમાન પ્રમુખ પામે તથા નિયમા પાડવાથી પોતાના સર્ગને તુલેતાન થાય.

૯ ચાલણી:—એકેક ઓતા ચાલણી નમાન છે. ચાલણીના બે પ્રકાર:—૧. એવો છે કે ચાલણી પાણીમા મુકે ત્યારે પાણીથી તપ્તુન બરી દેખાય અને ઉપાડી લઈએ ત્યારે ખાલી દેખાય, તેમ એકેક ઓતા બાખ્યાનાદિ સખામાં સાંખ્યના જેસે ત્યારે પેરાખ્યાદિ ખાવનાએ કરી તપ્તુન થયાં દેખાય અને સખાથી દૂરી નહારે જાય ત્યારે વેગામ્ય રૂપ પાણી ફિચિત્ પણ દેખાય નહિ. એ ઓતા જાડવાયોમ્ય છે.

૨. ચાલણીએ ધડે પ્રમુખને આટો (સોટ) માળવા માંડ્યો, ત્યારે આટો નીકળી જાય, ને કાકરા પ્રમુખ દયરો એવી રાખે, તેમ એકેક

ઓતા વ્યાખ્યાનાદિ સાંભળતાં ઉપદેશક તથા સૂત્રના ગુણ ગુણ જવા દે, અને સંબંધના પ્રમુખ અવગુણ રૂપ કયરો મહી રાખે માટે તે ઇંડવાયોગ્ય છે.

૪ પરિપુલ્કઃ—તે સુવરી પત્રીના માળાનો દર્શાવે. સુવરી પત્રીના માળાથી ધૂન (પી) ગામતાં ધૂન ધૂન નીકળી જાય અને કોટી પ્રમુખ કયરો મહી રાખે, તેમ એકેક ઓતા આગાવે પ્રમુખના ગુણ ત્યાગ કરી અવગુણ મહણ કરે એ ઓતા ઇંડવાયોગ્ય છે.

૫ હુ'સ—હસને દૂધ પાણી એકઠાં કરી પીવા માટે આપ્યાં હોય તો તે પોતાની આંખમાં ખટાસના ગુણ કરી દૂધ પીએ ને પાણી ન પીએ, તેમ વિનિત ઓતા ગુર્વાદિકના ગુણ મહે ને અવગુણ ન લે એ આદરણીય છે.

૬ મહિષ—એસો જેમ પાણી પીવા માટે જલાસયમાં જાય; પાણી પીવા જમમાં પ્રથમ પ્રવેશ કરે, પછી મસ્તક પ્રમુખે કરી પાણી ડોહળે ને મક્કમન કરી પછી પોતે પીવે, પણ શુદ્ધ જલ પોતે ન પીએ, અન્ય પુથને પણ પીવા ન દે; તેમ કુસિધ્ય ઓતા વ્યાખ્યાનાદિકમાં કસેશરૂપ પ્રજાદિકે કરી વ્યાખ્યાન ડોહળે, પોતે શાંતપણે સાંભળે નહિ ને અન્ય સમાજનોને શાંત રસથી સાંભળવા ન દે એ ઇંડવાયોગ્ય છે.

૭ મેષ—જકરા જેમ પાણી પીવા જલસ્થાનકે નદી પ્રમુખમાં જાય, ત્યારે કોંઈ રહી પગ નીચા નમાવી પાણી પીએ, ડોહળે નહિ, ને અન્ય પુથને પણ નીમીનું પીવા દે. તેમ વિનિત સિધ્ય ઓતા વ્યાખ્યાનાદિક નમ્રતા તથા શાંત રસથી સાંભળે, અન્ય સમાજનોને સાંભળવા દે, એ આદરણીય છે.

૮ મસમ—તેના ને પ્રકાર-૧ મસમ તે આમડાની કોણી તેમાં વાપરે બરાબ ત્યારે અત્યંત કૂલેલી દેખાય પણ તૃપા ચમાવે નહિ, પણ વાપરે નીકળી જાય ત્યારે ખાલી થાય, તેમ એકેક ઓતા અભિમાનરૂપ વાપરે કરી શુષ્ક શાંતીવત્ત નડાકા મારે પણ પોતાના તથા અન્ય આત્માને શાંત રસ પમાડે નહિ, એ ઇંડવાયોગ્ય છે.

૯ મસમ તે મચ્છર નામે જલ અન્યને ચટકા મારી પરિતાપ ઉપજાવે પણ ગુણ ન કરે અને ખલુજ ઉત્પન્ન કરે તેમ એકેક કુઓતા ગુર્વાદિકને, શાંત-અભ્યાસ કરાવતા ધણો પરિશ્રમ આપે તથા કુવચનરૂપ ચટકા મારે પણ ગુણ તે વૈયાવચ્ચ પ્રમુખ કાંઈ પણ ન કરે અને ચિત્તમાં અસમાધિ ઉપજાવે; એ ઇંડવાયોગ્ય છે.

૬ વસ્તુનું—નેના બે પ્રકાર-૧. જાસો નામે જગુ-ગાયના પ્રમુખના
અનુમ્તિ વગરે જ્યારે ભેટી પાંચે થાય ત્યારે ન પાંચે, તેમ જોઈ અચનિત
કઠિન ઓના આચાર્યાઈના કારણે રવાર રહ્યા તેમના કિંદો મરેને થય,
જ્યારે પ્રમુ ન મરણ કરે; માટે ઇ.સ.પો.૧૦ છે.

૨. જાણી નામે જાણી શુભા! દષ્ટ મુદ્રાએ ત્યાં મટો! મારે ને
ફળ મુખને ખેંચે મુદ્રા (જમણે) કોઈ પીએ ને પાણી રાત્રિ
દે, તેમ એકે જિનિ મુખ એવ. જાણામાઈ નામે રવા થકા પ્રથમ
વચન મટો! જાણે-શામે જાણે ને જાણામાઈ મટો! મટો-
પાણી મટો! પાણી મટો! મટો! નવ મટો! રાત્રિ-પાણી રાત્રિ-
એ જાણામાઈ છે

એ આદેશવાંચ્ય છે
૧૦ બિરાદી--નિમ્ન પ્રમાણે જન નીકાર્યા એ વપર નીચું
નાખીને રજાના નામ નીચે, તેમ જ એક એક આપાપાદિક પાનથી
સ્વાદિક અલગાલગ એ અલગ એક નવ પડ પાન પ્રમાણે પૂઠાવી
સ્વાદિક થાકે પણ પોતે વિનય કરી પાન નીકારે એ તે શ્રોતા બાદવા-
વોચ્ય છે

[illegible]

१४ भा-
 १५ भा-
 १६ भा-
 १७ भा-
 १८ भा-
 १९ भा-
 २० भा-
 २१ भा-
 २२ भा-
 २३ भा-
 २४ भा-
 २५ भा-
 २६ भा-
 २७ भा-
 २८ भा-
 २९ भा-
 ३० भा-
 ३१ भा-
 ३२ भा-
 ३३ भा-
 ३४ भा-
 ३५ भा-
 ३६ भा-
 ३७ भा-
 ३८ भा-
 ३९ भा-
 ४० भा-
 ४१ भा-
 ४२ भा-
 ४३ भा-
 ४४ भा-
 ४५ भा-
 ४६ भा-
 ४७ भा-
 ४८ भा-
 ४९ भा-
 ५० भा-
 ५१ भा-
 ५२ भा-
 ५३ भा-
 ५४ भा-
 ५५ भा-
 ५६ भा-
 ५७ भा-
 ५८ भा-
 ५९ भा-
 ६० भा-
 ६१ भा-
 ६२ भा-
 ६३ भा-
 ६४ भा-
 ६५ भा-
 ६६ भा-
 ६७ भा-
 ६८ भा-
 ६९ भा-
 ७० भा-
 ७१ भा-
 ७२ भा-
 ७३ भा-
 ७४ भा-
 ७५ भा-
 ७६ भा-
 ७७ भा-
 ७८ भा-
 ७९ भा-
 ८० भा-
 ८१ भा-
 ८२ भा-
 ८३ भा-
 ८४ भा-
 ८५ भा-
 ८६ भा-
 ८७ भा-
 ८८ भा-
 ८९ भा-
 ९० भा-
 ९१ भा-
 ९२ भा-
 ९३ भा-
 ९४ भा-
 ९५ भा-
 ९६ भा-
 ९७ भा-
 ९८ भा-
 ९९ भा-
 १०० भा-

[illegible]

પ્રમુખ વૈવાર્યની વિધિએ કરી ગુર્વાલિકને લાતાં કપડાંને તો તેમને ધનમાં વધારો થાય ને તે કોતિને પામે, એ મોતી આસ્વાર્યભર્ય છે.

૧૩ બેરી—તેના બે પ્રકાર—૧ એ છે જે, બેરીનો વગાડનાર પુરુષ રાજના કુકમ પ્રમાણે બેરી વગાડે તો રાજને પુણી થઈ તેને પુણ્યને કામ આપે, તેમ વિનિત સિંધ તીર્થસ્થ તથા ગુર્વાલિકની આઠા પ્રમાણે સ્વાલિકની સ્વાધ્યાય તથા ધ્યાન પ્રમુખ અગ્રીકાર કરે તો કમરૂપ રોગ મટે અને સિદ્ધ મનિમાં અનંત સદ્ગતિ પામે; એ આસ્વાર્યભર્ય છે.

૨. જેમ બેરીનો વગાડનાર પુરુષ રાજના કુકમ પ્રમાણે બેરી વગાડે નહિ તો રાજ કોપાયમાન થઈ કલ્પ આપે નહિ, તેમ અવિનિત સિંધ તીર્થસ્થની તથા ગુર્વાલિકની આઠા પ્રમાણે સ્વાલિકની સ્વાધ્યાય ધ્યાન કરે નહિ, તો તેમનો કમરૂપ રોગ મટે નહિ અને સિદ્ધ મનિનું કામ પામે નહિ એ છાંડવાયોગ્ય છે.

૧૪ આલીરી—તેના બે પ્રકાર—૧. આલીરી સ્ત્રી—પુરુષ એક પ્રામથી પાસેના ઘડેરમાં યાજ્ઞના માઝામાં પૂન બરી વેચવા ગયા. ત્યાં ગજરમાં કાનારા પૂન ભાજન-વાસણ ફરી ગયું. પૂન લગી ગયું. પુરુષે સ્ત્રીને પશુ કપડાંના કાચનો કાઢ્ય, ત્યારે સ્ત્રીએ પશુ તે બનારને સામાં કુચનો કાઢ્ય. આખરે પૂન ગયું કોળાઈ ગયું ને બન્ને ગદ્ ગદ્ થઈ ઘરના લાગ્યાં. બીજા પક્ષે પૂન પાછળથી છુછી લીધું ને વેચ્યું. કોળાઈ ગઈ, તે લઈ સાંજે માખ બળી, ચારોએ લૂંટી લીધી. ગદ્ નિરાશ થયા. લોહીએ પૂજવાથી સર્વે કષ્ટાન્ત થયો. લોહીએ કપડો લીધો. તેમ મુઠ્ઠાએ વ્યાખ્યાન વધરેલમાં આપેલ સાર પૂનને લાલ્લ-અડો કરી કોળી નાખે ને છેવટે શ્વેત કરી દુર્મનિ પામે. આ મોના જાણવા યોગ્ય છે.

૨. પૂન બરી ઘડેરમાં જતા ગજરમાં કાનારા વાસણ ફર્યું કે તરત જ એકદમ મળી બેઠા થઈ તે પૂન બરી લીધું પશુ ગદ્ કુચના થયા હોય નહિ, તે પૂનને વેચી પેસા મેળવી સારા સંધાન સાથે માખમાં સુખે સુખે જેમ અન્ન સુખ પુરુષો પહેલે; તેમ વિનિત સિંધ મોના મુર પાસેથી વચ્છી સામથી સુદ્ધ જાનપૂર્વક તે અર્ધ-સૂતને ધારી રાખે, સાચવે, અર્ધમ-લિન કરે, વિરમનિ થ.વ તો મુર પાને ફરી ફરી માર મારી ધારે, પડે, પશુ કપડાઈ, અડો કરે નહિ, જે ઉપર મુર પ્રસન્ન થાય, સંવન-ગાનની શરૂ થાય. પશ્ચિમે સદ્મનિ મને આપા મોતા આદરણીય છે.

અથ શ્રી અત્રીશ અસત્રાય

(આ અત્રીશ પ્રકારની અસત્રાયને વખતે સૂત્ર સિદ્ધાંત વાંચવા નહીં.)

૧ નજરમાં કાઠે પડ્યાં દોષ.	૧૭ આકાશમાં નવીન ચિન્દ યામ.
૨ માંસ પડ્યું દોષ,	૧૮ ભુમક પડ્યાં દોષ.
૩ લોહી પડ્યું દોષ.	૧૯ કાર તથા ગ્રાહ્ય પડ્યાં દોષ.
૪ વિદ્ય: પડી દોષ.	૨૦ બલો તોહની જવન વાતો દોષ.
૫ સ્મરણ દોષ.	૨૧ અસાદ સુદ ૧૫ ને રાત.
૬ સંકલ્પ દોષ.	૨૨ અસાદ વદ ૧.
૭ સુદેવદ્યુ દોષ.	૨૩ આત્મવા મુદ ૧૫.
૮ મોહું । પ્રખ્યાત] માનુસ મુજરી	૨૪ આત્મવા વદ ૧.
મયુ દોષ.	૨૫ કારતક મુદ ૧૫.
૯ રાત્ર્યમ. વિદ્ય દોષ	૨૬ કારતક વદ ૧.
૧૦ નજરમાં પચેન્દ્રી કલેસ દોષ	૨૭ ચેત્ર મુદ ૧૫.
૧૧ તારા અમ. દોષ.	૨૮ ચેત્ર વદ ૧.
૧૨ દરો દિશ. નાની સર દોષ । કિ	૨૯ પ્રમાણે ૨ પડી મુધી (સર્વ કુખા
સાએ પડી દોષ)	પહેલા .
૧૩ અકાળે નાતવૈદ્ય ૨૧	૩૦ નં વાને એ પડી મુધી.
૧૪ અકાળે વીર ૧ ૨૫.	૩૧ તારે ને પડી મુધી (મુદ
૧૫ અકાળે દા. ૨ યામ.	અસા થવા પડી ૧.
૧૬ આ. નદના બાજના ચડને	૩૨ અધ્ય રાત્રે એ પડી મુધી.
રોજ ના પડી ૧	

સૂત્ર લખનારાઓએ આ અસત્રાય અવસ્ય લાછી તે પ્રમાણે વર્નવું જોઈએ.

અથ શ્રી અધ્યયનો

શ્રી સુયગદાંગ સુત્રનું મહાવીર સ્તુતિ નામે

છઠું અધ્યયન.

પુશ્ચિસ્તુલું સમણા માહણ્ય, આગારિયોયાં પરિતિત્વિયાન;
 સે કેઇલેગત દિયં ધમ્મમાહુ, અલેલિયં સાહુ સમિખખાએ.
 ૧ કહંચ નાણું કહં દંસણું સે, ત્રીકં કહં નામસુપસ્ય આસી;
 બણાસિણું શિખુ જહાતહેણું, અહામુયં ભુદિ જહાણિસંત. ૨
 ખેયનેસે કુસલે મહેસી, અનંતનાણી ચ અણંતદેસી, જસંસિણા
 થાપુ પહેડિયસસ, બાણાધ ધમ્મં ચ ધિયં ચ પેક્કા. ૩. ઉત્તુ
 અહેયં નિરિયં દિસામુ, તસાચ ને ચાવર નેચ ખાણા; સે નિધ્ય
 નિચ્ચેદિં સમિખખ પન્ને, દીવેવ ધમ્મં સમિયં ઉદાહુ. ૪. સે
 સખ્ખદંસી અભિભુજનાણી, નિરામગધે ધિર્મિય ધિખપા; અણુતરે
 સખ્ખ જમઝિવિદ્ધ, તથા અતીતે અભયે અણુઉ. ૫. સે ભુર્ધ
 પત્તે અણિએઅચારિ, ઉદંતરે પીર અણંત ચખ્ખુ; અણુતરે તપ્પ
 સુરિએવા, વપરૈયણીદેવ તમ્મં ધમાસે. ૬. અણુતરં ધમ્મમિણું
 શિણાણું, નેચા મુળી અસવ આમુપન્ને; ઇદેવ દેવાણું મહાણુભાવે,
 સહસ્રભુજેતા દિવિણુવિસેડે. ૭. સે પત્તવા અખખપ સાગરેવા, મહોં
 દીવાવિ અણંતપરે. અખ્ખાહલેવા અકસાર્થ શિખુ, સહેવ દેવા
 દિવર્ધ ભુર્ધમ્મં. ૮. સે વીરિએણું પડિપુત્ત વીરિએ, મુદસજેવા
 નગ સખ્ખ સેડે; મુસાણએવામિ મુદાગરેસે, નિરાયર્ધ જેમશુણે
 વચેએ. ૯. સવસદસઆણુતે એવણાણું, નિકંઠસે પંઠગ વેજવતે;
 સે એવલે જીવનવર્ધ સહસસે, ઉદુમ્મિએ હેડ સદસસમેત, ૧૦. પુકે
 નસે યિધુર્ધ ભુમિવટ્ટીએ, જં સુરિવા અણુપરિવટ્ટપત્તિ; સેહેમવતે
 બદ્ધ નંદલેવ, જંમી રર્ધ વેદવંતી મહિંદા. ૧૧. સે પખ્ખએ સહ
 મહાપગાસે, વિસંવર્ધ કંચણ મહુવતે; અણુતરે મિરિમુ ચ પખ્ખ
 દુએ, તિરિવરે સે જહી એવ ભુમે. ૧૨. મહિએ મઝંમિ દિએ
 તિરિવરે મહાએ સરીએ સદસેમે. એવં મિટી એદ્દ સ મરીવતે.

[illegible]

અથ શ્રી અધ્યયનો.

શ્રી સુયગદાંગ સૂત્રનું મહાવીર સ્તુતિ નામે
છત્તું અધ્યયન.

પુચ્છિસ્મુજ્જં સમણા માદણાય, આગારિજોયા પરિતિ
સે કેઇજેજંત વિયં ધમ્મમાહુ, અણેલિસં આહુ સમિખ
૧ ઠહંથ નાણું ઠહં ઇંસણું સે, મીલં ઠહં નાપમુપસ
જાણાસિણું ભિખુ જહાતહેણું, અહામુયં છુદિ જહાજિ
એવનેસે કુસલે મહેસી, અનંતનાણી ય અણંતહંસી, જ
યખુ પહેડિયસ્ય, જાણાધ ધમ્મં ચ ધિયં ચ પેદા. ૩.
અહેયં નિરિયં દિસામુ, તસાચ જે યાવર જેય પાણા; સે
નિચ્છેદિં સમિખખ પન્ને, દીવેવ ધમ્મે સમિયં ઉદાહુ.
અપ્પવદંતી અભિમુખનાણી, નિસમગપે ધિર્મ દિયખા; ૪.
સપ્પ જગંભિવિદ્ધં, ગંથા અનીતે અલથે અણાઉ. ૫. મે
પણે અણિએઅચારિ, ઉદંતરે પીર અણંત ચખખુ; અણુતરે
સૂરિએવા, વયરોયણીદેવ તમ્મં પખાસે. ૬. અણુતરે ધમ્મ
જિણાણું, નેયા મુની કમ્મવ આમુપન્ને; છદેવ દેવાણું મહાદ
સદ્દસ્યજેતા દિવિણુંવિસેડે. ૭. સે પત્તવા અખખય સાગરેવા,
દ્વીવાપિ અણંતપારે, અજાધરેવા અકસાર્થ ભિખુ, સકેવ
કિવર્ધ જુધંમં. ૮. સે વીરિએજ પટિપુત્ત વીરિએ, ગુદં
નગ સપ્પ નેડે; મુસાવએવાગિ મુદામરેસે, વિસયર્થ ભે
વવેએ. ૯. અપંસદસ્યાણુડે ભેયણાણું, નિકંઠસે પંડગ વે
સે ભેવલે ભવનવર્ધ મદસ્યે, ઉદુચિએ હેડ સદરસમેગ, ૧૦.
નતે ચિત્તં ભુમિવટ્ટીએ, જ સૂરિયા અણંપરિવટ્ટયતિ; સેએ
જહુ નંદલેય, જંતી રઈ વેદયંતી મદિંદા. ૧૧. સે પવ્વ
મહાપખાસે, વિસંયર્ધ કંચણ મકુવમે; અમુતરે તિરિમુ ય
દુએ, તિરિવરે મે જહી એવ ભુમે. ૧૨. મદિએ મત્તમિ
પિડે, અજાપે મળીએ મદેરે. એવં પિડે એવં

૫ મંગલો, અનુષ્ઠુપે નવે મેવ, વોદાળે અદિગિવા સિદ્ધિ. ૧૪.
 વાંસે નાપી રથા, મરીતાળે માંજનામર્ધ, સંકાળે મમન નામર્ધ,
 ૧૫. નવી મુદી દેવતા દેવલોળે, નવી મુદી
 પુરવે પર્ધ રાપા, નવી મુદી એક એળાવર્ધ, એમંત મુદી મુળી
 રીસાળી. ૧૬. નગરી મોદંતી જલ વૃક્ષ મુલા, રાજ સોહંતા
 મનુરંગી મેના, નારી મોદંતી મુશીવલવંતી, સાધુ મોહંતા અ-
 મનવાળી. ૧૭. મોહ પુરવધારી દીલી, રાન ઘાર વખાળીએ,
 જિન નદી પળ જિન સરીખા, મુધમો સ્વામી બાળીએ. ૧.
 મન પિતા પુલ જાત નિર્મલ, રૂપ અનુપ વખાળીએ, દેવતાને
 વક્ષ મોવા, જાંજુ સ્વામી બાળીએ. ૨.

શ્રી દશવૈકાલિક મુત્રનું પહેલું અધ્યયન.

(અનુષ્ઠુપવૃત્તમ) — ધમ્મો મંગલ મુક્કિં, અહિંસા સં-
 જમે તમે, દેવા વિ તં નમંસંતિ, જસ્ય ધમ્મે સયા મલ્લો. ૧.
 જહા દુમસ્ય પુરેસુ. ભમરો આવિવર્ધ રસં, ન ય પુરં કિલા-
 મેર્ધ, સોય પીજેર્ધ અપ્યયં. ૨. એમે એ સમજા મુત્તા, જે લોએ
 સનિ સાદુમે, વિદગંભાવ પુરેસુ, રાજ ભત્તે સલ્લે રથા. ૩.
 વપંથ વિત્તિ લખામે. ન ય કોર્ધ ઉવલમર્ધ, અહાગટેસુ રિ-
 પતે, પુરેસુ ભમરા જહા. ૪. મદુકાર અમા જુહા, જે ભવંતિ
 અમેશ્રિયા, નાળા પિંડ રથા દંતા, તેજં વુચંતિ સાદુમે. ૫.
 વિમેમી. ઈતિ દુમપુરિય નાનં પદમં અગ્ગયજં મમંતં. ૧.

શ્રી દશવૈકાલિક મુત્રનું બીજું અધ્યયન.

દહં ન દુલ્લ સમાનનં, જે કામે ન નિવારએ. પએપએ
 વિગ્રીયતે, સંકપ્પસં વલંજડે. ૧. વચ્ચગધ મલંકાર, ઈત્થિએ
 સપલ્લુલિ ય, અહંકા જે ન જુજંતિ, ન સં આર્ધ સિ પુચ્ચર્ધ.
 ૨. જે ય દંતે પિએ ભાજં, લધે વિપિડિ કુવર્ધ, તાદીએ ચયર્ધ
 સોએ, સે દુ આર્ધ સિ પુચ્ચર્ધ. ૩. (કાવ્ય) — સમાર્ધ પેહાર્ધ
 પરિવયંતો, શ્રિયા મલ્લો નિસ્તરર્ધ બહિહા. ન ના મદં મોવિ
 ઈચ્ચેવ તાડે વિજ્ઞેજ્ઞ રાગં. ૪. આયાવયા હી

પ્રથમ અસ્થિતભાસિય, યમદિવ અપુષ્પોવિશુદ્ધ; તસદે
ય જગ્ન અજાઉ, ઇદેવ દેવાદિ વર્ષાગગિસંતિ. ૨૬

પરંચુરણ ગાથાઓ.

કાવ્યમ—(શીવજ્ઞાના ગુણ કહે છે.)—પ્રથમ મહાવય સુવય મુલ
કમલ મળાઈલ સાદુ સુચિત; વેર વિરામણ પચ્ચવસાણ, સન્ન
સમુદ્ર મહોદધિતિય. ૧. તીર્થકરેલિં સુદેસીય મમ્મ,
તીર્થિય વિવેચય મમ્મ, સન્ન પવિત્ર મુનિશ્રિય સાર, સિદ્ધિ
વિશાળ અવંશુલ કાર. ૨. દેવ નરિંદ નમસિય પુર્ય,
સવ જગુતામ મગલ મમ્મ, કુદરિય ગુણ નામમ મેમ, મોખ
પહરસ વર્તી સમ ભુય. ૩. (એ ગાથા પ્રથમ વ્યાકરણમાં છે.)

અનુપદુપવૃત્તમ—(શીવજ્ઞ પાળવાનું મહાતમ કહે છે.)—દેવ દાણુવ
મધવ્યા, જામ રજ્જસ કિન્નરા, બંભપારિ નમસંતિ, કુદર
ને જાનિતે. ૪. એસ પ્રાપ્તિ પુવે નિયમે, સાસમે જિજ્ઞેષીએ,
સિદ્ધાં શિષ્ટિ આલેણ, સિદ્ધિસંતિ તદાવરે. ૫. (ગાથા ઉત્ત
રામ્યનમાં છે.) ગાથા—અસ્થિત સિદ્ધ પવવણ, શુદ્ધ વેરે
જહુસુએ તવરસીસુ; વચ્છલયા ય તેસી, અભિજ નાણાવકેગ,
કંસણ વીણુએ આવસએમ, સિદ્ધવએ નીરધ્યારે, ખણુજવ તવ
ચિઆએ, વેવાવચ્ચે સમાવીએ. ૬. અપુવ નાણમહણે, મુપભત્તિ
પવવણ પપભાવણીયા, એએલિં કારણેલી, તીપયસ્તં લકર્ષ
હવે. ૮. (એ ગાથા જ્ઞાતા મધ્યે છે.) જિણવયણે અણુરત્ત,
જિણવયણું ને કરંતિ ભાવેણ, અમથા અસંકિસીદા, તે કુતિ
પરિત સંસારી. ૯. (એ ગાથા ઉત્તરામ્યનમાં છે.) સાર કંસણ
નાણું, સાર તવ નીયમ સંજમ સીલ, સાર જિણવર પ્રથમ,
સાર સલેખણા પડિય મરણ. ૧૦. અનુપદુપવૃત્ત—કદાણ કોટી
કરણી, કુદગર્થ કુદનિકવણી, સંસાર જલ તારણી, એમંત
હોઈ હનકયા. ૧૧. એવં શુ નાણિણે સાર, જ ન કિંસર્ષ
કિયણું, અહિંસા સમયં એવ, એતાવંત વિચાળીયા. ૧૨. લભં
તિ વીમલા લોયા, લભંતિ મુર સંપયા, લભંતી પુત્ર મીતંચ,
એગે પ્રાપ્તો ન લભર્થ. ૧૩. સવણે નાણે ય વિનાણે, પયખાણે

ચય સોગમણ્, કામે કમાડિ કિમિયં શુ દુષ્ણં, છિંદાહિ દોષ્ણં
 વિણ્ણમેજ્જ રાગં, એવં સુદી હોહિસિ સંપરાએ. ૫. (અનુ-
 પવૃત્ત) — પખદે જલિયં જોઈ, ધુમકેડ દુરાસયં, નેજંતિ વતયં
 ભુત્તં, કુલે જ્ઞયા અગધણે. ૬. ધિરત્યુ તે જસોકામી, જોં તં
 જીવિય કારણા, વંતં ઈછસિ આવેડ, સેયં તે મરણં ભવે. ૭.
 અહં ચ ભોગસયરસ, તં ચ સી અધંગવિન્હિણો, મા કુલે
 ગધણા હોમો, સંજમં નિદુઉ ચરં. ૮. જઈતં કાહિસિ
 ભાવં, જા જા વિન્હસિ નારીઓ, વાયા વિધિાવ હડો, અહિ-
 અપ્પા ભવિસ્સસિ. ૯. તીસે સો વયણં સોચા, સંજયાએ મુ-
 ભાસિયં, અંકુસેણં જહા નાજો, ધમ્મે સંપડિવાઈઓ. ૧૦. એવં
 કરંતિ સંબુદ્ધા, પંડિયા પવિયખણા, વિણ્ણિ ચટ્ટંતિ ભોગેસુ,
 જહા સે પુરિપાત્તમો. ૧૧. તિમેમી. ઇતિ સામન્નં પુન્નિવયં નામ
 ખીયં અગ્ગમણં સમ્મત્તં. ૨.

શ્રી દશવૈકાલીક સુત્રનું ત્રીજું અધ્યયન.

મંજમે મુઠિ અપાણં, વિપ્પ મુક્કણ્ણ તાઈણં, તેસિમેય-
 મણ્ણાઈન્નં, નિગ્ગંથાણં મહેસિણ્ણ. ૧. ઉદ્દેસિયં કીયગડં, નિયાગં
 અભિહ્હકાણ્ણિય, રાઈલતે સિલ્લાણ્ણિય, મંધ મડ્ડેય વીયણે. ૨. સં
 નિહિ ગીહિમતે ય, રાયપિટે કિ નિન્હએ, (કાવ્યમ) સંભા-
 હણં ઇંત પહોયણ્ણાય, સંપુછણ્ણ દેહ પલોયણ્ણાય. ૩. (અનુ-
 પવૃત્તમ) — અહાવએ વ નાસિએ, છત્તસ ય ધારણ્ણ ઠાએ,
 તિગિછં પાહ્ણા પાએ, નમારંલ ચ જોઈણે, ૪. સિજાયર પિંડં
 ચ, આસંઠી પટ્ટી યંકએ, ગિહંતર નિસિજાએ, ગાયસુ વટ્ટં
 છાણ્ણીય. ૫. ગિહિણે વાયાવડીયં, જઈ આજીવ વત્તિયા; તત્તા
 નિવડ ભોઇતં, આઉર રસરણ્ણાણી ય. ૬. મૂલએ સિંગમેરે ય,
 ઉણ્ણ ખટે અનિવડે, કંદે મુલે ય સચિત્તે, ફલે ખીએ ય આમએ.
 ૭. સોવચ્ચલે સિંધવેલોણે, રોમાલોણે ય આમએ, સામુદે પં-
 મુખારે ય, કાલાલોણે ય આમએ ૮. ધુવણ્ણિત્તિ વિમણે ય, વ-
 ત્થિકમ્મ વિરેયણે, અંજણે ઇંત વણે ય, ગાયા લિગં વિભુસણે.
 ૯. શવન્નેય-મણ્ણાઈન્નં, નિગ્ગંથાણં મહેસિણ્ણ, સંજમંમિ ય

પાઠવં સરીરં દ્વિચ્ચાં, ઉત્તું પદ્મમર્ધં દ્વિસં. ૧૩. વિશ્વાલસેહિં
 સીલેહિં, જળા ઉત્તર ઉત્તરા; મહામુકાવ દિપંતાં, મન્નંતા
 અપુણ્યવં. ૧૪. અપિયા દેવ કામાણુ, કામરૂવ વિઉન્વિણ્ણે;
 ઉત્તું કચ્ચેસુ ચિહંતિ, પુન્વા વાસ સયા બહુ. ૧૫. તત્તયં દ્વિચ્ચા
 જહા ઠાણુ, જળા આઉળએ ચુયા; ઉવંતિ માણસં જોણી, સેહ-
 સંગેભિજયએ. ૧૬. ખેતં વત્તુ દ્વિરણુ ચ, પસવો દામ પોરસં;
 ચત્તારી કામ ખંધાણી, તત્તયસે ઉવર્ણુ. ૧૭. મિત્તવં નાયવં
 હોયી, ઉચ્ચાગોએ ય વન્નવં; અપ્પાયકે મહાપન્ને, અભિજયએ
 જસો બહે. ૧૮. લોચ્ચા માણસએ લોએ, અપ્પહિરૂવે અહા-
 ઉયં; પુન્નિં વિમુદ્ધ સદ્દમ્મે, કેવલં બોહિ ભુજ્જિઆ. ૧૯. અઉ-
 રંજં દુલ્લહં નચ્ચા, સંજમં પડવન્નિજયાં; તવસા કુય કમ્મંસે
 સિજે હવર્ધ સાસએ તિખેમિ. ૨૦.

શ્રી ઉત્તમ સૂત્રનું અસંખ્ય નામે ચોથું અધ્યયન.

અસંખ્યં જીવિય માં પમાયએ, જરોવણિયસ્સ હું નત્થિ
 તાણુ; એવં વિચાણાહિ જણે પમતે, કન્નુ વિહિંસા અજયા
 બહિંતિ. ૧. જે પાવકમ્મેહિં ધણું મણ્ણસ્સા, સમાયયંતિ અમયં
 બહા ચ; પહાય તે પાસ પયઢિએ નરે, વેસણુબદ્ધા નરયં ઉવેંતિ.
 ૧. તેણે જહા સંદ્ધિ મુદ્ધે મહીએ, સ કમ્મુણા દ્વિચ્ચર્ધ પાવ-
 કારી; એવં પયા પેચ્ચ ઇહં ચ લોએ, કહાણુ કમ્માણુ ન મોખ
 અત્થિ. ૩ સંસાર માવન્ન પરસ્સ અહ્મા, સાકારણુ જં ચ કરેઈ
 કમ્મં; કમ્મસ્સ તે તસ્સ ઉવેય કાલે, ન બંધવા બંધ વ્વયં
 ઉવેંતિ. ૪. વિત્તેણુ તાણુ ન લલે પમતે, ઈમંમિ લોએ અહુવા
 પરતયા; દીવપ્પણુઉવ અણુત મોહે, નેવાઉયં દહું-મદહું-મેવ. ૫
 સુત્તે સુયાવિ પઠિભુદ્ધલ્લી, ન વીસસે પંડિય આસુપન્ને; ધોરા
 મુહુત્તાં અબલં સરીર, લારંઉ પખ્ખી વ ચરે પ્પમતો. ૬ ચરે
 પયાઈ પરિસંકમાણુ, જં કિંચિ પાસં ઇદ્ધિ મત્તમાણુ; લાલંતરે
 જીવિય ભુહર્મિત્તા, પછા પરિનાય મલાવધંસી. ૭. છંદં નિરો-
 હેણુ ઉવેઈ મોખં, આસે જહા સિખિય વમ્મ ધારી; પુવાઈ વાસાઈ
 ચરે પમતો, તમ્હા મુણી ખિપ્પમુવેધમોખં. ૮ સ પુન્ન-મેવં ન

જેમની સ્તુતિ કરી છે, એવાં પ્રથમ અનેક શ્રી આસ્તિનાથ સ્વામિની
પણ સ્તુતિ કરી છે. ૨ (પ્રથમના આ બે શ્લોકનું મુખ્ય છે.)

બુદ્ધ્યા વિનાડપિ વિબુધાર્મિતપાંડપીઃ

સ્તોતુઃ સમુદતભતિર્વિગતત્રપોડહમ્ ।

બાલં વિહાય જલસંસ્થિત મિંદુભિન્ન-

મન્યઃ ક ઇચ્છતિ જનઃ સહસા મહીતુમ્ ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ:—જેના પદ ચૂકવાના આસનની પણ દેવતાઓએ પૂજા
કરેલી છે, એવા હે અનેક ! જેમ મોઢ પણ સમગ્ર માણસ જળની બંદર
પોલા ચંદ્રના પ્રતિબિંબને એકદમ મહત્વ કરવાને ઇચ્છતો નથી, પણ માત્ર
બાળકના હાથે છે, તેમ મેં પણ બુદ્ધિ વિના લગભગ રહિત થઈને તમારી
સ્તુતિ કરવામાં પ્રવૃત્તિ કરી છે. ૩ (તે ખરેખર બાળચેષ્ટા જેવું જ મણસ
એમ છે.)

વક્રતું ગુણાન્ ગુણસમુદ્ર સસાંકકાંતાન્

કસ્તે ક્ષમઃ મુરમુરપ્રતિભોડપિ બુદ્ધયા ।

કલ્પાંતકાલપવનોદ્વતનકચકં

કે વા તરીતુમસમંબુનિધિં ભુજક્યામ્ ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ:—હે ગુણસમુદ્ર ! સંહારકાળના પવનવડે જેની અંદર
મગર આદિ પ્રાણીઓ હજી રહ્યા છે એવા સમુદ્રને હાથવડે તરવાને મોણ
સમર્થ થાય છે ? (અર્થાત્ મોઢ નહિ.) તેમ ચંદ્રના જેવા મનોહર
તમારા ગુણોને કહેવાને બૃહસ્પતિ જેવા બુદ્ધિમાન પણ ક્યાંથી સમર્થ થાય ?
(ભાવાર્થ કે એવા પણ સમર્થ ન થાય તો પછી મારી શક્તિ તો તેમાં
ક્યાંથી જ આવે ?)

સોડહં તથાપિ તવ ભક્તિવશાન્મુનીસા

કર્તુ રતવં વિગતશક્તિરપિ પ્રવૃત્તઃ ।

પ્રીત્યાત્મવીર્યમવિચાર્ય મૃગી મૃજેંદ્રમ્

નાડ્યેતિ કિં નિજશિશોઃ પરિપાલનાર્થમ્ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ:—હે મુનીશ્વર ! એ પ્રમાણે હું તમારી સ્તુતિ કરવામાં
અસક્ત છું, છતાં પણ તમારી ભક્તિને આધિન થઈને જેમ મૃગપશુ
પોતાના બાળકની પ્રીતિને આધિન થઈને તેનું રક્ષણ કરવાને પોતાના
બળનો વિચાર છોડી દેને પણ (પોતે તેના સાથે થવાને અસક્ત છતાં
પણ) સિંહની સાથે થાય છે; તેમ હું પણ (મારી શક્તિનો વિચાર
રહ્યો હશે), તમારી સ્તુતિ કરવાને પ્રવૃત્ત થયો છું. ૫

નામ કરનાર તમારું સ્મરન મને (૬૨) દેા, પણ તમારી કયા માત્ર ભો-
ગના પાપોનો નામ કરે છે ? ૪

નાત્યદ્યજુનં જુરનબુદ્યજુ બૂતનાથ

બૂનેનુંબેનુંવિ ભવતમભિષ્કરંતઃ ।

તુલ્યા ભવંતિ ભવતો નનુ તેન કિં વા

બૂતનામિતં ૪ હૃદ નાતમસમં કરેતિ ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ--હે જુરનબુદ્યજુ ! હે બૂતનાથ ! તમારા અનેક સત્ત્વ ગુણો
વડે કરીને તમારી સ્તુતિ કરનાર, આ ભોક્ષ જ તમારા સરભો થાય, એમાં
વિશેષ આશ્ચર્ય શું છે ? કેમકે ભોક્ષા પણ જે જેનો આશ્રય કરીને રહે
છે, તે તેને સપેજિયો પોતાના સમાન નથી કરતો શું ? કરે છેજ, ૧૦

દૃદ્ધા ભવંતમભિષેપવિષ્ણોકનીયં

નાદ્યથ તોષમુપયાતિ જનસ્થ મધુઃ ।

પીત્વા મધઃ શશિકરંયુતિદુઃસ્થિષ્ઠિઃ

શારે જ્ઞાનં જ્ઞાનિધિરેસાતું ૩ હૃદ્યત્ ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ--હે મનવાનુ ! એકી નજરે લેઈ રહેવા પોત્ત આપનું
સ્વરૂપ એકવાર । મધ્યા પછી, માખનના તેજ બીજે કેશજે સતોડ પા-
મના-રેના-નથી; કેમકે બદલા કિરણ જેવું કેવળા સિરસામરનું દુધ પીધા
પછી જળના લગુડના ખારા પાણીને પીવાને કાલ હજી છે ? કાલ નથી, ૧૧

યૈઃ શાંતરાગશ્ચિભિઃ પરમાર્થભિસ્તવં

નિર્માપિતમ્નિબૂવનૈકલક્ષામભૂત ।

તાયંત એવ મધુ તેડખ્ખજયઃ પૃથિવ્યાં

યતં સમાનમપરં ન હિ રુપમસ્તિ ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ--હે તબુ જુરનનં વિષે એકજ માત્ર આબુદ્યજુરપ ! જે
સાનરાગની છાયાના પરમાત્મ્યોવડે આપ નિર્માએત્રા છે. તે પરમાત્મ્યો
પૃથ્વીને વિષે તેડમાજ નોચથી, તમારા સમાન બીજાનું રૂપજ નથી । ૧૨

વદ્યં ક્વ તે સુરનરેરેમનેત્રહારિ

નિઃસાધનિર્જિતજગત્રિતયોપમાનમ્ ।

બિંબં કલંકમસિનં ક્વ નિસાકરંસ્ય

યદ્વાસરે ભવતિ પાંકપલારાકલ્પમ્ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ--હેવતાઓ, મનુષ્યો અને નામ પ્રમુખના નેત્રોનું તરબુ
કરનાર એવું; અને તબુ જગતને વિષે રહેલા મદ, કમળ આદિક કલ્પમા-
નને છતનારું એવું તમારું મુખ કયા ? અને દિવસને વિષે આખરાના પાનના

શીકું પડી જનાઈ એવું; તેમજ 'વગી દલદલાણું', એવું ચંદ્રમાનું બિંબ;
માં ? ૧૩

સંપૂર્ણમંદલશાશાંકકલાકલાપ-

શુભ્રા શુભ્રાશ્રિભુવનં તવ લખયન્તિ ।

યે સંમિતાશ્રિગદીધરનાથમેકં

હસ્તાંજિવારયતિ સંચરતો યથેષ્ટમ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ—સંપૂર્ણ ચંદ્રની દાનિ જેવાં તમારા ઉજ્જવળ શુભ્રા, તમે
જે ઉદ્ધરણ કરીને આપી રહ્યા છે; કેમકે તમે જગતના આપ એક-
જ સ્વામી છો, તેથી તમારો આશ્રય કરીને રહેલા તે શુભ્રાને, ધગડા
જે વર્ણનાં ડોળા અદ્દશની રીતે એમ છે ? ૧૪

ચિત્રં કિમત્ર યદિ તે ત્રિદશાંગનાભિ-

ર્નાતં મનામપિ મનો ન વિકારમાર્ગમ ।

હૃદયાંતકાલમરૂતા ચલિતાચલેન

દિં મંદરાદ્રિશિખરં ચલિતં હૃદયિન ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ—હે પ્રભુ ! દેવાંગનાઓ તમારા મનમાં દિવિત માત્ર પણ
માર (કામવિકાર) લાવી શકી નહિ, તેમા શું આવશ્ય છે ? કેમકે સંહાર
માત્રા પવનથી તમામ પર્વતો ડોળે છે, તોપણ મેર પર્વતનું શિખર હાપિ
લાંબે ॥ શું ? (નહીજ) ૧૫

નિર્દુભવતિરંધવર્ણિતૈરંશપૂરઃ

હૃદયનં જગત્રયમિદં પ્રકટીકરેણપિ ।

ગમ્યો ન જાતુ મરૂતાં ચલિતાચલનાં

દીપાદપરસ્ત્રમસિ નાથ જનત્રયકાશઃ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—હે નાથ ! જેના અંદરથી ધમાડો નિકળતો નથી, જેને
ચિંતની જરૂર નથી, અને તેજની પણ જરૂર નથી, જે આ સમયે તમે
જગતને પ્રકાશીત કરે છે, અને પર્વતોને પણ ડોળાવી નાખે એવો પવન
પણ જેની પામે નર્મ રહતો નથી; એવા વિજયલ્લ દીપ રૂપે આ જગતને
ચિતે નું પ્રકાશી છે. ૧૬

નાસ્તં હૃદયિદુષયાસિ ન શદુગમ્યઃ

સ્પટીકરેણપિ સહસ્રા શુભયજ્જગન્તિ ।

નાંબોધરોદરનિરૂપહામલાવા

સ્વપાતિશાપિ મહિમામિ મુનીંદ્ર લોકે ॥ ૧૭ ॥

ભાવાર્થ—હે મુનીંદ્ર ! જનનને ચિતે તમે સ્વપના કરતા પણ વધારે

મહિમાવાન છે ! (સૂર્યની પેઠે) . સહુ તમને ઘેરી શકતો નથી, તમે કદી પશુ અસ્ત પામતા નથી, મેઘ તમારા પ્રભાવનો અવરોધ કરી શકતો નથી, અને એકે કળે તમે ત્રણે જગતને પ્રકાશીત કરો છો. (તેથી સૂર્યના કરતાં પશુ તમે અધિક મહિમાવાન છો એ સ્પષ્ટ છે.) . ૧૭ :

નિત્યોદયં હસિતમોદ્ભદ્રાંધકારં

ગમ્યં ન સહુવદનસ્ય ન પારિદાનમ્ ।

વિશ્રાન્તે તવ મુખાબ્જમનકપકાન્તિ

વિદ્યોતયન્નગદ્ગૂર્વશરાંકુવિંબમ્ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—જેનો હૃદય હમેશાં છે, જેણે મોહરૂપી અધકારનો નાશ કરેલો છે, જેનો સહુથી ઝાસ થઈ શકતો નથી, જેને મેઘ પશુ ઘેરી શકતો નથી, તેમજ જેની કાંતિ કદી પશુ ઓછી થતી નથી; એવું તમારું મુખ કમળ જગતને વિશે અપૂર્વ ચંદ્રવિંબની પેઠે શોભી રહે છે. ૧૮

કિં શર્વરીપુ શશિનાડ્ઙ્હિ વિવસ્વતાવા

મુખમ્મુખેન્દ્રહસિતેષુ તમસ્મુ નાથ ।

નિષ્પન્નશાલિવનશાલિનિ ભવલોકે

કાર્ધિ કિચન્નલધરૈર્જલભારનમ્રૈઃ ॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—હે નાથ ! તમારા મુખરૂપી ચંદ્રમાથી જ્યારે અધકારનો નાશ થાય છે, ત્યારે પછી રાત્રિને વિશે જમના ચંદ્રમાનું શું કામ છે ? તેમજ દિવસે હૃદય પામતા સૂર્યનું પશુ શું કામ છે ? કેમકે શોભાપમાન ડાંગેરનું ધાન્ય પછી ચૂક્યા પછી, આકાશમા ચરી આવેલા વર્ષાદિનું શું પ્રયોજન રહે ॥ ? (ભાવાર્થ કે તે જેમ નિરર્થક છે તેમજ સૂર્યચંદ્ર પશુ તમારા મુખના પ્રકાશ આગળ નિર્ર્થકજ છે !) ૧૯

જ્ઞાનં યથા ત્વયિ વિભાતિ કૃતાવકાશં

નૈવ તથા હરિહરદિપુ નાથકેષુ ।

તેજઃ સ્ફુરન્મણિષુ યાતિ યથા મહત્ત્વં

નૈવં તુ કાચસકલે કિરણાકુલેડપિ ॥ ૨૦ ॥

ભાવાર્થ—હે પ્રભુ ! તમારા વિશે જ્ઞાન જેવી રીતે યથાવકાશથી શોભી રહે છે, તેવું હરિ, હર ઈલાદિક દેવોને વિશે સોમનું નથીજ. કેમકે પ્રકાશમાન રત્નોના સમૂહને વિશે જેવું તેજનું પ્રાપ્ત્ય બાધે છે, તેવું કાચના ચળકતા કડકાને વિશે પશુ જ્વલાનું નથીજ. ૨૦

મન્યે વરં હરિહરદય ઐવ દદ્ધા

દૃષ્ટેષુ યેષુ દૃદ્યં ત્વયિ તોષમેતિ ।

हिं धीमहि तेन ज्ञायता भूवि येन नान्यः

॥ २१ ॥

શ્રાવણ—હે બાપી ! દરિ, દર મલ્લિકા દેવે (મારી) ધીએ
 ને સાંજે થયું છે. તેમને તેમને દીકાથી માથું ટપ્પ તમારે વિશે
 મને દીકાથી જાને ને સવેથી તમે જા છે એમ જાણવાથી) સં-
 જાણે છે. આ કોઈમાં તમને જાણવાથી થાય થયું છે ? (નો એટલુંજ
 જાણું છે) જવાબમાંને વિશે જાણ જાણવામાં જેવ માટે મન દરમુ દરી
 નથી. ૨૧

॥ २१ ॥ श्रीं शतानि शतानि जनयन्ति पुत्रान्

नान्या मुनं त्वदपमं जननी प्रमुखा ।

अथा दिशा इषानि ध्यानि मदभ्यन्तरिभ

प्राथम्येव दिग्भजनयति नृपदं भुवनसुखम् ॥ २२ ॥

भाष्येव (इच्छन्त्यान्) इच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान्
 भाष्यार्थः—अत्रानिच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान्
 तेनानिच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान्
 तेनानिच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान्
 तेनानिच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान् इच्छन्त्यान्

स्वाभाभनंति मृत्यु ५०० ५००

भादित्यवर्षभमलं गमनं ५-२५।

ત્યાર્થિય મમ્બનુપતિન્ય ૪૫૧૫ મુનુ

नान्यः भिद्यः भिद्यपदन्य मनीः पद्याः ॥ २३ ॥

માન્ય: શિવ: શિવ પદ્મ સ્વામી
 ભાવાર્થ:—જે મન: ...
 સ્વધાર્મ આગમ નિર્મ ...
 (સ્વધાર્મ) અત્યુત્તમ ...
 વિષાદ ભીંત (કાલ પ- ...
 નથી! ૨૩

विशामध्यमः [सामान्यतया] २०००

आद्याजुर्माध्य-मत्तं न नत्तं न-नत्तं ।

ਧਾਤੀ-ਧਰ (ਨਿਰੰਜਨ) ਨਿਰੰਜਨ-ਧਰ

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

શાસ્ત્રવિદ્યેષમતે
ભાવાર્થ—હે વરુ
આરિ, બ્રહ્મા, કૃષ્ણ, વગ
અનેક, અને એક, એવા
સ્વરૂપ રૂપે, અને વા. વિગ

બુદ્ધસ્તવમેવ વિબુધાર્થિત બુદ્ધિબોધાત

ત્વિન્દ્રિયકરોસિ ભુવનનૈવશ કરત્વાત ।

ધાતાસિ ધીર શિવભાગવિધિવિધાનાત

વ્યક્ત ત્વમેવ ભગવન્ પુરુષોત્તમોઽસિ ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—હે વિબુધાર્થિત ! તમે બુદ્ધિનો બોધ કરો છો તેથી બુદ્ધિ છે. તમે ત્રણે જગતનું કલ્યાણ કરનાર છો તેથી સર્વકર ૨૫ છે. અને કલ્યાણકારક ભાગનો વિધિને ધારણ કરનાર-જણનાર છો તેથી તમેજ ધાતા છો. અને હે-ભગવન્ તમેજ સ્વયં પુરુષોત્તમ એટલે નારાયણ ૨૫ છો ! ૨૫

તુભ્યં નમસિભુવનાર્તિહરાય નાથ

તુભ્યં નમઃ ક્ષિતિતત્ત્વામલ્લભૂષણાય ।

તુભ્યં નમસિજગતઃ પરમેશ્વરાય

તુભ્યં નમો છન ભવોદધિશોષણાય ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ—હે નાથ ! ત્રણે જગત્ની પીડાને હરણ કરનાર આપને મારા નમસ્કાર હો ! પ્રભુના તળ કંપર અમલ-નિર્મલ-ભૂષણ ૨૫ આપને મારા નમસ્કાર હો ! વળી ત્રૈલોકના પરમેશ્વર એવા આપને મારા નમસ્કાર હો ! હે છન ! આ સંસાર ૨૫ સાગરને શોષણ કરનાર-નહીં સરખો કરી દેનાર-આપને મારા નમસ્કાર હો ! ૨૬

કો વિરમયોઽત્ર યદ્દિ નામ શુભૈરશૈવ-

સ્ત્વં સંશ્રિતો નિરવકાશતયા મુનીશ ।

શૈવૈશ્વાત્તવિવિધાભયગતગર્વઃ

સ્વપ્રાંતરેઽપિ ન કદાચિદ્ધીક્ષિતોઽસિ ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ—હે મુનીશ નામ શુભોજ તમારામાં શનિપૂર્ણ રીતે આનંદ થઈને રહેલા છે, તેમા શુ આશ્રય છે ! કેમકે અનેક સ્થળે આશ્રય મળવાથી જેમને ગર્વ હતપમ થએલો છે, એવા દોષોએ તો તમને સ્વપ્રાંતરે-સ્વપ્નમા-પણ બેબેલાજ નથી ! (ભાવાર્થ કે તમારામાં શુચિ સિવાય દોષ બીજાકુલ છેજ નહીં.) ૨૭

ઉચ્ચૈરશોકતત્ત્વસંશ્રિતમુ-અયૂષ-

માભાતિ રુપમમલ્લ ભવતો નિતાંતમ ।

સ્પષ્ટોઽક્ષત્ કિરણમરતતભોવિતાનં

ખિન્નં રવેરિવ પયોધરપાર્થવર્તિ ॥ ૨૮ ॥

ભાવાર્થ—હે અનેશ્વર જેમ મેષના સમીપમાં રહીને, અધકારનો

નહી કરીને, અને સ્વપ્નકાંક્ષાં કિંજો પ્રસારીને, સર્વ શોભી રહે છે; તેમજ
અદ્યાત્મના નામે મોક્ષ આપતું સ્વપ્ન (પાપરૂપી અધ્યાત્મના નામ કરીને
અને) કાંક્ષાં કિંજો પ્રસારીને, અત્યંત નિર્મળ, શોભી રહે છે. ૨૮

મિંદાસને મણિમયપરિખાતિચિત્રે

વિભ્રાજ્યતે તવ વપુઃ કલ્યાણકાવતમ ।

મિંદાં વિચલિતમદગુણતાવિતાનં

ઉચ્ચાદ્યાદિમિન્દરીય અદ્યસદશ્ચઃ ॥ ૨૯ ॥

બ્રાહ્મર્ષ—તેની રીતે કાંક્ષા કાલાયગ પર્વના ઉપર, આકાશને
વિશે પ્રકાશમાન કિંજો રૂપી સત્યાત્મના સમદર્શી, સર્વનું મિંદા શોભે છે;
તેનીજ રીતે છે અનેક । અધિયોના કિંજોની પંક્તિઓવડે કરીને, વિચિત્ર
રેખાના સિંહાસનને વિશે, મુખજી જેવું મનોહર આપતું શરીર, અત્યંત
શોભે છે. ૨૯

કુંદાવકાતમયસ્યામરચ્ચાક્રશોભં

વિભ્રાજ્યતે તવ વપુઃ કલ્યાણકાવતમ ।

ઉચ્ચાદ્યાદિમિન્દરીય અદ્યસદશ્ચઃ

મુચ્ચૈસ્તતઃ મુરગિરેદિવ શાતકાંભમ ॥ ૩૦ ॥

બ્રાહ્મર્ષ—તેમ ઉચ્ચ પામેલા ચક્રમાના જેવી, નિર્મળ પાણીનાં ઝર-
જુની ધારાઓ વડે, મેઘપર્વતનું સુપર્યંમય હૃદય સિખર શોભી રહે છે; તેમ
મોગસના પુષ્પ જેવા ધાગા વીંજના (૨૨ના) આમશે વડે, સંતાના
જેવું મનોહર આપતું શરીર શોભી રહે છે. ૩૦

હરત્રયં તવ વિભાતિ શશાંકકાંત-

મુચ્ચૈઃ નિધતં રથાગતભાનુકરપ્રતાપમ ।

મુક્તાદ્વલપ્રકરભલવિષ્ટકશોભં

પ્રખ્યાપયત્ ત્રિજગતઃ પરમેશ્વરત્વમ ॥ ૩૧ ॥

બ્રાહ્મર્ષ—હે ભગવન તારા સર્વિત, ચક્રના રત્ના મનોહર, મુ-
ખના કિરણના તાપનું નિવાગ્ધ કરનાર, અને નેત્રીઓના સમદર્શી સ્વ-
નાયી શોભાવમાન, એવા તમારા ઉપર ગ્રહેવા તમારાં ત્રણ હૃદયો શોભી
રેલાં છે; તે બધે નમાઃ ત્રણે ભગવન અધિપતિપાનુવદ્ જલદેવ કરતાં દોષ
નહી હું? તેમ શોભે છે. ૩૧

મંલીરતારવપૂર્ણિદિગ્વિભાગ-

ચૈત્રોદયલોકગુણસંગમભૂતિદશઃ ।

પારી પદાનિ તથ ચત્ર જિનેન્દ મતઃ

પદાનિ તત્ર વિબુધાઃ પરિકલ્પયન્તિ ॥ ૩૬ ॥

બાવાર્થ—દે હનેન્દ ! સુવર્ણનાં નવાં ખીતેલાં દમ્ભોના સમૂહની કિંતિ એવા પ્રગટી દેવા નબેલાં કિરોળી પળિ વડે જે મુદર દેખાય છે, એવા તમારા પચો પૃથ્વી ઉપર જ્યાં જ્યાં દમ્ભાં બને છે, (તમે જ્યાં જ્યાં પ્રિયેશ દ્રો) ને ને રોકાણેવનાઓ દમ્ભગી દમ્ભના-રમના-દે છે. ૩૬

કલ્પ' સ્થા તત્ર વિબુતિરૂબ્જિજનેન્દ

ધર્મોપદશનવિધો ન તથા પરમ્થ

વાદક્રમણા દિનકૃતઃ પ્રદનાંધકારા

તાદક્રુ કુતો મદગબ્જસ્ય વિકાસિનોઽપિ ॥ ૩૭ ॥

બાવાર્થ—દે હનેન્દ ! જે પ્રકારની (વાજા જણાવેલા અણ પ્રા-નિદાવેલી) તમને જે જે સંપત્તિઓ ધર્મનો ઉપદેશ કરતી વખતે (સમર-સરજુમાં) થા, તે પ્રમાણે જ્યાં ને (દરિદરશક્તિ પરધર્મના દેવોને કહી પણ) થઈ નથી. (તે યોગ્ય છે) કેમકે અધિકારનો સમગ્ર નાશ કરનાર મૂર્ખની જેવી પ્રમા છે, તેવી પ્રકાર થાયેલા મહોની પણ ક્યાં થી જ દેખે ? ૩૭.

મધ્યોત્તમશાવિસવિસોલકપોલમૂલ

મતજમદ્ભ્રમરનાદવિવૃદ્ધોપમ્

ઘોરાવતાભમિભમુદતમાપતંત

દૃઢો ભય' ભવતિ ના ભવશમિતાનામ્ ॥ ૩૮ ॥

બાવાર્થ—જેવું મધ્યમગ ગરતા મરવો કરીને ખરડાએવું છે, વગી જે માળું ધુમાળ્યા દે છે, અને તેની આજુબાજુ ભમતા ઉન્મત ભમ-રાઓના શુંભરવ વડે, જેનો શેષ શબ્દને પામેલો છે, વગી જે ઉદત ઘોરાવન જેવો છે, એવો હાથી પણ જે (કાચ) સારો આવે, તો પણ તેને દેખાને તમારો જે અધિન હોય છે તેને ભય ઉપજતો નથી. ૩૮

મિત્રેભકૃંભગલકુલ્યલસોજિતામ્

મુખ્યાદૃલપ્રકરબૂપિતબૂમિભાગઃ

બદ્ધમઃકમગન' દરિણાદિપોઽપિ

નાકામતિ કમયુગાયલસમિત' તે ॥ ૩૯ ॥

બાવાર્થ—જેવું હાથીઓનાં કુંભરથગ છેડીને, તેમથી ગળતાં ઉ-જ્જગ અને લોહીથી ખરડાએલા મોળી વડે પૃથ્વી સોભાવી છે; એવા બળવાન દોષતા સિંહની દોષતા જે માળુસ આવી પડ્યો હોય, તે પણ જે તમારા

યુદ્ધે જયં વિજિતહર્ષધન્યપદ્મા-
સ્વપાદપદ્મવનામયિણી લલતે ॥ ૪૩ ॥

ભાવાર્થ—આજ્ઞાઓની અણીઓ પડે છે. એવાં એવાં દાથીઓના સ્થિરતા પ્રવાહ જ્યાં આગળ વહે છે, અને જ્યાં તે પ્રવાહની અંદર યોદ્ધાઓ તરવામાં આવે છે, એવાં જ્યાં એવાં જુદાં વિષે; જેને તમારા ચરણ કમળ રૂપી વનનો આશ્રય હોય છે, તેઓ અંતર યુદ્ધોને પણ છૂટી શકે છે. ૪૩

અંબોનિધી કુલિતલીપણનકચક-
પાદીનપીડભયરોશ્વજવાલમૌ ॥

રંગતરંગશિખરચિતયાનપાત્રા-

આયં વિહાય ભવતઃ સ્મરણાદનજન્તિ ॥ ૪૪ ॥

ભાવાર્થ—અંબર મગરમંચ આદિનાયક જળચર જાતુઓ-જેની અંદર ઉછળી રહ્યા છે, અને બપાનક વાદવામાં જેની અંદર અતિથય પ્રજ્વલિત થઈ રહ્યો છે, તથા મોટા મોટા મોલઓ જેની અંદર ઉછળી રહ્યા છે, એવા તોરાની સમુદ્રની અંદર જે વંદાણો (વંદાણની અંદરનાં મનુષ્યો) આવી પડેલાં હોય છે, તેણે તમારા સ્મરણથી નિર્ભયપણે જઈ શકે છે! (સમુદ્રમાં જોખમાયા સિવાય રહી શકે છે.) ૪૪

ઉદ્ભૂત લીપણજલોદરભારભુઆઃ

શોભ્યાંદશામુખજતામ્યુતલવિતારાઃ ॥

ત્વત્પાદપદ્મવનામયિણી

મત્યાં ભવતિ મહર્ષ્યજગત્સુરુષઃ ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—અંબર જળોદર રાજાનાં ભારથી નમી ગયેલા, અને તેથી કરીને જેમણે જળચરની આશા છોડી દાધી છે, એવી મદા હાથે અવરથાને જેઓ પામેલા હોય છે; તેઓ પણ તમારા ચરણ કમળની રંગ-રૂપી અમૃતનું તે પોતાના મરીને સેવન કરે તે [રામથી સદિત થઈને] કામ દેવ જેવા નુકર સંગીતવાળા થાય છે. ૪૫

આપાદકંઠમુરુજાલવેદિતાંગા

નાદં પ્રહસિગદગદિનિમ્બજઘ્નાઃ ॥

ત્વજામમંત્રમનિશં મનુજાઃ સ્મરંતઃ

મયઃ ત્વયં વિજયવધભવા ભવતિ ॥ ૪૬ ॥

ભાવાર્થ—વનથી તે વનથી જળોદરની વેદીઓપડે તેના અંગ વિદ્યાર્થ વધારે જાતે તે વેદીઓના નાદ બધાં વધવાનેની કોડીઓની

- સામાન્ય રીતે પણ તમારા રૂપને વિસ્તારવા,
 છનરાજ સક્રિયમાન દુર્લભ મુદ મુજ સમ ॥ થવા; ૧
 રિન અંધ ધીરજવાન બચ્ચુ મુરતુ જે તેહથી,
 નહિં સૂર્ય દેરા રૂપને પશ્ચિ સકારી એહથી. ૩
- અનુભવ દરે મુજ ગુણ તણે જન મોહના દગવા થઈ,
 નહિં પાર પામે નાથ તે પણ આપ ગુણ ગણનાં દી;
 ભયમ પ્રભુકાજવડે ખસેલા જગથડી સમુદના,
 ખુલા ચએલા રત્ન દગલા મેથી માપી સકાય ના. ૪
- દેહીખમાન અમંથ ગુણની ખાણ નાથ તમારી હું,
 આરંભ તો કરવા સુનિ પણ મંદ હુદિમાન હું;
 શું બાગપણ મેનું નથી લંબારી બેઠ દાથને,
 નિજ હુદિના અનુસારથીજ સમુદના વિસ્તારને. ૫
- હે ઇશ યોગી પણ તમારા ગુણ જે ન દી સહે,
 સામર્થ્ય માફ દયાથી વર્ણન મુજથી તેનું શક સહે;
 વિચાર નિજનું કામ આ ગણાય માફ તેહથી,
 પણ પરી શું પોતા તણી બાપા દેહો વાતા નથી. ૬
- અચિંત્ય મહિમાવાન સ્તુતિ આપની દેહ છનરે,
 મુજ નામ પણ સંસારથી ત્રેલોકનું રાણ કરે;
 ભયમ મીઠમ દેરા સખત તાપવડે મુસાફર જે દુઃખી,
 તે થાય દમજ તજાવ દેરા દીતજ વાગુથી મુખી. ૭
- હે સ્વામી આપ હૃદય વિને આવે તમા પ્રાણી તણા,
 કાલુમાત્રમા કદ દર્મ બંધન ભય વડી જમ તણાં;
 વનમા મધુરો મધમા જેવી રીતે આલ્યાં થઈ,
 અંદન તણા તારથીજ સર્પાં સપ હુટે છે નહી. ૮
- દહન અદેહ છનંદ્ર માત્ર મનુષ્યને જો થાય છે,
 તો સંદેહો દુઃખ ભય બરેલા સ્વેદમા દળી થાય છે;
 જોવાળ દીવા સૂર્ય તેજસ્વી તણા દીપા થઈ,
 પશુઓ મુદાયે સપ જેવા નાસતા ચોરો થઈ. ૯
- તારક તમે છનરાજ દેવા રીતથી સંસારીના,
 તમને હૃદયમા ધારી હૃદય તારના સંસારીવા;
 ન્યાયન છે પણ અર્થ દેરી મલકથી સાચું દરે;
 અંદર બરેલા વાગુના ન્યાયારથી જળને તરે. ૧૦

ધર્મોપદેશ તખાં સમવર્મા આપના સદવાસથી,
 તરે પણ અરોહણ થાય તો મું મનુજનું કેવું પછી;
 જન્મ મુર્ખના હૃદ્યાં થયીના માત્ર માનવી ભજનાં,
 પણ વર પદ્મ પ્રપ્ત સાથે સદેવનાં પ્રકૃષ્ટીન થતાં. ૧૯
 ચારે દીશાયે દેવ ને પ્રખ્યાતણી પ્રાપ્ત કરે,
 આમર્ષ નીચા મુખ વાગા દીટથી તે ક્ષેત્ર પડે;
 હે મુનિય અથવા આપનું સામીપ જન પમાય છે,
 પડીત અને પ્રખ્યાત તજાં બધન અપોમુખ થાય છે. ૨૦
 ને આપના મંદીર હૃદય સમુદ્રમાંથી ઉપજે,
 તે વાણીમાં અમૃતપણું સોડે દેવે તે સત્ય છે,
 કાઠે કરીને પાન પરમાનંદને ભજતાં થકાં,
 ભવિજન અદો એથી કરીને કીધા અનજસમર થતા. ૨૧
 દેવો વીર ને પવિત્ર ચાત્ર સ્વામિ આપ સમીપ તે,
 હું પ્રાર્થું નીચા નમી હૃદ્યાં જતાં એમજ દેવે;
 મુનિ એવે એવા પાર્શ્વને ને નમન દરેકે સ્નેહથી,
 તે શુદ્ધ ભાવી હૃદય ગળીને પામશે નિઃપથથી. ૨૨
 સુવર્ણ રત્નોથી બનેલા હજારા સીંદાસને,
 મંદીર વાણીવાન રૂપે સ્વામ સ્વામી આપને;
 હૃદયે થઈને ભવ્ય જનકથી મયુરો નિરખે,
 મેઘ સિંદે અનિ ગાજતા નવ મેઘ સમ પ્રીતિવડે. ૨૩
 હૃદયે જાતી તુમ સ્વામ ભામંડળ તણી કાંતિવડે,
 સોપાય રંગ અરોહ કેરા પાનને સ્વામી ખરે;
 પ્રાણિ સમૈતન તો પછી વીતરાગ આપ સમાગમે,
 રે દેવ આ સંતારમા પામે નહીં વૈરાગ્યને. ૨૪
 રે રે પ્રમાદ તમે અને આવી ભગ્ને આ નાયને,
 ને મોક્ષપુરિ પ્રત્યે જના વ્યાપારી પાર્શ્વનાયને;
 મુર દુહીનો સુખ ને આકાશમા વ્યાપી રહે,
 હું માનું હું હે દેવ તે ત્રેલોકને એમજ દેવે. ૨૫
 હે નાય ત્રેલોકમા પ્રસાદ જન આપે ક્યોં,
 તારા સહીત આ મંદ્રમા તવ લીલુ અધિકારી ક્યોં;
 મેલી સમૂહ શોભના જન હવના મીસે કરી,
 તે આગ્યો પ્રમુની પાસ નહીં રૂપ જળ ભણે ધરી. ૨૬

દે કુનિત જા મંદીર કપ આપાં માગને વિને,
 હું માનુકું તુમ નામ નહીં મૂળ સત્ત્વમાં આણું હમે;
 શુદ્ધા ભાવિ પવિત્ર અંજણી નમારા નામને, ૨૫
 આપણી દુષ્ટી અંધારી શું સમીપમાં આવી રહે.
 દે દેવ કાન્ધાનક વિને પ્રભુ આપના ને ચરણ ને,
 જનવાન કમિલન આપણે તે મં નહીં પુલ્કા દશે;
 દે કુનિત હું તેથી કરીને જાણે આ બરને વિને, ૩૬
 રક્ષા દાસ કેધક પગજપદ સંકેતો જ્ઞાને દીશે.
 નિશ્ચય અરે માંદાંધારાએ વ્યામ એવાં નેમથી,
 પૂરે હતા મં ભિક્ષુ વેળા પ્રભુ પ્રભુ જ્ઞેવા નથી;
 મેલી રીતે કાઠ જાવબોરક અન્યથા પીટે મને, ૩૭
 બગવાન જામનની જાતીવાળા અનર્થો કરીને.
 કરી અખજ્યા પુલ્કા ખરેખર આપને નિરખ્યા દશે,
 પણ કીનિથી અભિરો નદિ દાસમા માર્યા દશે;
 જનજંમુ તેથી દુઃખપામ ક્ષેત્ર છુ બપને વિને, ૩૮
 કો દીવા મારે રહિત નહીં આપની કળ કાષ્ટિ.
 કુખકારી સમજામન પ્રભુ કિનકારી જન દુઃખીયા તમા,
 દે યોગીવેળાં કાઠ કલ્પ કલ્પા અને પુલ્ક જ તજા;
 અભિરો નમનો દું ને મરેશ મારા વપરે, ૩૯
 તાપક લેશા દુઃખ અકુરેન દાગવા કરણાવરે.
 અસંખ્ય જગત મમ્મનં વળી કરણ કરવા મોખ જે,
 અગ્નિશાથી કાઠ હી ન એવા આપના પમ કમગને;
 કરણે જાના પણ બુદ્ધ પાવન ખાનથી કરી લીધુનો, ૪૦
 છુ પ્રથમથી જ કલ્પાયેલો લજ્જા જ મારે મોખ જે.
 દે અખિલ વરુ જાળનારા વંધ હે રેવેંકને,
 શાસાના નાગક અને સુવનાધિ નાથ પ્રભુ તમે;
 બખકારી દુઃખ કરીયાયળી આજે પતીત કરો અને ૪૧
 કરણ તમા હે નિધુ તમે જ દુઃખીયાને મને.
 દે તાકે — પ સ્વ-કુલગતા નિત્ય લલિત જે કરી,
 તે અભિ કું નાનિત્ય દાસ તમ હા જા કરી;
 તેા નાવજ કરવા પાન માત્ર જ આપને તરણે રવો,
 તે અર્થ અને જન અન્યથા પાતેજ મુજ સ્વામી થવે. ૪૨

રૂપ રાગરસિ કિન્નર ભવાનો, સ્વે સ્વરસિ સુખ ભાવને, સ્વરૂપી
 સ્વરૂપી સોભાવ્યાન-અન્તે દોહણી નાંખતો; એનો શ્રી પાર્થનાથ
 ચિંતામણી પદાર્થે કલ્પ આરોહણ થીએ છે. ૩. ૨ ॥
 સુખાનો વિધિયુ કનકોદિનપતિ; કમલકુન્દે મુખિ; ૧
 માત્રિ વિભેદધનિ; મુદિ કલપિનિ; અવ્યતિ; પ્રકાશાયતિ ॥
 પ્રાપ્તિ કેવલમિત્ત સોભાવ્યાનભવિ; કૃપાપ્રાપ્તી ॥
 વિધાન' સુધા મુખિકાં પતિ, શ્રી પાર્થચિંતામણિ ॥ ૩ ॥
 આવાર્થ:—પુણ્યના કાર (નિધા) રૂપ, પાપથી અપહારથી સર્વરૂપ,
 સર્વરૂપે દોષોને નષ્ટ કરવામાં અંકુશરૂપ, મોહમાં મુગ્ધ કરવા બદો
 ત્રિશરણરૂપ, આત્મદાનરૂપ, અરોગીને પ્રસન્ન આપવામાં અરણીના રૂપ
 સમાન, કાન દેવામાં સ્વદ સમાન, સિમ્તી (શ્રી પાર્થનાથની) આમળ
 વગર, સ્ત્રી રહેલી અભવન પુરોહીની પતિને, રૂપની નંદી સમાન, વિષ્ણુ
 આનંદરૂપી અમળના તરંગ સમાન શ્રી પાર્થ ચિંતામણી (ભગવાન) સં-
 શાર સમુદ્ર' હૃદયેન કરનાર આપન છે. ૩ ॥
 શ્રી ચિંતામણિ પાર્થચિંતામણના સંલગ્નસ્તવ' પ્રથા ॥
 હૃદ સંતાન તતઃ મિષઃ સમ ભવત્પરા કથા મલ્લિકા ॥
 મુક્તિઃ કીર્તિ દાતાયોર્વદુ વિષ' સિદ્ધ' મનોવાચિકાં ॥
 હૃદિવિદુરિત' મ હૃદિન' ભવ' હૃદ' પ્રનહ' મમ ય ૪ ॥
 આવાર્થ:—હે તાન' (હે શ્રી ચિંતામણી પાર્થનાથ ॥) આપના
 વિષ્ણુના છવનારૂપ, સમીપતાનરૂપ શ્રી ચિંતામણી પાર્થનાથ અવારથી મને
 આપનો દર્શન થવા છે, ભારથી ન સ્વદ દેવ તથા મહાવર્તિ પર્વતની સમુદિ
 મને પ્રત્ત થઈ છે. મારા દસમાળ મુનિશરણી દેવી દીદા દીદી રીદી છે,
 મારી વિવિધ પ્રકારની મનની અભિલાષાઓ સિદ્ધ થઈ છે, અને મારાં
 હૃદિય, મારાં પાપ અને મારાં દુઃખ તથા મારાં દારિદ્ર્યભોગ બધા સમુદ્ર નાશ
 થાયો છે. ૪ ॥

વચ્ચે મોહનમઃ પ્રતાપ તપનઃ પ્રદામધામા જગ ॥
 જ'ધામઃ કલિહસ કલિ હૃદયે મોહાન્ય વિપ્રસાઃ ॥
 નિત્યોત્પાતપદ' સમસ્ત કમસા દેલિમહ' સજતે ॥
 સ શ્રી પાર્થલ્લોગ જનહિત કૃતચિંતામણી પાત્ર મામ ત્પા
 આવાર્થ:—હે અતિશય પ્રતાપવાન સર્વરૂપ, અતિ હૃદય જનતરુપી
 મને તથા જ્ઞાતાત્મા મંદમાને દર્શન કરનારા, મોહરૂપી અપહારનો
 નાશ કરનારા, અને બેદ' સમસ્ત પ્રકારની સમુદિ પારણ કરનાર પદ હમેશ

(સ્તોત્રમ છંદ.)

તોમોના નૃસીંહામ ન મુક્તિ દેવના નાદિ આદિ પ્રચારા ।
 ને અધર્મનાં અધર્મિનં મારક દુષ્ટિને દુષ્ટ દાહકતાનો ॥
 મોઝાસિંહોબદ્ધનો નદરિકરિગણાવ્યાસ પેનાત્ર ભક્ત
 અવન્તે પાર્થચિંતામણિમનિવરનાં પ્રાણિનાં ભક્તિભાભાં. ૬
 આવાર્થ:—જે અગિયવાન પ્રાણીઓ તો ચિંતામણી પાર્થનાથની
 કિન્હી કવિ કોરે છે, તેઓને રાગ, દોષ, કલેષ, અશાન્તિ, ભય,
 ૧૫ ક્રોધ, દામોદરપદ્મ, મુદ્દાદાશ વચગામી વ્યાધિનથા કાલિની, મૃત, પિતાય
 વિદેહિયા દાથી તથા ભંડના મહુદો કુચરૂપ મર્ષિદાહનાં નથી ॥ ૩ ॥

(માર્કલે છંદ.)

ગ્રીવાંજી દુષ્ટવિનુ કુંભમણિ વસ્ત્રસ્થાંમણે રંગીણા ।
 રેવા દાનવ પ્રાનવાઃ અધિનથ તસ્મૈન્દિનં પ્યાર્થિનઃ ॥
 લક્ષ્મી રત્નમ્બ વશાપદ્ય વશુજિનાં પ્રદાતાં સંસ્થાપિની ।
 શ્રીચિંતામણિપાર્થનાથ મનિશઃ સંસ્તૌતિયો પ્યાર્થતિ ॥૧૦॥
 આવાર્થ:—જે પ્રાણી તો ચિંતામણી પાર્થનાથની દમેશ સ્તુતિ
 કરે છે તથા પ્યાન કરે છે તેના આમળામ. માર્કલે બ્યાનંદ વચાજ કરે
 છે, તેને ૬૪૪૩, દામોદર વિનુ, પારશમણી મત્સ્યદિ અગ્રોક્ષિ પદાર્થ પ્રાપ્ત
 ૧૧ છે, રેવ દાનવ અને મનુષ્યો સુધા વિનયથી તેના કિત્તવુજ ચિંતવન
 કરે છે, મુજવાન પ્રાપ્તોને આ પ્રદાતાના પ્રાપ્ત કરી સમસ્ત લક્ષિ તેને
 ૧૦ વર્તે છે. ॥ ૧૦ ॥

(માલીની છંદ.)

હતિ હનપતિ પાર્થ પાર્થઃ પાર્થોખ્ય વશઃ ।
 મહક્ષિત દુષ્ટિનાથઃ પ્રાણિતપ્રાણિ સાર્થઃ ॥
 ત્રિભુવન જન પાંચા દાન ચિંતામણિકઃ ।
 શિવપદ નડ બીજઃ આધિબીજઃ દદાતુ ॥ ૧૧ ॥
 આવાર્થ:—આ પ્રમાણે બ્યાર્થ. પાર્થનાથ ભગવાનની પાસે
 દેવાદે પાર્થ નામનો વજ્ર જન પાપકર્તે નાથ સહ મથા છે, અને
 તે ભગવાને જનસમુદાયને નાગુદ દેવ હં. અને ન વજ્રે બુવનની પામ્બા
 દેવામા ચિંતામણ સમાન છે, તે મોતપદ્યથી રક્તુ બીજરૂપ સમપ્રીત
 મને અર્પણ કરા ॥ ૧૧ ॥

પ્રભુ પાસે પ્રાર્થના.

[શ્રી હરુ' હૃદયની મારી રાજ...એ રાગ.]

અરજી એક અમારી, ના...ય અરજી એક અમારી;
 શ્વેા અપમપણાથી તુગારી, ના...ય અરજી. એ રક.
 હૃદ જનોની મરી ફુટના, એવ સર્વનું થાઓ;
 અપમજનોની મરી અપમના, ધર્મ થયે થાઓ. ના...ય. ૧
 સવળા મામે સુને સદુને, અવળાથી અગસાઓ;
 રે હામ દોષિત કરવામે, એ સદુદિ બાપો. ના...ય. ૨
 મન સિખ બાધિ સદુ વીરમી, પરમાનંદ પદરાઓ;
 વિષમ મનિ જલોને મદુધા, સમ રસ માડે સમાઓ. ના...ય. ૩

મૈત્રી ભાવના વિષે.

[રાગ-ઉપરનો.]

સદ્ગુણ દસથી મુખારી ના...ય, તારક શ્વેા હવે તારી,
 મૈત્રી ભાવ સદા રહે મનમા, ફુલનના દર થાઓ;
 નીરખી પરના ગુણ મુજ અંતર, પ્રસનતા પ્રસરાઓ નાય. તારક. ૧
 દોષ નહી દેખાય કષ્ટિયા, ગંધ્ય ગુણો ઉભરાઓ;
 ધર્મ માત્ર નહી ઉપજે એવા, વાદળને વરસાવો નાય. તારક. ૨
 નામે નહી પરનિદા કરવી, ફુલ માત્ર દબાવો;
 જીમખણો ભાવ તજીને, નીરખે નીરખાઓ નાય. તારક. ૩
 સંત સિખ વીનવં કરજેડી, એ અરજી અવધારો;
 મૈત્રી વિવંધી પ્રભુ બનાવી, વિરોધ કરતા નીવારો નાય. તારક. ૪

અથ શ્રી નરભવની સંજ્ઞાય.

આ ભવ રત્ન ચિંતામણી સરીખો, વારંવાર ન મજીશે;
 ચેતી થો તે મેનજે છવડા, આરો સમવં નહિ મગશે. આ ભવ ૧
 ચાર ગતી ચોરાસી હાથ ચોનિ, તેમા તું બધી આપ્યો છ;
 પુન્ય સંયોગે સ્વપ્નની સંગતે, માનવનો ભવ પામે છ. આ ૨
 વહેણો થા તું વહેણો છવડા, જનવરનું જાત નામ છ,
 કુચર કુદેવ કુધર્મને હંડી, હીજે આતમ કામ છ. આ ૩
 જેમ હીવારે ચિંતામણી કાપ્યો, પુન્ય દાણે સંયોગે છ;
 કાકરાની પેરે નાખી દીધો, ફરી નહિ મગવા જોગ છ. આ ૪
 એક કાળે તું આપ્યો છવડા, એક કાળે તું ભયો છ;
 તેની વચ્ચે તું બેઠો છવડા, કાળ આડેડી નીકામે છ. આ ૫
 ધન્ય સાધુ જે મનમ પામે, મુખો માગ્યો રાખે છ,
 સાધુ તાણુ ગાડ જાવે, નોટી દિલ ન રાખે છ. આ ૬
 માન પીતા માગ મુન ન પાવ, મનુવિધમા વિસ્તી જોડે છ;
 તે મહેથી જો કાજ સજે તો ન તું કર કેમ છોડે છ. આ ૭
 માયા મમતા વિરમ સદુ છડી, નવર સમા એક હીજે છ;
 મુર કેપડે સદા સુખકરી, મુખો અમુન રસ પીજે છ. આ ૮
 જેમ અજાણીમા નાગે બગાડુ, કાલુ કાલુ બોલુ થાવ છ;
 ધડી ધડીએ ધડીયાવા વાને, કાલુ કાળેજો જાવ છ. આ ૯
 સામાયક મન ગુદ્દ હીજે, સીવનમણી / ૧ પામીજે છ;
 માનવનવ મુક્તિનો કાળ, તેમા નડમા હજો સીજે છ. આ ૧૦
 દેવ નુર ને દે કરી ખારો, સમજીત મુદ્દ આસપા છ;
 હજાવ છાની રૂઝા ફરીને, મુક્તિનો પથ જ સાધો છ. આ ૧૧
 દેઃ બીજા મમતા રાખો, જનમ ફરી નથી મગશે છ;
 કાવર ને કાદવમ ખૂલ્યા, ઘણ પાર ઉતરશે છ. આ ૧૨
 નુર કવન નુર દર, નરીયા, નુર માનના દરીયા છ;
 કહે અનન્ય મ નુર -વડો, કર અનના નરીયા છ. આ ૧૩

